

**6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KÜLTÜREL MİRAS KONULARININ
ÖĞRETİMİNDE WEB 2.0 ARAÇLARININ KULLANIMI**

Doktora Tezi
Meryem KANTEKİN
Eskişehir 2023

**6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KÜLTÜREL MİRAS
KONULARININ ÖĞRETİMİNDE WEB 2.0 ARAÇLARININ KULLANIMI**

Meryem KANTEKİN

DOKTORA TEZİ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Eğitimi Doktora Programı

Danışman: Prof. Dr. Tuba ÇENGELCİ KÖSE

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Nisan 2023

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

ÖZET

6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KÜLTÜREL MİRAS KONULARININ ÖĞRETİMİNDE WEB 2.0 ARAÇLARININ KULLANIMI

Meryem KANTEKİN

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Nisan 2023

Danışman: Prof. Dr. Tuba ÇENGELCİ KÖSE

Sosyal Bilgiler doğrudan insan yaşamını ele alan, geçmiş ve geleceği harmanlayıp ilişkilendiren, bireylerin toplumsal kişilik kazanmasını sağlayan ve kültürel miras eğitimine katkıda bulunan bir derstir. Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konularının etkili ve kalıcı biçimde öğretilmesinde öğretim teknolojilerinden yararlanılması önem taşımaktadır. Bu araştırmanın temel amacı Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konularının öğretiminde Web 2.0 araçlarının etkisini ortaya koymaktır. Araştırmanın amacına uygun olarak karma yöntem araştırmalardan gömülü karma desen kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcı grubunu 2022- 2023 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Ardahan il merkezinde bir ortaokulda 6. sınıf düzeyinde öğrenim görmekle olan öğrenciler ve aynı okulda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri kültürel miras akademik başarı testi, öğretmene ve öğrencilere yönelik hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formları ile yarı yapılandırılmış gözlem formları ile elde edilmiştir. Araştırma sürecinde elde edilen nicel verilerin istatistiksel analizleri SPSS programı yardımıyla bağımsız t testi ile analiz edilmiştir. Nitel verilerin analizleri ise içerik analizi ile çözümlenmiştir. Sosyal Bilgiler eğitiminde Web 2.0 araçları ile yürütülen ders sürecinin kültürel miras konularının öğretiminde deney grubu lehine anlamlı etki oluşturduğu görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin ve katılımcı öğretmenin Web 2.0 araçlarını Sosyal Bilgiler dersi ve kültürel miras konularının öğretimi için yararlı bulduğu, yapılan gözlemler sonucunda deney ve kontrol gruplarına ait farklılıkların olduğu ortaya konulmuştur. Elde edilen sonuçlara bağlı olarak uygulama sürecine ve yapılacak araştırmalara ilişkin öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sosyal bilgiler, Kültür, Kültürel miras, Web 2.0 araçları

ABSTRACT

USE OF WEB 2.0 TOOLS IN TEACHING CULTURAL HERITAGE TOPICS IN THE 6TH GRADE SOCIAL STUDIES LESSON

Meryem KANTEKİN

Department of Turkish and Social Sciences Education

Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, April 2023

Supervisor: Prof. Dr. Tuba ÇENGELCİ KÖSE

Social Studies is a course that directly deals with human life, blends and associates the past and the future, enables individuals to become social citizens and helps transfer cultural heritage. An important way of effectively and permanently teaching cultural heritage in Social Studies course is technological tools. The main purpose of this study is to reveal the effect of Web 2.0 tools in teaching of cultural heritage in Social Studies education. In accordance with the purpose of the research, embedded mixed design from mixed method research was used. The participant group of the research consists of the students studying at the 6th grade level in a secondary school in the city center of Ardahan in the spring term of the 2022-2023 academic year and the Social Studies teacher working in the same school. The data of the research were obtained with the cultural heritage academic achievement test, semi-structured interview forms prepared for teachers and students, and semi-structured observation forms. Statistical analyzes of the quantitative data obtained during the research process were analyzed with the help of SPSS program with independent t test. The analyzes of qualitative data were analyzed with descriptive and content analysis. It was observed that the course process conducted with Web 2.0 tools in Social Studies education had a significant effect on the teaching cultural heritage in favor of the experimental group. In addition, it was revealed that the students and the participant teacher thought that Web 2.0 tools useful for the Social Studies course and cultural heritage transfer, and as a result of the observations, there were differences between the experimental and control groups. Depending on the results obtained, suggestions regarding the implementation process and further researches are put forth.

Keywords: Social studies, Culture, Cultural heritage, Web 2.0 tools.

ÖNSÖZ

Toplumların sağlıklı bir biçimde varlığını sürdürmesi, bireylere toplumsallık özellikleri kazandırabilmesi ve kültürel öğelerin yaşatılabilmesi için kültürel miras eğitiminin önemi göz ardı edilemez. Kültürel değerlerin yaşatılmasında, bu değerlerin ilkokul ve ortaokul öğrencilerine ulaştırılmasında Sosyal Bilgiler dersi önemli rol oynamaktadır. Bireylere toplumsal öğeler ve kültürel değerleri öğretmek, ayrıca onlara toplumsal kişilik kazanma sürecine yardımcı olan Sosyal Bilgiler toplumsal etkileşimi sağlayan bir derstir. Bu ders sürecinin daha etkili ve verimli olabilmesi farklı yöntem, teknik ya da teknolojik araçlar kullanılabilir. Hayatımızda büyük yer kaplayan teknolojik araçların eğitim amaçlı kullanılması bu süreci daha eğlenceli ve verimli hale getirebilmektedir. Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras aktarımının etkili ve kalıcı biçimde sağlanması için bu teknoloji ürünlerinden olan Web 2.0 araçlarından yararlanılmıştır. Bu araştırma Sosyal Bilgiler eğitimi kültürel miras konularının öğretilmesinde Web 2.0 araçlarının etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu amacı gerçekleştirmek için araştırmacı tarafından hazırlanan başarı testi, öğrenciler ve öğretmen için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşmeler ve gözlemler ile veriler elde edilmiştir.

Araştırma süreci dâhil olmak üzere doktora eğitimim boyunca benden yardımlarını, görüşlerini ve desteklerini esirgemeyen; kişilik özellikleri, bilimsel düşünceleri ve çalışkanlığı ile bana her daim yol gösteren sayın hocam ve danışmanım Prof. Dr. Tuba ÇENGELCİ KÖSE'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Görüşleriyle bana yön veren, araştırmamı güncel, amacına ve yöntemine uygun tasarlanmasını sağlayan, beni destekleyen sayın hocalarım Doç.Dr. Kibar EVREN BOLAT, Doç. Dr. Hıdır KARADUMAN, Doç.Dr. Tuğba SELANİK AY ve Dr.Öğr.Üyesi Nur Leman BALBAĞ'a teşekkür ederim. Çalışmamı yürütmüş olduğum sevgili 6. sınıf öğrencilerime, bana görüşleriyle ve uygulama sürecindeki yardımlarıyla destek olan Sosyal Bilgiler öğretmenine teşekkür ederim. Ayrıca benden manevi desteklerini esirgemeyen Otağlı Ortaokulu Ailesi ve Damal İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne çok teşekkür ederim.

Yaşamım boyunca maddi manevi desteklerini esirgeyemeyen AİLEME her daim yanımda olan, destekleriyle bana güç veren, hayatıma anlam veren sevgili eşim Samet KANTEKİN ve varlığı ile bize mutluluk katan bebeğimize sonsuz teşekkür ederim.

Meryem KANTEKİN
Ardahan, 2023

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan "bilimsel intihal tespit programı"yla tarandığını ve hiçbir şekilde "intihal içermediğini" beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Meryem KANTEKİN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xi
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	3
1.2. Araştırmanın Amacı	6
1.3. Araştırmanın Önemi.....	6
1.4. Varsayımlar	9
1.5. Sınırlıklar	9
1.6. Tanımlar	10
2. ALANYAZIN	11
2.1. Sosyal Bilgiler	11
2.1.1. Sosyal bilgilerin tanımı	11
2.2. Kültür	14
2.1.1. Kültürel miras.....	16
2.2.2. Türkiye’de kültürel miras kalıntıları	20
2.2.3. Kültürel miras eğitimi.....	23
2.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitimi	26
2.4. WEB Teknolojilerinin Gelişim Süreci.....	30
2.4.1. Web 2.0 araçları	35
2.4.2. WEB 2.0 araçlarının eğitimdeki yeri	41
2.4.3. Sosyal bilgiler dersinde Web 2.0 araçlarının kullanımı.....	46
2.5. İlgili Araştırmalar	48
2.5.1. Kültürel miras eğitimi alanında yapılan araştırmalar	48

2.5.1.1. Türkiye’de yapılan ilgili araştırmalar	48
2.5.1.2. Yurt dışında yapılan ilgili araştırmalar	55
2.5.2. Web 2.0 araçlarının kullanımına ilişkin araştırmalar	59
2.5.2.1. Türkiye’de yapılan ilgili araştırmalar	59
2.5.2.2. Yurt dışında yapılan ilgili araştırmalar	64
3. YÖNTEM	68
3.1. Araştırma Deseni.....	68
3.2. Araştırmanın Tasarlanması	72
3.3. Katılımcılar	73
3.3.1. Deney ve kontrol gruplarının belirlenmesi	74
3.3.2. Yarı yapılandırılmış görüşme katılımcılarının belirlenmesi	75
3.4. Veri Toplama Araçları	75
3.4.1. Kültürel miras eğitimi akademik başarı testinin hazırlanması	75
3.4.2. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarının hazırlanması	80
3.4.2.1. Öğrenci görüşme formunun hazırlanması	81
3.4.2.2. Öğretmen görüşme formunun hazırlanması	82
3.4.3. Gözlem formlarının hazırlanması.....	83
3.5. Web 2.0 Araçları ile Ders Planlarının Hazırlanması.....	84
3.6. Deneysel İşlemin Uygulanma Süreci	85
3.7. Araştırma Ortamı	88
3.8. Araştırmada Geçerlik ve Güvenirlik.....	90
3.9. Araştırmacının Rolü	92
3.10. Araştırma Etiği.....	93
3.11. Veri Analizi	95
3.11.1. Nicel verilerin analizi	95
3.11.2. Nitel Verilerin Analizi	96
4. BULGULAR VE YORUM.....	98
4.1. Web 2.0 Araçlarına Dayalı Olarak Geliştirilen Kültürel Miras Eğitimi Etkinliklerinin Öğrenci Başarıları Üzerindeki Etkililiğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar	98

4.2.	Web 2.0 Araçlarına Dayalı Olarak Geliştirilen Kültürel Miras Eğitimi Etkinliklerin Uygulandığı Deney Grubu Öğrencilerinin Uygulama Sürecini Nasıl Anlamlandırdıklarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar	101
4.3.	Uygulama Öğretmeninin Sosyal Bilgiler Dersinde Web 2.0 Araçlarına Dayalı Kültürel Miras Eğitimi Sürecine Yönelik Bulgu ve Yorumlar ..	112
4.4.	Web 2.0 Araçları Etkinliklerine Dayalı Derslerin Yürütüldüğü Deney Grubu ile Mevcut Öğretim Programının Uygulandığı Kontrol Gruplarındaki Gözlemlerden Elde Edilen Bulgu ve Yorumlar	114
5.	SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	123
5.1.	Sonuç	123
5.1.1.	Web 2.0 araçlarına dayalı olarak geliştirilen kültürel miras eğitimi etkinliklerinin öğrenci başarıları üzerindeki etkililiğine ilişkin sonuçlar	123
5.1.2.	Web 2.0 araçlarına dayalı olarak geliştirilen kültürel miras eğitimi etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin algılarına ilişkin sonuçlar	124
5.1.3.	Uygulama öğretmenin sosyal bilgiler dersinde Web 2.0 araçlarına dayalı kültürel miras eğitimi sürecine ilişkin görüşlerinden elde edilen sonuçlar	124
5.1.4.	Deney ve kontrol gruplarına yapılan gözlemler ile elde edilen sonuçlar	125
5.2.	Tartışma	126
5.3.	Öneriler	132
5.3.1.	Uygulamaya yönelik öneriler	132
5.3.2.	Yapılacak araştırmalara yönelik öneriler	133
KAYNAKÇA		134
EKLER		
ÖZGEÇMİŞ		

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 2.1. Türkiye'nin kültürel miras varlıkları	20
Tablo 2.2. İnsanlığın somut olmayan kültürel mirası temsilî listesi	22
Tablo 2.3. Sosyal Bilgiler öğretim programında kültürel miras ile ilişkili kazanımlar	28
Tablo 2.4. Web 2.0 Araçlarının kullanım alanlarına göre sınıflandırılması	35
Tablo 3.1. Katılımcıların özellikleri	73
Tablo 3.2. Pilot çalışma sonrası başarı testinin madde analiz çizelgesi	78
Tablo 3.3. Başarı testi kapsam geçerliliği belirtke tablosu	80
Tablo 3.4. Öğrencilerle yapılan görüşmelere ait bilgiler	82
Tablo 3.5. Uygulama süreci	87
Tablo 3.6. Normallik değerlerine ilişkin bilgiler	95
Tablo 4.1. Deney ve kontrol gruplarına ait KMEAMT ön test puan istatistikleri	98
Tablo 4.2. KMABT deney ve kontrol gruplarına ilişkin istatistiksel sonuçlar	98
Tablo 4.3. Web 2.0 araçlarının kültürel miras konularının öğretimine katkısı	109
Tablo 4.4. Gözlem sürecinde dersin giriş aşamasına dair elde edilen bulgular	114
Tablo 4.5. Deney grubunda gözlemlerden elde edilen bulgular	116
Tablo 4.6. Deney grubu değerlendirme sürecine ait gözlemlerden ulaşılan bulgular	116
Tablo 4.7. Kontrol grubunda derse giriş aşamasına ilişkin gözlem bulguları	118
Tablo 4.8. Kontrol grubunda gelişme aşamasına ilişkin gözlem bulgular	118
Tablo 4.9. Kontrol grubunda değerlendirmeye ilişkin gözlem bulguları	119
Tablo 4.10. Deney ve kontrol gruplarında kullanılan yöntem ve teknikler	120

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 2.1. UNESCO’nun belirlediği kültürel miras öğeleri.....	19
Şekil 2.2. O’Reilly’in Web 2.0 zihin haritası	32
Şekil 3.1. Karma yöntem araştırmaları	69
Şekil 3.2. Karma araştırma modelleri	70
Şekil 3.3. Gömülü karma desen araştırma süreci	71
Şekil 3.4. Araştırma sürecinin akış şeması	72
Şekil 3.5. Çok aşamalı karma örnekleme ile katılımcılarının belirlenme süreci	74
Şekil 3.6. Deney grubunun uygulama süreci	85
Şekil 3.7. Uygulamanın yapıldığı sınıfın yerleşim krokisi	89
Şekil 3.8. Verilerin analiz aşamaları.....	95
Şekil 4.1. Gruplarının ortalamalarının deneysel işleme göre değişimi.....	100
Şekil 4.2. Öğrenci görüşlerine göre kültür kavramı temaları	101
Şekil 4.3. Öğrenci görüşlerine göre kültürel miras kavramı temaları	103
Şekil 4.4. Öğrenci görüşlerine göre kültürel miras öğeleri.....	104
Şekil 4.5. Öğrencilerin Web 2.0 araçları hakkındaki görüşleri	106
Şekil 4.6. Web 2.0 araçları ile eğitim süreci.....	113
Şekil 4.7. Deney ve kontrol gruplarında ders sürecinde öğretmenin rolü	120
Şekil 4.8. Deney ve kontrol gruplarında ders sürecinde materyal kullanımı	120
Şekil 4.9. Yapılan gözlemlere göre ölçme ve değerlendirme süreçleri	122

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
KMEABT	: Kültürel Miras Eğitimi Akademik Başarı Testi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
NCSS	: Amerikan Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi
SOKÜM	: Somut Olmayan Kültürel Miras
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

1. GİRİŞ

Sosyal bir varlık olan insan, eğitim süreciyle birlikte toplumda var olan bilgi, birikim, değer ve tutumları daha sistematik, kolay ve kalıcı olarak kazanmaktadır (Mustak, 2017, s.27). Birey doğduğu andan itibaren yaşadığı toplumda var olan hazır davranış kalıpları ile karşılaşmakta, toplumsal aktarım yoluyla bu davranış kalıplarını, kural ve kültürel öğeleri öğrenmektedir. Kişi ve toplum süreç boyu karşılıklı etkileşim içinde olduğundan bireyler toplumsal öğeleri kazanırken aynı zamanda kendileri de toplumsal yaşama ve davranışlara katkı sağlamaktadır. Şenel (2018, s.3)'e göre geniş bir kavram olan eğitim; toplumundaki her insanın günlük yaşamıyla birebir ilgilidir. Toplumların sağlıklı olabilmesi için eğitim sürecinden yararlanmaları gerekmektedir. Eğitim bireylerin kişilik oluşturmaları gerekli bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazanması sürecidir. Eğitim ile kültür arasında karşılıklı bir ilişki vardır, eğitim süreciyle kazanılan içeriği kültür oluşturmaktadır bu yönden kültürsüz eğitim ya da eğitimsiz kültür süreci düşünülemez (Çengelci, 2012, s.186). Kültürel özellikler eğitim sürecini doğrudan şekillendirmektedir, insanın kişiliği, davranışları, istekleri ve sosyolojik durumu içinde yaşadığı kültüre göre değişiklik göstermektedir (Ocampo ve Delgado, 2014, s.2023). Kültür eğitim sürecini biçimlendirirken eğitim süreci de kültürün aktarılmasına yardımcı olmaktadır (Tezcan, 1978, s.4-5). Kültür kavramı ele alınırken toplumun yalnızca bir kısmına odaklanmak elbette yeterli olmayacaktır. Yaşamın belli bir alanına göre kültürü tanımlamak toplumun diğer kısmını göz ardı etmek demektir, oysaki kültür insan hayatının her alanında kendisi ve ona ait olan her ayrıntıyı ifade etmektedir (Ültanır, 2003, s.292). Bir toplumun inanç ve değerlerini yansıtan kültür, onların ortak davranışlarını oluşturmada, ulusal kimliği belirlemede ve benzer gereksinimlerin karşılanmasında önemli rol oynamaktadır (Dere, 2021, s.109). Toplumu, ülkeyi, çevreyi ya da milleti diğerlerinden ayırırken önemli bir belirleyicisi olan kültürün kendine has kodları ve kuralları vardır (Sağ, 2018, s.1). Maddi- manevi kalıntıları ifade eden, kültür ve miras olgularından ortak özellikler barındıran kültürel miras; insan tecrübeleri sonucu ortaya çıkan, korunması ve gelecek nesillere aktarılması gereken somut ve soyut unsurlardır (Çulha-Özbaş, 2014, s.746). Diğer bir deyişle kültürel miras “insanoğlunun oluşturmuş olduğu, geçmişten günümüze gelen ve bizden sonrakilere bırakılmak istenen her türlü öğelerdir” olarak tanımlanmaktadır (Perker, 2010, s.261). Bir toplumun sağlıklı bir geleceğinin olmasını kültür ve kültürel miras varlıkları belirlemektedir çünkü nesiller boyu kuşaktan kuşağa aktarılan kültürel miras öğeleri ile toplumlar, kendilerine nesiller arasında yaşama alanı bulmakta, geçmiş ve gelecek arasında bağ

kurmaktadır. Aksine kültürel miras aktarımında sorun yaşayan toplumlar ise birden fazla neslin bilinç kaybı ile karşı karşıya kalabilmektedir (Taşdemir, 2018, s.7-8). Kültürel mirası bilinci ve kültür varlıklarının önemi ancak eğitim kanalıyla işlevsel biçimde yeni nesillere aktarılabilir. Wu (2011, s.940)'ya göre eğitim geçmişten gelen kültürel miras kaynaklarına bugünün değerlerini de katarak gelecek nesillere aktarmanın en sistemli yoludur.

Kültürel miras, her ulusun kimliğinin bir parçasıdır, toplumdaki genç yaşlı her üyenin, kültürel miras öğelerinin önemi anlaması için teşvik edilmesi gerekmektedir. Bireyler çağdaş yollarla bu sorumlulukları kazanmalıdır. Kültürün ve kültürel miras öğelerinin korunması, bunların geliştirilmesi, yaşatılması ve bizden sonrakilere sağlıklı biçimde aktarılması genel olarak eğitim sisteminin sorumluluğudur. Eğitim sürecinde bu konuda en önemli rol oynayan derslerden biri de Sosyal Bilgiler dersi. Bu dersin içerdiği konular, öğrenme alanları, değer ve becerileri incelendiğinde kültürel miras aktarımı için önemi ortaya çıkmaktadır (Kostović-Vranješ, 2015, s.444). Kültürel tarihi konularının öğrencilere kazandırılması ve kültürel miras kalıntılarının korunması hakkında Sosyal Bilgiler dersine daha fazla sorumluluk düşmektedir (Öcal, 2016, s.401). Antropoloji, sosyoloji, etnoloji ve psikoloji gibi birden fazla sosyal bilimden yararlanan Sosyal Bilgiler bu bilimlerden almış olduğu kültürel kazanımları disiplinlerarası bir anlayışla öğrencilere sunmaktadır (Mustak, 2017, s.36). Temelinde kültürel miras anlayışı olan bir Sosyal Bilgiler ile öğrencilere kültürel öğeler kazandırılmaktadır (Çulha Özbaş, 2014, s.247). Sosyal Bilgiler dersi ile öğrenciler kültürün özelliklerini, kültürel öğeleri, var olduğu toplumdaki bilgi, değer ve inanç sistemlerini öğrenmektedir. Tüm bunları öğrenirken aynı zamanda öğrenciler kültür ve birey ilişkisini anlama olanağı bulmaktadır (Avı ve Memişoğlu, 2016, s.107). Sosyal Bilgiler dersi tarih ve kültür ilişkisini ortaya koymakta, bireylerin erken yaşta kendi geçmişini ve kültürel özelliklerini tanıması sağlamakta bu sayede onların bilinçlenmesine yardımcı olmaktadır (İnce, 2021, s.30). Özellikle 2017 Sosyal Bilgiler öğretim programında da Türk kültürünün korunması ve bu kültüre ilişkin milli bilincin oluşturulması konusuna vurgu yapıldığı görülmektedir (Gürel, 2018, s.35). Ayrıca Sosyal Bilgilerin kültürel işlevleri ile bireylerin toplumsal kişilik kazanmasına yardımcı olmakta, çevresiyle iş birliği içinde olmasını sağlamaktadır (Deveci, 2009, s.5). Öğrencilere verilen kültürel miras eğitimi ile kültürümüzde yer alan saygı, sevgi, hoşgörü, yardımseverlik gibi toplumsal değerlerimiz aktarılmaktadır. Bu değerler ile

toplumsal huzur sağlanırken kùltùrlerarası çatışmaların engellenmesi kolaylaşmaktadır (Gùrel, 2018, s.38). Geçmişteki kùltùrel değerlere sahip çıkmamızda Sosyal Bilgiler dersi önemli rol oynamaktadır çünkü öğrencilerin kùltùrel değerlere sahip çıkması için onların etkin birer vatandaş olması gerekmektedir bu ise ancak vatandaş yetiştirme amacı olan Sosyal Bilgiler dersi ile mümkündür (Sağ ve Ünal, 2018, s.428). Sosyal Bilgiler dersi içeriğinde yer alan kùltùrel mirasın eğitimi sürecinde farklı yollar kullanılmalıdır; örneğin aktif öğrenme teknikleri kullanılarak sürece yayılmalı ve öğrenci için anlamlı yaşantılar oluşturulmalıdır. Ders sürecinde öğrenci ilgi ve yetenekleri dikkate alınmalıdır. Kùltùrel miras eğitimi için önemli bir yere sahip olan Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin ilgilerini çekecek, yeteneklerine uygun, günümüz teknolojilerinden yararlanabileceğimiz, etkili ve kalıcı öğrenme ortamları oluşturulmalıdır (Jancic ve Hus, 2018, s.703-704). Nesillerin geleceği için kùltùrel miras aktarımında en sağlıklı yol eğitimidir. Bu eğitim sürecinde ise içerdiği konular, hitap ettiği kitle ve amaçları ile Sosyal Bilgiler karşımıza çıkmaktadır. Birden fazla konu ve kavramı harmanlayıp bireylere sunan Sosyal Bilgiler sayesinde öğrenciler kendilerini ve var oldukları toplumları tanıma, karşılaştırma ve içselleştirme olanağı bulmaktadır.

1.1. Problem

Miras, günlük hayatımızın bir parçasını oluştursa da birden fazla bileşenden oluştuğu için miras kalıntılarının öğretilmesi ve aktarılması söz konusu olduğunda soyut kavramlar devreye girmektedir. Miras kavramı yelpaze bir kavram olup; doğal, bilimsel, tarihsel, sanatsal, sosyal alanlardan sistematik bir biçimde yararlanmakta ve farklı anlayışlar yansıtmaktadır. Miras eğitiminin nihai amacı ise kùltùrel kimlik kazandırarak kùltürün korunmasına yardımcı olmaktır (Perez, Lopez ve Listan, 2010, s.1320). Kùltür; toplumdaki bireyleri bir araya getiren, fikir ve düşünce alışverişini sağlayan, toplum üyelerinin birlikte yaşamasını kolaylaştıran bir unsur olduğü için kùltùrel öğelere sahip olmayan bir toplum düşünülemez. Toplumsal birlikteliğin ve devamlılığın sağlanmasında kùltür önemli rol oynamaktadır (Çenegelci Köse, 2012, s.186). Toplumsal yaşamda resmi ya da resmi olmayan eğitimler aracılığıyla kùltùrel unsurlara karşı duyarlılık geliştirilmesi gerekmektedir (Demirel ve Kaya, 2012, s.3). Toplumların sağlıklı biçimde devamı için kùltür ve kùltür öğelerinin korunması, eğitim yolu ile yeni nesillere aktarılması gerekmektedir çünkü kùltùrel devamlılığın sağlamasındaki en

büyük yardımcı eğitimidir. Eğitim bireylerin toplumsal standartları, var olan değer, tutum, beceri ve davranış örüntülerini kazandırmayı amaçlamaktadır. Değişken ve işlevsel özelliği ile var olduğu toplumun kültürel yapısına göre şekillenen eğitim süreci, toplumların kültürel mirasını yeni nesillere aktarmayı amaçlamaktadır. Hem okulda hem de okul dışında öğrenmek kültürel bir eylem olduğu için kültür ve eğitim arasındaki ilişkiyi görmezden gelmek olanaksızdır (Ivon ve Kuscevic, 2013, s.31). Toplumda ortaya çıkan kültürün asıl işlevi var olduğu toplumun varlığını korumak ve devam ettirmektedir (Azizoğlu ve Okur, 2017). Bireyler kültürler değerler karşı bilinçli olarak yetiştirilmelidir, çünkü kültürel bilinç olmayan bireylerin zamanla kültürel özellikleri kaybolabilmektedir (Özlek, 2019, s.49). Her ulusun kimliğinin bir parçası olan kültürel miras toplumdaki en küçük bireylere dahi aktarılmalıdır. Eğitim öğretim sürecinde bu ilkokullarda yer alan öğrencileri kapsamamaktadır. Kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi için çağdaş yollarla sorumluluklar alınmalıdır. Okul kurumu ve öğretmenler bu sorumluluk bilinci ve farkındalığı yaratacak olan en önemli öznelerdir. Okulun ve öğretmenlerin bu süreçteki en büyük rolü, öğrencileri kültürel mirasın öğrenilmesi, aktarılması ve korunması konusunda isteklerini artırmalı, onlara bilinç kazandırmalıdır Bu bilincin kazandırılması ise ancak etkili ve kalıcı kültürel miras eğitimi ile olanaklıdır (Jancic ve Hus, 2018, s.702).

Kültürel miras farkındalığının kazandırılması ve kültür öğelerinin gelecek kuşaklara aktarılması toplumların da sorumluluğundadır, ancak geniş bir zamana yayılan bu aktarım sürecinde karşımıza kültürel miras eğitimi çıkmaktadır. Bu eğitim süreci ile yeni nesiller kültür bilinci kazanmakta, zaman-süreklilik-değişim becerisi ile kültürel kalıntıları yorumlayabilmektedir (Demirezen ve Aktaş, 2020, s.444). Kültürel bilincin sonraki nesillere aktarılmasında eğitimin rolü oldukça büyüktür (Külcü, 2015, s.27). Bireylerin kültür öğelerini, kültürel miras kalıntılarını en iyi şekilde benimsemesi ve öğrenmesi sürecinde Sosyal Bilgiler dersinin önemi göz ardı edilemez. Sosyal Bilgiler dersi; içeriği, kazanımları ve amaçları ile kültürel aktarımın yapılması, toplumlarının devamlılığın sağlanması ve kültürel kimliğe sahip bireylerin yetiştirilmesi sürecine önemli katkı sağlamaktadır (Sertkaya, 2010, s.25). Hem Sosyal Bilgiler dersinin hem de kültürün ortak alanı olan toplumsal yaşama yeteri düzeyde katkı sağlayabilmek için Sosyal bilgiler ders sürecinde kültürel unsurlardan yararlanılmalı ve bu konuda araştırmalar yapılmalıdır (Deveci, 2009, s.4).

Bireylerin kültürel miras ortamları; sosyal çevresinden, öğretmenlerinden veya yakınlarındaki yetişkinlerden oluşmaktadır. Öğrencilerin kendi kültürel miras çevrelerini takdir etmeleri ve daha kalıcı biçimde kültürel miras eğitimi almaları için süreçte kendileri deneyimleyerek, yaşayarak, aktif katılarak bütünleştirici bir yaklaşımla öğrenmeleri gerekmektedir. Bilişsel ve sosyal öğrenme yollarının bütün olarak işe koşulduğu ortamlarda öğrenciler pasif alıcı olmaktan çıkacaktır (Ivon ve Kuscevic, 2013, s.35). Programda kazandırılması amaçlanan kültürel miras konuları eğitim-öğretim sürecinde etkili ve kalıcı olarak ele alınmıyorsa etkili bir kültürel miras eğitiminden söz edilemez (Arıkan, 2012, s.2). Kültürel bir kimlik, toplumsal bir kişilik kazandırmayı amaçlayan kültürel miras eğitimi öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleşmelidir. Bu nedenle eğitim süreci öğrenciyi süreçte etkin kılacak, onun yaşamına etki edecek biçimde düzenlenmelidir. Birçok bilim dalıyla ilişki olan kültür, bilim ve bilişimin gelişmesiyle de farklı boyutlar kazanmıştır (Akay, 2006, s.40). Kültürel miras eğitimi sürecinde dört duvar arasında ve kitaplara bağlı olmak modern eğitim anlayışıyla çelişmektedir (Arıkan, 2012, s.29). Sağlıklı bir kültürel miras eğitiminde okul öğrencilere sorumluluk kazandırmalı ve onlara fırsatlar verilmelidir. Ülke kültürüne dair faaliyetler, sergiler düzenlemeli, müzik, el sanatları, dans gibi toplumun tarihini gösteren etkinliklere derslere dâhil edilmelidir. Kültür kurumları ve hakla iş birliği yapılmalıdır (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü [UNESCO] 1992, s.12). Öğrencileri bu süreçte etkin kılan bit yol ise teknolojik araçlardır. Web 2.0 araçları ile günümüz kuşağı öğrencilerinin dikkatini çekerek, etkili, kalıcı ve dikkat çekici kültürel miras eğitiminin sağlanmasıdır. Ayrıca bu araçlar öğrenciye her yerde her zaman eğitim fırsatı sunarak öğrencinin yaşam boyu öğrenmesine yardımcı olmaktadır. İnternet teknolojisindeki yeniliklerin ve gelişmelerin eğitim dünyasının ayrılmaz parçası haline gelmesi; esneklik ve ekonomik açıdan kolaylık sağlaması internetin doğrudan eğitim ortamlarında kullanılması için gerekli sebepler arasında yer almaktadır. İnternetin sunmuş olduğu olanakları daha etkin kullanmamızı sağlayan Web 2. 0 araçları ise aktif öğrenme deneyimleri sunmada bize yardımcı olmaktadır. Web 2.0 teknolojileri zamanla hem akademik ortamda hem de günlük yaşantımızda etkin bir rol oynamaktadır (Heafner ve Friedman, 2008, s.290). Bu nedenle dijital okuryazar öğrenciler Web 2.0 araçların kullanımı sürecine teşvik edilmeli ve onlara bu araçları kullanabilecekleri uygun ortamlar sağlanmalıdır (Collis ve Moonen, 2008, s.95). Okul, öğretmenler ve aileler bu sürecin içine katılarak

öğrencilerin eğitimine katkı sağlamalıdır (Karaduman, 2011, s.4). Bireylerin ve toplumların gelişiminde, sürekliliğinde kültür kavramı oldukça önemli yer tutmaktadır. Web 2.0 araçları ile kültür ve kültürel miras öğelerinin öğretimi daha kalıcı ve etkili olmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konularının öğretiminde Web 2.0 araçları kullanımının etkisini ortaya koymaktır. Bu temel amaca bağlı olarak araştırmanın alt amaçları şunlardır:

1. Web 2.0 araçlarına dayalı olarak geliştirilen kültürel miras eğitimi etkinlikleri deney grubu öğrencilerinin akademik başarıları üzerinde etkili midir?
3. Web 2.0 araçlarına dayalı olarak geliştirilen kültürel miras eğitimi etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencileri uygulama sürecini nasıl anlamlandırmaktadır?
4. Uygulama öğretmeninin Sosyal Bilgiler dersinde Web 2.0 araçlarına dayalı olarak geliştirilen kültürel miras eğitimi etkinlikleri ve sürece ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Web 2.0 araçlarına dayalı olarak geliştirilen etkinliklere dayalı derslerin yürütüldüğü deney grubu ile mevcut öğretim programının uygulandığı kontrol gruplarında yürütülen ders süreci nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Yıllar boyunca farklı uygarlıklara ev sahipliği yapan ülkemizde zengin kültürel miras varlıkları yer almaktadır. Bu zengin kültür kalıntılarına sahip çıkabilmek için bilinç, bilgi, sorumluluk ve birikim gerekmektedir (Çulha Özbaş, 2009, s.705). Kültürel miras kalıntılarının tamamı insanlar ve toplumlar için gerekli, değerli aynı zamanda yeri doldurulamaz olarak görülmektedir. Lowenthal (2005, ss.85-86)'e göre sahip olunan mirası korumak, geliştirmek, kaybedilen kültür öğelerini geri kazanmak ve telafi etmek için büyük çabalar harcanmalıdır. Bu miras kalıntılarını kaybetmemek ve onları korumak için insanların farkındalığı artırılmalı, gelecek nesillere aktarılmalıdır. Bir topluluğu diğerinden ayıran kültürel özelliklerin zenginleştirilmesine katkı sağlamak için milli bilinç oluşturulmalıdır. Aynı zamanda kültürümüzün dünya kültürel mirası çeşitliliğine katkı sağladığı benimsenmelidir (MEB, 2018, s.11). Kültürel miras eğitimi

ile bireylerin kültür öğelerine ilişkin farkındalıkları artırılmalıdır. Bu eğitim ile uluslara ait kültürlerin korunması oldukça önemlidir.

Kültürel miras eğitimi ile toplumların devamlılığı için o toplumun kültürel öğeleri gelecek nesillere bozulmadan, saptırılmadan aktarılmasının yanı sıra toplumun kültürel mirası bireylere küçük yaşlarda kazandırılması önemlidir (Saraç ve Arıkanç, 2010, s.47-48; Taşdemir, 2018, s.8). Eğitim sürecinde Sosyal Bilgiler dersi ile öğrencilere sunulan kültürel miras eğitimlerinin; kültürel öğeleri koruma isteği ve milli kimlik bilincinin kazandırılmasında yardımcı olacağı düşünülmektedir (Gürel ve Çetin, 2018, s.35). Bu sayede bireylerin milli kültürel değerleri oluşturan kültürel miras öğelerine ilişkin olumlu tutumlar içinde olacağı ve kültürel öğelere farkındalıklarının artacağı söylenebilir. İnsanlıkla iç içe olan kültür kavramı toplumsal yaşantının bir ürünüdür (Pooten, 2012, s.3).

Günümüzde teknoloji kullanımı yaşamın birçok alanında yaygınlaşmaktadır. İnsanlar günlük yaşamlarında üretimden tüketime, sanayiden, sağlığa, sosyal alandan ulaşım faaliyetlerine kadar teknoloji ile iç içe yaşamaktadır (Ertmer, 2005, s.26). İnsan ihtiyaç ve ilgileri de değişirken; e-kütüphane, e-devlet, e-kitap, , e-nabız, e-bankacılık, e-alışveriş gibi elektronik ortamlarda ihtiyaç, ilgi ve istekler karşılanmaya çalışılmaktadır. En hızlı teknolojik gelişmelerin yaşandığı günümüzde dijital teknolojilerin kültürlerin vazgeçilmezi olmuştur (Karaduman ve Öztürk, 2014, s.40). Dijital yaşamın hayatımıza girişiyle her alanda dijital araçları etkin, dikkatli ve verimli kullanabilen bireylerin varlığı önem kazanmıştır. Teknolojideki gelişmeler eğitim alanında yakından etkilemiştir. Böylelikle eğitim sürecinde teknolojik araçların kullanımı ortaya çıkmıştır (Altunışık ve Aktürk, 2021, s.205). Bir adım daha ileri gidebilmek, daha kalıcı beceriler ve bilgiler kazandırabilmek için teknolojik araçların kullanılması gerekmektedir.

21. yüzyıl eğitim sisteminde kültürel mirasın aktarılması konusunda görsel, işitsel cihazların, teknolojik araçların, eğitici video ve filmlerin, dijital kitapların kullanılması gerekmektedir (Ocampo ve Delgado, 2014, s.205). Kültürel miras eğitimde teknoloji kullanımı zaman ve mekân kısıtlamalarını ortadan kaldırmakta, fırsat eşitliği sağlayan farklı kültürel miras uygulamaları günümüz çağdaş dünyasında ön plana çıkmaktadır. Hikâye anlatımları, etkileşimi artırma, sağlıklı yönergeler sunma, rehberlik etme, ziyaretçilere kimlik kazandırıp onlara uygun hareket etme gibi birçok olanaklar sunan teknolojik ortamlardan kültürel miras eğitimi sürecinde yararlanmalıdır. Teknolojinin,

dikkat ve ilgi çekici özellikleri sayesinde, halkın, özellikle de gençlerin, yeni medyanın geleneksel iletişim araçlarından daha işlevi olduğu görülmektedir (Carrozzino ve Bergamasco, 2010, s.454). Avcı (2014, s.74)'ya göre kalıcı ve etkili bir kültürel miras eğitimi için yöntem ve teknik çeşitlerinin artırılması ve sürecin zenginleştirilmesi gerekmektedir. Kültürel miras eğitimi içeriği aktarılırken öğrencilerin kendi zihinlerini kullanacağı aktif öğrenme yolları seçilmelidir. Öğrenciler problemler çözebilmeli, sorgulayabilmeli ve pratik öğrenme yollarını kullanabilmelidir. Kültürel miras eğitimi tek bir öğretmen ile tek bir derste yalnızca yüz yüze metin ve resimlerle verilebilecek bir eğitim olarak algılanmamalı, geniş bakış açısında ulusal sınırların dışında düşünülmelidir (Steh, 2004' ten Akt. Jancic ve Hus, 2018, s.704).

Dijital teknolojiler hem aktif öğrenme yaklaşımlarını gerçekleştirmek hem de öğrenme etkinliklerini belirli tutumlara, kişisel zevklere, yeteneklere ve gereksinimlere göre olanaklar sunduğu için bu süreçte önemlidir. Ayrıca teknolojik araçlar öğrencilere bireysel ya da başkalarıyla iş birliği içinde çalışabilme, eğitim sürecindeki diğer tüm aktörlerle kolayca iletişim kurabilme, kültürel miras nesneleri hakkında fikir, görüş ve materyal alışverişinde bulunabilme olanağı sunmaktadır. Bu teknolojiler daha geniş ve disiplinler arası erişim olanağı ile aynı zamanda zenginleştirilmiş ve yenilikçi öğrenme ortamı sunmaktadır (Veltman, 2005, s.20; Ott ve Pozzi, 2011, s.1370). Kalıcı, etkili, ihtiyaca uygun, zengin içeriklerle donanımlı eğitim teknolojileri sayesinde istenilen düzeyde kültürel miras aktarımı yapılabilir (Kasapoğlu Akyol, 2016, s.145). Günümüzde gelişen teknoloji ile kültürel miras eğitim süreci farklı boyutlar kazanmıştır. Kültür öğelerinin her topluma ulaşması, bu öğelerin daha iyi korunması, mekân ve zaman sınırını kaldırması açısından teknolojiler kültürel miras aktarımında önemli rol üstlenmiştir (Vargün ve Nuhoğlu, 2019, s.46-47). Kültürel miras eğitimde teknolojiden yararlanmak ulusal ve yerel sınırların aşılmasına yardımcı olurken zaman-mekân kısıtlamasını azaltmaktadır (Al-Mubaid, 2008, s.226). Eğitim sürecinde yenilikçi öğrenme-öğretme yöntemlerinin benimsenmesi kültürel miras eğitiminin zenginleştirmesine ve geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde de teknoloji kullanımı dersin anlaşılması, akıcı hale getirilmesi, ödev hazırlamanın kolaylaşması ve yeni projelerin üretilmesinde de yararlı olmaktadır (Bennett ve Scholes 2001, s.375; Berson ve Balyta, 2004, s.145). Özellikle günümüz teknoloji dünyasında öğrencilerin ilgilerini çekebilmek, onlara hitap edebilmek, dersi daha dikkat çekici hale getirebilmek için teknoloji kullanımının önemli olduğu görülmektedir. Bu çalışma ile

Web 2.0 araçlarından yararlanılarak kültürel miras eğitiminin etkili ve kalıcı olacağı aynı zamanda alanyazında yer alan boşluğun doldurulacağı düşünülmektedir.

Yapılan alayazın taramasında Sosyal Bilgiler eğitim kültürel miras aktarımı ile yapılan çalışmalardan; Katılımcı görüşlerine ve algılarına dayanarak var olan durumu ortaya koymayı amaçlayan çalışmalara (Kılcan ve Akbaba, 2013; Sidekli ve Karaca, 2013; Avcı ve Memişoğlu, 2014; Polat 2016, Gürel ve Çetin, 2017; Gürdoğan Bayır ve Çengelci Köse, 2019; Özlek, 2019; Tosun, 2019; Azrak ve Yalçinkaya 2020; Demirezen ve Aktaş, 2020; Kafadar, 2021), Sosyal Bilgiler dersi öğretim programını ve kitaplarını kültürel miras açısından ele alan çalışmalara (Çengelci Köse, 2012; Gürkan 2015; Taşdemir, 2018; Çengelci Köse ve Kekeç, 2019; May, 2019; Ateş, 2021) ve kültürel miras eğitime etki eden durumları yarı deneysel yöntemle araştıran çalışmalara (Dönmez ve Yeşilbursa, 2014) rastlanılmıştır.

Ulaşılan çalışmalardan anlaşıldığı gibi kültürel mirasın daha etkili ve kalıcı aktarılması sürecine etki eden çalışmalar kısıtlıdır. Yapılan incelemeler sonucunda kültürel miras eğitiminde Web 2.0 araçlarının kullanıma dair herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmanın özgün bir yanı ise günümüz gelişen teknoloji şartlarına uygun olarak Web 2.0 araçlarının kültürel miras eğitimi sürecine etkisini karma araştırma yöntemi ile ortaya koymasındır. Teknolojik araçları ve kültürel miras aktarımını harmanlayan bu çalışma Sosyal Bilgiler eğitiminde yer alan kültürel miras öğelerinin daha kalıcı ve etkili olmasını amaçlamaktadır. Sosyal Bilgiler derslerinde kültürel miras içeriğinin temsili konusunda daha kapsamlı bir çalışma elde etmek için nitel ve nicel araştırma yöntemlerini birleştirmek derinlemesine araştırma sonuçları elde edilmesi açısından oldukça önemlidir (Jančić ve Hus, 2018, s.705). Bu nedenle bu araştırma karma yöntem ile desenlenmiştir.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada;

- Katılan tüm öğrencilerin görüşme sorularına içtenlikle ve tarafsız cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2022–2023 eğitim öğretim yılı bahar dönemi Ardahan merkezde yer alan bir devlet okulunun 6E ve 6F sınıflarından elde edilen veriler,
- 2022–2023 eğitim öğretim yılı güz dönemi altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Birey ve Toplum” ve Kültür ve Miras” öğrenme alanları kapsamında yer alan on kazanıma yönelik uygulamalar,
- Katılımcı öğrenciler ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler ve
- Süreç boyunca deney ve kontrol gruplarında yapılan gözlemlerden elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Sosyal Bilgiler: Değişen dünya koşullarında bilgiye dayalı mantıklı kararlar alıp sorunları çözebilen, etkin vatandaşlar yetiştirmek için farklı disiplinlerden yararlanarak bilgi ve yöntemleri harmanlayan öğretim programı (Öztürk, 2015, s.4).

Kültür: Bir toplumun tanımlanmasına yardımcı olan belirgin maddi, manevi, bütün öğelerin bileşiminden meydana gelen; insanlara ait, sanat, bilim, değerler, haklar, gelenekler ve inançları kapsayan bir olgu (UNESCO, 1982, s.2-3).

Kültürel Miras: İnsanların yaşam tecrübelerinden günümüze kadar gelen; kalıntılar, kültürümüzle ilgilil maddi ve manevi öğelerin tümüdür. Arkeolojik kalıntılar, saraylar, dokular, törenler, müzikler gibi somut ya da somut olmayan değerler (Ünsal ve Pulhan, 2012, s.30).

Kültürel Miras Eğitimi: Resmi eğitim kurumlarıyla veya toplumsal yollarla kültürel miras unsurlarının, kültürel değerlerin, davranış kalıplarının ve her türlü yaşam biçimlerinin genç nesillere aktarımı (Srivastava, 2015, s.340).

Web 2.0 Araçları: Sosyal yazılıma, insanların akıcı şekilde bağ kurmasına, fikirlerini paylaşmasına olanak sağlayan, kullanıcıların da içerik oluşturabildiği Web platformu (McLoughlin ve Lee, 2007, s.664).

2. ALANYAZIN

Çalışmanın bu bölümünde gerekli alanyazın incelenmiş; Sosyal Bilgiler eğitimi, dünyada ve ülkemizde Sosyal Bilgilerin gelişim süreci, kültür ve kültürel miras kavramlarının tanımı, Türkiye’de yer alan kültürel miras kalıntıları ile kültürel miras eğitimine yer verilmiştir. Ayrıca Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminin yeri ortaya konulmuş, yapılan alanyazın tarama sonucunda yurt içinde yurt dışında yapılan çalışmalar ilgili alan yazın bölümünde sunulmuştur.

2.1. Sosyal Bilgiler

Bu başlık altında Sosyal Bilgilerin tanımı ve içeriği yer almaktadır.

2.1.1. Sosyal bilgilerin tanımı

Sosyal Bilgiler; sosyal bilimlere ait içerikler vatandaşlık konularını ve insan çevre ilişkisini ele alırken bireyin kendi varoşunu gerçekleştirmesini amaçlamaktadır (Safran ve Ata, 2003, s.1-2). Türk kültür öğelerinin ve kültürel mirasa duyarlılığının kazandırılması için uygun içerik ve yapıya sahip olan bu ders; temelinde, kültürel miras, zaman, süreklilik ve değişim, insanlar, yerler ve çevreler, bireysel kimliğin gelişimi, gruplar ve kurumlar, güç ve yönetim, üretim, dağıtım ve tüketim, bilim, teknoloji ve toplum, küresel bağlantılar öğrenme alanlarından oluşmaktadır (Altoff ve Golston, 2012, s.112).

Sosyal bir varlık olan insanoğlu yaşadığı toplumun kültürünü, normlarını, gelenek ve göreneklerini tanımalıdır, aksi takdirde toplumdan soyutlanmalar, yozlaşmalar ve karmaşalar meydana gelebilmektedir. Çocuklar toplumsallaşmaya dair kazanım ve tutumları ilk kez ailesinden öğrenmektedir. Bu çocuklar daha sistematik ve kalıcı bilgilerin verilmesi Sosyal Bilgiler dersi ile mümkün olmaktadır (Özmen, 2015, s.2032). Sosyal Bilgiler sosyal bilimlerin farklı disiplinleri tarafından ortaya konulan bilgileri bütünlük olarak ilköğretim öğrencilerine sunan bir derstir. Bu ders bilinçli düşünebilen, gerekçeli kararlar alabilen, tartışmalı konular hakkında demokratik tutum benimseyebilen vatandaşların yetiştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Sosyal Bilgiler sosyal olaylara ve güncel konulara dikkat çekerek hoşgörü ortamının oluşmasında katkı sağlar (Misco ve Patterson, 2007, s.188). Etkin, evrensel ve ulusal değerlere sahip farklı

disiplinlerden elde ettiği bilgi, beceri ve tutumları gerçek yaşama uygulayabilen bireyler yetiştirmeyi amaçlayan Sosyal Bilgiler dinamik bir çalışma alanıdır. Günümüzde çoğu ülkede yer edinen Sosyal Bilgiler, sosyal bilimlerin içeriklerinden yararlanan ve her biriyle ilişki içinde olan fakat kendi başına bağımsız olarak algılanan bir derstir (atak, 2020, s.5). Tüm insanlığı yakından ilgilendiren konuları ele alan Sosyal Bilgiler dersi; ülkelerin ve toplumların gelecek nesillere bilgi, beceri, değer ve tutumları aktarması açısından önemli rol oynamaktadır. Ayrıca bu ders her bakımdan ilk ve ortaokul ğrencilerinin seviyelerine uygun olarak hazırlanmalıdır (Akdağ, 2014, s.1-5). Kozmopolit bir yaklaşım benimseyen Sosyal Bilgiler eğitimi, bireylerin farklılıklarını ve kültür çeşitlerini daha kapsayıcı biçimde ele alıp, onları olumlu yönde etkileyebilir (Parker, 2012, s.235). Bu nedenle Sosyal Bilgiler etkin bir vatandaş yetiştirmek için topluma, etnik ve kültürel çeşitliğe hitap edebilmeli, yalnızca benzerlikleri değil farklılıkları da ele almalıdır (Ryter, 2012, s.3). Sosyal Bilgiler doğası gereği, öğrencileri vatandaşlığa hazırlama görevine önem vermektedir. Öğrencileri bu göreve başarılı bir şekilde hazırlamak için öğretmenler, sorgulamayı teşvik eden ve her grubun karşılaştığı en temel sorunlarla ilgilenen bir öğrenme ortamı sağlamaya yeterince hazırlıklı olmalıdır (Mitchell ve Evans, 1997, s.56). Öğrencilere günlük yaşamda kullanabilecekleri temel vatandaşlık görev, sorumluluk ve hakları konusunda bilgi, beceri ve değerleri yeterli düzeyde kazandırılmalıdır.

Toplumsal sorunları geçmiş, günümüz ve gelecek ilişkisinde ele alan Sosyal Bilgiler küreselleşen dünyanın değişimlerini inceleyen, tartışmalı konulara ve sosyal adalete vurgu yapan bir disiplindir. Sosyal Bilgiler dersi sosyal ilişkileri inceleyerek bireylerin toplumdaki yerini konumlandırmasında yardımcı olur (Misco ve Shiveley, 2016, s.188). Sosyal Bilgiler değişen yaşam koşullarında mantıklı kararlar alıp sorunları çözebilen etkin bireyler yetiştirmeyi amaçlayan bir derstir (ztrk, 2015, s.4). Sosyal Bilgiler dersi; kişilerin kendini ve çevresini anlaması, onlara yönelik olumlu tutum ve değerler geliştirmesine; bilişsel ve duyuşsal açıdan olgunlaşmasına yardımcı olmaktadır (Doğanay, 2007, s.256). oğulcu bir toplumlarda var olan demokrasinin gelişimi, uygulanması birey ve grupların sürece katılımına bağlıdır. Bazı toplumlarda insanlar düzenli olarak demokratik süreçlere katılabiliyorken bazılarında ise bu süreçten eksik kalabilmektedir. Sosyal Bilgiler eğitimi bir yandan demokrasinin gelişimi için sivil etkinlik duygusunu aşılamakta ve çoğulcu toplumlardaki bireylerin aktif birer vatandaş olarak yetişmesini amaçlamaktadır. Küreselleşme ile değişen kimlik olgusu ve ulusal

birlik kavramı yozlaşmayı da beraberinde getirmiştir; bu süreçte Sosyal Bilgiler ulusal birliğin tekrardan sağlanmasında yardımcı olmuştur (Lucas, 2009, s.80; Ryter, 2012, s.3). Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi (NCSS, 1994, s.3'ten Akt. Johnson, 2010, s.2) sosyal çalışmaları şu şekilde tanımlar:

Sosyal Bilgiler dersi, sosyal ve beşerî bilimlerin ortak çalışma alanıdır. Farklı bilimlerden koordineli biçimde yararlanan Sosyal Bilgiler bireylerin demokratik, bilinçli, mantıklı karar alabilen ve kamu yararı için gerekleri becerilerin gelişmesine yardımcı olmaktadır (NCSS, 1994, s.3'ten aktaran Johnson, 2010, s.2).

Diğer bilim dallarının aksine insanı, insan yaşamını ve insanları ilgilendiren her konuyu ele alan Sosyal Bilgiler; bireylerin akıl yürütme becerilerini ve düşünce yeteneklerini geliştirmekte, toplumlarda demokratik bir ortam oluşumunu sağlamaktadır (Kahne, Rodriguez vd., 2000, s.320; Kısa, 2007, s.20). Zengin içeriği, amaçları ve toplumsal işlevleri bakımından diğer disiplinlerden net çizgilerle ayrılmaktadır. Toplumu ve bireyleri ele alan Sosyal Bilgiler onların kültür okuryazarlığını geliştirmeyi hedefleri arasına almıştır. Sosyal Bilgiler dersi sosyal dünyasını tanıyan, vatanını seven, sivil topluma önem veren, kişisel kararlarını alabilen bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Brophy, 1990, s.352).

Kültürel ve ideolojik olarak farklı toplumlarda yaşamının hem avantajı hem de dezavantajları bakımından insan-insan ve insan-çevre ilişkisini Sosyal Bilgiler ele almaktadır (Boikhutso, Dinamal ve Kgotlaetsile, 2013, s.1-2). Yalnızca bilgi birikimi ve birkaç becerinin kazandırılmasından ibaret olmayan Sosyal Bilgiler, insanların yerel, ulusal ve küresel düzeydeki etkileşimini ele almaktadır. Sosyal Bilgiler bireylerin kazanmış oldukları bilgi ve becerileri kullanma sürecidir. Ayrıca insanların etkileşimini çok boyutlu olarak ele aldığından tarih, coğrafya, ekonomi gibi birçok diğer sosyal bilim dallarıyla yakından ilişkilidir. Vatandaşlık yeterliliklerini geliştirmeyi amaçlayan Sosyal Bilgiler bu bilgilerin yanı sıra eleştirel düşünme, problem çözme, analiz etme, sorgulama, dinleme, çatışma çözme, iş birliği yapma, ahlaki akıl yürütme gibi belirli becerilerin geliştirilmesini de amaçlamaktadır (Johnson, 2010, s.2). Aynı zamanda Sosyal Bilgiler dersi ilköğretim sınıflarında okuma ve okuryazarlık becerilerine vurgu yapmaktadır (Boyle-Baise, Hsu vd., 2008, s.235).

Sosyal Bilgiler sorumlu vatandaş yetiştirmenin yanı sıra vatandaşlık tutumlarını, değerlerini ve eleştirel düşünme becerilerini kazandırmayı amaçlamaktadır. Demokratik topluma aktif vatandaş yetiştirmeyi amaçlayan Sosyal Bilgiler bireyleri demokrasi ve vatandaşlık konusunda eğitmektedir. Sosyal Bilgiler içeriğinde geniş bilgiler

barındırmakta ve multidisipliner yapısıyla birden fazla konu alanı içermektedir (Heafuer ve Fitchett, 2012, s.68). Sosyal Bilgiler; hukuk, tarih, psikoloji, felsefe, ekonomi, coğrafya, sosyoloji, siyaset ve antropoloji gibi bazı sosyal bilimlerin bütünleşik çalışması olup vatandaşlık eğitimi amaçlamaktadır. Birden fazla bakış açısına sahip olan bu ders, tarihsel olayları yorumlayabilen, bir toplumun üyesi olduğunu anlayabilen, coğrafi etmenleri açıklayabilen ve tüm bunlar üzerinde insanoğlunun etkisini yorumlayabilen bireyler yetiştirecek içeriğe sahiptir (Denton ve Sink, 2015, s.5). Sosyal Bilgiler, özünde tüm insanların etkileşimlerini incelenmektedir (Weaver, 2013, s.20). Toplum ve toplumda yer alan bireyleri yakından ele alan Sosyal Bilgiler dersi öğrencilere var oldukları dünyayı öğretmek amacıyla sosyal disiplinlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanmaktadır. En temelde bireylere sosyal bilimciler gibi düşünebilmeyi, onlar gibi davranıp, sorun çözebilmeyi kazandırmaktadır. Sosyal Bilgiler dersi öğrencilerin seviyelerine inerek onlara; hak ve sorumluluklarını öğretmeyi, kültürel değerlere saygı duymayı, var olduğu çevreyi tanımayı, bilimsel araştırma basamaklarına göre gerçeğe ulaşabilmeyi ve etkin vatandaş birer vatandaş olabilmelerini amaçlamaktadır. Bu kazanımların yanında içerdiği değerler ve değer eğitimi ile onların kişilik gelişimine yardımcı olmaktadır.

2.2. Kültür

İlk olarak on altıncı yüzyılın ortalarına kullanılmaya başlayan kültür kavramı, dış dünyadan farklı olarak, doğal oluşumların dışında insan eliyle ortaya konulan durumu ifade etmek için kullanılmıştır. On dokuzuncu yüzyıla gelindiğinde ise farklı anlamları da içinde barındırmaya başlayan kültür kavramı, yaşadıkları toplumun dışında kalan o topluma ait olmayan insanların tüm işleri olarak görülmeye başlanmıştır. Kültür kavramı denilince akla gelen ilk isimlerden olan E. B. Tylor kültürü “bilgiyi, inancı ve sanatı içeren karmaşık bir bütün” olarak tanımlamıştır. Kluckhohn ise kültürü “desenli düşünme, hissetme, tepki verme, sembolleri elde etme ve iletme” biçiminde tanımlanmıştır (UNESCO, 1992, s.6).

Kültür, toplumda yer edinmiş sosyal, ekonomik, kültürel, fiziksel, somut ve somut olmayan varlıkların birleşimidir. Hem evrensel hem de yerel düzeyde karşılık bulan bu kavram, bireylerin milli bilinci benimsemesi, tarihi değerlere önem vermesi, sorumluluk bilinci kazanması açısından önemlidir. Öğrencilere somut, somut olmayan,

yerel ve evrensel kültürel mirasın öğretilmesi, onlara bu miras öğelerinin koruma bilinçlerinin kazandırılması gerekmektedir (Uçar, 2014, s.86-87). Türk Dil Kurumu tarafından kültür, “tarihsel süreçte toplumların ortaya koymuş olduğu maddi ve manevi öğeler ile bu öğelerin oluşturulmasında ve gelecek nesillere aktarılmasında rol oynayan araçlar, hars” olarak tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu, 2020). Kültür kavramının özüne bakıldığında ayrıştırıcı değil, daha çok insanları birleştirici özelliği dikkat çekmektedir. Günlük yaşantımızda sıklıkla farklı anlamda kullandığımız kültür, birçok bilim ile de iç içe olup toplumsal yaşamın her alanıyla ilgilidir (Akay, 2006, s.45).

Yeşilbursa (2011, s.11)’ya göre kültür kavramı insanoğlunun yaşamı sürecinde ortaya koymuş olduğu maddi- somut varlıklardır. Kültür kavramı Çençen ve Berk (2014, s.2) tarafından “toplumsal süreçte meydana gelen, toplumları birbirinden farklı kılan, soyut ve somut öğelerin tümü” olarak açıklanırken; Bornstein tarafından bir grup insanın paylaştığı, günlük yaşamlarını düzenleyen, farklı inanç, düşünce ve davranış kalıpları olarak tanımlanmıştır (Bornstein, 2012, s.215). Kültür; toplumsal özelliklerin birbirinden ayrılmasına yardımcı olan bir kavram olup edebiyat, mimari, müzik, sanat, bilim gibi değerlerin toplumdaki bireyler tarafından paylaşılıp onların kişilik oluşturma sürecine katkıda bulunmaktadır. Kısaca insanoğlu kendi aklı, düşünceleri ve değerleriyle kültürü oluştururken oluşturdukları kültürde toplumda yer alan bireylerin şekillenmesinde rol oynamaktadır (Karip, 2012, s.9). Kültür "temel meseleyi, hayatta kalmamızı sağlayacak birikmiş bilgi, gelenek, değer, inanç ve davranış kalıpları ağı veya sistemi" olarak tanımlanmaktadır (Ivon ve Kuscevic, 2013, s.31). Mexico City Deklarasyonu'nda kültür “her halkın gelenekleri ve ifade biçimleri, dünyadaki varlığını göstermenin en etkili yolu” şeklinde tanımlanmıştır (UNESCO, 1992, s.12). Farklı kişi ve kurumlar tarafından farklı tanımlarla ifade edilen kültür kavramı hayatın her alanıyla ve farklı sosyal bilim dallarıyla ilgili olup yaşamla iç içe olanı yansıtmaktadır. Bu sebeple yapılan tanımlar farklı olsa da üretilen tanımların az çok birbiriyle ilişkili olduğu görülmektedir (Çankaya, 2006, s.8).

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO)’nun düzenlediği konferansta kültür kavramına ait en kapsamlı tanım yapılmış; Kültür, bir toplumu tanımlayan, maddi manevi özelliklerin bileşiminden meydana gelen, insanların haklarını, değerlerini, gelenek, görenek ve inançlarını içeren bir olgu olarak açıklanmıştır (UNESCO, 1982, s.2-3). Yapılan tanımlardan da görüldüğü gibi kültür, birden fazla öğeyi içinde barındıran, yalnızca giyim, yemek veya müzik gibi alanlarla

ilişkilendirilecek kadar basite indirgenemeyen, insan yaşamıyla doğrudan ilişkili olarak somut, soyut her türlü unsuru içinde barındıran yelpaze bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır.

İnsan yaşamına giren internet, mobil cihazlar, bilgisayar gibi teknolojik aletlerle birlikte kültür kavramının içeriği gelişmiştir. Örneğin yıllar boyu kültüre dair “hayatımızdaki maddi ve manevi öğelerin bütünü” şeklinde yapılan tanım dijitalleşme süreciyle yerini; “teknolojinin, küreselleşen dünyanın ve yeni yaşam biçiminin oluşturulduğu maddi ve manevi öğeler bütünü” tanımına bırakmıştır. Dijital kültür 2000’li yıllarda ikinci nesil ağ hizmetleri olan Web 2.0 teknolojilerinin ortaya çıkmasıyla bağlantılı olarak tanıtılmaya başlanmıştır. Dijital kültür, bilgisayar teknolojilerinin ve İnternet kaynaklarının güvenli ve etkin kullanımı için gerekli bir dizi bilgi ve beceriyi içeren dijital okuryazarlığın göstergesinde yansıtılmıştır (Katalin, 2019, s.193; Pozdeeva, Shipunova, Popova, vd. 2021, s.2). Günümüz eğitim ortamında yer alan dijital yerli kuşak, basılı kaynakların aksine dijital kaynakları tercih etmekte; hız, anında dönüt, görsellik, paylaşım, müzik ve harekete önem vermektedir. Bu nedenle eğitim süreci, bireylere öğrenmeyi öğrenme, üst düzey düşünme becerileri ile yaparak yaşayarak deneyimleme ve dijital dili keşfetme fırsatı sunan dijital yerlileri tatmin etmelidir (İnci, Akpınar ve Kandır, 2017, s.495). Eğitimde, kendi öğrenme yollarıyla araştırarak, düşünme becerilerini geliştirerek, okul içinde ve dışında öğrenme ortamı yaratması bakımından dijital kültür önemlidir. Sosyal medya araçları, çeşitli teknolojik aletler, çevrimiçi uygulamalarla eğitime destek sağlamaktadır. Eğitim ortamlarında birçok zorluklar dijital kültür araçlarıyla aşılabilmektedir (Greenhow ve Lewin, 2016, s.8). Eğitim sürecinde kullanılan bu dijital ortamlar bize; kaynakları depolama, başkalarıyla paylaşma, eski bilgilerle karşılaştırma, gelecek nesillere aktarma olanağı sağlamaktadır (Acun, 2008, s.13). Eğitimde depolanan, saklanan ve paylaşılan bu bilgiler süreç içinde aktif bilgi alışverişini sağlamakta, kişiler arası iletişimi kolaylaştırmaktadır. İçinde yaşanan çağa uygun olarak kültürlerarası etkileşimin sağlanmasında da bu teknolojik araçlar önemli rol oynamaktadır.

2.1.1. Kültürel miras

Kültürl miras geçmişten günümüze kadar gelen hem doğal hem de kültürel öğeleri barındıran her türlü kalıntı, duygu, düşünce ya da olgu miras olarak kabul edilebilir

(Lowenthal, 2005, s.83). 20. yüzyılın sonlarına doğru “miras” kavramının anlamı genişlemeye uğramış, özellikle Fransa’da kültürel miras kavramının yalnızca ulusal boyutu ifade etmediği görüşüne varılıp küresel boyutta kültürel miras kavramının yapılması için çalışmalar yapılmıştır. Yine aynı zaman diliminde, patrimoine terimi anlamsal aktarım ile karakterize edilmiştir; anıt, heritage (İngilizce miras) kelimeleri ile bütünleştirilmeye çalışılsa da tüm bu terimlerin aynı anlamsal özellikleri açıklamadığı görülmüştür. Geleneksel, kronolojik ve coğrafi özelliklerin uzantısı olarak görülen miras kavramını yalnızca heykel ve anıt gibi kalıntıların karşılamadığı görülmüş, tek parametrelili seçimler yapmak yerine kültürel mirası yansıtacak değerler ve kimlik olgusu gibi farklı ölçütler de eklenerek bütünsel bir yaklaşım benimsenmiştir (Vecco, 2010, s.323). Diğer bir deyişle kabul gören miras kavramının birden fazla unsuru içinde barındırdığını görülmüştür (Skounti, 2009, s.77). Miras kavramı erken yaşlardan itibaren çocuklara aktarılması, kazandırılması gereken kültürel mirası içerirken aynı zamanda bu kültürel mirasın korunması konusunda farkındalık yaratması önemine de değinmektedir (Ivon ve Kuscevic, 2013, s.31).

Miras, günlük yaşamın bir parçasını oluşturan öğeleri barındırırken zamanla nesilden nesile aktarılan kültür öğeleri kültürel miras kavramını oluşturmuştur (Perez, Lopez ve Listan, 2010, s.1325). Kültürel miras, geçmişte üretilmiş olup günümüze kadar ulaşan, yerel ve evrensel düzeyde değerli olan varlıklardır (Oğuz, 2013, s.7). Uzun süredir obje ve yapı odaklı olarak ele alınan, yalnızca anıtları, mimari eserleri, arkeolojik yapıları, kalıntıları, sit alanlarını, heykel, resim ve sanat koleksiyonlarını ifade edecek şekilde kullanılan bu kavramın bu şekilde anlamlandırılmasının en büyük sebebi; ulus devletlerin bu önemli kalıntıları siyasi egemenlik göstergesi olarak kullanmalarından kaynaklanmaktadır (Aksoy ve Enlil, 2012, s.3). Kültürel miras, toplumda yaşayan bireyler tarafından üretilen ve kullanılan bilgi birikimleridir (Külcü, 2015, s. 27).

Zaman içinde kültürel miras kavramı daha da derinleşerek yalnızca maddi öğelerden oluşmadığı vurgulanmış, geçmiş ve bugün arasında bağ kuran, insanların hayatlarını zenginleştiren bir kavram olarak açıklanmıştır. Tek boyutluluktan çok boyutluluğa doğru evrilmiş kültürel miras öğelerinin seçim ölçütleri de değişmiş, bir öğe ele alınırken geleneksel, kronolojik, coğrafi, kültürel, toplumsal özellikler gibi birçok bakımdan ele alınarak değerlendirilmeye başlanmıştır (Vecco, 2010, s.326). Ünsal ve Pulhan (2012)’a göre kültürel miras tanımı şu şekilde yapılmıştır:

Kültürel miras; insanoğlunun yıllar boyunca biriktirmiş olduğu tecrübelerin, ürünlerin ve düşüncelerin günümüze kadar ulaşmış kalıntılarıdır. Kimlik, kültür, tarih, arkeolojik eserler, anıtlar, alanlar ya da soyut birçok uygulamalar kültürel mirasın tanımında yer almaktadır (Ünsal ve Pulhan, 2012, s.30).

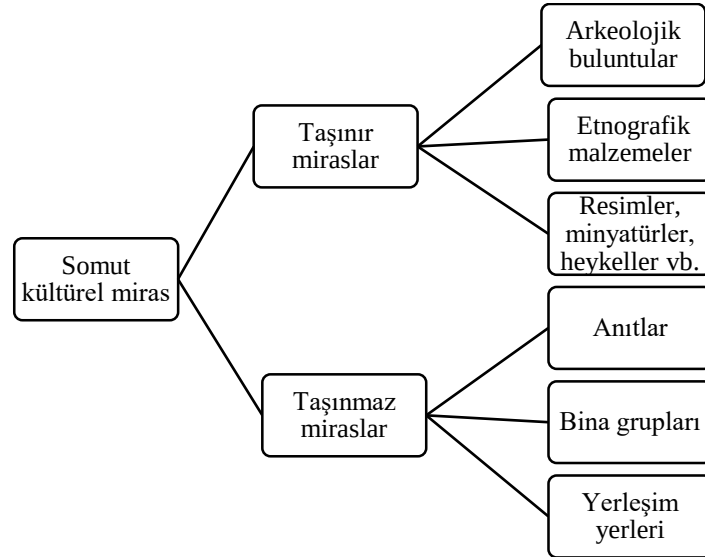
Kültürel miras; öğrencilere kendi kültürlerini ve geçmişten kalan fiziksel kalıntıları tanıtmak ve onlara yaşatmaktır. Kültürel miras “bir mekâna kendine özgü bir karakter kazandıran tüm inançlar, değerler, uygulamalar ve nesneler” olarak tanımlanmıştır (Ahnn ve Carole, 2001’den aktaran Aslan ve Çulha, 2008 s.131). Kültürel miras mimarları, müzisyenlerinin, yazarlarının, bilim adamlarının ve ayrıca anonim sanatçıların çalışmalarını, hayata anlam katan değerleri, dilleri, ayinleri, inançları, tarihi yerleri, anıtları, edebi ürünleri, sanat eserlerini, arşivler ve kütüphaneler gibi tüm öğeleri içermektedir (Zialcita, 2007, s.1).

Kültürel miras; toplumların öz değerlerini yansıtan ve diğerlerinden ayrılmasına yardımcı olan bütündür (Çakmak, 2020, s.156). İnsanların bu yaşamdaki varlıklarının birer kanıtı olan kültürel miras öğeleri, insanoğlunun geçirdiği süreçteki birikimleri, zenginlikleri ve zamana karşı duruşunu ifade eden varlıklardır (Çankaya, 2008, s.10). Kültürel miras toplumların düşüncelerini, başarılarını, gelenek-göreneklerini, düşüncelerini açıklayan; alanlar, binalar, şehirler, parklar, elbiseler, silahlar, destanlar, masallar, düğünler, kına geceleri ya da heykellerdir. Kısaca kültürel miras kalıntıları yazılı, sözlü, taşınabilir veya taşınamayan bir sit alanından oluşabilir (Göğebakan, 2009, s.15). Kültürel miras; toplulukların, grupların ve bireylerin ortak parçası olduğu bilgi beceri, temsil ve uygulamalardır (Kato, 2006, s.460).

Kültürel miras öğeleri var olduğu topluma kimlik kazandırırken, geleceğin inşa edilmesi ve birlik duygusunun kazandırılmasında yardımcı olmaktadır. Bu nedenle toplumların sürdürülebilirliği açısından kültürel miras varlıkları tanınmalı, tanıtılmalı ve korunmalıdır (Karadeniz, 2020, s.45). Bireylere, kültürel mirasa yönelik saygının kazandırılması ancak kültürel miras eğitimi ile olmaktadır. Bu eğitim sürecinde bireylere farklı kültürler ve bu kültürlerle ait kültürel miras öğeleri derinlemesine aktarılmaktadır (Chin, Lee ve Chen, 2020, s.55). Bireyler var oldukları toplumlarda kültürel miras unsurları ile bağ kurduklarında asıl olarak geçmişte yaşayan kişilerle iletişime geçmiş olmaktadır. Çünkü kültürel miras öğeleri; geçmişteki olayların, yerlerin, deneyimlerin kısaca insana ait olan izlerin geleceğe taşınmasında köprü görevi görmektedir (Ashworth, 2011, s.2). Mexico City’de düzenlenen Dünya Konferansı’nda kültürel miras; insan yaratıcılığının ürünü olan, maddi manevi eserleri içeren, toplumun

maneviyatını ifade eden değerler olarak görülmektedir (UNESCO, 1992, s.4-6). 1972 yılında Paris'te UNESCO tarafından düzenlenen toplantıda “Dünya Kültürel ve Doğal Varlığının Korunmasına Dair Sözleşme” kabul edilmiştir. Bu sözleşmenin amaçlarına uygun olarak “anıtlar, sitler ve yapı toplulukları” kültürel miras olarak sayılmıştır (TBMM [Türkiye Büyük Millet Meclis], 1980, s.7). Anıtlar, evrensel değerler içeren, eserler, kitabeler, arkeolojik yapılar olarak sınıflandırılırken, sitler, evrensel değeri olan insanların tek başına oluşturduğu ya da doğa-insan etkileşiminden ortaya çıkan etnolojik ve antropolojik alanlardır. Yapı toplulukları ise evrensel değerlere sahip olan sanat, bilim ya da tarih açısından önem içeren yapıların bir arada olduğu topluluklardır (TBMM, 1980, s.7).

Kültürel miras UNESCO tarafından 17 Ekim 2003 tarihinde Paris'te imzalanan Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde; somut ve somut olmayan kültürel miras (SOKÜM) olarak ikiye ayrılmıştır. 1972 Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunması Sözleşmesi'ne göre oluşturulan ve Dünya Mirası Komitesi'nin belirlediği 19 miras alanı Türkiye'de olmak üzere toplamda 1154 kültürel miras varlıkları yer almaktadır (UNESCO, 1972, s.10) Somut kültürel miras ise UNESCO tarafından “taşınır” ve “taşınmaz” olarak ikiye ayrılmıştır. Somut kültürel miras öğeleri Şekil 2.1'de yer almaktadır.

Şekil 2.1. UNESCO'nun belirlediği kültürel miras öğeleri (UNESCO, 1972, s.10)

Şekil 2.1. incelendiğinde UNESCO tarafından belirlenen Somut kültürel miras öğeleri görülmektedir. Somut olan kültürel miras kendi içinde taşınır ve taşınmaz olarak iki ana başlıkta toplanmıştır. Taşınır kültürel miras unsurları; arkeolojik kazılardan elde

edilen arkeolojik buluntular, halk kültürünü yansıtan etnografik malzemeler, heykel, tiyatro, müzik, minyatür, resim dans, yapı, film ve edebiyat gibi sanat eserlerinden oluşmaktayken, taşınmaz kültürel miras unsurları ise; anıtlar, bina grupları ve yerleşim yerlerinden oluşmaktadır (Darçın Şahin, 2010, s.20).

2.2.2. Türkiye’de kültürel miras kalıntıları

1972 yılında Paris’te toplanan ve UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşmeyi kabul etmiştir. Türkiye 1983 yılında bu sözleşmeye taraf olmuştur. Söz konusu sözleşme 2021 yılında genişletilmiş ve 1154 mirasa yer verilmiştir. Türkiye’nin kültürel miras varlıkları ise Tablo 2.1’de sunulmuştur.

Tablo 2.1. *Türkiye’nin kültürel miras varlıkları (UNESCO, 2021; Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021).*

Miras alanı	Tarih	Yer
Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası	1985	Sivas
İstanbul'un Tarihi Alanları	1985	İstanbul
Hattuşa (Boğazköy) - Hitit Başkenti	1986	Çorum
Nemrut Dağı	1987	Adıyaman
Xanthos-Letoon	1988	Antalya- Muğla
Safranbolu Şehri	1988	Karabük
Troya Antik Kenti	1998	Çanakkale
Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi	2011	Edirne
Çatalhöyük Neolitik Kenti	2012	Konya
Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı	2014	İzmir
Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu	2014	Bursa
Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri	2015	Diyarbakır
Efes	2015	İzmir
Ani Arkeolojik Alanı	2016	Kars
Afrodisias	2017	Aydın
Göbeklitepe Arkeolojik Alanı	2018	Şanlıurfa
Arsilantepe Arkeolojik Alanı	2021	Malatya

Tablo 2.1 incelendiğinde ülkemizde yer alan kültürel miras varlıkları yer almaktadır. Görüldüğü gibi Türkiye'nin bu listede 17 varlığın kültürel, 2 varlığın ise karma olmak üzere 19 miras alanı yer almaktadır.

Kültürel miras UNESCO tarafından 2003 yılında Paris'te yapılan Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde; Somut olmayan kültürel miras aynı zamanda "yaşayan kültürel miras" olarak da adlandırılmaktadır. Sözlü gelenekler ve anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar ve el sanatları geleneğinden oluşan somut olmayan kültürel miras tanımı sözleşmede "kültürel mirasın bileşeni olarak bilgi, beceri, uygulama, temsil gibi toplulukların doğa ve çevreyle tarihsel etkileşim içinde oluşturulan, bu etkileşim süreciyle kültürel çeşitliliğe katkı sağlayan kültürel öğeler" olarak tanımlanmıştır (UNESCO, 2003, s.2).

SOKÜM kuşaktan kuşağa aktarılan, öğretilen, insanların dünyayı algılama biçimini yansıtan, sürekli olarak yenilenen, dinamik bir yapıya sahip olan toplumların eserleridir (Özlek, 2019, s.45). Aslında tüm insanların asıl kökeni somut olmayan kültürel mirastan geçmektedir, çünkü insanoğlu somut bir eser bırakmadan önce; düşünmekte, ilgi ve istek duymakta, hayal kurmaktadır (Arizpe, 2004, s.132). Manevi kültür anlamına da gelen somut olmayan kültür insanların duyguları, düşünceleri, ahlaki değerleri, insan davranışları ve hukuk sistemini içermektedir (Arıkan, 2012, s.30).

Bir toplumun somut olmayan kültürel mirası o toplumun dilini, inancını, düşüncelerini kısaca tüm hayatını yansıttığı için; SOKÜM öğelerini korumak ve sonraki nesillere aktarmak var olduğu toplumu yaşatmak demektir (Wendland, 2004, s.98). SOKÜM toplulukların ya da bireylerin, bilgi, beceri, temsiller ve anlatımlarına ilişkin alanlar, araç ve gereçlerdir (Mete, Candeger ve Koca, 2017, s.101). Paris'te 2003 yılında toplanan konferansta Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi' kabul edilmiştir. Sözleşmeye, Türkiye 27 Mart 2006 tarihinde taraf olma sürecini tamamlanmıştır (UNESCO, 2006, s.123-126).

Tablo 2.2. *İnsanlığın somut olmayan kültürel mirası temsili listesi (UNESCO, 2006, s.123-126; Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2022)*

SOKÜM	Tarih
1.Meddahlık Geleneği	2008
2. Mevlevi Sema Törenleri	2008
3. Âşıklık Geleneği	2009
4. Karagöz	2009
5.Nevruz	
6.Geleneksel Sohbet Toplantıları (Yaren, Barana, Sıra Geceleri ve diğer	2010
7.Alevi-Bektaşî Ritüeli Semah	2010
8.Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali	2010
9.Geleneksel Tören Keşkeği	2011
10.Mesir Macunu Festivali	2012
11.Türk Kahvesi ve Geleneği	2013
12.Ebru: Türk Kağıt Süsleme Sanatı	2014
13.İnce Ekmek Yapımı ve Paylaşımı Geleneği	2016
14.Geleneksel Çini Sanatı	2016
15.Bahar Bayramı Hıdırellez (Makedonya ile ortak dosya)	2017
16. Isık Dili	2017
16.Dede Korkut-Korkut Ata Mirası: Kültürü, Efsaneleri ve Müziği	2018
17. Geleneksel Türk Okçuluğu	2019
18 Minyatür Sanatı (Azerbaycan, İran ve Özbekistan ile Ortak Dosya)	2020
19.Geleneksel Zekâ ve Strateji oyunu: Togyzqumalaq, Toguz Korgool, Mangala / Göçürme	2020
20. Hüsn-i Hat, Türkiye’de İslam Sanatında Geleneksel Güzel Yazı	2021
21. Çay Kültürü: Kimlik, Misafirperverlik ve Toplumsal Etkileşim Sembolü (Azerbaycan ile ortak dosya)	2022
22. İpek Böcekçiliği ve Dokuma için İpeğin Geleneksel Üretimi (Afganistan, Azerbaycan, İran, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan ile ortak dosya)	2022
23. Nasreddin Hoca/Molla Nesreddin/Molla Ependi/Apendi/Afendi Kozhanasyr Fıkra Anlatma Geleneği (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan, Özbekistan ile ortak dosya)	2022

Tablo 2.2. incelendiğinde UNESCO tarafından kabul edilen 23 SOKÜM ögesinin yer aldığı görülmektedir. Bu ögeler; Meddahlık Geleneği, Mevlevi Sema Törenleri, Âşıklık Geleneği, Karagöz, Nevruz, Geleneksel Sohbetler, Alevi-Bektaşilik, Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali, Geleneksel Tören Keşkeği, Mesir Macunu Festivali, Türk Kahvesi ve Geleneği, Ebru sanatı, İnce Ekmek Yapımı ve Paylaşımı, Geleneksel Çini Sanatı, Hıdırellez, Dede Korkut-Korkut Efsaneleri, Türk Okçuluğu, Minyatür Sanatı, Geleneksel Zekâ ve Strateji oyunu, Hüsn-i Hat ve Islık Dili, Çay Kültürü, İpek Böcekçiliği ve Nasreddin Hoca Fıkra Anlatma Geleneği'dir. Bu ögelerden ilki 2008 yılında Meddahlık Geleneğini sonuncusu ise 2022 yılında listeye giren Nasreddin Hoca Fıkra Anlatma Geleneği'dir

2.2.3. Kültürel miras eğitimi

Kültür ve eğitim kavramları aynı kategori içinde yer almaktadır, nitekim Yunanlıların hem eğitim hem de kültür için 'paideia' kelimesini kullanmışlardır. Latince kültürün tanımı da zihin geliştirilmesi olarak kullanılmıştır. Eğitim toplumda var olan her kültürün ayrı ayrı aktarılması durumu değildir. Eğitim kurumları tüm toplumu ilgilendiren konuları ele alıp sorumluluk ve farkındalığın geliştirilmesine katkı sağlamayı amaçlar (UNESCO, 1992, s.12).

Kültürel miras eğitimi, resmi eğitim kurumlarıyla veya toplumsal yollarla kültürel miras unsurlarının, kültürel değerlerin, davranış kalıplarının ve her türlü yaşam biçimlerinin genç nesillere aktarımıdır (Srivastava, 2015, s.337). Evrensel ve yerel düzeyde kültürel mirasın korunması, yeni nesillere aktarılması ancak eğitim ile mümkündür. Kültürel miras eğitimi, toplumda yer alan kültürel öğelerin her bakımdan korunması, takdir edilmesi ve öğrenilmesini içermektedir (Avcı, 2014, s.117). Aynı zamanda bu eğitim sayesinde öğrenciler tarihi ve kültürel mirasları keşfetmekte, yerel ile evrensel arasındaki farkı algılamakta, geçmişini öğrenerek geleceğe daha emin adımlarla ilerleyebilmektedir (Dönmez ve Yeşilbursa, 2014, s.426). Kültürel miras eğitimi, var olan geleneksel unsurlar ile toplum yaşamına yeni giren kültürel öğelerin uyumlu biçimde bütünleşmesine yardımcı olmaktadır (Srivastava, 2015, s.339).

Kültürel miras eğitimi değişim-sürekliliğin algılanmasından yola çıkarak çocukların farklı zaman ve mekânlarda yaşamış insanların hayatlarını, kültürlerini, ekonomik ve sosyal yaşam izlerini anlamalarını sağlar. Her toplumun kendine ait özel kültür belleği, kültürel miras eğitimi ile yapılandırılmakta, miras kalıntılarının anlaşılması, tanınması ve korunmasında yardımcı olmaktadır. Kültür ve kültürel miras aktarımı her ne kadar tüm eğitim sisteminin önemli görevleri arasında olsa da bunu

aktaracak derslerin başında Sosyal Bilgiler dersi gelmektedir (Çulha Özbaş, 2009, s.705). Ülkemizde kültürel miras eğitimi ilköğretim okullarında öğrenci ve öğretmen iş birliği içinde yürütülmekte olup en etkili kültürel miras eğitim yolu ise ulusal tarihe vurgu yapmaktan geçmektedir (Aslan ve Çulha, 2008, s.131-132). Kültürel öğelerin aktarımı, ailede, işyerlerinde ve okullarda olabilmektedir (Scovazzi, 2015, s.105). Geçmişten günümüze hayatımızın her anında olan kültürel miras eğitimi Sosyal Bilgiler dersi ile daha kalıcı ve sistematik hale gelmektedir.

Kültürel miras eğitimi, herhangi bir topluluğun yerel kültürel öğelerinin gelecek nesillere aktarılması şeklinde dar bir kalıba konulamaz. Küresel açıdan bakıldığında o toplumda yer alan kültürel öğelerin nasıl farklılaştığı, diğer kültürlerle nasıl benzeştiği, etkileşimlerini ve bütünleşmelerini ele almaktadır. Kültürel miras eğitiminde insanlar kendi tarihi, coğrafyası, dili, sanatı, bilimi ve teknolojisi ile tanışmakta, insan düşünceleri ve yaratıcılığı konu edinilmektedir (UNESCO, 1992, s.13). Kültürel miras eğitimi, somut ve somut olmayan kültür öğelerini kullanarak, kültür aktarımı için öğretme- öğrenme yaklaşımlarının kullanılmasıdır. Kültürel miras eğitimi ile çocuklar kültür öğelerini, insan deneyimlerini, değişim ve sürekliliği algılamaktadır (Scovazzi, 2015, s.105). Nesilden nesile aktarılan bu miras, insanların çevreyle ve tarihle etkileşimleri sonucu yeniden oluşturulup, kimlik ve süreklilik duygusu sağlamaktadır.

Kültürel miras öğelerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması toplumların geleceği için hayati öneme sahiptir. Bu nedenle nitelikli bir kültürel miras eğitimi verilmesi, çocuklukta kültürel miras bilgisi kazanımlarında etkin rol oynamaktadır. İçinde yaşadığımız teknoloji çağı eğitimde yenilikçi teknolojilerin kullanılmasını gerektirmektedir. Örneğin ders sürecinde mevcut teknolojik gelişmelerden yararlanılmalı; sanal müze gezilerinin yapılması, sanal gerçeklik gözlüklerin kullanılması dijital hikâye anlatımları ve animasyonlardan yararlanılması kültürel miras aktarımının etkililiğini ve kalıcılığını arttırmaktadır (Zhabykbayeva, Sanay, vd., 2021, s.1074).

Kültürel varlıklarla etkileşimi kolaylaştıran teknolojik araçlar bireylere çok çeşitli deneyimler sunmaktadır. Bireylerin dikkatini arttırması, onların geçmişle bağ kurulması, soyut öğelerin somutlaştırılması, farklı karakterlerin ve geçmiş olayların canlandırılması, diğer bireyler ve kültürlerle iletişim kurulması, sanatsal duyguların geliştirilmesi gibi kültürel miras eğitimi sürecinde teknolojinin pek çok etkisinin olduğu görülmektedir (Egea-Vivancos ve Arias-Ferrer, 2021, s.384). Bilgisayar teknolojisinin gelişimi, zaman ve mekân sınırlarının ortadan kalkmasına yol açarak, farklı kültürlerden insanlar arasındaki iletişimi daha kolay ve yaygın hale getirmiştir (Chen ve Yang, 2014,

s.305). Bu nedenle teknolojik değişim ve dönüşümün hızla arttığı günümüz koşullarında insanlar da ekonomik, sosyal, kültürel ve eğitim sistemi gibi her bakımdan bu değişime ayak uydurmaya hazırlıklı değildir (Karakuş ve Karakuş, 2017, s.5). Bilgi ve iletişim teknolojileri, kültürel miras çalışmalarına daha kolay erişim ve evrensel bir bakış açısı sunar. Bu doğrultuda yenilikçi teknolojilerle kültürel mirası eğitiminin gerekliliği teknoloji çağına uyum açısından önemli görölmektedir (Zhabykbayeva, Sanay, vd., 2021, s.1075). Kültür eğitiminde bilgi iletişim teknolojilerinin kullanılması yeni fikirler üretme, tasarımlar yaratma, gerçek yaşamdan deneyimler edinme olanağı vermektedir. İnsanların kültürel miras öğelerine ilgisi daha çok artmakta, kültürel aktarım sürecine farklılıklar katarak süreci tekdüzelikten çıkarmaktadır (Fornasari, 2021, s.1-6). Teknolojik araçlarla birlikte sosyal ortamlara aktif katılan öğrenciler kültürel bilgi edinmenin yanında kendi kültürlerine karşı farkındalıkları da artmaktadır (Lee ve Markey, 2014, s.282). Kültürel miras eğitiminde günlük yaşam deneyimlerinden yararlanılmalı ve sosyal çevre ile yakın bağlar kurulmalıdır. Eğitim sürecinde öğrencilerin bilgi düzeylerinin ve farkındalıklarının arttırılmasına dikkat edilmelidir. Başarılı bir kültürel miras aktarımı için, belediye, okul, halk, araştırma grupları, devlet ve sivil toplum kuruluşlarının birlikte iş birliği yapması gerekmektedir (Wang, 2019, s.389).

Kültürel miras aktarımında açık hava gezileri, alan ve müze ziyaretleri gibi birçok farklı yol kullanılmaktadır. Bu tür gezilerin bireylere birden fazla katkısı olsa da bu yöntemlerin kullanılması için yoğun emek, zaman ve maddi olanak gerekmektedir. Günümüzde ise bunların yanı sıra, bireylerin aktif biçimde düşünmesi sağlayan çevrimiçi öğrenmeler, canlı yayınlar ve sanal ortamlar kullanılmaktadır (Chin, Lee ve Chen, 2020, s.55). Teknolojik araçlar sayesinde bireyler kendi olanakları doğrultusunda, kısa sürede ve daha kolay şekilde kültürel geziler yapabilmektedir. Bireylerin yalnızca kendi kültürlerine ait özellikleri tanınması, kavraması kültürel yetkinlik düzeyi için yeterli olmamaktadır. Diğer kültürlerin özelliklerini tanımadan, kendi kültürlerini farklı kültürler ile benzerlik ve farklılıklar açısından eleştirel olarak karşılaştırmadan kültürlerarası yetkinliklerin oluşması pek mümkün sayılmamaktadır. Bunu başarmak için insanlar diğer kültürleri de tanımalı, araştırmalı, farklılıklara değer vermelidir. Kültürler arası duyarlılığın geliştirilmesinde, bilgisayar teknolojilerini kullanmak hem eğitimciler hem de araştırmacılar açısından oldukça yararlıdır (Shadiey, Sun ve Huang, 2019, 1148). Kültürlerarası öğrenmede eş zamanlı ya da eş zamansız öğrenme ortamlarından yararlanılarak iletişim ve iş birliği sağlanabilir (Shadiey, Wang vd., 2021, s.2918). Teknolojik öğrenme araçları sayesinde bireyler kendi kültürlerini tanıırken aynı

zamanda farklı kültürleri öğrenme olanağı bulmaktadır. Bu sayede öğrenciler küçük yaşlarda kültürler arası farklılıkları görebilecek, onların farklı kültür ve kültür öğelerine karşı saygıları gelişecektir. Diğer bir deyişle bireyler kültürlerarası farklılıklara erken yaşlarda alışabilecektir. Çeşitli kültürel bilgileri, diğer ülkelerin tarihini, dillerini, geleneklerini ve tüm bunların kültürel benzerlikleri ile farklılıklarını doğru bir şekilde tanınması, anlaması ve yorumlaması için temel yeteneği ise kültürlerarası anlayış olarak ifade edilmektedir (Shadiev, Sun ve Huang, 2019, s.1146). Kültürlerarası anlayışın sağlıklı biçimde gelişebilmesi açısından öğrencilere çoklu okuryazarlık becerilerinin kazandırılması gerekmektedir. Örneğin karşılıklı iletişim ve etkileşime olanak sağlayan çevrimiçi formlar, Web günlükleri, e-postalar gibi birçok uyulama sayesinde insanlar uzakta olsa dahi kültür alışverişinde bulunabilmektedir (Shadiev, Wang ve Huang, 2021, s.2920). Bu sayede öğrenciler kendi kültürlerini öğrenebilme, başkalarına tanıtabilme ve başkalarına ait kültürleri de öğrenebilmektedir (Çiftçi, 2016, s.315).

Kültür eğitiminde farklı kültürlerin tanınması ve o kültüre ait insanlarla iş birliği yapılması, kültürler arası deneyimlerin sağlanması için Web 1.0 ve Web 2.0 teknolojilerinin kullanımına dikkat çekilmektedir. Dijital hikâye anlatımları, çevrimiçi ortamlar, Web günlükleri, iletişim platformları gibi birçok teknolojik ortam sayesinde öğrenciler kültürel öğelerle iç içe olmaktadır (Shadiev, Wang ve Huang, 2021, s.2025). Kültürel unsurlar ile iç içe olan bireyler kültüre karşı farkındalık, saygı ve bilinçlerini kültürel miras eğitimi ile kazanmaktadır. Bu süreçte kullanılabilecek bir yolda öğrencilere ulaşabileceğimiz, onlara farklı olanaklar sunabileceğimiz ve ders sürecini zenginleştirmede yardımcı olan Web 2.0 araçlarıdır. Bu araçlar bireylerin farklı öğrenme ortamları ile karşılaşmasına yardımcı olmaktadır. Kültürel miras aktarımında önemli bir yeri olan Sosyal Bilgiler dersinde bu araçlardan yararlanmak, soyut kavramların somutlaştırılmasına, bilgilerin kalıcı hale gelmesine ve farklı kültürel öğelerin tanıtılmasına yardımcı olmaktadır.

2.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitimi

Kültürel miras eğitim sürecinde Sosyal Bilgiler, insan yaşamıyla doğrudan alakalı olması, disiplinler arası yapısı, geçmiş ve geleceği ilişkili olarak ele alması, aynı zamanda doğrudan vatandaş yetiştirmeye odaklanması açısından önemli bir derstir. Garcia ve Michaelis (2001, s.9)'e göre Sosyal Bilgiler sorumluluk sahibi bireyler yetiştirmeyi amaçlarken aynı zamanda kültürel mirası aktaran bir ders programıdır. Çocuğun yaşına ve gelişime bağlı olarak onun toplumsal varlığını geliştirmeyi amaçlayan, etkili, mantıklı düşünebilen vatandaş yetiştirmek amacıyla çok disiplinli bir

ders olan Sosyal Bilgiler pek çok sosyal bilim disiplinlerinden aldığı içeriği yapılandırarak öğrenciye sunmaktadır (Miles, 2021, s.48). Vatandaşlık eğitimi üzerine odaklanmış tek ders olan Sosyal Bilgilerin dünya bölgelerinde yer alan kültürleri, o insanların duygu ve düşünceleri tanıtmak, diğer insanların ise bu kültürlerle karşı olumlu tutum sergilemesini sağlamak gibi evrensel amaçları vardır (Öztürk, 2015, s.5). Sosyal Bilgiler dersi Türk kültür öğelerinin ve kültürel mirasa duyarlılığının kazandırılması için uygun yapıya sahip olan bir derstir (Saraç ve Arıkanç, 2010, s.47; Taşdemir, 2018, s.9). Aynı zamanda Sosyal Bilgiler dersi öğrenciye içinde yaşadığı toplumun kültürü hakkında bilgi ve deneyim kazandırmaktadır (Çengelci, 2012, s.188). Bu sayede birey toplumsal ve kültürel varoluşunu gerçekleştirir. Toplumlar içlerinde var oldukları bireylere kendi kültürlerini tanıtmaya ve benimsetmeye çalışırlar, eğitim sürecinde ise Sosyal Bilgiler dersi bu görevi üstlenen derslerden biridir (Safran, 2011, s.6). Tarihin ve kültürün temel prensipleri Sosyal Bilgiler dersinde çocuklara kazandırılmaktadır. Değişim ve sürekliliği kazandırma becerisine vurgu yapan Sosyal Bilgiler dersinde yaşamış farklı toplumların her türlü kültürel faaliyetleri, ekonomik ve sosyal yaşamı anlatılmaktadır (Çulha Özbaş, 2009, s.703).

İçerdiği kazanım, değer ve becerilerde kültürel miras öğelerine vurgu yapan Sosyal Bilgiler dersi kültürel miras öğelerinin aktarılması, yaşatılması ve ilköğretim seviyesindeki öğrencilerde kültürel miras bilinci oluşturma sürecinde önemli rol oynamaktadır. Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında kültür aktarımını direkt olarak vurgu yapan özel amaçlar “Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri” şeklinde yer almaktadır (MEB,2018, s.8). Ayrıca programda ‘Kültür ve Miras’ başlığı altında bir öğrenme alanı yer almaktadır. Bu öğrenme alanı Türk kültürünü, kültürü yansıtan temel öğeleri ve kültürümüzün dünya kültüre sağladığı katkıları kazandırmayı amaçlamaktadır (MEB, 2018, s.11). Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan özel amaçlar ve ona uyumlu olarak geliştirilen kültür ve miras öğrenme alanı incelendiğinde Sosyal Bilgiler dersinin milli kültüre, milli bilinci oluşturmaya, toplumlar arası kültürel farklılıkları anlamaya ve kültürel mirasın korunup geliştirilmesine doğrudan vurgu yapıldığı görülmektedir. Kültür ve miras öğrenme alanı haricinde programda yer alan ‘‘etkin vatandaşlık’’ ve ‘‘küresel bağlantılar’’ öğrenme alanlarında kültür olgusuna vurgu yapılmıştır (MEB, 2018, s.9). Ayrıca Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı ele alındığında programda kültür, kültürel miras ve kültürel miras aktarımıyla ilişkili kazanımlar Tablo 2.3’te sunulmuştur.

Tablo 2.3. Sosyal Bilgiler öğretim programında kültürel miras ile ilişkili kazanımlar (MEB, 2018)

Sınıf	Kazanımlar
4. sınıf	Kültür ve Miras SB.4.2.1. Sözlü, yazılı, görsel kaynaklar ve nesnelerden yararlanarak aile tarihi çalışması yapar. SB.4.2.2. Ailesi ve çevresindeki milli kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir. SB.4.2.3. Geleneksel çocuk oyunlarını değişim ve süreklilik açısından günümüzdeki oyunlarla karşılaştırır. SB.4.2.4. Millî Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Millî Mücadele'nin önemini kavrar. Küresel Bağlantılar SB.4.7.3. Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır. SB.4.7.4. Farklı kültürlerle saygı gösterir.
5. sınıf	Kültür ve Miras SB.5.2.1. Somut kalıntılarından yola çıkarak Anadolu ve Mezopotamya uygarlıklarının insanlık tarihine önemli katkılarını fark eder. SB.5.2.2. Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesneleri ve eserleri tanıtır. SB.5.2.3. Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler. SB.5.2.4. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki rolünü analiz eder. Üretim, Dağıtım ve Tüketim SB.5.5.3. Çevresindeki ekonomik faaliyetlerin, insanların sosyal hayatlarına etkisini analiz eder Küresel Bağlantılar SB.5.7.1. Yaşadığı yer ve çevresinin ülkemiz ile diğer ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerdeki rolünü araştırır. SB.5.7.3. Turizmin uluslararası ilişkilerdeki önemini açıklar. SB.5.7.4. Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir Birey ve Toplum SB.6.1.2. Sosyal, kültürel ve tarihî bağların toplumsal birlikteliğin oluşmasındaki yerini ve rolü analiz eder.
6. Sınıf	Kültür ve Miras SB.6.2.1. Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasi, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur. SB.6.2.2. İslamiyet'in ortaya çıkışını ve beraberinde getirdiği değişimleri yorumlar. SB.6.2.3. Türklerin İslamiyet'i kabulleri ile birlikte siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen değişimleri fark eder. SB.6.2.4. Türklerin Anadolu'yu yurt edinme sürecini XI ve XIII. yüzyıllar kapsamında analiz eder. SB.6.2.5. Tarihî ticaret yollarının toplumlar arası siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü açıklar. Küresel Bağlantılar SB.6.7.1. Ülkemizin Türk Cumhuriyetleri ve komşu devletlerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerini analiz eder. SB.6.7.3. Ülkemizin sahip olduğu siyasi, askerî, ekonomik ve kültürel özelliklere bağlı olarak uluslararası alanda üstlendiği rolleri analiz eder. SB.6.7.4. Popüler kültürün, kültürümüz üzerindeki etkilerini sorgular. Birey ve Toplum SB.7.1.3. Medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolünü tartışır.
7. Sınıf	Kültür ve Miras SB.7.2.1. Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıklar. SB.7.2.2. Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz eder. SB.7.2.3. Avrupa'daki gelişmelerle bağlantılı olarak Osmanlı Devleti'ni değişime zorlayan süreçleri kavrar. SB.7.2.4. Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur. SB.7.2.5. Osmanlı kültür, sanat ve estetik anlayışına örnekler verir. Küresel Bağlantılar SB.7.7.3. Çeşitli kültürlerle yönelik kalıp yargıları sorgular.

Tablo 2.3 incelendiğinde 4, 5, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersine ait kültür ile ilgili öğrenme alanları ve kazanımlar görülmektedir. Tabloda da belirtildiği gibi kültür olgusuyla alakalı olarak öne çıkan kazanımlar çoğunlukla kültür ve miras öğrenme alanında yer alırken onu sırasıyla küresel bağlantılar, birey ve toplum, üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanları izlemektedir.

Kültürel miras eğitimi, somut veya somut olmayan kültür öğelerinin öğretilmesi sürecidir. Kültürel miras eğitimiyle tarihsel ve kültürel deneyimlerin aktarımı, değişim ve sürekliliğin algılanması öğrenciler açısından önemli bir süreçtir. Bu anlamda bu süreci en iyi ilerletecek derslerden biri ise Sosyal Bilgilerdir (Özbaş, 2009, s.705). 20. yüzyıldan günümüze Sosyal Bilgiler kültürel mirasın aktarımında önemli yer tutmaktadır. Toplumsal belleği canlı tutan, yerel mirasın yanında evrenselliğe de vurgu yapan, kültür kalıntıları yaşatan ve korunmasını sağlayan kültürel miras eğitimi en iyi sunacak derslerden biri Sosyal Bilgilerdir. Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras aktarımının etkililiğine dikkat edilmeli ve kalıcı bir eğitim sağlanmalıdır (Avcı, 2014, s.118).

Sosyal Bilgiler öğretimi anlamlı ve bireylerin yaşantılarıyla doğrudan ilişkili olmalı, bu ders işlenirken bilgilerin gerçek yaşamdaki deneyimlemeleri sağlanmalıdır. Konu ve bireylerin kişisel yaşantıları arasında bağ kurulmalı, diğer bilimlerle bütünleştirici biçimde sunulmalıdır (Johnson, 2010, s.2). Sosyal Bilgiler öğretmenleri Sosyal Bilgilerde yer alan beceri ve konuları öğrencilere daha iyi kazandırmak için öğrencilerini motive etmeli, sosyal çalışmaların önemini kavratmalı, günlük yaşam becerilerini kullanmaya özen göstermeli ve disiplinler arası anlayışla güncel konulara vurgu yaparak öğrencilerine aktarmalıdır. Sosyal Bilgiler ders içeriklerini zenginleştirme sürecinde özellikle teknoloji ve internet ortamının sağladığı fırsatlardan yararlanmalıdır. Öğrencilerin etkili öğrenme ortamlarına, görsellere, farklı kaynaklara ulaşabilmesi için Sosyal Bilgiler dersinde teknoloji ve internet kullanımı oldukça önemlidir (Zhao ve Hoge, 2005, s.217). Sosyal Bilgiler bilgi ve davranış değişikliğinin yanı sıra sosyal etkileşim için de önemlidir. Sosyal Bilgilerde dijital öğrenme materyalinin öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmede daha etkili olduğunu, dijital teknolojilerin kullanımının iletişim, öz yeterlilik, araştırma becerilerinin gelişmesine katkı sağladığını ortaya konulmuştur (Sariyatun, Suryani vd., 2021, s.418). Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere doğrudan yaşantı sunmanın yollarından biri de ders

sürecinde teknolojik araçlardan yararlanmaktadır. Bu sayede daha zengin ders ortamıyla karşı karşıya gelen öğrenciler farklı yaşantılar elde edebilecektir.

2.4. WEB Teknolojilerinin Gelişim Süreci

Kullanıcılar tarafından internette paylaşılan belgeler ya da siteler arasında bağlantı kurulmasına, farklı kişilerin bu alanlarda özgürce bağlantıları tıklayarak dolaşmasına izin veren sistem Web olarak adlandırılmaktadır (Orhan ve Eyüboğlu, 2009, s.98). Son zamanlarda meydana gelen teknolojilerindeki gelişmeler, karşılıklı etkileşimler; farklı kaynaklardan bilgi paylaşımlarının artmasına fırsat vermektedir. Zaman ve mekân sınırını ortadan kaldıran bu teknolojiler insanların hayatında birçok değişime yol açmıştır (Özerbaş ve Akın Mart, 2006, s.1154). Web araçları ilk günden bu yana Web 1.0, Web 2.0, Web 3.0 ve Web 4.0 gibi farklı evreler halinde gelişim göstermiştir.

İlk olarak Web 1.0 araçları ele alındığında, bu araçların kullanıcılara internet ortamında hazır bilgi sunduğu görülmektedir. İnsanlar bu ortamlarda kendi içeriklerini oluşturmada yalnızca okuyucu konumunda hazır bilgileri almaktadır, günümüzde kısıtlı olsa da gerekli alanlarda kullanımı mevcuttur. Uzmanların üretmiş olduğu içerikler tek yönlü olarak kullanıcılara bilgi akışı sağlamakta, farklı görüşlere kapalı ve durağan olan bu bilgiler kalıcılığını korumaktadır (Kapan ve Üncel 2020, s.277). Zamanla gelişen ve insanlara bilgiyi, oluşturma, yorumlama, değiştirme ve sunma gibi birçok olanak tanıyan Web 2.0 araçları internet kullanımında bir sonraki aşamayı ifade etmektedir. İlk aşama olan Web 1.0 araçları bilgi sunmaya odaklanmışken, Web 2.0 araçları bilgiyi sunmanın yanında farklı insanların var olan bilgilere katkıda bulunmasına, mevcut bilgileri yorumlamasına izin vermektedir. Özellikle 1990 yıllarda popülerlik kazanan Web 1.0 araçları büyük miktardaki bilgilerin arama motorları araçları ile geniş çevreye yayılmasına olanak sağlamıştır. Web 2.0 araçları ise okumanın yanında yazma, bilgiyi üretme ve paylaşma ortamlarından oluşmaktadır (Eyo, 2022, s.222).

Web 2.0 ilk olarak Darcy DiNucci tarafından, “Parçalanmış Gelecek” isimli makalede kullanılan bu terim; kullanıcıların çevrimiçi etkileşimde bulunduğu ve çevrimiçi içerik oluşturup paylaştığı grup oluşturma, çevrimiçi iş birliği ve sosyal ağları vurgulayan bir grup yazılımı ve Web sitesini ifade etmektedir (DiNucci,1999, s.220; Grammatikopoulou ve Palaigeorgiou, 2016, s.3). Sonrasında Web 2.0' terimi resmi olarak 2004 yılında O'REİLLY Media Inc'in (teknoloji ile ilgili konferansları ve yüksek

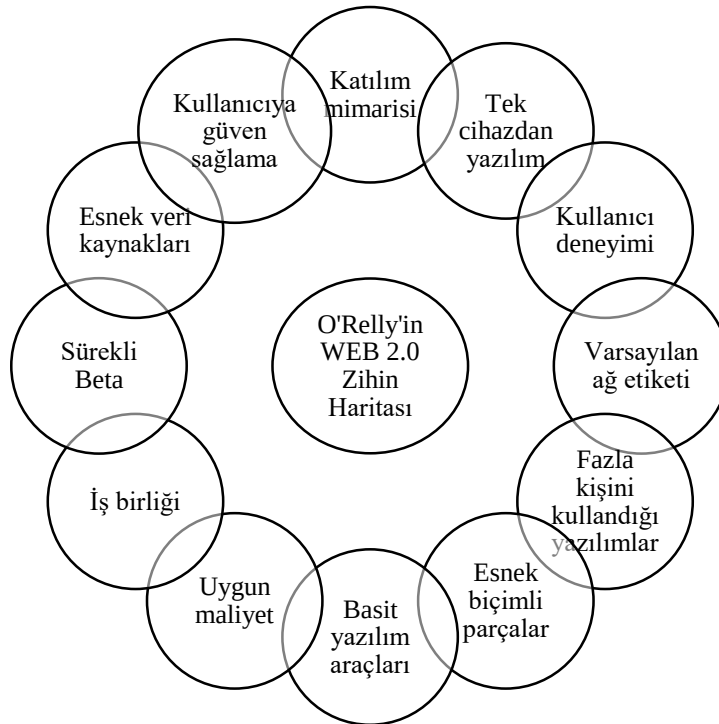
kaliteli kitapları ile ünlü şirket) başkan yardımcısı Dale Dougherty tarafından Web hakkında gelecekteki potansiyel bir konferansta bir ekip tartışması sırasında yazılmıştır. Tim O'reilly'nin kendisi, daha sonra Web 2.0 Nedir: Yeni Nesil Yazılımlar için Tasarım Kalıpları ve İş Modelleri” makalesi ile açıklık getirmiştir. Web 2. 0'ın açıklanması sırasında “sosyal yazılım' teknolojileriyle ilişkili özellikler, katılım, katılımcı olarak kullanıcı, kalabalığın gücünden yararlanma, zengin kullanıcı deneyimleri” gibi sıfatlar kullanılmıştır (Anderson, 2007, s.2).

Bireysel kullanıcılara ses veren Web 2.0 internet kullanıcılarını çeşitli bilgi oluşturmaya ve bu bilgileri paylaşmaya teşvik etmektedir. Web ile evrensel bir etkileşim noktası sunan ağ okuma ve görüntüleme aracı haline gelen internet tarayıcıları çeşitli araçların etkileşimlerde bulunmasıyla, evrenselliğin yakalanmasında önemli rol oynamıştır (Parmaxi ve Zaphiris, 2017, s.705). Bu teknolojilere örnek olarak bloglar, wiki'ler, podcast'ler veya video yayınları, video paylaşımı, işbirlikçi belgeler gibi birçok farklı uygulama örnek olarak verilebilmektedir (Pierce, 2018, s.22).

Web 2.0 araçları bilginin üretildiği ve tüketildiği bir araç olmanın ötesinde, içeriğin yaratıldığı, paylaşıldığı, farklı içeriklerle karıştırıldığı, başkalarına aktarıldığı bir platform olarak ortaya çıkmıştır. Bu yeni teknolojiler, kullanıcıların çevrimiçi ortamda kolayca içerik yayınlamasına, fiziksel konuma bakılmaksızın benzer ilgi alanlarına sahip insanlarla bağlantı kurmasına olanak sağlamıştır. Etiketlerin kullanımı ile özellikle toplu olarak kategorize etmemizi ve içeriği kolayca bulmamızı sağlamaktadır. Özetle, Web 2.0 açıklık, kullanıcı katılımı, mikro içerik, bilgi paylaşımı, sosyal ağ ve iş birliği ile karakterize edilebilir (An ve Williams, 2010, s.42; Pierce, 2018, s.23). Teknolojiyle erken yaşta tanışan, onu aktif olarak kullanan bir nesille karşı karşıya kaldığımızdan dolayı bu nesille sağlıklı iletişim kurabilmek ve etkileşimi arttırmak için teknolojinin avantajlarından yararlanmamız gerekmektedir. Özellikle Web 2.0 araçları birden fazla kişinin ortama katılımına izin vererek bireylerin ortak hedef çevresinde odaklanmasını ve sosyalleşmesini sağlamaktadır (Jarrett, 2008, s.3; Uysal ve Çaycı, 2022, s.138).

Web 2.0 araçlarına bir sınır çizmek ve kesin kalıplara oturtmak güçtür ancak bazı çekirdek kavramlar ile açıklamak daha kolay olabilir. Web 2.0 araçlarında kolektif zekânın kullanılması önemli bir detaydır, kullanıcılar yeni bir içerik ya da site ekledikçe ortama bağlanan diğer kullanıcılarda köprüleme yoluyla kendinden yeni bir şeyler katmakta, bu şekilde ortak olarak bağlantılar büyümektedir. Bu ortak çalışmalara örnek

olarakYahoo ağı karşımıza çıkmaktadır. Bunların yanında Google, eBay, Amazon gibi ağlarda ortak kullanıcıların oluşturduğu platformlar olarak dikkat çekmiştir. Ortak etkileşimle meydana gelen bir diğer oluşum Bloglardır, Web günlüğü olarak karşımıza çıkan Blog sayfaları; karşılıklı dostluk ve iletişimin kurulduğu, tartışmaların yapıldığı, kişisel görüşlerin paylaşılabildiği bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunların dışında, farklı içerikleri barındıran “Ajax” kullanıcıları aktif hale getirirken onlara zengin içerikler sunmaktadır (O'REILLY, 2000'den aktaran Anderson, 2007, s.3). Web 2.0 hizmetleri, bir kullanıcının kendi benzersiz içeriğini oluşturmasına ve yayınlamasına izin veren Web tabanlı uygulamalara atıfta bulunur. Ayrıca, kendi kendini organize eden topluluklar arasında kitlesel iş birliğine izin veren hizmetleri de içerir. Tim O'Reilly tarafından Web 2.0 insan gruplarının kolektif zekâsını kullanabilen ve bunu işe koyabilen herhangi bir araç seti olarak tanımlanmıştır (Roger, 2008, s.36). Web 2.0 teknik sorunları çözmek için araçlar sağlarken aynı zamanda sorduğu sorularla var olan sorunları gündeme getirebilme özelliğine sahiptir (Al-Khalifa ve Davis, 2006, s.2). O'Reilly tarafından oluşturulan Web 2.0 araçlarının zihin haritası Şekil 2.2'de sunulmuştur.

Şekil 2.2. O'Reilly'in Web 2.0 zihin haritası (O'Reilly, 2005, s.1)

Şekil 2.2. incelendiğinde O'Reilly tarafından tanımlanan ve oluşturulan Web 2.0 araçlarının zihin haritası görülmektedir. Zihin haritasına göre Web 2.0'nin tanımında kullanıcı deneyimleri, esneklik, veri depolama, tek bir cihaz üzerine yazılım, daha fazla kişiye erişim, bilgi oluşturma ve paylaşma, iş birliği ve kontrol, esnek veri kaynakları gibi özelliklerin yer aldığı görülmektedir.

Web 2.0 kullanıcılara erişim sağlamaya, sanal uygulamalar oluşturmaya, veriler üretmeye, bilgileri keşfetmeye, mesajlaşma hizmeti ile iletişim kurmaya olanak sağlayan, modüler, akıllı ve uygun maliyetli araçlardır (Miller, 2005, s.2). Kullanıcının kendi benzersiz içeriğini oluşturmaya ve yayınlamasına izin veren Web tabanlı uygulama olan Web 2.0 kaydedilen bilgileri tekrar tekrar kullanılmamıza olanak verirken, topluluklar arası iş birliği sağladığı için de önem arz etmektedir. Sosyal ağlar, wiki'ler, bloglar, Web sayfası etiketleme, fotoğraf ve video paylaşımı ve kişisel 3D oyun geliştirme araçları ve ticaret dünyasındaki gelişmeler büyük ilgi görmektedir.

Web 2.0 teknolojisi üzerine inşa edilen uygulama ve hizmetleri içine alan semsiye bir kavramdır (Anderson, 2007, s.10). Web 2.0 uygulamalarında bu etkileşim yollarını yansıtan dört genel süreç şu şeklide sınıflandırılmıştır (Howe, 2006, s.60).

- Kullanıcı katkılı içeriği paylaşmak ("Sen yaparsın")
- Büyük kullanıcı katkılı içerik kümeleri için topluluk tarafından geliştirilen etiketleme ve organizasyon şemaları geliştirmek ("Siz adını verin")
- Kullanıcı topluluğu tarafından içerik koleksiyonlarının geliştirilmesi (kitle kaynak kullanımı) ("Bunun üzerinde çalışıyorsunuz")
- Yalnızca nesneleri bulmak için değil, katkıların eğilimlerini ve genel bakışlarını bulmak için ("Bunu sen buldun").

Web 1.0'dan daha açık ve erişilebilir bir ortam olarak kabul edilen Web 2.0, kullanıcılarının etkin katılımına dayanan iki yönlü bir bilgi alışverişi olarak tanımlanabilir (Thompson, 2007, s.2). Web 2.0 olarak bilinen şey; her bireyin bilgiyi oluşturabileceği, düzenleyebileceği, gerçek zamanlı iletişim kurabileceği, sosyal paylaşım siteleri oluşturabileceği bir platformdur. Web 2.0 araçlarının gelişmesine etki eden faktörlere bakıldığında ise; internet teknolojisinin hızlı gelişimiyle maliyetin düşmesi, farklı insanlarla iletişimin kolaylaşması, kablosuz ağlara erişimin her mekânda kullanılabilir hale gelmesi, ağ hızının artması, çevrimiçi uygulamaların evrensel hale gelmesi, büyük oranda veri depolayabilen araçların varlığıdır (Anderson, 2007, s.12).

Semantik ve anlamsal Web olarak adlandırılan Web 3.0 araçları kullanıcıların sunmuş olduğu verileri anlamlandırarak yorumlayıp tekrardan kullanıcılara yeni bilgi ve

hizmetler sunan araçlardır. Web sitelerinden elde ettiği bilgileri kullanan bu araçlar sayesinde kişiye özel çözümler üretilmektedir. Web 3.0 ortamlarında insan- insan, insan- cihaz veya cihaz- cihaz iletişimi yoğunlukla bulunmakta, bu sayede insanlar daha önceden aramış olduğu bilgilere, gezindiği sayfalara ya da ihtiyacı olan ürünlere kişiselleştirilmiş olarak tekrardan ulaşabilmektedir. Kısaca makinalar bizden almış olduğu küçük bilgileri yorumlayıp bizim özelliklerimize uygun tercihler sunmaktadır (Kardaş, 2008, s.2; Aslan ve Kolancı, 2018, s.209; Kapan ve Üncel, 2020, s.296). Günümüzde Web 3.0'ın en büyük katalizörü ise Metaverse kavramını görmekteyiz, Metaverse, üç boyutlu ortamda avatarlar ve arttırılmış gerçeklik ile farklı bir toplumsallaşma alanı sunmaktadır, insanlar böylelikle fiziksel olarak aynı ortamda olmasa dahi sosyal kimlik oluşturabilmekte, toplumsal varlığını hissedebilmektedir (Türk ve Darı, 2022, s.278).

Web 2.0 ve Web 3.0 araçlarının özelliklerini bir araya getirebilen, Web 4.0 araçları; yapay zekâ, kontrollü ara yüzler, nanoteknoloji ve telekomünikasyon gibi gelişmiş teknolojileri barındırmaktadır. Nesnelerin interneti olarak adlandırılan bu araçlar sayesinde insanlar doğrudan cihazlarla iletişim kurabilmektedir. Tam anlamıyla tanımlanamayan ve insan hayatındaki yeri kestirilemeyen Web 4.0 araçları cihaz-insan, cihaz- cihaz iletişimi ile yer ve zaman kısıtlaması olmadan sistemlerin her an her yerde yönetilebileceği görülmektedir. Web 4.0 direkt olarak makinalarla iletişim kurup, iş birliği olanağı vermekte, yapay zekâ ortamları, bulut depolama sistemleri ile makinalara düşünme özelliği sağlamaktadır (Nedeva ve Dineva; 2012, s.317; Nath ve Iswary, 2015, s.338; Ersöz, 2020, s.60). Gün geçtikçe teknolojik araçlar birbiriyle ilişkili ve hızlı bir biçimde ilerleme kaydetmektedir.

Web araçlarının gelişimine bakıldığında öncesinde insanların çok da aktif olmadığı fakat insanlara bilgi sunmada çığır açan Web 1.0 araçları, devamında insanı da işin içine katan, onu aktif ve üretken hale getiren Web 2.0 araçları, Web 1.0 ve Web 2.0 araçlarının üstün yönlerini alıp onlara kişiselleştirilmiş bilgiler sunan Web 3.0 araçları ve son olarak yapay zekâ, nanoteknoloji gibi özellikleri sunan, nesnelerin interneti olan Web 4.0 araçları karşımıza çıkmaktadır. Tüm bu gelişmeler insanlara sağlık, eğitim, iletişim, ulaşım gibi birçok alanda yenilikler sunmakta ve insan yaşamını doğrudan etkilemektedir.

2.4.1. Web 2.0 araçları

Bu bölümde Web 2.0 araçlarından örnekler sunulmakta ve bu Web 2.0 araçlarına dair kısa tanıtları yer almaktadır. Web 2.0 araçlarının kullanım alanlarına göre sınıflandırılması Tablo 2.4’te sunulmuştur.

Tablo 2.4. Web 2.0 Araçlarının kullanım alanlarına göre sınıflandırılması

Sosyal medya araçları	Facebook, Twitter, Youtube, Delicious, Pinterest, Instagram,
Hikâye yazma ve E-kitap oluşturma araçları	Storybird, Mystroybook, Tikatok, Ourbooks, Bookcreator,
Poster ve Karikatür oluşturma araçları	Stripgenertör, Phraseit, Toonytool,
Animasyon ve Video oluşturma araçları	Goanimate, Creaza, Animoto, Kerpoof, Moovly,
Kelime Bulutları	Wordle, Tagcrowd, Worditout
Çevrimiçi depolama ve Dosya paylaşım araçları	Dropbox, Screencast, Minus, SugarSync
Harita araçları	Crowdmap, Maphup, Maps3d, Tripline, Oldmapsonline, Paintmaps,
Artırılmış gerçeklik uygulamaları	Qivervision, Creately, İstanbulakademi (MEBAR), Parkargame, Ar Solar System, Anıtkabir AG,
Anket araçları	Pollsnack, Riddle Jet, Anket Survey, Monkey Poll, Everywhere Jotform
3D araçları	Sketchup, Unity 3d, Alice 3d, Anatomy 3d, Anatronica Zooburst, Mine-Imato Quizlet, Esaymaker, Flubaroo, Creator, Survey Monkey, Poll Everywhere Easytestmaker, Kubbu, Knowmina, Quibblo, Quizrevolution, Proprofs Quiz Maker, Gradecam Quiz Slides, Online Quiz
Online sınav araçları	Kahoot, Examtime, Flipquiz, Creator, Knowmia, Edpuzzle, Quickkey, Exam Reader, Polldaddy, Sina-Vagir.Com, Mentimeter, Flubaroo, Plickers
Yabancı dil öğrenim araçları	Dualingo, Learnings, Vosscreen, Flocabulary, Learnings Training,
Ters Yüz sınıf araçları	Zentainon, Movenote, Todaysmeet, Ansvergarden, Blendspace, Educ-reations
Pano ve Etkileşimli içerik oluşturma araçları	Padlet, Lino İt, Wordle, Bubble, Deck.Toys, Blendspase, Oppi, Mentimeter, Learninggapps, Actionbound, Realtimebord
Zihin haritası uygulama araçları	Mindmaplelite, Inspiration9, Cacao, BubblUs, Scribblar, Gocongr, Coggle, Mindomo, Mindmeister, Popplet, Freemind, Groupmap
Sunum oluşturma araçları	Prezi, Sliderocket, Emaze, Glogster, Edmodo, Toondooas, Goanimate,

Kaynak: (O'REILLY, 2007; s.18; Taşlıçay Arslan, 2019, s.10; Çelik, 2020, s.1581; Bayrak ve Bayrak, 2021, s.52).

Tablo 2.4 incelendiğinde eğitim sürecinde yararlanılabilecek birden fazla Web 2.0 aracının var olduğu görülmektedir. Bunlar sınav ve sınıf yönetimi, yabancı dil öğrenimi, etkileşimli içerik oluşturma, sunum yapma, zihin haritası, animasyon ve poster oluşturma araçları, arttırılmış gerçeklik uygulamaları gibi farklı kategoriler halinde sınıflandırılmıştır. Birden fazla alanda olanaklar sunan Web 2.0 araçları ile ders süreci daha zenginleştirilebilir. Yüz yüze ders olanağı olmayanlar için uzaktan eğitim ve çevrimiçi sınav araçları, soyut kavramların somutlaştırılmasında yardımcı olan video, görsel ve arttırılmış gerçeklik araçları, ders süreci sonunda ise değerlendirmeye yardımcı birçok değerlendirme aracı bulunmaktadır. Teknolojik sürece ayak uydurabilen öğrenciler bu araçlar ile teknolojiyi ders amaçlı kullanabilme fırsatı yakalamaktadır. Ders sürecinde kolaylıkla kullanılabilecek Web 2.0 araçlarına ait bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Blog: Tanıtım ve eğitim amaçlı kullanılan bloglar, katılımcıların üst düzey program bilgisine sahip olmalarına gerek olmadan yalnızca üye olarak kullanılabilmektedir. Çeşitli konularda insanların günlük oluşturdukları WEB günlüğü anlamına gelen dijital platformlardır (Weaver, 2010, s.50). Kişisel düşünceler, görüşler, fikirler, kaynaklar veya makaleler kolaylıkla paylaşılabilir. Bloglar bir dizi öğrenci için özel olarak kurulabilir veya eğitimcinin kullanabileceği genel bir kaynak olabilir. Tanınmış uzmanlar ve öğrenciler yasal bir çevre birimine katılabilirler (Weller, Pegler ve Mason, 2005, s.65). Yapılan araştırmalar; blog ve wiki gibi Web 2.0 araçlarının akademik başarı düzeylerini arttırdığı görülmektedir (Ergül Sönmez ve Çakır, 2021, s.110).

Ders planında Web günlüğü anlamına gelen bir blog türü olan Wordpress kullanılmıştır. Bu sayede insanlar kendi duygu, düşünce veya bilgilerini bu Web günlüklerinde paylaşabilir, başkalarının da bu bilgilerden faydalanmasını sağlayabilir. Uzakta da olsa bir aradaymış gibi tartışma ortamı yaratılabilir ve konu ile öğrenci görüşleri alınabilir. Dünyanın neresinde olursa olsun isteyen herkesin katkı sağlayabileceği bir programdır. Web günlüğü kullanımı sayesinde öğrenciler kendilerini daha iyi ifade etme olanağı bulacaktır. Öğrencilerin iletişim becerilerinin gelişmesi yanında onların yazma ve araştırma becerilerini gelişmesine de katkı sağlayacaktır.

Wordwall: Dikkat çekici, etkileşimli ve kolay ulaşılabilir bir eğitim platformu olan Wordwall sayesinde öğrenciler eğlenerek öğrenebilmektedir. Farklı sınıf kademelerine uygun olarak hazırlanabilen etkinlikler Wordwall sayesinde değişik

türdeki oyunlar ile de kullanılabilir (Özdemir, 2021, s.835). Ayrıca ücretsiz olan bu yazılımda kolay ve çeşitli değerlendirme soruları hazırlanabilir. Öğrenciler sıkılmadan farklı oyun seçenekleri ile değerlendirilebilmektedirler. Aynı zamanda hazırlanan değerlendirme soruları yazdırılarak çıktısı alınabilir.

Wisemapping: Zihin haritası oluşturmaya yarayan bu Web 2.0 aracı sayesinde iş birliği içinde çalışmalar ortaya konulabilmektedir. Kavramların kolay öğrenilmesi ve ayırt edilmesi için özellik belirtici linkler veya notlar eklenebilmektedir. Oluşturulan çevrimiçi zihin haritaları dijital ortamda paylaşılabilir veya indirilip doküman olarak yazdırılabilir (Gül ve Koç, 2020, s.14).

Youtube: 2005 yılında kurulan Youtube insanların kendilerini ifade etmesi, başkalarını görüp duyabilmesi ve dünya hakkında bilgi sahibi olabilmesi amacıyla kullanmış olduğu sosyal medya platformlarından biridir (YouTube, 2020). Eğitim alanında kullanımına bakıldığında bu platform üzerinden yüz yüze eğitimin boşlukların doldurulabilmektedir (Burhanlı ve Bangır-Alban, 2021, s.10). Dijitalle büyüyen yeni neslin eğitimcileri de onlara ulaşabilmek için dijitalle bağlı yeni eğitim- öğretim yöntemleri kullanmaktadır. Herhangi bir bilginin içinde ya da dışında öğrenilmesi, bu bilgilerin görsel ve videolarla desteklenmesi, öğretirken eğletmesi gibi birden fazla öğeyi barındıran Youtube eğitim sürecinde oldukça fazla kullanılmaktadır (Srinivasacharlu, 2020, s.21).

Instagram: Instagram insanların her gün ilham alabileceği ve onların kendilerini ifade edebilecekleri, değer verdikleri herkese daha yakın hissedebilecekleri ve bir tutkuyu yaşama dönüştürebilecekleri güvenli ve kapsayıcı bir topluluk olarak ifade edilmektedir. Birden fazla kişinin katılabileceği canlı odalar sayesinde soru cevap ortamları ve eğitime olanak sağlamaktadır. Ayrıca reels videoları sayesinde on beş saniyelik videolar oluşturup ses ve efektler eklenip her alanda kullanılabilir (Öcal, 2018, s.25). Dersin değerlendirme aşamasında kullanılan Instagram sosyal medya aracı ile öğrencilerin sosyal medyayı ders için kullanmaları amaçlanmaktadır. Hem görsel hem işitsel destekli bilgilerin öğrencilerle paylaşımı ve platform üzerinden tartışma ortamı yaratılması öğrenciler için faydalı olacaktır. Gerek hikâye paylaşımı, gerekse gönderi paylaşımları veya mesajlar ile bilgi alışverişi ile öğrencilerin bilgileri hatırlamasına, kendilerine ifade etmelerine yardımcı olmaktadır.

WhatsApp: Dünya genelinde ücretsiz, hızlı ve kolay iletişim olanağı sağlayan bu uygulama bir ya da birden fazla kişiyle güvenli haberleşme olanağı sağlamaktadır.

Uçtan uca şifrelendiğinde, gönderilen mesajlar ve aramalar korunmakta, yalnızca biz ve iletişim kurduğunuz kişi bunları okuyabilmekte ya da dinleyebilmektedir (Şimşek, 2021, s.494). Ders sürecinde ise bu uygulama sayesinde öğrencilerle anında sesli, görüntülü veya yazılı iletişim kurulabilmekte, soru çözümleri, duyurular yapılabilmektedir.

Canva: Poster, bülten, afiş, sunum, sertifika gibi görsellerin hazırlanmasında yardımcı olan Canva programı mobil uygulamadan ve Web sayfasından rahatlıkla kullanılabilen afiş hazırlama programıdır (Turgut, 2020, s.10). Bu ders planında kullanılan Canva Web 2 tasarım programı ile posterler, afişler, sunum ya da reklam görselleri hazırlanmaktadır. Ders planının gelişme aşamasında sunum programı olarak kullanılan bu program öğretmenin sunumu ve ders anlatımını kolaylaştırmakta aynı zamanda ders sürecini zenginleşmektedir. Bu uygulamada yer alan hazır temalar ile farklı tasarımlar oluşturabilmektedir. Hazırlanan tasarımlara videolar ya da ses kayıtları eklenebilir, kaydedilebilir. Bu programı ders içinde kullanarak öğrencilerden daha yaratıcı ödevler ve etkinlikler isteyebiliriz. Zaman ve mekân sınırını ortadan kaldırarak ödevlerin teslimi teknolojik ortamdan sağlanabilir. Öğrencilerden ders sürecinde öğrendiklerini sunuma eklemelerini ve bize göndermelerini isteyerek; öğrencilerin ders sürecini dikkatli dinlemelerine ve kendilerini geliştirmelerine katkı sağlayabiliriz. Ayrıca öğrenciler sunuma katkıda bulundukları için kendi bilgilerini yansıtabilme olanağı sağlayabiliriz.

Prezi: Etkili ve zengin içeriğe sahip çevrimiçi sunumların hazırlanmasına ve diğer kullanıcılar ile paylaşılmasına olanak sağlayan Prezi bir sunum aracıdır (Turgut, 2020, s.10). Herhangi bir program indirmeden, kolaylıkla, dikkat çekici ve eğlenceli biçimde sunumlar hazırlamaya yardımcı olan Prezi ile konular bütün-parça- bütün biçiminde öğretilenmektedir. Ders planında da Prezinin olumlu özelliklerinden ders içinde yararlanmak için dersin gelişme sürecinde yararlanılmıştır. Derse ait olan bilgileri öğretmen Prezi yardımıyla öğrencilerle paylaşmaktadır.

Show Zoho: Herhangi bir cihazdan farklı yazı tipleri ve şablonlar ile profesyonel sunumların hazırlanabildiği Web 2.0 uygulama platformudur. İş birliği içerisinde ekip üyeleri rahatlıkla sunum hazırlayabilir veya düzenlemeler yapabilirler. Hazırlanan sunum dosyası gerekli durumlarda Power point dosyası veya Pdf formatında indirilebilir. Grafik, animasyon, fotoğraf, metin veya birçok eklentinin kullanılabildiği sunumlar daha canlı hale getirilerek tüm dünya ile paylaşılabilir (Gül ve Koç,

2020, s.15). Ders sürecinde de geliştirme aşamasında yararlanılan bu Web 2.0 aracı ile ders içeriğine dair bilgilerin sunumu kolaylaştırılmış ve dikkat çekici hale getirilmiştir. Öğretmen ders sürecinde ister şifre ile girerek isterse daha önceden sunumu indirip hazır hale getirerek kullanabilir.

Animoto: Eğitim, iş, sosyal medya gibi birçok alanda eğlendirici ve dikkat çekici videolar hazırlayabilme imkânı sunan bu platformda videolara resim, yazı, şekil veya ses gibi farklı birçok özellik eklenebilmektedir. Dersin gelişme sürecinde kullanmış olan bu video hazırlama programı ile öğretmen video içeriğindeki bilgilerden yararlanarak dersini anlatabilir ve öğrencilerin dikkatini çekebilir. Geliştirme sürecinin haricinde eğer öğretmen isterse can alıcı noktaları kısa video halinde dersi özetlemek için kullanabilir veya dersin girişinde öğrencilerin dikkatini çekebilecek sunumlar oluşturabilir (Keskin, 2020; Turgut, 2020, s.8).

Thinglink: Herhangi bir görsel üzerine bilgi, soru veya video linki ekleyerek görsellerin daha eğlenceli, ilgi çekici ve eğitici hale getirilmesinde yardımcı olmaktadır. Ücretsiz kullanım alanları ile öğrencilere hem görsel hem de işitsel ve yazılı bilgilerin aynı anda sunulması imkânı verilmektedir (Yalçın, 2022, s.520).

Khoot: Bilgisayar ya da mobil telefonlardan şifrelerle giriş yapılabilen Khoot uygulaması, eğitim sürecinde oyunlarla öğrenme platformu olarak tanımlanmaktadır. Katılımcı öğrenciler oyunlaştırılmış çoktan seçmeli soruları eğlenerek çözebilmektedir (Keskin, 2020; Turgut, 2020, s.8).

Socrative: Öğrenme alanı ya da bölüm sonlarında değerlendirme imkânı sağlayan bu Web 2.0 aracına öğrenciler rahatlıkla giriş sağlayabilmektedir. Bu platform anında dönüt sağlayan eğlenceli aynı zamanda da öğretici bir test çözme platformudur (Turgut, 2020, s.10). Socrative öğrencileri ders sonunda veya başında sıklıkla, eğlenceli bir şekilde değerlendirme imkânı sunmaktadır. Çevrimiçi ortamlarda oluşturulan sorular istenirse yazıcıdan yazdırılabilir ve test formatında öğrencilere sunulabilir. Soruların çözülme zaman dilimini öğretmen önceden ayarlayabilir veya soruların çözülme süresini belirleyebilir. Bu sayede öğrencilere zaman kontrolü ve yönetimini sağlamada yardımcı olunmaktadır. Ayrıca birçok sınav türü ile farklı bilişsel yapıdaki öğrencilerin tümüne hitap edilebilir. Bu araç amacına uygun olarak ders sonunda değerlendirme sürecine entegre edilmiş ve araçla öğrencilerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

My Quiz: Sınav oluşturmamıza ve eğlenceli biçimde geri dönütler almamıza yardımcı olan Quizizz eğitimde gereksinim duyduğumuz değerlendirme sürecinde

rahatlıkla kullanabileceğimiz bir uygulamadır. Öğrenciler ister bireysel isterse grup halinde sınava katılabilmektedir (Turgut, 2020, s.5). Bu sayede değerlendirme süreci daha etkili ve eğlenceli hale gelmektedir. Öğrencilerden anında geri dönütler alınabilir. Ders öncesinde öğrencilerin hazır bulunuşları ölçülürken ders süreci sonunda ise dersin etkililiği ölçülebilir.

estory: eStory zaman çizelgelerinde her olay için ilgili medya içeriğinden oluşan bir seçkidir, aynı zamanda ücretsiz, basit ve dinamik zaman çizelgesi yelpazesidir. Sanat, bilim, tarih, yaşam tarzı, ünlüler ve spor gibi hemen hemen her konuya erişme imkânı sağlamaktadır. Ayrıca, katkıda bulunmak isteyen herkes bir eStoryan olabilir ve hikâyelerini dünyayla paylaşabilir (Öcal, 2018, s.26). Ders planında da Orta Asya Türk Devletlerine dair oluşturulan zaman çizelgesinde hem kuruluş zamanlarına göre devletler hem de bu devletlere ilişkin ayrıntılı bilgiler yer almaktadır. Bu sayede öğrencilerin öğrenirken aynı zamanda onların zaman ve kronoloji becerilerini kazanmasına yardımcı olunmaktadır.

Padlet: İnsanların içerik oluşturmak ve başkalarıyla paylaşmak için kullandığı bir yazılım aracı olan Padlet temel olarak bir bülten tahtası, bir blog veya bir portföy biçime hızlıca dönüşebilmektedir. Kolay, kapsayıcı, iş birlikçi, taşınabilir, esnek, göz alıcı, özel, güvenli ve yaratıcılığı destekleyen bir Web 2.0 platformudur. Her yaştaki ve farklı becerilerdeki insanların kullanıma uygun içerik yapısına sahiptir. Aynı anda birden fazla kişinin ödev veya proje üzerine çalışmasına imkân sağlamaktadır (Saetra, 2021, s.9). Ders planında gelişme aşamasında kullanılan bu yazılım ile derse ait haklarım, sorumluluklarım ve özgürlüklerim adlı Padlet oluşturulmuştur. Öğretmen ders sürecinde panoyu akıllı tahtadan açarak öğrenci görüşlerini ekleyebilir ayrıca oluşturulan Padlet öğrencilerle paylaşarak kendi bilgi ve düşüncelerine göre yenilikler yapmaları istenir.

Storyjumper: eğitim öğretimin her kademesinde öğrenciler için dijital hikâye kitapları oluşturmaya yarayan bir Web 2.0 aracıdır. Yaratıcılık ve yazarlık becerilerinin geliştirilmesinde, iş birliği ortamının sağlanmasında ve birçok farklı amaçla kullanılabilir (Gül ve Koç, 2020, s.10). Ders içinde de dijital kitap oluşturmak amacıyla kullanılan bu uygulama ile öğretmen dersi daha etkili anlatmaktadır. Aynı şekilde dijital kitaba katkıda bulunmak isteyen öğrenciler ders sürecinde öğrendiklerinden ve kendi araştırmalarından eklemeler yaparak kitaba katkıda bulunmaktadırlar. Bu sayede öğrenciler uzaktanda olsa işbirlikçi biçimde ortak ürün ortaya koyabilmektedirler.

Classroomclipboard: Farklı biçimlerde değerlendirme sorularının hazırlanmasına imkân veren bu platformda; çoktan seçmeli soru, resim çizme, eşleştirme gibi birçok farklı şablon ile soru hazırlanarak öğrencilerin farklı öğrenme alanlarına hitap etme şansı verilmektedir. Öğrencilere vereceğimiz adres ve kod ile öğrenciler rahatlıkla adrese girip soruları çözebilme imkânı bulmaktadır (Öcal, 2018, s.25). Ders planında değerlendirme sürecinde kullanılmış olan bu Web 2.0 araçındaki farklı tarz değerlendirme soruları ile öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmesine ve değerlendirmesine imkân sağlanmaktadır.

Google Earth: Kullanımı kolay, ücretsiz, açık ve anlaşılır bir ara yüze sahip olan bu uygulama dünya üzerindeki mekânları ayrıntılı bir şekilde inceleme imkânı sunmaktadır. Mekânları farklı biçimlerde inceleme olanağı tanıyan bu araç ile öğrencilerin dikkatinin çekilmesi veya onların konum analizlerinin sağlanması daha rahat hale gelmektedir (Haslett, 2009, s.43-44).

Yapılan alanyazın tarama sonucunda “Blog, Wordwall, Wisemapping, Youtube Instagram, WhatsApp, Canva, Prezi, Show Zoho, Animoto, Thinglink, Khoot, Socrative, My Quiz, estory, Padlet, Storyjumper Classroomclipboard ve Google Earth Web 2.0 araçlarının çalışma sürecinde kullanılmasına karar verilmiştir. Ardından söz konusu araçlar öğrenci düzeyine, Sosyal Bilgiler dersi öğrenme kazanımlarına ve ders sürecine uygun olarak kullanılmıştır. Bu araçlar, ders sürecinde öğrenci dikkatinin çekilmesi, bilgilerin öğrencilere sunulması, öğrencilerin değerlendirilmesi, görsel ve videolar ile bilgilerin somutlaştırılması ek olarak öğrencilerin sürece etkin katılımının sağlanması amacıyla kullanılmıştır.

2.4.2. WEB 2.0 araçlarının eğitimdeki yeri

Teknolojinin küresel çaplı gelişimi her alanda etki yarattığı gibi eğitim alanını da etkisi altına almıştır. Bu değişimle birlikte eğitim öğretimde yeni öğretmen ve öğrenci profilleri oluşmuştur. Eğitim sürecinde Web 2.0 teknolojilerinin kullanımı beraberinde; bu teknolojiyi kullanacak öğretmen eğitimi, eğitim programlarının teknoloji kullanımına uygun içeriklerden oluşması, okullarda alt yapı sorunun olmaması, sınıf mevcutlarının yeterli düzeyde olması, okul kültürünün teknolojik araç kullanımına uygunluğu gibi farklı gereksinimleri doğurmuştur. Eğitim ortamında başarıyı arttırabilecek bir yol olan Web 2.0 araçlarının kullanımına özen gösterilmelidir (Boulton ve Hramiak, 2014, s.152). Günümüzün popüler Web 2.0 teknolojileri, insan yaşamını doğrudan etkilediği

gibi eğitim ortamında da farklı türlerdeki bilgilerin düzenlenmesi ve paylaşılmasına olanak sağlamaktadır; ayrıca bu araçlar öğrenciler için her alanda büyük fırsatlar sunmaktadır (Deperlioğlu ve Köse, 2010, s.338).

Günümüz yapılandırmacı eğitim anlayışına uygun olan e-öğrenme ortamları kalıcı ve etkili öğrenme için olanaklar sağlamaktadır (Atıcı ve Yıldırım, 2010, s.289). Web 2.0'ın geliştirilmesinin en önemli itici güçlerinden biri, yeni nesil Web ile ilgili teknolojilerin ve standartların ortaya çıkmasıdır (Anderson, 2007, s.10). Web 2.0, özellikle geleneksel öğrenme türlerinin yaygın olduğu sınıf ortamlarına girerek öğrencilerin sosyal yönlerinin gelişmesine de yardımcı olmaktadır. Böylece öğrenciler öğrenmenin yanı sıra çevrimiçi ortamlar da kendi ürettikleri bilgileri de paylaşabilmektedir (Faboya ve Adamu, 2017, s.115). Birden fazla özelliği barındıran Web 2.0 araçları sınıf içi ortamlarda hem öğrenciye hem de öğretmene yardımcı olmaktadır (Moshahid ve Pt, 2017, s.160). Web 2.0 araçları yalnızca öğrenciler arasında değil öğretmen-öğretmen ve öğretmen-veli arasında da iş birliği ile koordinasyonu artırmaktadır. Ayrıca ölçme değerlendirme sürecinde alternatif yollar sunan Web 2.0 uygulamaları ile öğretmenler öğrencilerin farklı yönlerini değerlendirme imkânı bulmaktadır (Kurt, Sarsar ve Filiz, 2019, s.50).

Web 2.0'ın ortaya çıkışı, pedagojik amaçlar için aşamalı olarak uygulamaya konmuştur. Web 1.0'dan farklı olarak Web 2.0, öğrencilerin sosyal ağlar aracılığıyla dinamik ve anlık olarak içerik oluşturmaya, paylaşmaya olanak tanımakta, bu sayede geleneksel sınıf ortamının ötesinde başkalarıyla etkileşime giren öğrenciler, iş birliği yapabilmektedir (Durmuş, 2015, s.526). Web 2.0 sosyal teknolojileri; iletişim, bilgi paylaşımı, kültürler arası yetkinliğin geliştirilmesi, kendi kendine yönlendirebilen bireylerin yetiştirilmesi, yansıtıcı ve işbirlikçi öğrenmenin sağlanması, bilimsel etkinliklerin düzenlenmesi konusunda oldukça ön plana çıkmaktadır. İçeriği oldukça fazla ve işlevsel olan Web 2.0 araçları öğrenme-öğretme ortamlarına yeni bakış açıları sunarak gerçek yaşam deneyimlerinin sağlanmasında yardımcı olur (Parmaxi ve Zaphiris, 2017, s.710). Web 2.0 devriminde öne çıkan işbirlikçi teknolojilerin iki ana özelliği, kullanımının kolay olması ve sosyal ağlarda paylaşım yapılabilmesidir. İnternet bağlantısı olan her birey çok az bir bilgiyle Web'e "yazabilir" ve öncesinde yalnızca tüketici olan kişiler artık zamanla üretici olabilirler. Ayrıca, Web 2.0 uygulamaları insanların başkalarıyla etkileşim kurma, iş birliği yapma ve yarattıklarını (metin, fotoğraf, ses veya video) paylaşma yollarına izin verir. Her katılımcının öğrenme, bilgi

üretme ve sohbete katılmasına izin veren Web 2.0 ile World Wide Web'e tüketicilerden ziyade yaratıcılar olarak katılmak için işbirlikçi teknolojileri kullanma konusunda rahat ve hevesli olan yeni nesil öğrencileri “Web 2.0 öğrencileri” olarak tanımlanmıştır. Bu öğrenciler, üretken bireylerden oluşan gelişen çevrimiçi topluluklar içinde etkileşim arayan grup etkinliğine yönelmektedirler (Alexander, 2006, s.35; Rosen ve Nelson, 2008 s.215).

Öğrencilerin yirmi birinci yüzyılda gereken becerileri kazanması, yaşam boyu eğitim öğretime dâhil olabilmesi için teknolojik araçlardan ve çağdaş yaklaşımlardan yararlanması gerekmektedir. Bireylerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirilmesinin yollarından biri de yeni teknolojik araçların ders ortamına dâhil edilmesidir. Bu sayede öğrenciler arasında sınırlar kalkarak bilgi ve düşünce alışverişi daha kolay hale gelecektir. Öğrenciler kendi duygu, düşünce ve bilgilerini teknolojik ortamlarda istedikleri zaman yazılı, sözlü, görsel veya farklı materyallerle istedikleri biçimde başkalarıyla paylaşma imkânı bulmaktadır. Bu eğitim ortamlarında ders süreci monotonluktan uzaklaşırken daha dikkat çekici hale gelmektedir (Hürşen, 2021, s.515; Talan ve Batdı, 2022, s.68). Web tabanlı araçlar eğitim sürecinde öğrencilerin bireysel özelliklerine göre esneklik sağlamasına, onlara geri dönüt imkânı verip ders verimin artmasına yardımcı olmaktadır (Özerbaş ve Akın Mart, 2006, s.1153). Yapılan araştırmalarda öğrenciler arasında Web 2.0 araçlarının özellikle, sosyal ağlara bağlanma, iş birliği sağlama ve iletişim kurma, ödev yapma ve rehberlik amaçlı kullanıldığı ortaya çıkmıştır (Kearns ve Frey, 2010, s.45). Özellikle 2000’li yıllardan bu yana öğrenciler Facebook, MySpace, LinkedIn, Twitter ve Friendster gibi sosyal paylaşım sitelerine katılmışlardır. Web 2.0 araçları bize bireysel olarak üretilen içerik, ağ etkileşimi, açıklık ve büyük ölçekli veriler sunmuştur. Bu süreçte, dijital kameralar, videolar, mobil cihazlar ve akıllı telefonlar yaygın olarak benimsenmiştir (Anderson, 2007, s.11). Web 2.0 araçları ile birlikte öğrenciler öğretim süreçlerine daha fazla dâhil olmaya başlamış, yalnızca pasif okuyucu ve tüketici olmaktan çıkmış ve içerik üretebilen üretici konuma gelmişlerdir. Karşılıklı etkileşime imkân vermesi Web 2.0 araçlarını Web 1.0 araçlarından ayıran önemli özelliği olmuştur. Genellikle dijital okuryazarlık becerilerinin gelişimine katkı sağlayan Web 2.0 araçları, öğrencilerin anlama, özetleme, bilgiyi yeniden inşa etme ve medya kullanımı konusunda yetkinleşmesine yardımcı olmaktadır (Magnuson, 2013, s.245). Ayrıca bu araçlar eğitim

öğretim ortamında ders süresinin daha ekonomik kullanılmasına olanak sağlamaktadır (Avcı Yücel, 2017, s.1573).

Eğitim-öğretim ortamlarında Web 2.0 araçlarının; iş birlikçi çalışma ortamlarına imkân sağladığı, çevrim içi tartışma ortamları yarattığı, gerçek deneylerin yapılabilirdiği, uzmanlık araştırma konularında kolaylık sağlandığı görülmektedir. Ayrıca bu araçlar bilimsel akademik yayıncılık alanlarında oldukça faydalı olmakta, yaratıcılık becerilerini geliştirmekte ve yaşam boyu öğrenme imkânı sunmaktadır (Anderson, 2007, s.20). Hızla gelişen teknoloji ile çevrimiçi eğitim ortamları öğrenciler tarafından ilgi ile karşılanmış, özellikle geleneksel sınıf ortamlarından öğrenciler çeşitli teknolojiler ile aktif öğrenme ortamlarına doğru bir geçiş göstermiştir (Allen ve Seaman, 2008, s.84; Parsad ve Lewis, 2008, s.30). Eğitimde Web 2.0 kültürü ile öğrenciler pasif biçimde bilgi almanın dışında kaynaklar kullanmakta, yeni bilgiler yaratmakta, var olan bilgileri düzeltmekte, eleştirel ve yaratıcı düşünebilmektedir. Aynı zamanda Web 2.0 teknolojileri bilginin kullanılmasında kolaylık ve esneklik sağlamakta, araştırma, yenilikçi düşünme, iletişim, teknoloji kullanımı becerilerinin geliştirilmesi konusunda yardımcı olmaktadır (Pierce, 2018, s.23).

Web 2.0 teknolojileri ile iletişimin yoğun olduğu dersler tasarlanabilmektedir. Özellikle iletişim ve iş birliği açısından çevrimiçi öğrenme endüstrisi için kapsamlı fırsatlar sunmaktadır. Facebook'un kurucusu Mark Zuckerberg dahi, sosyal medyanın etkileşim, bağlantı ve iş birliğini ortaya çıkarma özellikleri nedeniyle eğitimde bir yeri olduğunu ancak dikkatli kullanılması gerektiğini belirtmektedir (Pierce, 2018, s.25). Bu teknolojiler, öğrencilerin bir kavramın gerçek dünya ortamlarında nasıl görünebileceği ile ilişki kurabilmeleri için eğitmenlere gerçek dünya uygulamalarını öğretime entegre etme olanağı sağlar. Araştırma yapan eğitmenler, Web 2.0 teknolojilerini dünyanın her yerinden meslektaşlarıyla ağ kurma aracı olarak kullanabilirler (Anderson, 2007, s.25; Sistek-Chandler, 2012, s.80).

Günümüz şartlarında teknoloji ile iç içe olan genç kuşağın eğitim öğretim sürecinde teknoloji ve internetten farklı boyutlardan yararlanılması farklı beceri, yetenek, ilgi ve zekâ alanlarına hitap edilebilmesi için gereklidir (Korkmaz, Vergili, vd., 2019, s.16). Ülkemizde son yıllarda internet ağı ve Web 2.0 teknolojik araçlarının kullanımında artış yaşanmış, bu sayede bireyler daha sosyal hale gelecek ve teknolojik ortamlarda kendilerini daha kolay ifade etme şansı bulmuştur (Özerbaş ve Akın Mart, 2017; s.1155-1159). Web 2.0 araçları eğitim ortamlarında öğrenme ortamlarını

desteklemekte, öğrenciyi aktif hale getirmekte, iş birlikçi öğrenme ortamı sağlamakta, ders tekrarında kolaylık sağlamakta, özellikle Sosyal Bilgiler dersinde yer alan soyut kavramların öğrenilmesini kolaylaştırmakta ve öğrenilen bilgileri kalıcı hale getirmektedir. Ayrıca iletişim kurma, eleştirel düşünme, yaratıcılık, problem çözme, yenilikçilik gibi birçok 21.yüzyıl becerilerinin kazanılmasında yardımcı olmaktadır (Aksin, 2020, s.40). Tüm bunların yanında birden çok duyu organına hitap eden Web 2.0 araçları ile sınıf ortamı; eğlenceli hale gelmekte, ölçme ve değerlendirme araçları çeşitlilik kazanmakta, güncel hayattan örnekler kolaylıkla ve işlevsel biçimde kullanılabilmekte, hazırlanan materyalin güncellenmesi rahatlıkla yapılabilmektedir (Rosen ve Nelson, 2008, s.212; Newland ve Byles, 2014, s.316). Web 2.0 teknolojileri, kendini geliştirme, keşfetme ve var olan potansiyelini ortaya koyma sürecinde etkin rol oynamaktadır. Kullanıcıların kendilerine ait birer kimliklerinin olması onları birer üretici konumuna getirmektedir, bu ise kullanıcıları motive etmekte ve araştırma yapmaya yöneltmektedir (Grosbeck, 2009, s.479).

Yapılan araştırmalar sonucunda akademik başarının artırılmasında teknoloji araçlarının etkisi görülmektedir (Muir, Tirlea vd., 2020, s.26). Bu olumlu etkinin, eğitmen merkezli bir yaklaşımdan ziyade öğrenen merkezli bir yaklaşım oluşturmaktan kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü öğrenmenin gerçekleşmesi için öğrenenleri öğrenme sürecine aktif olarak dâhil etmek önemlidir. Bu nedenle teknoloji, yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının unsurları doğrultusunda, günümüz neslinin öğrenmeye olan dikkatlerini artırarak öğrenme süreçlerine aktif katılım sağlamaktadır. Son zamanlarda, öğrencilerin derse olan motivasyonlarını ve akademik başarılarını artırmak, etkin katılımını sağlamak için sınıf ortamında etkileşimli teknolojilerin kullanımının daha yaygın hale geldiği görülmektedir (Owen ve Licorish, 2020, s.511).

Zaman ve mekân sınırı olmadan materyal erişimi sağlayan bu araçlar sayesinde öğrenci grupları ders etkinlikleri tasarlama sürecinde iş birliği yapabilmektedir. Web 2.0, öğrencilere “yorum yaparak, düzenleyerek, derecelendirerek, etiketleyerek, içeriğe erişim sağlayarak, herhangi bir birey tarafından sağlanandan daha yüksek bir değere sahip, katılımcıların toplu çalışmasına olanak tanıyan ortamlar sunmaktadır (An ve Williams, 2010, s.45). Eğitim ortamında, medya paylaşımlarının yapıldığı siteler, çevrimiçi eğitici oyunlar, sanal dünya ortamları, ulusal ve uluslararası iletişim kurmayı sağlayan uygulamalar, ortak çalışma alanları gibi farklı kategoriler halinde birçok Web 2.0 araçlarının kullanımı mevcuttur (Crook, 2008, s.3). Öğreticiler bu araçları eğitimde

kullanmak için öğrencilerin ilgi, bilgi, yetenek ve düzeylerini göz önüne alarak, yenilikçi yollar denemeli, öğrencilere zenginleştirilmiş öğrenme ortamı yaratmalıdır (Rosen ve Nelson, 2008, s.211; Newland ve Byles, 2014, s.317; Quadri, 2014, s.10). Öğrenciler, kaynakları tarayarak, genişleterek, karşılaştırarak ve bu karşılaştırmalardan ortaya çıkan eğilimler sonucu kullanacakları dijital kaynak koleksiyonları oluşturmaya katkıda bulunurlar (Collis ve Moonen, 2008, s.95). Web 2. 0 araçlarından anlaşılır ve kullanımı kolay olan sosyal medyan uygulamalarının eğitim süreçlerinde deneyim sağlama, ödev yapma ve etkinliklere iş birliği içinde katılım sağlamada fayda sağladığı belirtilmektedir (Rosen ve Nelson, 2008, s.215; Newland ve Byles, 2014, s.318). Ders kapsamında kullanılan teknolojik araç ve sosyal ağlar yalnızca sınıf ortamında bırakılmamalı okul dışında da elektronik ortamların faydalarından yararlanılmaya devam edilmelidir. Farklı Web sayfalarında yayınlanan makale, kitap, haber veya farklı yayınlardan eğitsel amaçla yararlanılmalıdır. Uygulamalar üzerinden de mekânsal birliktelik sağlanabilir ve sanal ortamlarda buluşulup yeni fikirler üretilebilir (Kekeç Morkoç ve Erdönmez, 2014, s.26).

Gelişen teknolojik araçlar farklı alanlarda etki yarattığı gibi eğitim alanında da değişimlere yol açmıştır. Eğitim sürecinde kullanılan bu teknolojik araçlar; öğrenmeye yardımcı olma, aile-okul ve öğrenci iş birliğini sağlama, seviyeye uygun eğitim ortamı oluşturma, bilgi ve düşünce paylaşımını hızlandırma, içerik üretebilme gibi birçok fırsatları beraberinde getirir de, okulun alt yapısı, araç gereç temini, sınıf düzeni, teknolojiyi kullanabilen öğretmenlerin varlığı gibi gereksinimleri beraberinde getirmiştir. Bu nedenle Web 2.0 araçlarından eğitim sürecinde yararlanırken gerekli ihtiyaçların karşılanması gerekmektedir. Bu sayede ders süreci zenginleştirilebilir ve öğrencilere daha yenilikçi, öğrenci ilgi ve seviyesine uygun eğitim öğretim ortamları sunulabilir. Ayrıca Web 2.0 araçları farklı deneyimler sunarak, alternatif ölçe ve değerlendirme araçları kullanılarak bilgilerin kalıcı olmasına yardımcı olabilmektedir.

2.4.3. Sosyal bilgiler dersinde Web 2.0 araçlarının kullanımı

Eğitim alanında meydana gelen teknolojik yenilikler Sosyal Bilgiler dersini de yakından etkilemiştir. Sosyal Bilgiler dersi içerdiği konular ve kavramları teknolojik araçlarla daha kalıcı ve etkili verilebilir. Ders sürecinde teknoloji kullanımı öğrenci performansını artırırken, eğitimi nitelikli hale getirebilir (Karadağ, 2018, s.515). Birden fazla soyut konu ve kavramı öğrenciye sunan Sosyal Bilgiler dersi teknolojik araçlar

yoluyla öğrencilere gerçek yaşam deneyimleri sunarak bu kazanımların kalıcı olarak öğrenilmesine yardımcı olmaktadır (Fitchett ve Meuwissen, 2018, s.10; Güneş, Ayantaş, Güneş vd., 2021, s.860). Sosyal Bilgiler vatandaş yetiştiren bir ders olduğu için bu süreçte teknolojik gelişmelerin takibini yaparak günün şartlarına uygun, güncel teknolojik bilgilerle donanımlı bireyler yetiştirmelidir. Bunun için ders sürecinde çağın getirmiş olduğu teknolojik araçlardan yeterli ölçüde yararlanılmalıdır (Karadağ, 2018, s.515). İnsanlara üretme, değiştirme, paylaşma, iletişim kurma gibi birçok imkân sunan teknolojik ürünlerden biri de Web 2.0 araçlarıdır. Ders sürecinde kullanılan Web 2.0 araçları ile bilgi alışverişi, farklı çevrelerle iş birliği imkânı, içerik üretimi, fikir paylaşımı, etkileşimli ders olanakları artmaktadır (Karaman, Yıldırım ve Kaban, 2008, s.38). Sosyal Bilgiler dersinde Web 2.0 araçları yardımıyla sanal geziler yapılabilir böylece mekân ve zaman sınırlandırılması ortadan kaldırılabilir. Benzetimler yoluyla kontrol altına alınamayan volkanik patlama, deprem gibi afetlerin oluşumları öğrencilerle paylaşılabilir. Animasyon ve görsellerle dersler daha eğlenceli hale getirilebilir, ders içinde olduğu gibi ders dışında da uzaktan eğitim araçları ile dersler yürütülebilir, ayrıca sınav araçları ile ders süreci değerlendirilebilir (Yeşiltaş ve Turan, 2015, s.4-5). Sosyal medya kullanımı ile öğrenci-öğrenci ve öğretmen-öğrenci iletişimi ders dışında da sağlanabilir (Yaylak ve İnan, 2018, s.32). Ayrıca öğrencilerin dikkatini çekmede, sürece etkin katılımı sağlamada okul toplumu oluşturmada Web 2.0 araçları önemli rol oynamaktadır (Faizi 2018, s.1225; Wankel, 2009, s.255). Sosyal bilgiler dersinde Web 2.0 araçlarının kullanımı ile soyut kavramlar; görsel, video ve etkinliklerle somut hale getirilebilir. Zihin haritaları ile öğrencilerin bilgileri ortaya konulabilir, zaman ve kronoloji haritaları oluşturan uygulamalar ile öğrencilerin zaman kavramına ilişkin değişim ve süreklilik algıları geliştirilebilir. Alıştırma ve değerlendirme araçları ile öğrencilerin ders içinde ve dışında yeterlilikleri ölçülebilir, bilgilerin kalıcılığı artırılabilir. Aynı zamanda bu ürünlerin oluşturulmasında öğrenciler ile iş birliği yapılarak öğrenciler birer içerik üreticisi olabilir.

Sosyal Bilgiler dersinde teknoloji ve Web 2.0 araçlarının kullanımı ile yapılan alanyazın taramada farklı çalışmalara rastlanılmıştır. Bunlar; Web 2.0 araçları hakkında öğretmen görüşlerini almaya yönelik çalışmalar, (Korucu ve Sezer, 2016; Özer ve Albayrak, 2017; Yaylak ve İnan; 2018; Tünkler, 2020; Kırmırlı ve Demirezen, 2022), Sosyal Bilgiler eğitiminde teknoloji kullanımına yönelik doküman analizi yapan çalışmalar (Güneş, Ayantaş, Güneş vd., 2021), Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Web

2.0 teknolojilerini kullanma yetkinliklerinin ortaya çıkarılmasını amaçlayan çalışmalar (Özcan, 2021), Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Web 2.0 araçlarını alanlarında kullanımına ilişkin deneyimlerinin ortaya konulmasını amaçlayan çalışmalar (Çelik, 2020), Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Web 2.0 uygulamalarıyla değerlendirme sürecinde kullanımına yönelik araştırmalar (Çelik, 2021; Çelenk ve Tatlı, 2022), Web 2.0 araçlarının akademik başarıya etkisini ortaya koymayı amaçlayan araştırmalar (Hücüptan, 2006; Ceylan, 2019; Almalı ve Yeşiltaş, 2020; Karaman, 2002) ve Web 2.0 araçlarının Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerine etkisini araştıran çalışmalar (Tepe ve Çelik, 2021) olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ulaşılan çalışmalardan da görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler dersinde Web 2.0 araçlarının kullanımına ilişkin çalışmalar kısıtlıdır. Yapılan alanyazın tarama sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras aktarımı konusunda herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışma ile alanyazında yer alan bu boşluğun doldurulması düşünülmektedir.

2.5. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde ilgili araştırmalar; kültürel miras alanında yapılan ve Web 2.0 araçlarının kullanıma yönelik araştırmalar olarak iki ana başlık altında sunulmuştur.

2.5.1. Kültürel miras eğitimi alanında yapılan araştırmalar

Bu bölümde kültürel miras alanında yapılan araştırmalar Türkiye’de yapılan araştırmalar ve yurt dışında yapılan araştırmalar olarak iki başlık altında verilmiştir.

2.5.1.1. Türkiye’de yapılan ilgili araştırmalar

Arıkan (2012) tarafından yürütülen “İlköğretim 7. sınıf Öğrencilerinin Kültürel Miras ile İlgili Başarı Düzeyleri ve Tutumlarının Bazı Değişkenlerle İncelenmesi (Adıyaman Örneği)” adlı yüksek lisans tezinde 7. sınıf öğrencilerinin kültürel miras ile ilgili başarı düzeylerinin ve tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Nicel araştırmalardan tarama yöntemi ile yürütülen bu çalışma, Adıyaman ilinde dört yüz yirmi beş öğrenciyle yürütülmüştür. Araştırma verilerine bağlı olarak uygulamaya dâhil edilen 7. sınıf öğrencilerinin kültürel mirasa ilişkin başarılarının orta düzeyde, tutumlarının ise olumlu yönde olduğu tespit edilmiştir.

Çengelci (2012) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Somut Olmayan Kültürel Mirasın Yeri” adlı çalışmada 4, 5, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programlarında somut olmayan kültürel mirasla ilgili etkinlik örneklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma veri toplama tekniklerinden olan doküman incelenmesinin kullanıldığı çalışmada programda mevcut olan kazanımlar ve etkinlikler ele alınmış, somut olmayan kültürel miras alanları ile unsurlar incelenmiştir. Veriler sonucunda somut olmayan kültürel mirasa ilişkin en fazla içeriğin 7. sınıf düzeyinde yer aldığı görülmüştür.

Kılcan ve Akbaba (2013) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Kültürel Mirasa Duyarlılık Değerine İlişkin Öğrenci Algılarının İncelenmesi” adlı çalışmada 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan kültürel mirasa duyarlılık değerinin 8. sınıf düzeyindeki öğrenciler tarafından nasıl algılandığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada veriler metafor, resim çizme ve yarı yapılandırılmış görüşmeler ile elde edilmiştir. Verilerin sonuçları incelendiğinde katılımcıların çoğunun söz konusu değeri “koruyan, kollayan ve aydınlatan” biçiminde algıladıkları görülmüştür.

Avcı (2014) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitimine İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri” adlı yüksek lisans tezinde Sosyal Bilgilerde kültürel miras eğitiminin ne düzeyde verildiğine dair öğretmen ve öğrenci görüşleri ortaya konulmuştur. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırma, yarı yapılandırılmış görüşmelerle Ankara’da on beş katılımcı ile yürütülmüş ve elde edilen veriler sonucunda kültürel miras eğitiminin yeterli olmadığı, zenginleştirilmesi gerektiği kanısına varılmıştır.

Dönmez ve Yeşilbursa (2014) tarafından yürütülen “Kültürel Miras Eğitiminin Öğrencilerin Somut Kültürel Mirasa Yönelik Tutumlarına Etkisi” adlı çalışmada; 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi sırasında miras eğitiminin öğrencilerin somut kültürel mirasa yönelik tutumları üzerindeki etkilerini ortaya konması amaçlanmıştır. Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada yarı deneysel tasarım kullanılmıştır. Çalışma yetmiş altı altıncı sınıf öğrencisi ile yürütülmüştür. Veriler, somut bir kültürel miras tutum ölçeğinden elde edilmiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde etkilediği ortaya konulmuştur.

Gürkan (2015) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Somut Olmayan Kültürel Miras Açısından İncelenmesi” adlı çalışmada Sosyal Bilgiler ders

kitaplarında somut olmayan kültürel mirasın yerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sürecinde MEB'e bağlı 4, 5, 6 ve 7.sınıf düzeylerinde okutulmakta olan Sosyal Bilgiler ders kitapları nitel araştırma veri toplama tekniklerinden doküman analizi tekniği ile incelenmiştir. Araştırma sonunda; 4, 5 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında somut olmayan kültürel mirasın boyutlarının tamamı yer alırken; 6. sınıf düzeyinde ise beş boyuttan yalnızca üç boyutun yer aldığı görülmektedir.

Polat (2016) tarafından gerçekleştirilen “Sosyal Bilgiler Eğitiminde Doğal ve Kültürel Varlıklara Yer Verilme Düzeyinin İncelenmesi” adlı çalışmada kazanımlardan, kitaplardan, ders işleyiş süreci ve öğretmen görüşlerinden yola çıkılarak Sosyal Bilgiler dersinde doğal ve kültürel miras öğelerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmada doküman inceleme, gözlem ve odak görüşmeler ile veriler elde edilmiştir. Elde edilen verilere göre 5, 6 ve 7. sınıf düzeylerinde kültürel ve doğal varlıkların yer aldığı görülmüştür.

Gürel ve Çetin (2017) tarafından yürütülen “Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Somut Olmayan Kültürel Miras Farkındalıklarının İncelenmesi” adlı çalışmanın amacı; ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan somut olmayan kültürel miras unsurlarına ilişkin düşünceleri belirlemek ve yörelerindeki somut olmayan kültürel miras unsurlarına karşı farkındalık sağlamaktır. Nitel araştırma yöntemleri kullanılan bu çalışmada Bartın ilinde yirmi beş öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak veriler elde edilmiştir. Elde edilen verilerden öğrencilerin uygulamaya yönelik kültürel miras eğitimi yapmadıkları görülmüştür.

Gürel ve Çetin (2018) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Dersi ve Kültür Aktarımında Edindiği Rol Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmasında Sosyal Bilgiler dersinin kültürel aktarımına rolünün ortaya konulması amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemi ile yürütülen çalışmada veriler doküman analizi tekniği ile ortaya konulmuştur. Elde edilen verilere göre bu dersin doğası gereği kültür ve kültürel miras eğitimi ile yakından ilişkili olduğu, kültürel aktarım açısından önemli bir role sahip olduğu görülmüştür.

Taşdemir (2018) tarafından yürütülen “Ortaokul Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı Metinlerinin Kültürel Mirasa Duyarlılık Değeri Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde MEB tarafından 2017-2018 yıllarında hazırlanan ve kullanılan 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarının kültürel mirasa duyarlılık açısından incelenmesi

amaçlanmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada doküman analizi ile elde edilen veriler sonucunda kültürel miras alanında kültürel miras unsurlarına daha çok yer verildiği ancak diğer öğrenme alanlarında kültürel miras öğelerinin kısıtlı olduğu görülmüştür.

Sağ (2018) tarafından gerçekleştirilen “İlkokul Sosyal Bilgiler Dersinde Somut Olmayan Kültürel Miras Eğitime Yönelik Etkinlik Temelli Bir Eylem Araştırması” adlı yüksek lisans tezinde Sosyal Bilgiler dersinde etkinlik temelli derslerin kültürel miras eğitime yönelik etkilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırmasının kullanıldığı araştırma Karabük ilinde 4. sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür. Etkinlik temelli planların hazırlandığı çalışmada veriler görüşme, gözlem, öz değerlendirme, günlük ve anketlerle toplanmıştır. Çalışma sonunda öğrencilerin süreçten çok zevk aldıkları ve onların öğrenmelerine katkı sağladığı görülmüştür.

Sağ ve Ünal (2019) tarafından yürütülen “Öğrencilerin Somut Olmayan Kültürel Mirasa İlişkin Farkındalıklarının Belirlenmesi” adlı çalışmada Safranbolu’da 4. sınıf öğrencilerinin farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ile yürütülmüş, yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplam on bir katılımcıdan veriler toplanmıştır. Betimsel analiz ile çözümlenen veriler sonucunda öğrencilerin somut olmayan kültürel mirasa yönelik farkındalıklarının sınırlı olduğu görülmüştür.

Gürdoğan Bayır ve Çengelci Köse (2019) tarafından yürütülen “Kültürel Miras ve Korunmasına İlişkin Ortaokul Öğrencilerinin Görüşleri” adlı çalışmada öğrencilerin kültürel miras ve kültürel mirasın korunmasına ilişkin algılarının ortaya konulmasını amaçlanmıştır. Nitel yöntemin kullanıldığı çalışmada, veriler yapılandırılmış görüşmeler yoluyla yüz seksen altı 5. ve 6. sınıf öğrencisinden elde edilmiştir. İçerik analizi ile çözümlenen verilerin sonucunda kültürel mirasın tamının ne olduğuna, korunmasının nedenlerine ve önemine ilişkin bulgulara ulaşılmıştır.

May (2019) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Kültür ve Miras Ünitesi’nin Kazanımlarının İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan Kültür ve Miras ünitesinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada veriler doküman inceleme yoluyla toplanmıştır. Elde edilen veriler sonucunda Kültür ve Miras ünitesinde

Osmanlı Devleti'ne ait kültürel ve askeri yapıların yer aldığı ancak bilgilerin eksik kaldığı, kuruluş ve yükseliş devrinin kronolojik düzene uyulmadığı görülmüştür.

Özlek (2019) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Somut Olmayan Kültürel Miras Öğretimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin somut olmayan kültürel mirasa ilişkin algılarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada veriler Kırşehir ilinde görev yapan yirmi Sosyal Bilgiler öğretmeninden elde edilmiştir. Elde edilen veriler yarı yapılandırılmış görüşme ile toplanırken, betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin somut olmayan kültürel mirası ve korunması gerekliliğini açıklayabildikleri görülmüştür.

Tosun (2019) tarafından gerçekleştirilen “Sosyal Bilgiler Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Kültür ve Miras Öğrenme Alanına İlişkin Pedagojik İçerik Bilgilerin İncelenmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğretmen adaylarının kültürel miras öğrenme alanına yönelik pedagojik bilgilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden örnek olay (durum) yöntemi kullanılmış, veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler sonunda öğretmen ve öğretmen adaylarının kültür ve miras öğrenme alanına değer verdikleri, farklı etkili teknik ve yöntem kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Azrak ve Yalçinkaya (2020) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Tarihi Kültürel Miras Eğitime İlişkin Görüşleri (Denizli Şehri Örneği)” adlı çalışmada, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tarihi kültürel miras eğitimi ile ilgili görüşleri ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu süreçte nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseninden yararlanılmıştır, 20 katılımcı öğretmenin görüşme formları ile görüşleri alınmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiş elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin kültürel miras eğitime önem verdikleri görülmüştür. Süreçte en çok zorlanılan konunun materyal eksikliği olduğu, en sık kullanılan tekniğin ise gezi gözlem olduğu sonuca varılmıştır.

Demirezen ve Aktaş (2020) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Somut Olmayan Kültürel Miras Öğretimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi” adlı çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin bu sürece ilişkin görüşlerin ortaya konması amaçlanmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada veriler görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Araştırmaya yirmi Sosyal Bilgiler öğretmeni katılmıştır. Elde

edilen verilerden hareketle katılımcı öğretmenlerin kültürel miras ve somut olmayan kültürel mirası açıklayabildikleri ortaya konulmuştur.

Tuncel ve Altuntaş (2020) tarafından yürütülen “İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Kültürel Miras Algısı: Göstergebilimsel Bir Analiz” adlı araştırmada ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi kapsamında kültürel miras kavramına ilişkin algılarını tespit etmek amaçlanmıştır. İstanbul ilinde 4. sınıf düzeyi öğrencileri ile yürütülen araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve veriler göstergebilimsel analizlerle elde edilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda katılımcı öğrencilerin kültürel miras algılarının “müze, bayram, düğün, halı” gibi maddi ve manevi öğelerden oluştuğu ortaya konulmuştur.

Ateş (2021) tarafından yürütülen “Ortaokul 6. ve 7. Sınıf MEB Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki “Kültür ve Miras” Öğrenme Alanında Kadın Kahramanların Yerini İncelemesi” adlı çalışmada 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan Kültür ve Miras öğrenme alanında kadın kahramanların yerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada doküman incelemelerle veriler toplanmıştır. Elde edilen verilere göre kadın kahramanlara erkek kahramanlardan daha az yer verildiği, 2020 yılında basılan ders kitaplarında kadın görsellerine hiç yer verilmediği görülmüştür.

Dere (2021) tarafından yürütülen “Kültürel Mirası Belgeleyerek Öğrenme: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Saha Tecrübeleri” adlı çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kültürel mirasla ilgili belgesel hazırlama tecrübelerini değerlendirmesi amaçlanmıştır. Yirmi yedi Sosyal Bilgiler öğretmeni ile yürütülen araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. İçerik analizi ile çözümlenen veriler sonucunda kültürel miras öğelerinden somut unsurların aldığı ve kültürel mirasa karşı olumlu görüşlerin ifade edildiği görülmüştür.

Göksu (2021) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kültürel Miras Eğitimine Yönelik Görüşleri” adlı çalışmasında kültürel miras eğitimi sürecinde karşılaşılan sorunlar ve beklentilere yönelik çözüm önerilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Kars ilinde on yedi Sosyal Bilgiler öğretmeni ile yürütülen çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanan veriler sonucunda, öğretmenlerin kültürel miras eğitiminde daha çok soru-cevap ve anlatım yöntemini kullandıkları, görsel materyallerden yararlandıkları görülmüştür.

Kafadar (2021) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Kültürel Miras ve Ortaokul Öğrencilerinin Kültürel Miras Farkındalıkları” adlı çalışmada Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında bulunan kültürel miras öğelerinin ve ortaokul düzeyinde eğitim alan öğrencilerin kültürel miras konusundaki algılarını ortaya konulması amaçlanmıştır. Nitel araştırma deseninin kullanıldığı çalışmada doküman inceleme ve görüşmeler yoluyla veriler elde edilmiştir. Elde edilen verilere göre özellikle 4 ve 5. sınıf öğretim programlarında kültürel miras öğelerinin sıkça yer aldığı ancak 6 ve 7. sınıf düzeyinde ise daha az yer aldığı görülmüştür.

Sevigen (2021) tarafından “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Eğitimi Uygulamalarının Öğrencilerin Somut Kültürel Miras ve Ders ile İlgili Tutumlarına Etkisi ve Süreç Hakkındaki Görüşleri: Bir Karma Yöntem Araştırması” adlı yüksek lisans tezi yürütülmüştür. Araştırmada müze eğitiminin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler ve kültürel mirasa yönelik tutumlarının etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Karma araştırma yöntemleri ile yürütülen çalışmada veriler yarı deneysel yöntemle ve odak grup görüşmeleriyle elde edilmiştir. Elde edilen verilere göre müze eğitimi uygulamalarının deney grubu öğrencilerine olumlu yönde etkilerinin olduğu görülmüştür. Elde edilen nitel verilere ise göre öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini çoğunlukla tarihle ilişkilendirdikleri ortaya konulmuştur.

Atılkan (2022) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenlerinin Somut Olmayan Kültürel Mirasa İlişkin Görüşleri (Karabük İl Örneği)” adlı yüksek lisans tezinde Sosyal Bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin Somut Olmayan Kültürel Miras’a ilişkin tutumlarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Karabük ilinde toplam iki yüz kırk beş öğretmen ile yürütülen çalışmada veriler Nicel araştırma yöntemlerinden anketler ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS paket veri programı ile analiz edilmiştir. Analizler sonucunda katılımcıların yaş, branş, mesleki deneyim ve eğitim durumu gibi sebeplere bağlı olarak anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir.

Kartal (2022) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Somut Olmayan Kültürel Miras Öğelerine İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı yüksek lisans tezinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin somut olmayan kültürel miras öğelerine yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Amasya ilinde on iki Sosyal Bilgiler öğretmeni ile yapılan çalışmada veriler nitel araştırma desenlerinden olgu bilim ile toplanmıştır. Elde edilen veriler sonucunda Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras unsurlarına yönelik farkındalıklarının yetersiz düzeyde olduğu görülmüştür.

Yarar (2022) tarafından yürütülen “Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Tokat İli Doğal ve Kültürel Turizm Değerlerine Yönelik Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde katılımcıların Tokat iline ait doğal ve kültürel turizm öğelerine yönelik bilgi seviyelerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen verilere göre Tokat ilinde yer alan kültürel ve doğal unsurların öğrenilmesinde öğrencilerin yaş, gelir düzeyi ve cinsiyet gibi değişkenlere göre farklılık oluşturduğu görülmüştür.

Sosyal Bilgiler eğitiminde kültürel miras aktarımına ilişkin yurt içindeki alanyazın incelendiğinde alanda birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmalar genel olarak kültürel miras aktarımına etki eden unsurların ortaya konulması, kültürel miras eğitimine dair öğretmen ve öğrenci görüşlerinin alınması, ders kitaplarının ve öğretim programlarının incelenmesi, somut ve somut olmayan kültürel mirasa yönelik farkındalıkların ortaya konulmasını amaçlamıştır. Bu araştırmalar çoğunlukla nitel araştırma veri toplama tekniklerinden olan doküman analizi ve görüşmelerle verileri elde ederken, bir kısım araştırmalarda ise nicel ve karma yöntem araştırmalarından yararlanıldığı görülmektedir.

2.5.1.2. Yurt dışında yapılan ilgili araştırmalar

Vecco (2010) tarafından yürütülen “Kültürel Mirasın Tanımı: Somut Olandan Somut Olmayana” adlı çalışmada kültürel mirasın geniş olarak tanımının ortaya konulması ve Batı Avrupa devletlerinde kültürel miras kavramının analiz edilmesi amaçlanmıştır. Miras ve kültürel miras kavramlarını derinlemesine ele alan araştırmada “miras” terimi, genişleme ve anlamsal aktarım ile tanımlanmış; anıt ve kültürel mülkiyet gibi başka kelimelerin yerlerine kullanılmıştır.

Ott ve Pozzi (2011) tarafından yürütülen “Kültürel Miras Eğitimi İçin Yeni Bir Döneme Doğru: BİT'in Rolünün Tartışılması” adlı çalışmada bilgi iletişim teknolojilerinin kültürel miras eğitime katkısının belirlenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma veri toplama tekniklerinden doküman inceleme ile yürütülen çalışmada ilk olarak kültürel miras kavramına odaklanılmış, alandaki en yenilikçi deneyimlerden örnekler sunulmuştur. Araştırma sonucunda BİT, bir yandan kültürel miras eserlerine daha kolay erişim ve çok perspektifli bir bakış açısı sunarken, diğer yandan yenilikçi öğrenme-öğretme yöntemlerinin benimsenmesi ile kültürel miras eğitimi zenginleştirebildiği ortaya konulmuştur.

Lombardo ve Damiano (2012) tarafından yürütülen “Kültürel Miras İçin Mobil Cihazlarda Hikâye Anlatımı” adlı çalışmada kültürel miras alanlarına yapılacak ziyaretlere rehberlik etmek için mobil cihazlarda hikâye anlatımı tekniklerinin kullanımı hakkında bilgi vermeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma veri toplama tekniklerinden doküman analizinin kullanıldığı çalışmada örnek bir uygulama olarak bir mobil cihazın ekranında sahnelenen, tarihi bir mekâna rehberlik etme rolünü oynayan bir örümcek karakteriyle hikâye anlatımına dayalı bir uygulama ortaya konulmuştur.

Alajmi (2013) tarafından yürütülen “Kuveyt İlköğretim Okullarında Zanaat Yoluyla Kültürel Mirasın Öğretilmesi” adlı çalışmada, Kuveyt'te öğrenim gören kızların sanat tarihi, kültürel miras, kadınların kimlikleri ve toplumdaki rolleri hakkında ki anlayışların arttırılması amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırmasıyla yürütülen çalışmada; kültürel öğrenmenin teşvikine vurgu yapılmıştır.

Magro, de Carvalho ve Marcelino (2014) tarafında yürütülen “Kültürel Miras, Yerel Tarih ve Teknoloji Yoluyla Tarih Öğrenimini Geliştirmek” adlı çalışmada araştırmacılar öğrenciler tarafından sıkıcı olarak görülen, gerçeklikten ve deneyimden uzak olan tarih öğretimini daha etkili hale getirmek için kullanılan Georeferencing yazılımının etkisini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Nicel araştırma desenlerinden yarı deneysel yöntem ile yürütülen araştırma 7. sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür. Çalışma sonucunda; televizyon, video, internet ve görsellerin günümüz dünyası çocukların için öğrenme sürecinde son derece önemli olduğu ortaya konulmuştur.

Ocampo ve Delgado (2014) tarafından yürütülen “Temel Eğitim ve Kültürel Miras: Beklentiler ve Zorluklar” adlı çalışmada; Filipinler'in temel eğitim sistemini, kültürel mirasın sürdürülebilir kalkınmadaki önemi ve yerel kültürel mirasının etkili bir şekilde nasıl öğretilceğinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Yerel kültürü ve tarihi etkili bir şekilde nasıl öğreteceğiz sorusu ele alınmadan önce, Filipin Eğitim Sisteminin temel sorunlarına vurgu yapılmıştır. Nitel araştırma veri toplama tekniklerinden doküman analizleri ile veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda ise süreç içinde becerilerinin geliştirmelerini destekleyecek testlere yer verilmesini ve öğrencilerin aktif rol alması vurgulanmıştır.

Alkhafaji, Fallahkhair ve Cocea (2015) tarafından yürütülen “Kültürel Mirası Öğrenme Sürecinde Mobil Öğrenmenin Gereksinimleri” adlı çalışmada, insanların kültürel mirası öğrenme amacıyla mobil teknolojiyi nasıl kullanabileceklerini araştırmak için küçük ölçekli bir çalışma sunulmuştur. Kullanıcı gereksinimlerinin

ortaya konulması için nitel araştırma yöntemlerinden odak grup görüşmeleri kullanılmıştır. Elde edilen verilere dayanarak, insanların mobil servislerle etkileşimine ilişkin somut bir tablo ortaya koymak amacıyla senaryo tabanlı bir yöntem kullanılmıştır.

Brantefors (2015) tarafından yürütülen “Kültür ve Kültürel Miras Arasında Kültürel İlişkiler: İsveç Örneği” adlı çalışmada, eğitimde sunulan kültürel ilişkilerinin geliştirmesine nasıl katkı sağlayabileceğini araştırılmıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak müfredattaki kültürel ve söylemsel veriler analiz edilmiş, 1948-2011 yılları arasında İsveç'te hâkim olan fikirler, değerler ve söylemler açıklığa kavuşturulmuştur. Çalışmanın önemli bir bulgusu ise, çoğulculuğa vurgu yapılırken aynı zamanda ulusal değerlerin güçlenmesinin de devam etmesidir.

Cozzani ve Pozzi vd. (2017) tarafından yürütülen “Somut Olmayan Kültürel Mirasın Eğitimi ve Korunması İçin Yenilikçi Teknolojiler: Hazineler Örneği” adlı çalışmada somut olmayan kültürel miras eğitiminde teknolojilerin ne ölçüde rol oynayabileceğini araştırılmıştır. Nitel yöntem ile desenlenen araştırmada kültürel miras eğitiminin korunması için gereksinimlerin belirlenmesine yönelik; akademisyen, öğrenci ve kamuoyu görüşleri alınmıştır. Çalışma sonucunda yenilikçi teknolojilerin güçlü noktaları ve zayıf yönleri belirtilmiştir.

Malegiannaki ve Daradoumis (2017) tarafından yürütülen “Kültürel Miras İçin Mekansal Oyunların Eğitsel Tasarımı, Kullanımı ve Etkisinin İncelenmesi: Bir Literatür Taraması” adlı araştırmada kültürel alanda geliştirilen oyunlara dayalı literatür tarama yapılarak kültürel miras üzerindeki eğilimin ortaya konulması amaçlanmıştır. Nitel araştırma veri toplama tekniklerinden doküman incelemeler yoluyla verilerin elde edildiği araştırmada farklı oyun türleri ele alınmıştır. Kültürel nesneler ile fiziksel ya da sanal bir etkileşimin sağlamasını amaçlayan otuz dört oyun analiz edilmiş, öncelikle kültürel içerik için kullanılan oyun türleri ve oyun kurguları üzerinde durulmuş, ardından oyunların bağlamları ve yarattıkları sosyal ilişkiler irdelenmiştir.

Jancic ve Hus (2018) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras İçeriğinin Ele Alınması” adlı çalışmada Sosyal Bilgiler derslerinde kültürel miras içeriğinin ilköğretim düzeyinde temsili amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden gözlem tekniğinin kullanıldığı çalışmada Slovenya Cumhuriyeti'ndeki ilkokullarda altmış sekiz Sosyal Bilgiler ders süreci gözlemlenmiş ve analiz edilmiştir. Sloven ilkokullarının 4. ve 5. sınıflarında Sosyal Bilgiler alanında kültürel miras ele alınmıştır.

Elde edilen verilere göre gözlemlenen derslerin yarısında kültürel mirasın içeriğinin derse entegre edildiği ortaya konulmuştur.

Chin, Lee ve Chen (2020) tarafından yürütülen “Bir Rehber-Öğrenim Sistemi, Kültürel Miras Kursunun: Öğrencilerinin Performansı ve Motivasyonuna Etkileri” adlı çalışmada kültürel miras derslerinde öğrencilerin performansını ve aktif katılımını artırmak için rehber-öğrenme sisteminin önemini ortaya konulması amaçlanmıştır. Nicel araştırma desenlerinden deneysel yöntemle yürütülen araştırma da sistemin etkinliğini değerlendirmek için yerel bir üniversitede kültürel miras kursunda yer alan sekiz miras alanını ziyaret edilerek deneysel işlem yapılmıştır. Deney grubu toplamda altmış iki öğrenciden oluşmaktadır. Yapılan deneysel işlemler sonucunda bulunan rehber-öğrenme sisteminin öğrencilerin başarılarını önemli ölçüde geliştirdiği, genel öğrenme performansını artırarak öğrenciler için önemli katkılar sağladığı ortaya konulmuştur.

Wasino, Suharso, Utomo ve Shintasiwi (2020) tarafından yürütülen “Kuzey Java Endonezya'daki Ortaokulda Sosyal Bilimler Eğitiminin Kültürel Ekolojik Okuryazarlığı” isimli bu çalışmada, kültürel eko-okuryazarlık yaklaşımını kullanarak, öğrencilerin bilgilerinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Nitel yaklaşımla yürütülen bu çalışma kırk öğrenci ve dört öğretmeni kapsamaktadır. Veriler, eleştirel söylem analizi ve kültürel içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada sonunda; sosyal bilimler eğitimi ve tarihi mirasın korunmasının temsili anlayışlarına başarılı bir şekilde oluşturulmuştur.

Ye, Wang ve Zhao (2021) tarafından yürütülen “Oyunlar Kullanarak Kültürel Mirasın Öğrenme Performansını ve Motivasyonunu Artırma” isimli çalışmada kültürel mirasın öğrenilmesi için bir yapboz üzerine kurulu oyun modunu tartışmayı amaçlamaktadır. Deneysel yöntemle verilerin elde edildiği çalışmada, geleneksel video öğrenimine kıyasla bu oyunu deneysel bir ortamda kullanarak, konular hakkında önceden bilgisi olmayan kırk iki 1. sınıf öğrencisinin öğrenme çıktıları gözlemleyip değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda dijital bir bulmacaya dayalı oyun sürecinin, öğrencilerin örüntü yapısını daha iyi tanımlamasına ve öğrenme motivasyonunun geliştirmesine yardımcı olduğu ortaya konulmuştur.

Kültür ve kültürel mirasa ilişkin yurt dışındaki alanyazın verileri incelendiğinde; kültürel miras aktarımında etkili olan araçlara, kültür kavramının tanımının ortaya konulması yönündeki çalışmalara ve kültürel miras aktarımında teknoloji kullanımına

yer veren araştırmalara rastlanmıştır. Sözü edilen bu araştırmalarda çoğunlukla nitel olmak üzere nicel araştırma yöntemlerinin de kullanıldığı görölmektedir. Kültür ve kültürel miras aktarımında teknolojik araçlarının nasıl kullanılabileceğini yansıtan araştırmalar yer almasına rağmen bu teknolojik araçların Sosyal Bilgiler ders sürecinde ve öğrenciler üzerindeki kültürel miras aktarımına katısını ortaya koyabilecek herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

2.5.2. Web 2.0 araçlarının kullanımına ilişkin araştırmalar

Bu bölümde Türkiye’de Sosyal Bilgiler eğitimi alanında Web 2.0 alanında yapılan araştırmalar ve yurt dışında Web 2.0 araçlarının kullanımına ilişkin yapılan araştırmalar olmak üzere iki başlık altında verilmiştir.

2.5.2.1. Türkiye’de yapılan ilgili araştırmalar

Merç (2017) tarafından yürütölen “Sosyal Bilgiler Dersinde Mekân Algılama Becerisinin Kazandırılmasında Google Earth Uygulamasının Etkililiği” adlı doktora tezinde ilkokul dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler dersinde mekân algılama becerisinin kazanılmasında GE uygulamasının etkililiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Karma araştırma deseninde yürütölen çalışmada veriler yarı deneysel yöntem ve yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda deney ve kontrol grupları arasında anlamlı farklılığın olduğu ortaya konulmuş ve öğrenciler GE uygulamasına dayalı etkinliklerin başarılarını artırdığını ve mekânsal becerileri kazandırdığını belirtmişlerdir.

Öner (2017) tarafından yürütölen “Sosyal Bilgiler ve Tarih Dersleri İçin Alternatif Bir Kaynak: eba.gov.tr” adlı çalışmada Sosyal Bilgiler ve Tarih dersi öğretmenlerinin EBA hakkındaki görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Nitel araştırma deseniyle yürütölen araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmıştır. Elde edilen veriler sonucunda öğretmenlerin derslerinde EBA kaynağını kullandıkları ortaya konulmuştur.

Özer ve Albayrak Özer (2017) tarafından yürütölen " Sosyal Bilgiler ile Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmeni Adaylarının Eğitimde Web 2.0 Kullanımına Yönelik Görüşleri” adlı çalışmada öğretmen adaylarının Web 2.0 araçlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemi ile

desenlenen çalışma on öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Ulaşılan veriler ışığında öğretmen adaylarının Web 2.0 araçlarından ders sürecinde yararlanmak istedikleri ancak bilgi düzeylerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Ulu Kalın ve Birişçi (2018) tarafından yürütülen “Öğretmen Adaylarının "Web 2.0 Teknolojisi" Kavramına İlişkin Metaforik Algıları” adlı çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Web 2.0 teknolojisi kavramına ilişkin zihinsel imgelerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Nitel araştırma deseniyle yürütülen araştırmada veriler metaforlar yoluyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda yetmiş iki geçerli metaforun üretildiği görülmüş. Araştırmada katılımcılar Web 2.0 teknolojisini içinde her şeyi barındıran, yansıtıcı, değişen, eğlendiren, ahtapot, ilginç, her görevi yapabilen, tuval ve bilgilendirici bir robot olarak açıklamışlardır.

Yerli (2018) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler öğretiminde Eğitim Bilişim Ağı (EBA) uygulamasının öğrencilerin akademik başarısına etkisi” adlı çalışmada Sosyal Bilgiler eğitiminde akademik yönden EBA’nın etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Nicel araştırma ile desenlenen araştırma yarı deneysel yöntemle yürütülmüş, deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Başarı testinden elde edilen sonuçlara göre deney grubu lehine anlamlı fark olmadığı ve EBA’nın içeriğinin düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Demir (2019) tarafından yürütülen “Dijital Öykülerin İlköğretim 5. sınıf Öğrencilerinin Motivasyon, Tutum ve Başarılarına Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde dijital öykülerin 5. sınıf öğrencilerinin motivasyon, tutum ve başarılarına etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden deneysel desende yürütülen çalışma sonucunda kalıcı test sonuçlarının ve motivasyon ölçeğinin deney grubu lehine olumlu olduğu görülmüştür.

Keleş (2019) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin teknopedagojik alan bilgisi yeterlilikleri ve Web 2.0 teknolojileri hakkında görüşlerinin incelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi yeterliliklerini ortaya konulması amaçlanmıştır. Nicel araştırma ile desenlenen bu araştırma da veriler “Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Ölçeği” ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda katılımcı öğretmenlerin kendilerini orta derecede yeterli gördükleri ve eğitim alma konusunda istekli oldukları görülmüştür.

Tak ve Demir (2019) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Dersinde Eğitim Yazılımı Kullanılmasının Öğrenci Akademik Başarısına Etkisi: Morpa Kampüs Örneği”

adlı çalışmada Bu yazılımın Sosyal Bilgiler dersinde başarıya etkisini ve öğrencilerin sürece dair görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Karma araştırma deseni ile yürütülen bu çalışmada veriler yarı deneysel yöntemle ve görüşmelerle elde edilmiştir. Elde edilen verilerin sonucunda deney grubu lehine anlamlı farklılık olduğu ve deney grubu öğrencilerinin olumlu duygular ifade ettiği ortaya konulmuştur.

Almalı ve Yeşiltaş (2020) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Eğitiminde Coğrafya Konularının Web 2.0 Teknolojileri Kullanılarak Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarı ve Tutumlarına Etkisi” adlı çalışmada Web 2.0 teknolojilerinin öğrencilerin başarı ve tutumlarına etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Nicel desende yürütülen araştırmada veriler “Sosyal Bilgiler Akademik Başarı Testi” ve “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği” ile elde edilmiştir. Elde edilen verilerin sonucunda Web 2.0’ın öğrencilerin akademik başarısını ve tutumlarını olumlu yönde etki ettiği görülmüştür.

Azı (2020) tarafından yürütülen “Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Başarı ve Ders Tutumlarına Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde artırılmış gerçeklik uygulamalarının beşinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına ve derse karşı tutumlarına olan etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Karma desende yürütülen araştırma veriler yarı deneysel yöntemle ve uygulama sonunda deney grubu öğrencileriyle yapılan görüşmelerle elde edilmiştir. Elde edilen verilerin sonucunda deney grubu öğrencilerinin lehine anlamlı farklılıkların olduğu görülmüştür.

Çelik (2020) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Web 2.0 Teknolojilerini Alanlarına Entegre Etme Sürecine İlişkin Algıları” adlı çalışmada teknoloji ve materyal geliştirme dersinde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Web 2.0 araçlarıyla bütünleşme sürecine dair görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Nitel araştırma deseninin kullanıldığı çalışma veriler yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilmiş, çalışma otuz bir öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Ulaşılan verilere göre öğretmen adaylarının Web 2.0 teknolojilerine karşı olumlu algılar barındığı ortaya konulmuştur.

Aslan ve Çakmak (2021) tarafından yürütülen “Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Sosyal Bilgiler Öğretimine Yansımaları” adlı çalışmada artırılmış gerçeklik uygulamalarının Sosyal bilgilerdeki yerini tartışmayı amaçlamıştır. Derleme

makale olarak ortaya konulan elde edilen veriler sonucunda AR uygulamalarının Sosyal Bilgiler dersinde her açıdan katkı sağladığı görülmüştür.

Çelik (2021) tarafından yürütülen “Dijital Hikâye Araçları Kullanımı Yetkinliği Ölçeği (Dhakyö): Ölçek Geliştirme Çalışması” adlı çalışmada dijital hikâye araçlarının kullanımı üzerine likert tipi ölçeğin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Nicel araştırma yöntemleri ile desenlenen çalışma toplamda 505 kişi ile yürütülmüştür. Gerekli analizler sonucunda 19 madde ve iki farklı boyuttan oluşan ölçek meydana getirilmiştir.

Çelik (2021) tarafından yürütülen “Web 2.0 Araçları Kullanımı Yetkinliği Ölçeği Geliştirme Çalışması” adlı çalışmada katılımcıların Web 2.0 araçları kullanım yetkinliğini tespit etmek için Likert tipi ölçeğe aracı geliştirilmesi istenmiştir. Bu amaç doğrultusunda nicel araştırma deseni ile yürütülen çalışmada 50 maddelik bir form hazırlanmıştır, 338 farklı branştan katılımcılara form uygulanmıştır. Analizler sonrasında 39 maddeden oluşan bir ölçek elde edilmiştir.

İlhan, Osman ve Aktaş (2021) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sanal Müze Deneyimleri” adlı çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sanal müze deneyimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel desende yürütülen çalışmada veriler doküman analizi ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda sanal müze uygulamalarında bazı eksikliklerin olduğu ve uygulamanın güncellenmesinin gerektiği kanaatine varılmıştır. Ayrıca sanal müzelerin etkili bir öğretim aracı olduğu ve Sosyal bilgilerde yer alan konuları somutlaştırdığı ortaya konulmuştur.

Seyhan ve Küçük (2021) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ve Öğretmen Adaylarının Eğitsel Artırılmış Gerçeklik Uygulaması Geliştirme Deneyimleri” adlı çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğretmen adaylarının Artırılmış Gerçeklik uygulaması geliştirmeleri ve bu süreçte ait görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Nicel araştırma yöntemleri ile yürütülen çalışmada veriler Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Eğitimde Kullanımına Yönelik Görüş Anketi” ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre katılımcıların AG teknolojilerini Sosyal Bilgiler dersi için esnek, etkili, eğlenceli ve ilgi çekici olarak ifade ettikleri ancak bazı sınırlılıklarının olduğunu görülmüştür.

Çelik ve Tepe (2021) tarafından “Farklı Web 2.0 Araçları Kullanımının Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık ve Bit Kullanım Yeterlilikleri

Üzerine Etkisi” adlı araştırmaı yürütülmüştür. Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde farklı Web 2.0 araçlarının dijital okuryazarlık ve BİT kullanımı üzerindeki etkilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Nicel araştırma desenlerinden yarı deneysel yöntemle yürütülen araştırma 18 ğretmen adayı ile yürütülmüştür. Elde edilen veriler ışığında Web 2.0 araçlarının ğretmen adayları üzerinde anlamlı seviyede yeterliliklerini arttırdığı görülmüştür.

Tünkler (2021) tarafından yürütülen “Web 2.0 Araçlarıyla Grafik Materyalleri Deneyimlemek: Sosyal Bilgiler ğretmen Adaylarının Görüşleri” adlı çalışmasında katılımcı ğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersi kavram ğretiminde Web 2.0 araçlarının kullanımı ile ilgili deneyimlerini ve bu sürece yönelik görüşlerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Nitel araştırma ile desenlenen bu araştırma da veriler görüşmeler yoluyla on dört Sosyal Bilgiler ğretmen adayından elde edilmiştir. Elde edilen veriler Betimsel analiz ile çözümlenmiş ve ğretmen adaylarının Web 2.0 araçları ve kavram ğretiminde grafik materyal hazırlamada kendilerini yetersiz olduklarını belirtmişlerdir.

Atalmış ve şimşek (2022) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri ğretmenlerinin WEB 2.0 Araçlarını Kullanım Yeterlilikleri” adlı çalışmada bu branştaki ğretmenlerinin Web 2.0 araçları kullanımı düzeylerinin belirlemeyi amaçlanmıştır. Nicel araştırma tekniklerinden tarama yöntemi kullanılarak veriler elde edilmiştir. Seksen üç ğretmen ile yürütülen araştırmadan elde edilen sonuçlara göre Web 2.0 araçlarını kullanım yetkinliklerinin cinsiyet, çalışılan kurum, ilgili herhangi bir eğitim alıp almama ve görev süresi gibi değişkenlere ilişkin anlamlı farklılıklar olduğu ortaya konulmuştur.

elik ve Tepe (2022) tarafından yürütülen “Sanal ğrenme Ortamlarında Sosyal Bilgilerde Dijital Uygulamalar ile Biçimsel Değerlendirme Tasarımları” adlı çalışmada Sosyal Bilgiler ğretmen adaylarının dijital değerlendirme araçlarından yararlanarak bir ders tasarlanması amaçlanmıştır. Tasarım tabanlı olarak yürütülen araştırmada veriler Sosyal Bilgiler ğretmenleri tarafından uygulanan tasarım dokümanları, görüşmeler ve video kayıtlar ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda dijital değerlendirme araçlarının Sosyal Bilgiler dersindeki avantajları ortaya konulmuştur.

Kırımlı ve Demirezen (2022) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler ğretmenlerinin Web 2.0 Teknolojilerine Yönelik Görüşleri” adlı çalışmasında Web 2.0 teknolojileri hakkında Sosyal Bilgiler ğretmenlerinin görüşlerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Olgu bilim denesiyle yürütülen araştırmada veriler görüşmeler yoluyla

elde edilmiştir. Betimsel analiz ile çözümlenen veriler sonucunda öğretmenler Web 2.0 araçları konusunda kendilerini orta düzeyde bilgi sahibi olarak gördükleri, Sosyal Bilgiler dersinde kullanımına dair olumlu görüşler belirttikleri görülmüştür.

Sosyal Bilgiler dersinde Web 2.0 araçlarının kullanımına ilişkin yurt içindeki çalışmalar incelendiğinde; ders sürecinde, arttırılmış gerçeklik uygulamaları, Google Earth, sanal müze ve EBA kullanımı, dijital öykülerden yararlanma, ölçek geliştirme ile bu araçlara yönelik öğretmen ve öğrenci görüşlerinin alınması sürecine ilişkin çalışmalara ulaşılmıştır. Söz konusu araştırmalar nicel, nitel veya karma desenlerde yürütülmüştür. Ancak ulaşılan araştırmalara bakıldığında Sosyal Bilgiler dersinde kültür aktarımına dair herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

2.5.2.2. Yurt dışında yapılan ilgili araştırmalar

Holcomb, Beal ve Robertson (2009) “Sosyal Bilgilerde Öğrenmeyi Desteklemek İçin Web 2.0’ı Kullanma, Web 1.0’den Web 2.0 ve Ötesine Yolculuk adlı çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde teknolojiyi bütünleştirme sürecine genel bir bakış açısı sunmayı amaçlamıştır. Nitel desende yürütülen araştırmada Web 1.0 araçlarının tanımından sonra Web 2.0 araçlarının uygulama alanlarına yer verilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda Sosyal Bilgilerin geleceği ve öğrencilerimizin dünya vatandaşı olabilmesi için Sosyal Bilgiler dersinin teknoloji ile iç içe olması gerektiği ortaya konulmuştur.

Holcomb ve Beal (2010) tarafından yürütülen “Sosyal Bilgiler Dersinde Web 2.0’den Yararlanma” adlı çalışmada Sosyal Bilgiler dersinin birden fazla konuyu nasıl kapsadığı ve bu konuların Web 2.0 araçlarıyla desteklendiğinde öğrencilerdeki başarı değişiminin ortaya konulması amaçlanmıştır. Nitel araştırma veri toplama tekniklerinden doküman incelemeler ile ortaya konulan bu araştırmada Web 2.0 teknolojileriyle Sosyal Bilgilerin bütünleştirilmesi için neler yapılabileceği üzerinde durulmuştur. Elde edilen veriler sonucunda Sosyal Bilgiler programında yer alan öğrenme alanları ile teknoloji kullanıma dair örnekler sunulmuştur.

Adcock ve Bolick (2011) tarafından yürütülen “Web 2.0 Araçları ve Öğretmen Eğitiminde Gelişen Teknoloji” adlı çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin eğitimindeki son değişikliklerin ve Web 2.0 araçlarının pedagoji sürecindeki rolünün ortaya konulması amaçlanmıştır. Geliştirilen proje ile birlikte öğrencilerin dijital flexbook entegrasyonunun incelemesi, öğrenciler üzerindeki etkisinin ortaya konması, geleneksel kitap merkezli eğitimden farkının açıklanması ele alınmıştır. Nicel araştırma

ile desenlenen araştırma on sekiz Sosyal Bilgiler öğretmeniyle yürütülmüştür. Veriler oluşturulan dijital kitabın öğrenenler üzerindeki etkisine bakılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda Sosyal Bilgiler öğretmenlerindeki teknolojik pedagojik içerik bilgisinin geliştirilmesine odaklanmış ve Web 2.0 araçlarının öğretmenler üzerinde meydana getirdiği değişimler ortaya konulmuştur.

Chong ve Xie (2011) tarafından yapılan “Web 2.0 Araçlarının Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı” adlı çalışmada Sosyal Bilgilerde Web 2.0 araçlarının yerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Nitel araştırma veri toplama tekniklerinden doküman incelemeler ile veriler elde edilmiş, bu süreçte toplam yüz kırk bir makale incelenmiştir. Elde edilen veriler sonucunda araştırmada Web 2.0 araçlarının Sosyal Bilgilerde kullanımının modelleri ortaya konulmuştur.

Holcomb, Beal ve Lee (2011) tarafından yürütülen “Web 2.0 Teknolojilerini Kullanarak Sosyal Bilgilerin Boyutlandırılması” adlı araştırmada Sosyal Bilgilerin kapsadığı konuların ortaya konulması ve Web 2.0 araçlarıyla desteklenen Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin hızlı biçimde soru çözmeleri amaçlanmıştır. Bu sayede Sosyal Bilgiler hem daha kapsamlı hem de daha etkili hale geleceği düşünülmüştür. Nitel araştırma deseni kullanılmış, doküman incelemeler ile veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda Sosyal Bilgilerin yeni öğrenme koşullarının ele alınması için yenilikçi fikirlere ihtiyacı olduğu ve ders sürecinde 21. yüzyıl becerilerini kullanmaya zorlayarak karmaşık küresel sorunları ele alması gerektiği vurgulanmıştır.

Diacopoulos (2015) tarafından yürütülen “Web 2.0’ı Çözme: Grafik Oluşturmada Web 2.0 Araçları, Teknolojinin Etkin Kullanımı İçin NCSS Yönergeleri ve Bloom Taksonomisi” adlı araştırmada Web 2.0 araçlarının Sosyal Bilgiler dersindeki yerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Nitel araştırma tekniklerinden doküman analizi yoluyla elde edilen veriler sonucunda öğrenme topluluğunda eğitim uzmanları arası iş birliğinin sağlanması için Web 2.0 uygulamaları tablosu üretilmiştir. Bu tablo, Web 2.0 uygulamalarını, NCSS standartları ve Bloom’un üst düzey düşünme becerilerini vurgulayarak revize edilmiştir. Web 2.0’ı öğrenme süreçlerine entegre etmek isteyen diğer öğretmenler için faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Bingimlas (2017) tarafından yürütülen “Suudi Arabistan K-12 Okullarında Web 2.0 Uygulamaları İle Öğrenme ve Öğretme” adlı çalışmada Web 2.0 uygulamalarının öğretimde kullanım yollarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Nicel desende yürütülen araştırmaya üç yüz elli iki öğretmen katılım sağlamıştır. Elde edilen veriler ışığında,

öğretmenlerin Web 2.0 araçlarına aşina olduğu ancak bu araçların eğitim ortamlarında aktif olarak kullanımının nadir olduğu, internet erişim sorunlarının Web 2.0 araçlarının kullanımını engellediği sonucuna ulaşılmıştır.

Von Wangenheim, Alves vd. (2017) tarafından “Sosyal Bilgiler Derslerinde Multidisipliner Olarak Bilgi İşlem Öğretimi - Bir Vaka Çalışması” adlı araştırması yürütülmüştür. Araştırmada, Sosyal Bilgiler derslerinde öğrencilerin Scratch kullanarak ders işleyebileceği bir öğretim biriminin önerilmesi amaçlanmaktadır. Nicel araştırma deseninde yürütülen araştırmada, öğretim tasarımı yaklaşımı ile dört sınıfta (5. ve 7. sınıf) toplam yüz beş öğrenciyle çalışması yapılarak uygulanmış ve değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre öğretim biriminin temel bilgi işlem kavramlarının verimli, etkili ve eğlenceli bir şekilde öğrenilmesini sağladığını, öğrencilerin öğrenmeye olan ilgisini ve motivasyonunu artırdığı ortaya konulmuştur.

John ve Cherian (2018) tarafından yürütülen araştırmada “Web 2.0 Araçlarının Sosyal Bilimler Sınıfına Entegrasyonu” adlı çalışmada Web 2. 0 araçlarının Sosyal Bilgilere entegrasyonun tartışılması amaçlanmıştır. Araştırmada Web 2.0 araçlarına ve bu araçların Sosyal Bilgiler ders sürecinde kullanımına ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Nitel araştırma veri toplama tekniklerinden doküman incelemeler ile elde edilen veriler sonucunda Web 2.0 araçlarının Sosyal Bilgiler bağlamında etkin bir şekilde kullanması ve bu dersle bütünleşmesini sağlamak için bilgilere yer verilmiştir.

Sosyal Bilgilerde Web 2.0 araçlarının yurt dışındaki alanyazın ele alındığında Sosyal Bilgiler dersinde teknoloji ve Web 2.0 araçlarının kullanımına yer verildiği görülmektedir. Alanyazın taraması sürecinde genel olarak nitel ve nicel olarak desenlenen araştırmalara rastlanılmış, söz konusu araştırmalarında öğrenci ve öğretmen görüşlerinin belirlenmesi, Web. 2.0 araçlarının Sosyal Bilgiler ders sürecine kullanımına dair doküman incelemelerin yapılması ve kısıtlı olarak yarı deneysel yöntemlerle Sosyal Bilgiler ders sürecinde Web 2. 0 araçlarının etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Yapılan yurt içi ve yurt dışı alanyazın taramalarında Sosyal Bilgilerde kültürel miras konusunun önemli bir yeri olduğu, bu konu hakkında farklı yöntem ve amaçlar ile araştırmaların yürütüldüğü görülmüştür. Diğer bir boyut olan Sosyal Bilgiler dersinde Web 2.0 araçlarının kullanımı konusunda ise, yurt içi ve yurt dışı alanyazın taramalarında teknoloji kullanımının Sosyal Bilgiler dersi ile bütünleştirilmesi ve bu araçların ders sürecine katkıları ortaya konulmuştur. Ulaşılan araştırmalarda Sosyal

Bilgilerde kültürel miras aktarımı ve Web 2.0 araçlarının kullanımı konusunda ayrı ayrı birçok sayıda bilimsel araştırmaya ulaşılmıştır. Ancak Sosyal Bilgiler dersi kültürel miras aktarımında Web 2.0 araçlarının etkisini ortaya koyacak herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Söz konusu eksiliğin bu çalışma ile giderileceği düşünülmektedir.

3. YÖNTEM

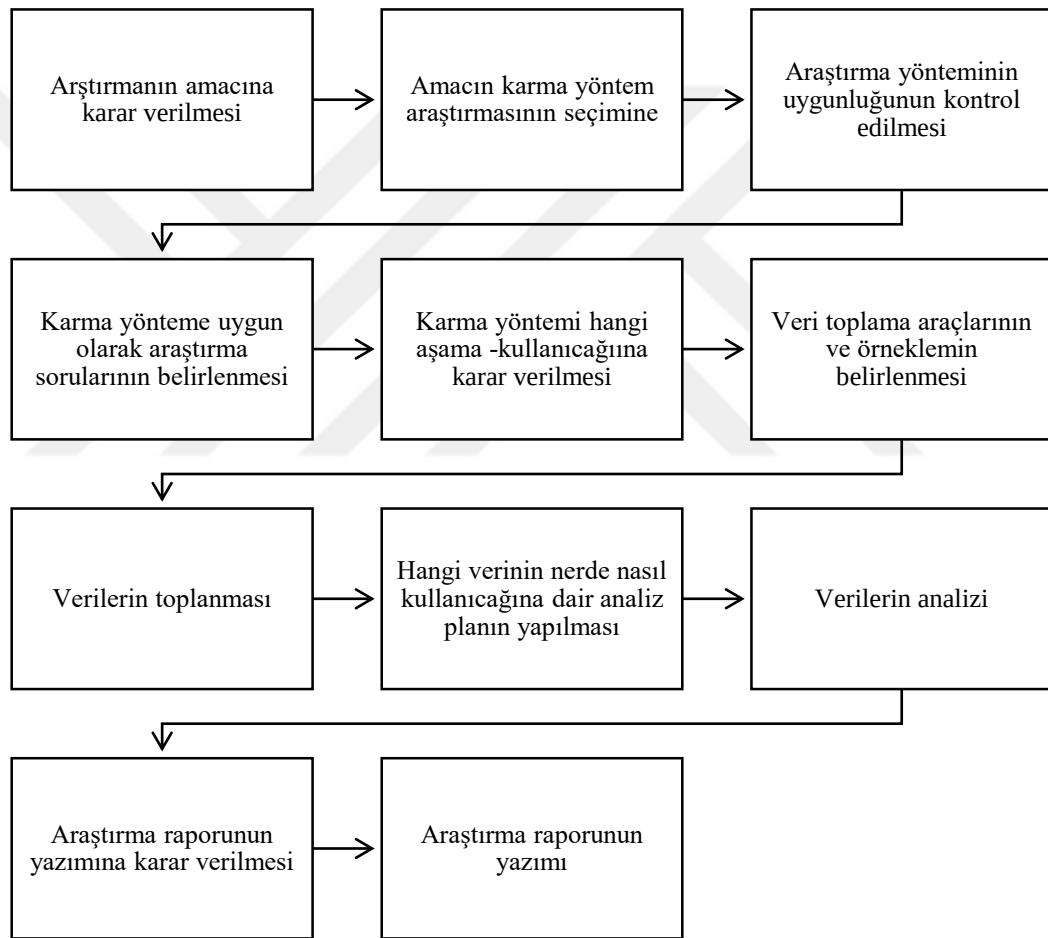
Bu bölümde araştırmanın nasıl desenlendiği, katılımcı grupların belirlenme süreci, veri toplama araçları, deneysel işlem süreci, araştırma ortamı, verilerin analiz aşamaları, araştırmada geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, araştırmacının süreç içindeki rolü ve araştırma etiği ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Araştırma Deseni

6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konularının öğretiminde Web 2.0 araçlarının etkisini ortaya koymayı amaçlan bu çalışma, nitel ve nicel yaklaşımın birlikte kullanıldığı karma bir yöntemle yürütülmüştür. Bu yöntem sayesinde araştırmacı ele almış olduğu konuyu daha fazla veri ile farklı yönlerden ele alabilmektedir. Ayrıca araştırmaya çok yönlü bakılabilmesi, derinlemesine bilgi sunarken, geçerlilik ve güvenirliğin artırılması konusunda yardımcı olmaktadır (Caracelli ve Greene, 1993, s.196; Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.90-91).

Karma yöntem, anlama, doğrulama, derine inme amacıyla nicel ve nitel yaklaşımların bakış açısı, analiz, veri toplama tekniklerinin bir araştırmada birleştirilmesidir. Bu yöntemde nicel ve nitel yaklaşımların güçlü yönlerinden yararlanılmakta, problemi daha iyi ele alıp irdeleme olanağı bulunmaktadır. Farklı paradigmaların birleştirildiği karma yöntemde nicel ve nitel yöntemler harmanlanmakta, derin bir bakış açısı ile olaya bakılmaktadır. Tek bir veri kaynağının yetersiz olduğu, bir yöntemi daha da geliştirmek için ikinci bir yönteme gereksinim duyulduğu, araştırmanın amacına en iyi şekilde ulaşmak istendiği durumlarda karma yöntem araştırması kullanılmaktadır. Ayrıca karma yöntem farklı alanlara birden fazla felsefi bakış açısı sunarak disiplinler arası bir çalışma imkânı sunmaktadır (Creswell ve Plano-Clark, 2020, s.81). Karma yöntem araştırmaları nicel ve nitel yaklaşımları ayırtırmaktan ziyade ikisinin de üstün yönlerini alıp çalışma amacına en iyi şekilde ulaşabilmeyi sağlar. Hem nicel hem nitel veriler çalışmanın uygulama aşamasında ve sonrasında yorumlanabilir (Christensen, Turner ve Johnson, 2015, s.298). Karma araştırma yöntemlerinde istatistiksel veriler, öyküler ve kişisel deneyimler bir arada kullanılarak araştırma amacına farklı yollar ve analizlerle ulaşılmaktadır. Karma yöntem araştırmaları basit düzeyli farklı verilerin bir araya getirilip kullanılması değildir. Araştırma sonunda nitel ve nicel verilerin birlikte değerlendirilmesinin aksine tüm süreç

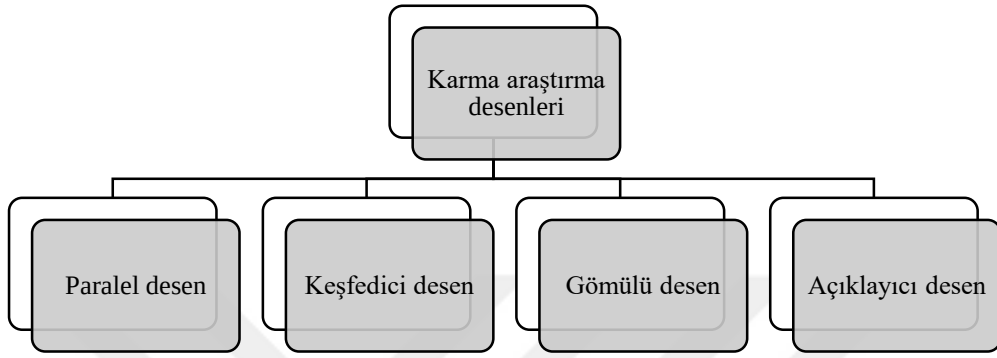
boyunca iç içe harmanlanmış biçimde, verilerin birlikte yürütülmesi gerekmektedir (Creswell, 2019, s.43). Karma yöntemi kullanan araştırmacılar olayları pragmatist şekilde ele almaktadır. Araştırma boyunca olayları hem süreç hem sonuç bağlamında ele alan karma yöntem araştırmaları daha fazla emek, zaman ve yetkinlik istemektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak vd. 2020, s.2-3). Ancak birden fazla araştırma sorusu derinlemesine bir şekilde karma araştırma yöntemin sunmuş olduğu çözüm yolları ile sonuca ulaşabilmektedir (Baki ve Gökçek, 2012, s.2). Karma yöntem araştırmalarının planlanma ve yürütülme süreci aşamalar halinde sunulmuştur.

Şekil. 3.1. Karma yöntem araştırmaları (Cohen, Maionon, ve Morrison, 2021, s.11)

Şekil 3.1. incelendiğinde karma yöntem araştırmalarının uygulanma süreci görülmektedir. Süreç ilk olarak araştırma amacına ve amacın karma araştırma yöntemlerine uygunluğuna karar vermekle başlamakta, sonrasında araştırma soruları belirlenmektedir. Karma araştırma desenlerinden hangisinin kullanacağına karar verildikten sonra veri toplama araçları ve örneklem grubu belirlenmektedir. Veriler elde

edilip analiz süreci tamamlanınca rapor yazım sürecine geçilmektedir. Karma yöntem araştırmalarında birçok farklı desen yer almaktadır ancak bu araştırmada temelde dört farklı desen açıklanmaktadır bunlar; keşfedici desen, açıklayıcı desen, gömülü desen ve paralel desen şeklindeir. Bu desen türleri şekil 3.2’de sunulmuştur.

şekil 3.2. Karma araştırma modelleri (Creswell ve Plano Clark, 2011; s.81-82).

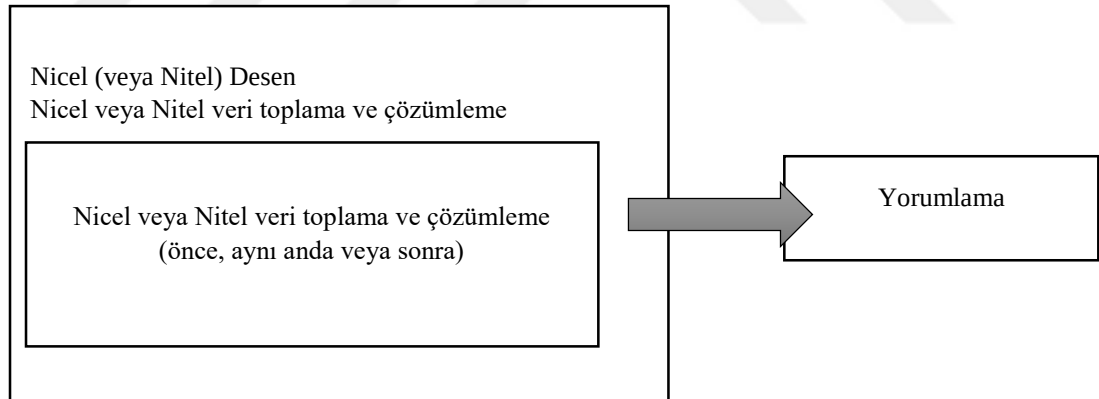
Paralel desen: Karma araştırma yönteminin en eski desenlerinden olan paralel desende nicel ve nitel olarak iki farklı araştırma dizisi bulunmaktadır. Bu iki araştırma dizisi aynı eşdeğerde öneme sahip olabileceği gibi biri diğerinden üstün öneme de sahip olabilmektedir. Paralel desende aynı konunun iki farklı yönü birbirini desteler nitelikte ele alınmaktadır (Fırat, Kabakçı Yurdakul ve Ersoy, 2014, s.72).

Açıklayıcı karma desen: bu desende önce nicel veriler toplanırken elde edilen nicel verileri daha derinlemesine açıklamak için nitel veriler toplanmaktadır. Nicel verilerin hangi kısmının açıklanması gerekliliğine araştırmacı kendi karar vermektedir.

Keşfedici karma desen: Açıklayıcı karma desenin aksine bu desende önce bir olguyu incelemek için nitel veriler toplanmakta sonrasında veriler arasında ki bağlantıyı ortaya koymak için nicel veriler toplanmaktadır (Creswell ve Plano Clark, 2011, s.83).

Gömülü desen: İlk olarak Caracelli ve Greene tarafından ortaya konulan bu modelde nitel veya nicel yaklaşımlardan birini diğerinden daha baskın olduğu ya da diğerinin içinde gizli olduğu karma araştırma modelidir. Genelde nicel yaklaşımın daha baskın olduğu gömülü desenlere rastlanılmaktadır. Ancak yer yer nitel desenlerin baskın olduğu yaklaşımlar da yer almaktadır. Nicel yaklaşımın baskın olduğu gömülü desenlerde deneysel türde çalışmalar yürütölmektedir. Nitel araştırma dizisi nicel stratejinin içine gömölmektedir (Creswell ve Plano Clark, 2011, s.83; Mertkan, 2015, s.30). Gömülü deseni yansıtan araştırmalar çoğunlukla nicel odaklı olup ikincil yöntem

olarak nitel yöntemden yararlanmaktadır. Nicel ağırlıklı araştırmalarda ise genelde anketlerle veriler toplanıp görüşmeler ile verileri anlamlandırılır. Ayrıca nitel yöntemlerden deneysel araştırmalarda deney öncesinde, deney sırasında ve deney sonrasında olmak üzere üç farklı aşamada yararlanılmaktadır. Bu süreç tamamen araştırmanın ve araştırmacının amacına göre şekillenebilmektedir (Şimşek ve Yıldırım, 2016, s.56-57). Gömülü desende araştırmacı nitel desen içinde nicel deseni veya nicel desen içinde nitel deseni kullanmaktadır. Gölümü desende asıl desen merkezdeyken bu deseni desteklemek için diğer desenden yararlanılmaktadır (Gültekin, Gürdoğan Bayır ve Yaşar, 2020, s.320). Gömülü karma desen araştırmalarında öncelikle nicel verilerin destekleneceği nitel verilerin araştırma sürecinde hangi aşamada kullanılacağına karar verilir ve temel desen doğrultusunda nitel veriler toplanır veya deneysel işlemler uygulanır. Deneysel süreçte ilk olarak ön test uygulanarak nicel veriler çözülür, devam eden süreçte nitel veriler toplanır ve sonuçları çözülür. Ardından son test verileri ile deneysel sürecin etkisi belirlenir, nihayetinde ise son nitel veriler toplanarak nitel ve nicel veriler birlikte yorumlanır, nitel verilerin nicel sonuçlara etkisi ortaya konur (Creswell, 2019, s.42). Sürece ait bilgiler Şekil 3.3'te sunulmaktadır.

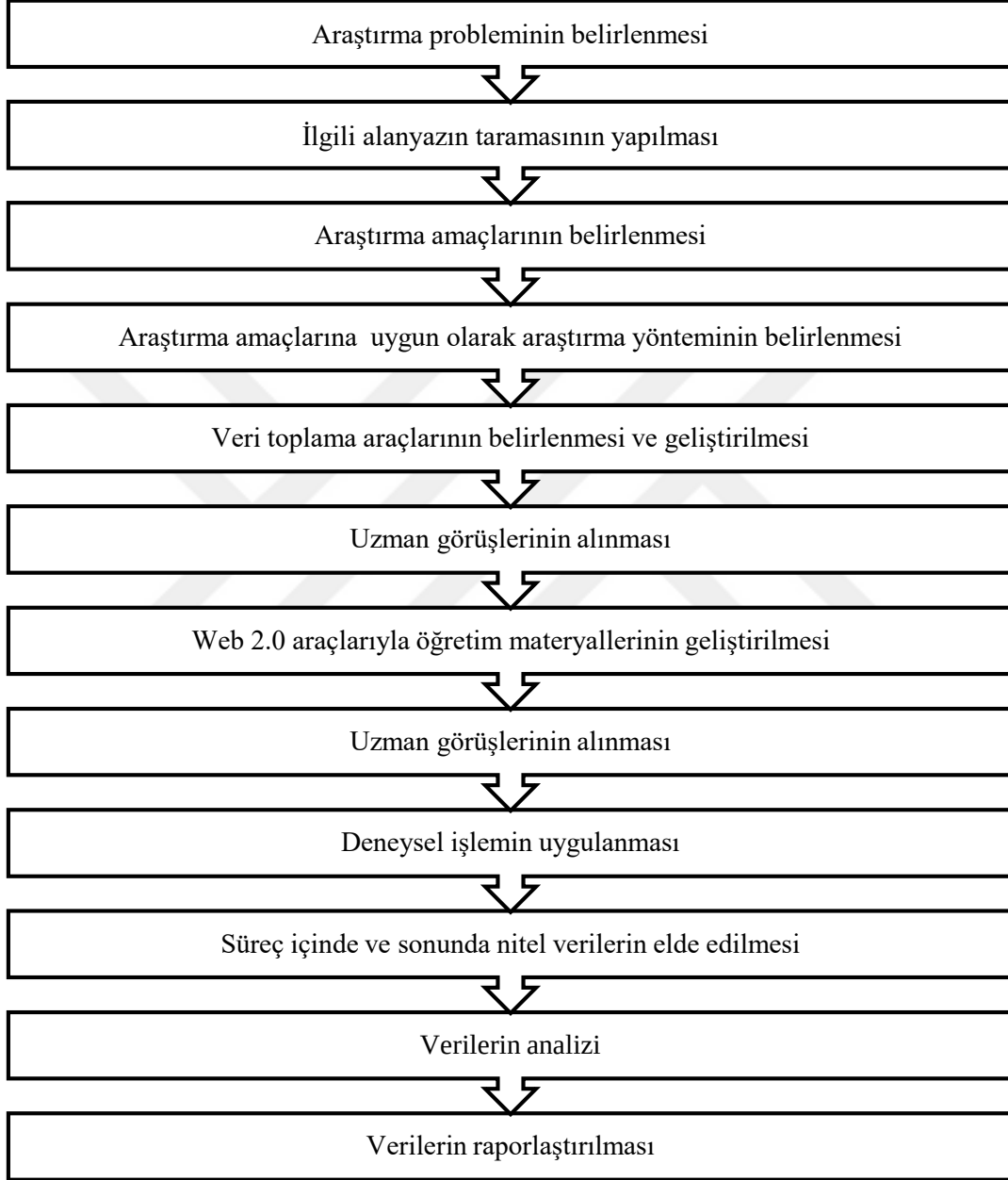

Şekil 3.3. Gömülü karma desen araştırma süreci (Creswell ve Plano Clark, 2011, s. 94)

Şekil 3.3 incelendiğinde karma yöntem desenlerinden gömülü karma desenin işleyiş süreci görülmektedir. Araştırmacı süreçte nicel desenin içinde nitel deseni, nitel araştırma sürecinde nicel deseni kullanabilmektedir. Bu araştırma için tasarlanan araştırma süreci Şekil 3.4'te sunulmuştur.

3.2. Araştırmanın Tasarlanması

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın tasarlanma sürecine ait bilgilere yer verilmiştir. Araştırma sürecine ait bilgiler sıralı olarak Şekil 3.4’te sunulmuştur.

Şekil 3.4. Araştırma sürecinin akış şeması

Şekil 3.4 incelendiğinde araştırma sürecine ilk olarak araştırma probleminin belirlenmesiyle başlanmıştır, problemin belirlenmesi sürecinde alanyazına ve eğitim sürecine katkı sağlayacak, yenilik içeren bir problemin çözülmesi amaçlanmıştır. Bu sürecin ardından problemle ilgili gerekli alanyazın taraması yapılmış, elde edilen veriler

dikkatli biçimde incelenmiştir. Araştırma amaçları açık ve net olarak belirlendikten sonra amaçlara uygun olarak araştırmanın yöntemi belirlenmiş, yönteme ve amaca paralel olarak veri toplama araçları ve materyaller hazırlanmıştır. Uzman görüşleri alınıp gerekli düzenlemeler sonucunda deneysel uygulama aşamasına geçilmiştir. Elde edilen nicel ve nitel verilerin analiz edilip yorumlanmasıyla birlikte rapor yazım sürecine geçilmiştir.

3.3. Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları, Ardahan il merkezinde yer alan bir ortaokulda 6. Sınıfta öğrenim gören deney ve kontrol gruplarından oluşturmaktadır. Bu bölümde deney ve kontrol grubundaki katılımcılar ile uygulama sonrasında sürece ilişkin yapılan görüşmelere katılan öğrencilere ilişkin bilgilere Tablo 3.1’de yer verilmiştir.

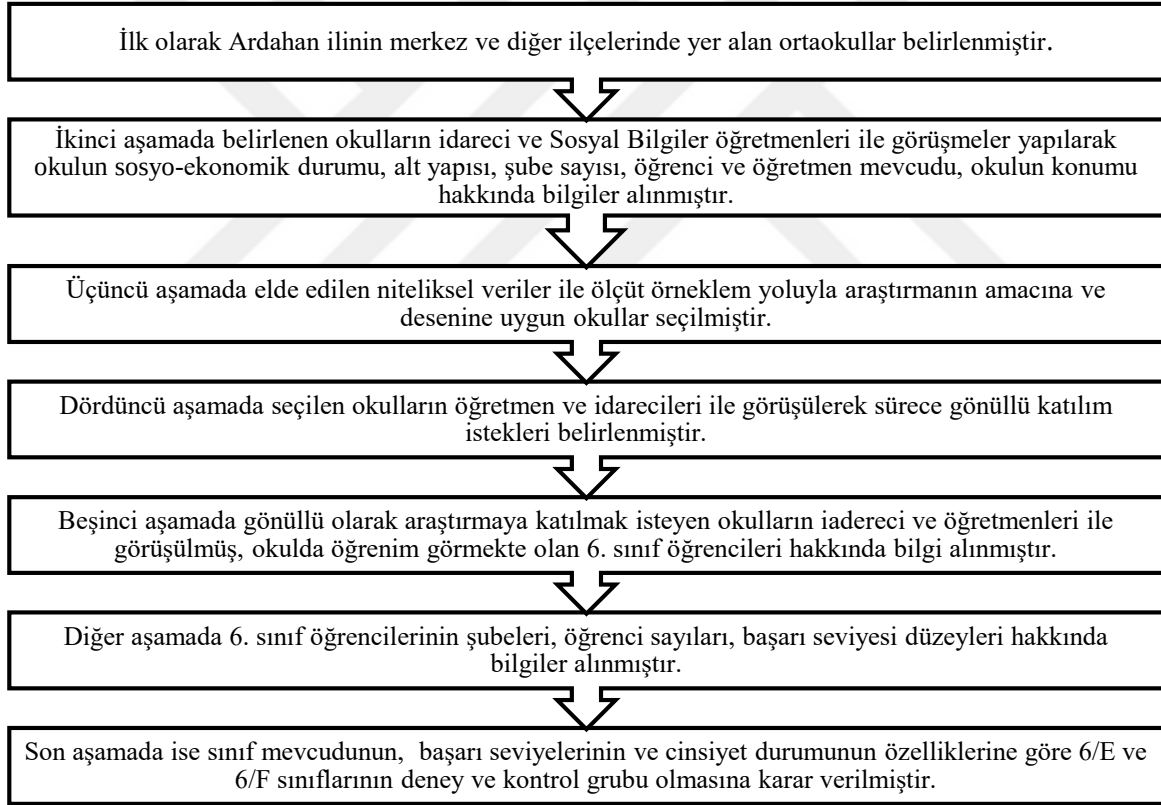
Tablo 3.1. Katılımcıların özellikleri

Bilgi		Deney grubu		Kontrol grubu	
		f	%	f	%
Cinsiyet	Kadın	15	51,7	17	56,6
	Erkek	14	48,3	13	43,3
	Toplam	29	100	30	100
Evde internet olma durumu	Toplam	29	100	30	100
Teknolojik alete sahip olma durumu	Toplam	29	100	30	100
Yaş aralıkları	Aralık düzeyi	10-11		10-11	

Tablo 3.1 incelendiğinde katılımcıların özellikleri görülmektedir. Deney grubunda 15’i kız 14’ü erkek olmak üzere 29 öğrenciden oluşmaktadır, kontrol grubunda ise 17’si kadın 13’ü erkek olmak üzere 30 öğrencinin yer aldığı görülmektedir. Elde edilen frekans ve yüzdelere de anlaşılabileceği gibi her iki grupta da kadın katılımcılar fazladır. Ayrıca iki çalışma grubunda yer alan öğrencilerin evlerinde internet bağlantısının var olduğu, tablet bilgisayar ve telefon gibi teknolojik aletlere sahip olunduğu görülmektedir. Tabloya bakıldığında her iki grupta da yaş aralığının 10-11 yaş olduğu görülmektedir.

3.3.1. Deney ve kontrol gruplarının belirlenmesi

Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan araştırma izin belgesi (EK-1) ve araştırmanın yürütüldüğü Ardahan ilinin Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin belgesi (EK-2) alındıktan sonra araştırma sürecine katılacak olan katılımcı grup belirlenmeye çalışılmıştır. Sürece katılacak olan deney grubu araştırmanın amacına ve desenine uygun olarak çok aşamalı karma örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Bu örnekleme yönteminde katılımcı grup birden fazla nicel veya nitel işlem ile seçilmektedir. Süreç boyunca toplanan veriler ile örneklem grubu belirlenmektedir (Teddle ve Yu, 2007, s.93-94). Araştırmada yer alan katılımcı grubunun belirlenmesinde izlenen yol Şekil 3.5'te sunulmuştur.

Şekil 3.5. Çok aşamalı karma örnekleme ile katılımcılarının belirlenme süreci

Şekil 3.5 incelendiğinde uygulama yapılacak olan deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ve bu öğrencilerin eğitim gördüğü okulun belirlenmesi süreci ayrıntılı olarak görülmektedir. Uygulama okulunun belirlenmesinde okulun internet alt yapısı olmasına, öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin internet bağlantısı ve internete

bağlanabilecek mevcut araçlarının olmasına ayrıca dikkat edilmiştir. Okulun belirlenmesinin ardından deney ve kontrol gruplarının belirlenmesinde geçerliliğin artması açısından şubelerin cinsiyet açısından eşitliği göz önüne alınmıştır. Uygulama sürecine katılımcıların belirlenmesi sürecinde okulun sosyo-ekonomik düzeyi, konumu, alt yapısı, öğrenci mevcudu, belirlenen okuldaki şubeler arasından internet bağlantısına ulaşılabilirlik düzeyi, cinsiyet ve başarı durumları dikkate alınarak ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. Ancak belirlenen sınıflardan birinin deney birinin kontrol grubu olması rastlantısal örneklem yöntemi ile belirlenmiştir.

3.3.2. Yarı yapılandırılmış görüşme katılımcılarının belirlenmesi

Araştırma sürecinde uygulamanın yapıldığı deney grubu öğrencileri ile uygulama sürecine dair görüşmelerin yapıldığı katılımcı öğrenciler gönüllük esasına bağlı olarak rastlantısal örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Deney grubunda yer alan gönüllük esasına bağlı olarak 5 kız 5 erkek olan 10 öğrenci ayrıca uygulamayı yürüten Sosyal Bilgiler öğretmeni de dâhil olmak üzere toplam 11 katılımcı ile görüşme yapılmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacına, desenine ve doğasına uygun olması açısından farklı türlerde veri toplama araçları kullanılmıştır. Araştırma sürecinde veri toplama aracı olarak; Kültürel Miras Eğitimi Akademik Başarı Testi, yapılandırılmamış gözlem, yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Veri toplama araçlarının hazırlanması sürecinde üç öğretim üyesi, iki doktora öğrencisi, üç Sosyal Bilgiler öğretmeni ve iki Türkçe öğretmeninin görüşüne başvurulmuştur. Başarı testinin hazırlanması sürecinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden uygulama sürecindeki iki öğrenme alanında yer alan on kazanımın sorularla ilişkili olması, soruların sınıf düzeyine uygunluğu, bilgilerin doğruluk ölçütleri konusunda yardım alınmıştır. Türkçe öğretmenlerinin yardımı ile soruların akıcılığı, açıklığı ve Türk dil kurallarına uygunluğu ele alınmıştır.

3.4.1. Kültürel miras eğitimi akademik başarı testinin hazırlanması

Kültürel Miras Eğitimi Akademik Başarı Testi'nin hazırlanmasından önce Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, Sosyal Bilgiler ders kitapları, Milli Eğitim kaynakları ile

Eğitim ve Bilişim Ağı (EBA) kaynakları ayrıntılı şekilde incelenerek testin hazırlanacağı konuya hâkim olunmuştur. Test öncesinde Sosyal Bilgiler dersi ünitelendirilmiş yıllık plandan yararlanarak kazanımlara ayrılan süreler belirlenmiştir. Sürelerden yola çıkarak kazanımlara ayrılacak soru sayılarına karar verilmiştir. Devamında alanyazın taraması yapılarak akademik başarıyı belirlemeyi amaçlayan makale ve tezlere ulaşılarak (Akbulut ve Çepni, 2013, s.22; Yılmaz, 2013; Saraç, 2015, s.30; Kekeç, 2018, s.50; Doğan, 2019, s.45; Aydın ve Selvi, 2020, s.665; Alataş, Dağhan, Erhun vd.,2022, s.60; Aydoğdu, 2022, s.52; Mısır, 2022, s.45) başarı testinin hazırlanma aşamaları ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Soru havuzu oluşturulduktan sonra Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve uzman yardımıyla gerekli elemeler yapılmıştır.

İlk aşamada 30 çoktan seçmeli olan başarı testinin 5 kız 5 erkek olmak üzere toplam on farklı 6. sınıf öğrencisi ile ön pilot çalışması yapılmış, çalışma sonunda öğrencilerin süre konusunda sorun yaşadığı, soruların çözümünün bir ders saatini aştığı görülmüştür. Ayrıca bazı sorularda yer alan paragrafların uzun olduğu ve yoğun akademik bilgi içerdiğinden dolayı öğrencilerin anlamakta güçlük çektiği belirlenmiştir. Ön pilot çalışmanın ardından uzman görüşüne başvurulmuş testin soru sayısı 25 olarak düzenlenmiştir. Ayrıca Türkçe öğretmenlerinden alınan yardımla soruların dil bilgisi yapısı ve paragrafların uzunlukları öğrenci düzeyine uygun olarak revize edilmiştir. Ön pilot uygulamanın ardından pilot uygulama aşamasına geçilmiştir. 25 çoktan seçmeli sorudan oluşan taslak başarı testinin 125 katılımcı öğrenci ile pilot çalışması sonrasında geçerlilik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır.

Başarı testine ait maddelerin güçlük ve ayırt edicilik indeksleri hesaplanırken ilk olarak sınav kâğıtları dikkatli olarak okunmuş, öğrencilerin ham puanları belirlenmiştir, ardından öğrenci puanları yüksekten düşüğe göre sıralanmıştır. Puan sıralamasında %27 alt %27 üst grup olmak üzere iki grup belirlenmiştir. Grupların belirlenmesiyle soruların madde güçlük ve ayırt edicilik indeksleri hesaplanmıştır. Çıkan sonuçlara göre soru maddelerinde düzeltilmeye gidilmiştir. Madde ayırt edicilik indeksi -1 ile +1 arasında değer almakta olup, teste yer alan maddeler başarılı ve başarısız ayırmak için kullanılmaktadır (Ayvaci ve Durmuş, 2016, s.95).

Analiz sonuçlarına göre 0.40 ve üzerinde puan alan maddelerin ayırt etme gücünün yüksek, 0.30 ile 0.39 arasında değer alan maddelerin ayırt etme gücünün orta düzeyli, 0.20 ile 0.29 değerleri arasında puan alan maddelerin ayırt etme gücünün sıkıntılı ve düzeltilmesi gerektiği, 0.19 ve altında puan alan maddelerin ise testten

çıkarılması gerektiğini göstermektedir (Tekin, 2010, s.25; Büyüköztürk,2017, s.50). Maddelerin sıfır değerine yaklaşması madde ayırt edicilik indeksinin düşüklüğünü gösterirken değer +1'e yaklaşması ayırt ediciliğin yüksek olduğunu göstermektedir. Madde ayırt ediciliğinin yüksek puanda olması aynı zamanda başarı testinin geçerlilik düzeyini de arttırmaktadır (Çepni ve Akbulut, 2013, s.25).

Madde ayırt edicilik indeksinin hesaplanması aşamasında kullanılan formül: $r = \frac{n1 - n2}{N}$ şeklindedir (Önal, 2009, s.50). Kısaltmaların açıklamaları ise aşağıda sunulmuştur.

n1: Üst grupta doğru cevaplayan öğrenci sayısı

n2: Alt grupta doğru cevaplayan öğrenci sayısı

N: Alt ya da üst gruptaki öğrenci sayısı

Başarı testinin hazırlanma sürecinde madde güçlük indeksleri hesaplanarak soru maddelerinin yanıtlayıcı tarafından ne düzeyde zor veya kolay biçimde çözüldüğü ortaya konulur. Madde güçlüklerinde istenilen düzey genel olarak 0.50'dir. Ancak tüm maddelerin zor, kolay veya orta olması yerine testin içeriğinde her düzeyde maddelerin test içeriğinde yer alması daha istendik bir durumdur. Madde güçlük indeksinin hesaplanması sürecinde de test sonuçlarına göre ham puanların hesaplanması sonucu puanlar yüksekten düşüğe doğru sıralanarak alt ve üst seviyede %27'lik gruplar belirlenir. Ortada kalan %46'luk kesim ise analizlere dâhil edilmez (Hasançebi, Terzi ve Küçük, 2020, s.228).

Madde güçlük indeksinin hesaplanması aşamasında kullanılan formül ve bu formüle ilişkin açıklamalar aşağıda yer almaktadır (Önal, 2009, s.35).

$$P_j = \frac{n1 + n2}{2N}$$

P_j: Madde güçlük indeksi

n1: Üst grupta maddeyi doğru cevaplayanların sayısı

n2:Alt grupta maddeyi doğru cevaplayanların sayısı

2N:Üst gruptaki öğrenci sayısı + Alt gruptaki öğrenci sayısı

Başarı testine ilişkin yapılan pilot çalışmanın madde analiz çizelgesi Tablo 3.2'de yer almaktadır.

Tablo 3.2. *Pilot çalışma sonrası başarı testinin madde analiz çizelgesi*

Test Maddeleri	Dü	Da	pj	Güçlük	rj	Ayırt edicilik
	16	6	0,32	Orta	0,29	Düzeltilmeli
Madde 1	12	12	0,35	Orta	0*	Atılmalı
Madde 3	29	12	0,60	Kolay	0,34	İyi
Madde 4	13	7	0,29	Zor	0,17*	Atılmalı
Madde 5	14	3	0,25	Zor	0,32	İyi
Madde 6	24	12	0,52	Orta	0,35	İyi
Madde 7	18	7	0,36	Orta	0,31	İyi
Madde 8	5	6	0,16	Çok zor	0,029*	Atılmalı
Madde 9	24	13	0,54	Orta	0,32	İyi
Madde 10	21	7	0,41	Orta	0,41	Mükemmel
Madde 11	17	13	0,60	Kolay	0,11*	Atılmalı
Madde 12	28	5	0,48	Orta	0,67	Mükemmel
Madde 13	30	8	0,55	Orta	0,64	Mükemmel
Madde 14	34	12	0,67	Kolay	0,64	Mükemmel
Madde 15	24	9	0,48	Orta	0,44	Mükemmel
Madde 16	9	6	0,22	Zor	0,08*	Atılmalı
Madde 17	24	10	0,5	Orta	0,41	Mükemmel
Madde 18	22	5	0,39	Orta	0,5	Mükemmel
Madde 19	25	7	0,47	Orta	0,52	Mükemmel
Madde 20	29	5	0,5	Orta	0,70	Mükemmel
Madde 21	18	4	0,64	Orta	0,41	Mükemmel
Madde 22	23	8	0,45	Orta	0,44	Mükemmel
Madde 23	20	10	0,44	Orta	0,29	Düzeltilmeli
Madde 24	24	6	0,44	Orta	0,52	Mükemmel
Madde 25	17	4	0,30	Zor	0,38	İyi

Tablo 3.2’de hazırlanan 25 soruluk KMEABT’ne ait her madde için alt gruba ve üst gruba ait doğru cevap sayıları ile madde güçlük ve ayırt edicilik indeksleri yer almaktadır. Madde güçlük indeksleri sonuçlarına bakıldığında; kolay, orta, zor ve çok zor düzeyde soruların yer aldığı görülmektedir. Ayrıca madde ayırt edicilik indekslerine bakıldığında bazı maddelerin testten çıkarılması gerekmektedir. Teste yer alan 2.

maddenin ayırt edicilik indeksinin 0, 4. maddenin ayırt edicilik indeksinin 0,17, 8. maddenin ayırt edicilik indeksinin 0,029, 11. maddenin ayırt edicilik indeksinin 0,11 ve 16. maddenin ayırt edicilik indeksinin 0,08 değerinde olduğundan dolayı bu maddelerin testten çıkarılmasına karar verilmiştir. Ayrıca 1. ve 23. maddelerin madde ayırt edicilik indekslerine bakılarak istenilen düzeyde ayırt edici olması için gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Düzenlemelerin ardından test maddesi 20 olarak belirlenmiştir.

Başarı testinin test güvenirlik analizleri Kuder-Richarson 20 (KR-20) ile hesaplanmıştır. Doğru yanıt 1 yanlış veya boş yanıt 0 değeri girilerek hesaplanan bu yöntemle katsayı puanına bakılarak öğrenci cevaplarının güvenirliği hakkında yorum yapılmaktadır (Bademci, 2011, s.180; Büyüköztürk, 2017, s.60).

Madde güçlük ve ayırt edicilik indexlerinin hesaplanmasının ardından belirlenen maddeler çıkarılmıştır. Test için geçerli ve güvenilir olan yirmi madde üzerinden SPSS 22 programı ile hesaplanan KR-20 güvenirliği 0,713 olarak belirlenmiştir.

Başarı testinin güvenirliği kadar kapsam geçerliliği de önem arz etmekte, ölçülmek istenilen özelliklerin ne derece ölçüldüğüne de dikkat edilmelidir (Büyüköztürk, 2017, s.55). Hazırlanan testin kapsam geçerliliğinin istenilen düzeyde olması için test maddelerinin konu içeriklerinin tamamını yansıtması ve ölçülmek istenen davranışların en iyi düzeyde ölçmesi gerekmektedir (Tekin, 2004, s.25). Bu nedenle soruların hazırlanması aşamasında Birey ve Toplum, Kültür ve Miras öğrenme alanlarında yer verilen on farklı kazanımın tümünün KMEABT ile ölçülmesine dikkat edilmiştir.

Kapsam geçerliliğini belirleme sürecinde uzaman görüşüne başvurularak kapsam geçerliliği belirtke tablosu hazırlanmıştır. Soruların hazırlanması ve kazanıma göre soru sayısının belirlenmesi aşamasında; kazanıma ayrılan süreye, konunun içeriğine ve konu ile kültürel miras aktarımı arası ilişkiye dikkat edilmiş, bu nedenle KMEABT’nde yer alan sorularda soruların hazırlanma sürecinde kültürel miras, Türk devletleri, toplumsal birliktelik ve dayanışma konuları ön plana çıkarılmıştır. Kapsam geçerliliği belirtke tablosu öğrenme alanı, kazanım ve soru numarası şeklinde Tablo 3.3’te yer almaktadır.

Tablo 3.3. *Başarı testi kapsam geçerliliği belirtke tablosu*

Öğrenme alanı	Kazanım	Soru No
Birey ve Toplum	SB.6.1.1. Sosyal rollerin zaman içerisindeki değişimini inceler.	5
	SB.6.1.2. Sosyal, kültürel ve tarihî bağların toplumsal birlikteliğin oluşmasındaki yerini ve rolünü analiz eder.	2,4,5,6,7,8,9,11,14,16
	SB.6.1.3. Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik ön yargıları sorgular.	2,16
	SB.6.1.4. Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılır.	8,16
	SB.6.1.5. Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.	8,
Kültür ve Miras	SB.6.2.1. Orta Asya’da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.	1,3,17,18
	SB.6.2.2. İslamiyet’in ortaya çıkışını ve beraberinde getirdiği değişimleri yorumlar.	12,17,18,20
	SB.6.2.3. Türklerin İslamiyet’i kabulleri ile birlikte siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen değişimleri fark eder.	12,13,17,18,19,20
	SB.6.2.4. Türklerin Anadolu’yu yurt edinme sürecini XI ve XIII. yüzyıllar kapsamında analiz eder.	13,15,19
	SB.6.2.5. Tarihî ticaret yollarının toplumlar arası siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü açıklar.	15

Tablo 3.3 incelendiğinde öğretim programında yer alan ve kazandırılması amaçlanan kazanımların her birine ilişkin soruların yer aldığı görülmektedir. Kültür ve Miras öğrenme alanının sonuncu kazanımına ait ders sürecinin kısıtlı olması ve içeriğinin bir önceki kazanım ile ilişkili olması nedeniyle soru sayısı kısıtlı tutulmuştur. Birey ve Toplum öğrenme alanında yer alan ikinci kazanım ile Kültür ve Miras öğrenme alanında yer alan iki ve üçüncü kazanımlar kültür ve kültürel miras ile doğrudan ilişkili olduğundan soruların kapsamlı olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca yer alan sorular geniş kapsamlı olup, bir soru birden fazla kazanıma hitap etmektedir. Hazırlanan başarı testi Ek -3’te yer almaktadır.

3.4.2. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarının hazırlanması

Araştırmada verilerin elde edilmesi için başvurulacak diğer bir yol ise yarı yapılandırılmış görüşme araçları olmuştur. Bu araç sayesinde araştırmacı tarafından

belirlenen konuda araştırmacıya soru sorma, cevap yeterli değişe veya yeterince açık değilse tekrar soru sorma ve durumu açık hale getirme fırsatı vermektedir (Çepni, 2009, s.50). Yarı yapılandırılmış görüşmeler sayesinde görüşme süreci daha esnek geçmektedir. Görüşme öncesi hazırlanan sorular görüşme sırasında duruma göre farklı sondaj sorular ile desteklenebilir (Türnüklü, 2000, s.550). Süreçte görüşmecinin vereceği tepkilere göre açık uçlu sorularla ilişkili olarak farklı sorular eklenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.110). Elde edilen nicel verilerin daha iyi anlaşılması ve yorumlanması için nitel veriler ile derinliğe inilmesi amaçlanmıştır. Sosyal Bilgiler eğitimi, Sosyal Bilgiler eğitiminde teknoloji kullanımı ve Web 2.0 teknolojileri alanında gerekli taramalar yapılmış, araştırmacı tarafından görüşme formunun taslağı hazırlanmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular Ek-4 ve Ek-5'te sunulmuştur Sosyal Bilgiler öğretmeni ve deney grubunda gönüllü katılımcılar için öğretmen ve öğrencilere ayrı ayrı olmak üzere iki farklı görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formlarındaki sorular; karşılaşılan sorunlar, öğrenci ve öğretmen tutumları gibi sürece ilişkin görüşleri genel olarak yansıtabilecek biçimdedir.

3.4.2.1. Öğrenci görüşme formunun hazırlanması

Öğrenci görüşme formlarında ilk bölümde kişisel bilgiler yer almakta, bu bölümde öğrenciye ilişkin; öğrencinin adı, soyadı, sınıfı ve şubesi hakkında bilgilendirici sorular yer almaktadır. İlk aşamada görüşme formu 14 soru içerecek şekilde hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formu farklı uzmanların ve Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine sunulmuştur. Üç Sosyal Bilgiler ve iki Türkçe öğretmeninden yardım alınarak tamamlanan görüşme formu uzman görüşüne sunulmuştur. Geri dönütler sonrasında formda yer alan bazı soruların benzerlik gösterdiği, bazılarının ise öğrenci seviyesine uygun olmadığı ve karmaşık yapıda olduğu belirlenmiştir. Yapılan dönüt ve düzeltmeler sonucunda görüşme formundaki 14 olan soru sayısı 11'e düşürülmüş, diğer sorular ise dil ve düzey bakımından revize edilmiştir. Uygunluğuna karar verilen soruların deney sürecinde yer almayan 3 öğrenci ile pilot çalışması yapılmış ve soruların anlaşılabilirliği kontrol edilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular; öğrencilerin öğrenmiş oldukları kültür ve kültürel miras varlıkları, Web 2. 0 teknolojilerinin kullanıldığı ders süreci, süreçte karşılaşılan sorunlar, Web 2.0 araçlarının etkililiği gibi tüm sürece dair görüşleri ortaya çıkarabilecek şekilde oluşturulmuştur. Öğrencilere uygulanan görüşme

sorularının yer aldığı form Ek-4’te sunulmuştur. Görüşmeler sınıf dışında bir ortamda yapılmıştır. Katılımcılara ait görüşme süreleri ve yerleri Tablo 3.4’te gösterilmiştir.

Tablo 3.4. Öğrencilerle yapılan görüşmelere ait bilgiler

Katılımcı Öğrenci	Görüşme süresi	Görüşme yeri	Görüşme Tarihi
Sude	25’ 26’’	Okul kütüphanesi	09.12.2022
Ali	30’ 15’’	Okul kütüphanesi	09.12.2022
Merve	28’17’’	Aile görüşme salonu	09.12.2022
Ahmet	26’13’’	Aile görüşme salonu	14.12.2022
Yağmur	20’45’’	Aile görüşme salonu	14.12.2022
Kerem	32’20’’	Aile görüşme salonu	15.12.2022
Yiğit	35’30’’	Okul kütüphanesi	15.12.2022
Elanur	22’25’	Aile görüşme salonu	15.12.2022
Mehmet	31’45’’	Okul kütüphanesi	16.12.2022
Yaren	19’50’	Aile görüşme salonu	16.12.2022

Tablo 3.4’te görüldüğü gibi öğrencilerle görüşme yeri olarak okulun kütüphanesi ve aile görüşme salonu seçilmiş, öğrencilerle 09.12.2022 ve 16.12.2022 tarihleri arasında görüşmeler yapılmıştır. Görüşme süreleri 19’ ile 35’ arasındadır. Toplam görüşme süresi 271’26’dır. Araştırmacı tarafından kaydedilen görüşme süreci sonrasında bilgisayar ortamına aktarılmış ve düzenlenmiştir.

3.4.2.2. Öğretmen görüşme formunun hazırlanması

Araştırma sürecine katılan Sosyal Bilgiler öğretmeni için hazırlanan görüşme forumunun ilk kısmında öğretmenin; adı, soyadı, görev yılı, görev okulu, mezun olduğu program gibi kişisel bilgileri içeren bölüm yer almaktadır. Diğer kısımda ise öğretmenin deney sürecine ilişkin olarak; Web 2.0 araçlarının ders sürecindeki kullanımı, etkililiği, Web 2.0 araçlarını öğrencilerin kullanma düzeyleri, hazırlanan ders planlarına dair görüşleri ortaya çıkaracak sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular tez danışmanı ile yapılan görüşmeler sonucunda revize edilerek son hali verilmiştir. Toplamda 4 sorunun yer aldığı öğretmene yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu EK-3’te sunulmuştur.

3.4.3. Gözlem formlarının hazırlanması

Nitel araştırma yöntemleri sürecinde tercih edilen gözlem tekniği taramaya yönelik ve deneysel araştırmalar ile kullanılabilir (Balcı, 2016, s.40). Araştırma sürecinde farklı amaçlar için kullanılan bu teknik direkt olarak tek başına kullanılabilir veya farklı veri toplama araçlarının destekçisi olarak kullanılabilir. Anket, görüşme gibi tekniklerle toplanan verileri daha güvenilir ve açık hale getirebilir. Ayrıca deneysel işlemlerin kullanıldığı araştırmalarda ortama ait ayrıntılı bilgilerin elde edilmesine olanak sağlar (Durdu, 2016, s.20). Gözlem tekniği, araştırmalarda bireylerin durum ve davranışlarını daha bütüncül görmeyi sağlamaktadır (Yıldım ve Şimşek, 2016, s.176).

Gözlem tekniğinin kullanıldığı araştırmalarda gözlem sürecinin önceden yapılandırılmasına ve yapılandırmamasına bakılarak iki farklı başlığa ayrılmıştır. Gözlenecek durumun daha sistematik biçimde gözlemcinin oluşturduğu bilgi ve kodlara göre sistematikleştirildiği görüşme türü yapılandırılmış gözlem iken, gözlemcinin bilgileri gözlemlenirken, kayda geçirilmeden daha esnek ve özgür olduğu gözlem yöntemi ise yapılandırılmamış yöntemdir (Büyüköztürk, 2020, s.50). Araştırmanın amacına ve desenine uygun olarak ortama ait daha fazla bilgi ve betimlenenin elde edilmesi amacıyla süreçte yarı yapılandırılmış gözlem yöntemi kullanılmıştır. Bu sayede gözlemci hazırlanan ders gözlem formlarının haricinde ortamda gerekli gördüğü herhangi bir durumu da not alma olanağı bulmuştur.

Ders gözlem formları gözlem sürecinin sistematikliği açısından önem arz etmektedir. Bu sistematiklik ders öncesini, anını ve sonrasını kapsamaktadır. Ders öncesinde gözlemci gözlem formları sayesinde nelere dikkat edeceği hakkında sistematik bilgi sahibi olurken, gözlem anında verilerin kaydedilmesi daha kolaylaşmaktadır. Ayrıca gözlem sonrasında ise verilerin analizinde ve değerlendirilmesinde yardımcı olmaktadır. Birden fazla maddeyi içeren gözlem formları araştırmanın amacına göre farklı şekiller alabilmektedir. Sürece ilişkin ayrıntılı maddeler içeren formlardaki durum veya miktar belirten kısımlar gözlemci tarafından tarafsız olarak doldurulmaktadır (Karasar, 2016, s.200). Bu sayede gözlenmek istenen durum veya performansların ölçütlerinin bilinmesi sürece dair daha ayrıntılı bilgi elde etmemize yardımcı olacaktır (Atılğan, Kan ve Aydın, 2017, s.662). Araştırma da kullanılan ders gözlem formları araştırmacı tarafından hazırlanmış ve tez danışmanın

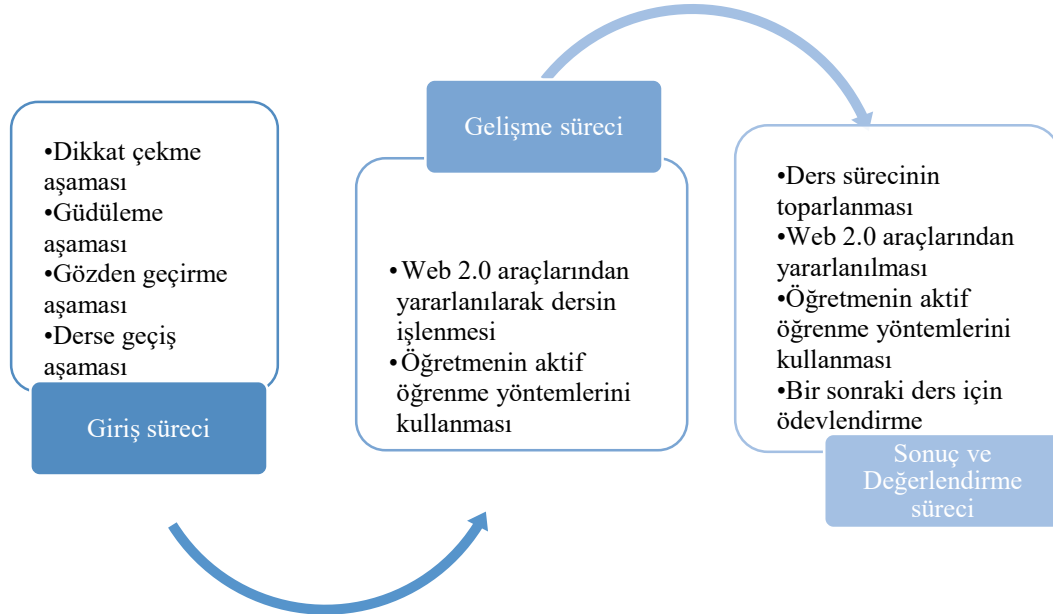
görüşlerine sunulmuştur. Gelen dönütler sonucunda sürece dair daha ayrıntılı bilgiler elde edilmesi amacıyla madde sayısı arttırılmıştır. Ayrıca oluşturulan maddelerin tasnifi yapılmış ve gözlem amacına yönelik olarak maddeler arası sınıflamalar yapılmıştır. Kültürel miras aktarımında Web 2.0 araçlarının kullanımı deney grubu gözlem formu adıyla hazırlanan ders izleme formu toplamda üç ana bölümden ve otuz farklı maddeden oluşmaktadır. Yer alan maddeler derse giriş aşamasını, etkinliklerin uygulanma süreç ve ders sonu değerlendirme kısmına ilişkin verilerin toplanmasına yönelik hazırlanmıştır. Ayrıca gözlemci tarafından sürece dair not alınması için gerekli alan oluşturulmuştur. Hazırlanan ders gözlem formu EK-6'da sunulmuştur.

3.5. Web 2.0 Araçları ile Ders Planlarının Hazırlanması

Ders planlarının hazırlanma sürecinden önce Web 2.0 araçlarına dair literatür taraması yapılmış, Web 2.0 araçları ve bu araçların eğitim sürecinde kullanımına ilişkin temel araştırmalar yapılmıştır. Web 2.0 araçlarının kullanımı, hazırlanması ve uygulanmasına dair birden fazla eğitim sertifikası alınmıştır. Bu sertifikalar EK-10'da sunulmuştur. Çalışma boyunca yararlanılacak araçlara karar verildikten sonra tez danışmanından yardım alınarak bu araçların dersin hangi aşamasında kullanılacağı belirlenmiştir. Ders planlarında da görüldüğü gibi Web 2.0 araçları ders sürecinin geliştirme ve değerlendirme aşamasında kullanılmıştır. Geliştirme aşamasında kullanılan araçlar dikkat çekici sunum araçları şeklindeyken, değerlendirme için hazırlanan araçlar ise bireysel veya toplu biçimde öğrencilerin bilgilerini ortaya koyabilecek şekilde tasarlanmıştır. Ders planlarında geliştirme ve değerlendirme amaçlı olarak en az iki Web 2.0 aracının kullanılmasına dikkat edilmiş ve bu süreç aktif öğrenme yöntem ve teknikleri ile desteklenmiştir. Hazırlanan uygulamaların işlevselliği, kullanım kolaylığı, öğrenci seviyesine uygunluğu ve dikkat çekiciliği açısından değerlendirilmesi için deney ve kontrol grubu öğrencileri dışında tutulan 10 öğrenci ile pilot çalışması yapılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda uygulamalar için gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

3.6. Deneysel İşlemin Uygulanma Süreci

Yapılan hazırlıkların ve uygulamaya yönelik pilot çalışmaların yapılmasıyla deneysel işlem sürecinin başlamasına karar verilmiştir. Uygulama aşamasından önce ilk olarak Sosyal Bilgiler öğretmeninin yardımıyla deney ve kontrol grupları belirlenmiştir. İşlem süreci öncesinde uygulama yapılacak okulun Sosyal Bilgiler öğretmeni ile 05/09/2022 ile 10/09/2022 tarihleri arasında, ders planları ve Web 2.0 araçlarının kullanımına dair ayrıntılar içeren toplantılar yapılmıştır. Toplantı sürecinde uygulama öğretmenine, araştırmacıya ve deney grubu öğrencilerine düşen görevler belirlenmiştir. Ayrıca deney grubu katılımcılarına uygulanacak olan ve ders planları içerisinde ayrıntılı biçimde anlatılan aktif öğrenme ve değerlendirme yöntemleri hakkında gerekli bilgi alışverişi yapılmıştır. Deneysel işlem öncesinde 29 katılımcıdan oluşan deney grubuna ve 30 katılımcıdan oluşan kontrol gruplarına Kültürel Miras Eğitimi Akademik Başarı Testi uygulanmıştır. Gerekli hazırlıkların yapılmasının ardından Birey ve Toplum, Kültür ve Miras öğrenme alanlarında ait olan on ders kazanımı ile ilgili ders planları deney grubuna 12 Eylül 2022 – 04 Aralık 2022 tarihleri arasında on bir hafta süreyle ve otuz üç ders saati içinde uygulanmıştır. Uygulama boyunca deney ve kontrol gruplarında sınıf içi gözlemler yapılmıştır. Uygulanan süreç ayrıntılı biçimde aşağıdaki şekilde yer almaktadır.

Şekil 3.6. Deney grubunun uygulama süreci

Şekilde 3.6’da görüldüğü gibi deney grubunda Web 2.0 araçlarından yararlanılarak hazırlanan ders etkinlikleri, aktif öğrenme ve değerlendirme yöntemleri ile zenginleştirilmiş bir süreç yer almaktadır. Giriş, gelişme ve değerlendirme/sonuç aşamalarından oluşan bu süreçte her kazanım için farklı araçlar ve yöntemler kullanılmıştır. Bu sürece ait plan örnekleri Ek-7’de sunulmuştur. 11 hafta ve 33 ders saatinden oluşan deneysel işlem süreci okulun Sosyal Bilgiler öğretmeni tarafından yürütülmüştür.

Deneysel işlem sürecinde hazırlanan planlara uygun olarak dersin ilk aşamasında öğrencilerin dikkatleri konuya çekilmiştir. Sonrasında işlenen konunun öğrencilere neler katacağından bahsedilerek öğrenciler sürece güdülenmiştir. Diğer bir aşamada öğrencilerin ders sürecinde nelerle karşı karşıya geleceğiyle ilgili kısa bilgi verilmiş, sürece dair içerik ve etkinlikler gözden geçirilmiştir. Son aşamada ise gelişme kısmına etkili bir giriş yapılması için örneklerden veya etkinliklerden yararlanılmıştır. Gelişme bölümünde öğretmen araştırmacı tarafından hazırlanmış olan aktif öğrenme yöntemlerinden ve Web 2.0 aracı ile oluşturulmuş olan ders etkinliklerinden yararlanarak dersini işler. Farklı etkinliklerin ve Web 2.0 araçlarının yer aldığı sürece dair bilgiler ders planlarında ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Sonuç ve değerlendirme aşamasında ise tüm sürecin genel bir tekrarı yapılmış ve bu süreç için hazırlanan etkinlikler kullanılmıştır. Bu kısımda kullanılan Web 2.0 değerlendirme araçları ev ödevleri olarak verilmiş konu sonunda öğrencilerin çözmesi için onlara yol gösterilmiştir. Bir sonraki ders için gerekli duyurular dersin öğretmeni tarafından yapılmıştır. Süreç boyunca kullanılan çalışma yaprakları, etkinlik ve değerlendirme formları ise haftalık toplantılar ile uyulama yapan Sosyal Bilgiler öğretmeninden teslim alınmıştır. Araştırmaya ait deneysel işlem süreci 04/12/2022 tarihinde sona ermiştir. Diğer bir yandan Sosyal Bilgiler öğretmeni aynı süreler içinde kontrol grubunda MEB tarafından hazırlanan sürece uygun olarak dersini devam ettirmiştir. Sürece dair ayrıntılı bilgiler Tablo 3.5’te sunulmuştur.

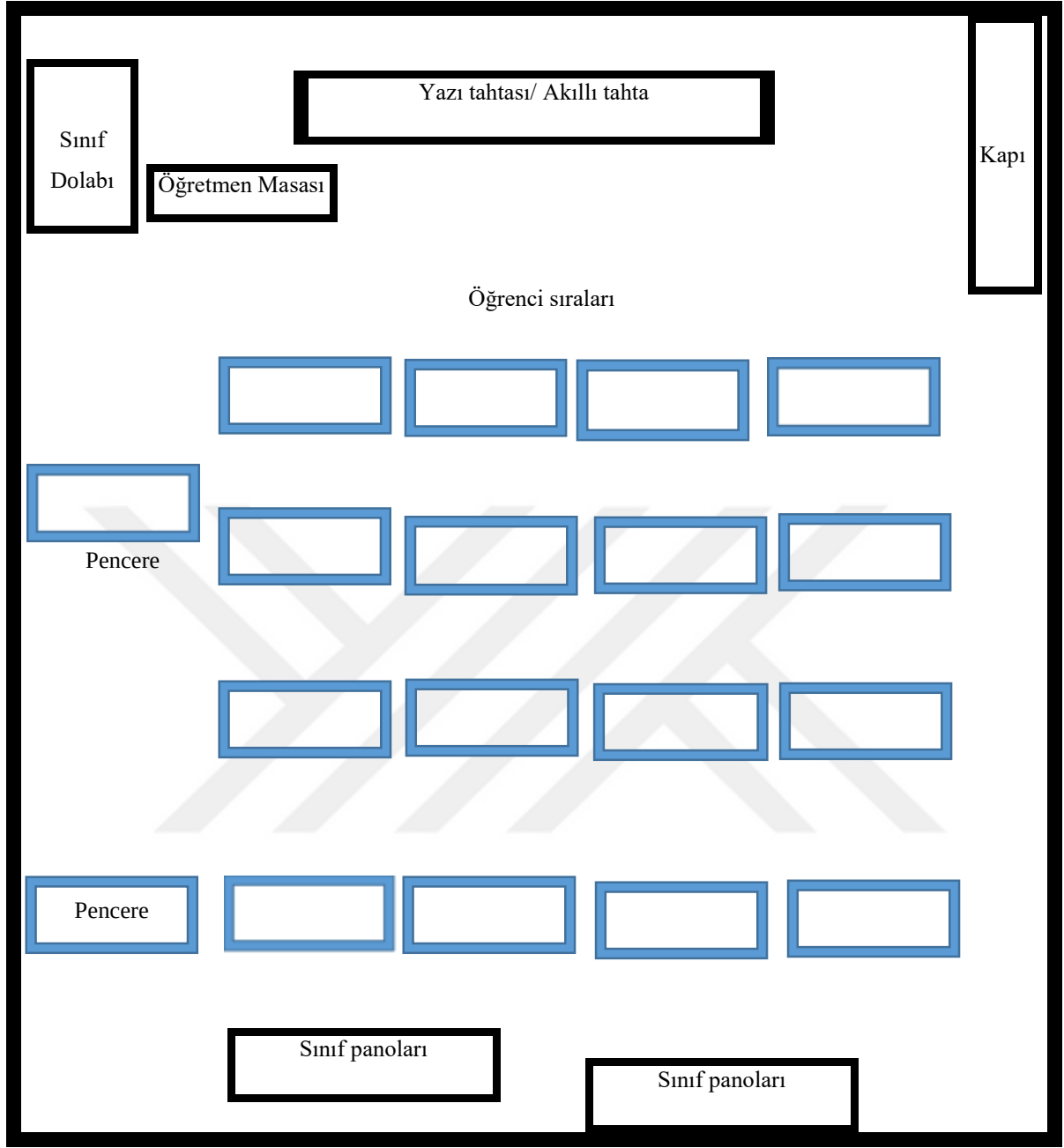
Tablo 3.5. Uygulama süreci

Hafta	Kazanım	Tarih	Uygulanan etkinlikler	Kullanılan Web 2.0 aracı
1. Hafta	Sosyal rollerin zaman içerisindeki değişimini inceler.	12-18 Eylül 2022	Tartışma, iş birliği, beyin fırtınası, soru cevap, fikir taraması, rol oynama, öz değerlendirme	Canva
2. Hafta	Sosyal, kültürel ve tarihi bağların toplumsal birlikteliğin oluşmasındaki yerini ve rolünü analiz eder.	19-25 Eylül 2022	Tartışma, iş birliği, beyin fırtınası, soru cevap, kavram haritası, fikir taraması, akran değerlendirme	Storyjumper ve myQuiz
3. Hafta	Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik ön yargıları sorgular.	26 Eylül-02 Ekim 2022	Tartışma, iş birliği, beyin fırtınası, konuşma halkası, hikâye tamamlama	Wordpress ve Wordwall
4. Hafta	Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılır.	03-09 Ekim 2022	Tartışma, iş birliği, soru cevap, kavram haritası, beyin fırtınası, proje ve öz değerlendirme	Wisemapping, Khoot ve Youtube
5. Hafta	Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.	10-16 Ekim 2022	Tartışma, iş birliği, beyin fırtınası, fikir taraması, metafor, soru cevap, kelime ilişkilendirme testi, kompozisyon yazma	Classroomclipboard ve Padlet
6. Hafta	Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur	17-23 Ekim 2022	Tartışma, düz anlatım, iş birliği, beyin fırtınası, kavram haritası, rol oynama, anlam çözümleme tablosu, balık kılıcı	Youtube, Google Earth, eStory ve Socrative
7. Hafta	Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur	24-30 Ekim 2023	Tartışma, iş birliği, beyin fırtınası, kavram haritası, rol oynama, anlam çözümleme tablosu, balık kılıcı	Youtube, Google Earth, eStory ve Socrative
8. Hafta	İslamiyet'in ortaya çıkışını ve beraberinde getirdiği değişimleri yorumlar.	31 Ekim-06 Kasım 2022	Tartışma, iş birliği, beyin fırtınası, kavram haritası, soru cevap, zaman ve kronoloji haritası, öz değerlendirme formu	Prezi ve Kahoot
9. Hafta	Türklerin İslamiyet'i kabulleri ile birlikte siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen değişimleri fark eder.	07-13 Kasım 2022	Tartışma, İş birliği, fikir taraması, soru cevap, düşün-yaz-paylaş etkinliği	Show Zoho ve Wordwall
10. Hafta	Türklerin Anadolu'yu yurt edinme sürecini XI ve XIII. yüzyıllar kapsamında analiz eder.	21-27 Kasım 2022	Tartışma, iş birliği, fikir taraması, soru cevap, zaman ve kronoloji haritası, öğrenme galerisi performans ve akran değerlendirme	Animoto ve Wordwall
11. Hafta	Tarihî ticaret yollarının toplumlar arası siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü açıklar.	28 Kasım 4 Aralık 2022	Tartışma, iş birliği, fikir taraması, soru cevap	Thinglink ve Quizizz

Tablo 3.5'te görüldüğü üzere deneysel işlem süreci 12-18 Eylül 2022 ile 28 Kasım 4 Aralık 2022 tarihleri arasında yüz yüze yürütülmüştür. Ders sürecinde kullanılan etkinlikler ve Web 2.0 araçlarının kullanımı ders planlarında ayrıntılı olarak yer almaktadır. On bir haftalık süreç sonunda hem deney hem de kontrol grubuna Kültürel Miras Eğitimi Akademik Başarı Testi son test olarak uygulanmıştır. Ayrıca uygulamayı yürüten Sosyal Bilgiler öğretmeni ile görüşmeler yapılarak deneysel işlem sonrası deney grubu ile yapılacak olan görüşme sürecinin planlaması yapılmıştır. Uygulama sürecinin sona ermesiyle deney grubu öğrencileriyle ve uygulama öğretmeniyle görüşmeler yapılmıştır

3.7. Araştırma Ortamı

Araştırmada çalışma ortamı olarak üç farklı ortam yer almaktadır ilki deney grubu öğrencilerinin eğitim gördüğü 6/F sınıfı iken, diğerleri araştırma sonunda görüşmelerin yapıldığı veli görüşme odası ve okulun kütüphanesidir. 6/F sınıfının ortam koşulları Şekil 3.7'de gösterilmiştir. 6/F sınıfı okulun ikinci katında yer almaktadır ve sınıfta ısınma ve havalanma sorunu bulunmamaktadır. Öğrenciler ikişerli oturduğu sıralarda eğitim almaktadır. Sınıfta 18 çiftli öğrenci sırası, bir akıllı tahta, bir öğretmen masası ve bir sınıf dolabı yer almaktadır.

Şekil 3.7. Uygulamanın yapıldığı sınıfın yerleşim krokisi

Araştırmanın diğer kısmında görüşmeler için ise okulun kütüphanesi ve gerekli durumlarda kullanılan öğrenci veli görüşme odası tercih edilmiştir. Veli görüşme odasında 12 kişilik toplantı masası ve sandalyeleri yer almaktadır. Ayrıca ısınması ve ışık alma durumu yeterli düzeyde olup, dışarıdan gelebilecek gürültülere uzaktır. Görüşme odaları seçilirken öğrencinin rahatlığı ve görüşmenin bölünmesine sebep olabilecek etkenlerin olmamasına dikkat edilmiştir.

3.8. Araştırmada Geçerlik ve Güvenirlik

Sosyal Bilgiler dersi kültürel miras aktarımında Web 2.0 araçlarının etkisini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmada araştırmanın konusuna ve amacına yönelik olarak karma yöntem yaklaşımından yararlanılmıştır. Bu nedenle nicel ve nitel yöntemlerin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları birlikte gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nicel kısmına öğrencilerin akademik başarılarını ölçmeyi amaçlayan testte istatistiksel olarak geçerlik ve güvenilirliği kanıtlanmıştır, ayrıca nitel verilerin elde edilmesi için hazırlanan görüşme yarı yapılandırılmış gözlem formları ise gerekli uzman görüşlerinin alınması ile son şeklini almıştır. Sürece ait ayrıntılı bilgiler veri toplama araçlarının hazırlanması aşamasında yer almaktadır.

Karma yöntem araştırmalarından gömülü desenin kullanılmış olduğu bu çalışmada desene uygun olarak deneysel araştırma ağır basmaktadır. Deneysel çalışmalarda sürece başlamadan önce iç ve dış geçerliliğin her türlü tehditten korunması gerekmektedir. Bunun için olası tehditlerin göz önüne alınıp engellenmesi gerekmektedir ancak eğitimle ilgili deneysel araştırmalarda insan faktörünün etkisi olduğundan tam deneysel araştırmalarda olduğu gibi her tehdidin kontrol altına alınması beklenemez. Araştırmada deneysel sürecin daha sağlıklı olması için çalışma grubunda yer alan kontrol ve deney gruplarının birbirine denk olması gerekmektedir (Kocakaya, 2012, s.226). Ayrıca deneysel süreçteki diğer bir tehdit ise araştırmacının kendi hipotezlerinin doğrulanması için yanlı davranmasıdır (Rosenthal, 1963'ten akt. Gezer, 2020, s.45). Bu tehdidin ortadan kaldırılması için deney ve kontrol gruplarında uygulamayı araştırmacının dışında farklı bir Sosyal Bilgiler öğretmeni yürütmüştür. Aynı şekilde gözlem formlarındaki yanlılığı engellemek amacıyla araştırmacı her gözlem sürecinin sonunda uygulama öğretmeni ile iletişim halinde olmuştur.

Çalışmanın diğer bir aşaması olan nitel araştırma için geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları ortaya konulmuştur. Nitel araştırma yöntemlerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları nicel araştırma yöntemlerinden farklı biçimlerde karşımıza çıkmaktadır. Nicel araştırmalarda sayılar ön plana çıkarken nitel araştırmalarda betimlemeler ve anlamlandırmalar önemlidir. Bu süreçte Guba ve Lincoln tarafından ortaya konulan konu başlıklarına göre çalışmanın geçerlilik ve güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır (Guba ve Lincoln, 1985'ten akt. Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.110). Nicel araştırmaların aksine nitel araştırmada yöntemlerinde; iç geçerliliğin yerini inandırıcılık, dış geçerliliğin yerini aktarılabilirlik, iç güvenirliliğin yerini tutarlılık ve dış güvenirliliğin

yerini ise onaylanabilirlik stratejileri almıştır (Karasar, 2016, s.40; Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.100).

Araştırmanın inandırıcılığının sağlanması için araştırma sonuçlarının açık, net, tutarlı ve başka araştırmacıları tarafından teyit edilebilir olmasıdır. İnandırıcılığın sağlanabilmesi için uzun süreli etkileşim, derin odaklı verilerin toplanması, verilerin çeşitliliği, uzman görüşleri ve katılımcıların teyidi gerekmektedir. Araştırmacı bu şartları yerine getirebilmek için uygulama sürecinin başından sonuna kadar uygulama öğretmeni, çalışma grubu öğrencileri ve okul personeli ile yakından uzun süreli ilişkiler kurmuştur. Uygulama süreci başlamadan ve devamında uygulama öğretmeni ile ders süreci ve öğrenciler hakkında derin odaklı bilgiler elde edilmiştir. Ayrıca uygulama süreci sonunda katılımcı öğretmen ve gönüllü öğrenciler ile sürece yönelik uzun süreli görüşmeler yapılmıştır. İnandırıcılığı arttıracak olan diğer bir yol ise veri çeşitliliğidir. Veri çeşitlemesi veri toplama araçlarının çeşitlendirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Bogdan ve Biklen, 2007, s.45). Verilerin çeşitliliği açısından gözlem ve görüşme veri toplama tekniklerinden yararlanılmıştır. Katılımcı onaylarının sağlanması için görüşmeler sonunda o zamana kadar ki olan veriler ve veri analizlerinin katılımcılara sunulup geri dönütlerin alınmasıdır. İnandırıcılığın sağlanmasındaki diğer bir yol ise uzmanlardan görüş ve yardım almaktır. Araştırma sürecinin en başından rapor yazım sürecine kadar alan içinden ve dışından birçok farklı uzmandan yardım alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme verilerinin %20'si doktora eğitimi tez aşamasında olan farklı bir araştırmacıya verilerek güvenilirlik puanları hesaplatılmıştır. Miles ve Huberman (2015) tarafından ortaya konulan p (Uzlaşma Yüzdesi) = $\frac{Na \text{ (Görüş Birliği)}}{Na \text{ (Görüş Birliği)} + Nd \text{ (Görüş Ayrılığı)}} \times 100$ formülü kullanılmış, yapılan hesaplamalar sonunda araştırmacı ve uzman arasındaki uzlaşma %90 olarak belirlenmiştir. Elde edilen nitel verilerin farklı koşullarda uygulanabilmesi diğer bir deyişle araştırma verilerinin aktarılabilirliği için veriler açık ve detaylı olarak betimlenmiştir. Araştırmanın genel süreci, deneysel işlem aşamaları, araştırma ortamı ve araştırmacının rolü detaylarıyla açıklanmıştır. Ayrıca bulgular kısmında araştırma sürecine ait gözlem ve görüşme verileri doğrudan sunularak alıntılarla desteklenmiştir. Araştırma tutarlılığı ise dışardan farklı bir gözle bakıldığında süreç boyunca araştırmacının tutarlı olup olmadığıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, 282-285). Araştırma tutarlılığının sağlaması açısından hazırlanan etkinlikler, ders planları, veri toplama araçları ve ders materyalleri uzaman görüşleri sonrasında yeniden biçimlendirilmiştir. Ders sürecinde kullanılacak olan Web

Web 2.0 araçları ile hazırlanan ders içi etkinliklerin asıl uygulama öncesinde çalışma grubundan farklı öğrenciler ile pilot çalışması yapılmıştır. Ayrıca nitel verilerin çözümlenmesi aşamasında kod ve temaların %25’lik kısmı farklı bir uzmana sunularak temalarda düzenlenmeye gidilmiştir. Araştırma sürecinin ve sonuçlarının araştırmacının öznel yargılarından uzak olması ve gerçeği yansıtması beklenmektedir. Araştırma verilerinin teyit edilebilmesi diğer bir deyişle onaylanabilir olması için araştırmacının ham verileri, kodlamaları, veri toplama araçlarını ve sürece ait tuttuğu notlarını muhafaza etmesi ve gerektiğinde inceleme amaçlı suması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.278-280). Araştırmacı onaylanabilirliğin sağlanması amacıyla sürece dair gözlemlediği duygu ve düşüncelerini not almış, veri toplama aşamasında ham veriler üzerinde yorum yapmaktan çekinmiştir.

3.9. Araştırmacının Rolü

Sosyal Bilgiler dersi kültürel miras aktarımında Web 2.0 araçlarının etkisini ortaya koymayı amaçlayan araştırmacı lisans eğitimini Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında, lisansüstü eğitimini Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yapmıştır. Araştırmacı çeşitli bilimsel sempozyumlarda sunum yapmış, ulusal ve uluslararası dergilerde çalışmalar ile Sosyal Bilgiler eğitime katkılarda bulunmuştur. Farklı kültürel alanlarda çalışma ve yaşama fırsatı bulan araştırmacı Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir ortaokulda Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak görevine devam etmektedir.

Araştırmacı lisans eğitimi aşamasında “Bilimsel araştırma yöntemleri” dersini almıştır. Yüksek lisans tez konusuna uygun olarak karma araştırma yöntemi kullanan araştırmacı; yüksek lisans eğitimi ders döneminde “Nitel Yöntemleri ve Nicel Araştırma Yöntemleri” doktora eğitimi ders aşamasında ise “Karma Yöntem Araştırması, Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri ve Akademik Yazma” derslerini tamamlamıştır. Ayrıca araştırmanın konusuna uygun olarak araştırmacı; “Sosyal Medyanın Kullanımı ve İletişim, Dijital Okuryazarlık, Öğrenciler İçin İnternet ve Sosyal Medyanın Bilinçli Kullanımı, Hız Çağında Öğretmen Olmak ve Dijital Obezite Seminerleri ile Web 2.0 Araçları ile Dijital Öğretim Materyali Hazırlama” kurslarına katılım sağlayarak katılım belgelerine sahip olmuştur. Diğer bir açıdan ise; “Somut Olmayan Kültürel Miras Eğitimi Kültürel Miras ve Ülkemizdeki UNESCO Çalışmaları” eğitimlerini tamamlamış

ve katılım sertifikalarını almaya hak kazanmıştır. Alınan sertifikalar Ek-10'da sunulmuştur.

Araştırmacı konu ile alakalı olan kültür, kültürel miras ve Web 2.0 uygulamaları ile gerekli alanyazın taramayı yaptıktan sonra deney süresince uygulanacak olan ders planları ile ilişkili olan etkinlikler ve materyalleri araştırmanın amacına uygun olarak hazırlamıştır. Araştırmacı ders planlarının hazırlanması aşamasında ders planları ve etkinliklerin ders kazanımları ile öğrenci düzeyine uygun olmasına dikkat etmiştir. Araştırmacı deney süreci başlamadan önce ve deney süreci boyunca uygulamayı yürüten Sosyal Bilgiler öğretmeni ile yüz yüze ve teknolojik iletişim araçları ile iletişim halinde olmuştur. Her hafta ders öncesinde uygulama öğretmeni ile görüşülerek bir önceki haftanın ders materyalleri teslim alınmış, ders süreci hakkında görüşleri belirlenmiştir. Devamında ise bir sonraki dersin ders uygulaması hakkında detaylı bilgiler verilmiş, öğrenci ve uygulama öğretmenine düşen sorumluluklar konuşulmuş, gerekli önerilerde bulunulmuştur. Uygulama öncesinde ve sırasında araştırmacı uygulama öğretmenine her türlü destekte bulunmuş ve süreçle ilgili rehberlik etmiştir. Veri toplama sürecinin ardından araştırmacı, verilerin analizini tamamlamış, yorumlarını sunmuş, süreci rapor haline getirmiş ve verilerin sonuçlarına dayalı olarak sonraki araştırmalara yönelik önerilerde bulunmuştur.

3.10. Araştırma Etiği

Bilimsel araştırmaların üretilmesinde ve bilim insanı olma yolundaki en büyük dayanak etik sürecidir. Birçok zorlu süreçten geçen bilim insanlarının ortaya koymuş olduğu bilgilere diğer insanlar güvenmekte, kendileri de bu bilgilerden yola çıkarak birçok farklı bilgi ve buluş üretmektedirler. Bilimsel bir araştırma etiği; araştırma tasarısının kararından başlayıp, veri toplama araçlarının hazırlanması, verilerin sağlıklı biçimde toplanması, elde edilen sonuçların analiz, yorum ve raporlanmasına kadar sürecin en başından en sonuna kadar dikkat edilmesi gereken ahlaki ilke ve dürüstlüğü ifade etmektedir (Evcik, 2009, s.172). Araştırma sürecinde etik; bilimsel araştırma, yayın ve araştırmacı-katılımcı etiği olmak üzere üç başlığa dikkat edilmelidir (Aydın, 2006, s.75; İnci, 2009, s.292; Erdem, 2012, s.28). Ayrıca bilimsel yayınların temelinde dürüstlük ve ahlak ilkesi olmalıdır, bunun yanında araştırmanın en başından raporlamamasına kadar tarafsızlık, ön yargıdan uzaklaşma ve çıkarların

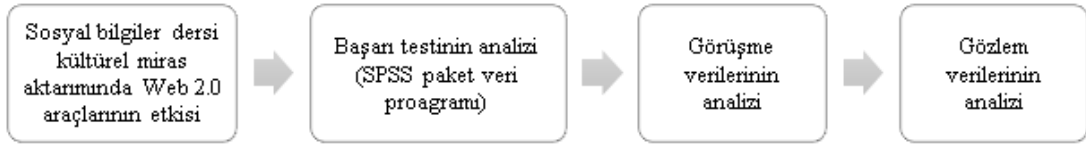
gözetilmemesine dikkat edilmelidir (Atsü, 2011, s.764). Özellikle insan faktörünün var olduğu bilimsel araştırmalarda dikkat edilmesi gereken etik ilkeler yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.107).

Özünde insan olan araştırmalarda insan haklarının ve saygısını korunması için bilimsel yayın sürecinde araştırmacıya yol gösterecek ilkelerin başında “aydınlatılmış onam, risklerin ve faydaların değerlendirilmesi ve deneklerin seçimi” gelmektedir. Aydınlatılmış onam ile katılımcıların süreç hakkında bilgilendirilmesi ve onların istediği zaman araştırmadan çekilme hakkının olmasıdır. Ayrıca süreç boyunca katılımcıların olabilecek risklerinden uzak tutulmasına, mahremiyete ve adalete önem verilmesi gerekmektedir (Ersoy, 2015, s.5). Üniversitelerde ise etik kuralların denetimi ve katılımcıların yararı için kurumlar yer almaktadır. Araştırmacı gerekli izin belgeleri ve araştırma sürecini derinlemesine ortaya koyan araştırma önerisi ile etik onayı için başvurmaktadır. Gerekli incelemelerin ardından etik kurulun uygun görmesiyle araştırma izin belgesi alınmaktadır (Güler, Halıcıoğlu ve Taşgın, 2015, s.25; Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.105).

Araştırmacı araştırma sürecinin bilimsel etik kurallarına uygun olması açısından araştırma konusuna karar verildikten sonraki aşamada Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu komisyonuna gerekli belgeler ile başvuru yapmıştır. Komisyon tarafından araştırma onayı alındıktan sonra araştırma uygulamasının yapılacağı Ardahan İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne araştırma sürecine ait bilgilerin yer aldığı; veri toplama araçları, deney grubuna uygulanacak olan ders planları, gönüllü katılım formları ve araştırma önerisi ile uygulama izninin alınması amacıyla başvuruda bulunulmuştur. Ardahan İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından incelenen başvuru sonrasında araştırma için gerekli izin belgesi alınmıştır. Ayrıca araştırmanın katılımcılarından ve öğrenci velilerinden yazılı ve sözlü olarak izinler alınmıştır. Öğretmen, öğrenci ve veli araştırma gönüllü katılım formları EK-8 ve EK-9’da sunulmuştur. Araştırma boyunca etik sürecin diğer bir boyutunda ise araştırmacı gizlilik ilkesine önem göstererek araştırmaya katılım gösteren öğrencilerin kimliklerini gizli tutmuş, bulgu ve yorum bölümünde yer alan kısımlarda ise katılımcı öğrencilere takma isimler verilmiştir.

3.11. Veri Analizi

Araştırmada elde edilen veriler kullanılan yöntemin desenine uygun olarak aşamalı bir sıra ile çözümlenmiştir. İlk aşamada nicel yollarla elde edilen veriler ele alınırken sonrasında nitel veriler çözümlenmiş ve karma araştırma yöntemlerin doğasına uygun olarak birlikte yorumlanmıştır. Verilerin analiz süreci Şekil 3.8’de sunulmuştur.

Şekil 3.8. Verilerin analiz aşamaları

Yukarıda araştırma sürecinde elde edilen verilerin analiz aşamaları yer almaktadır. Şekilde görüldüğü gibi ilk olarak nicel yollarla elde edilen veriler SPSS paket programı ile çözümlenmiştir. Ardından öğrenciler ve uygulama öğretmeni ile yapılan görüşmeler ve süreç boyunca yapılan gözlemler içerik analizi ile çözümlenip, yorumlanmıştır.

3.11.1. Nicel verilerin analizi

Sosyal Bilgiler dersi kültürel miras aktarımında Web 2.0 teknolojileri kullanımının etkisini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmanın nicel verileri SPSS paket programı ile çözümlenmiştir. Nicel verilerin çözümlenmesi aşamasında ilk olarak deney ve kontrol gruplarına ait normallik değerlerinin belirlenmesi için Shapiro-Wilk, Skewness-Kurtosis (Çarpıklık-Basıklık) ve Kolmogrov-Smirnov testi değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlardan yola çıkarak verilerin analizinde hangi tür testlerin kullanılacağına karar verilmiştir (Alpar, 2016, s.36; Büyüköztürk, 2017, s.42).

Tablo 3.6. Normallik değerlerine ilişkin bilgiler

Gruplar	Shapiro-Wilk	Kolmogrov-Smirnov	Çarpıklık	Basıklık
Deney grubu	.010,	.022	0419	-.621
Kontrol grubu	.0245	.200	-.882	-.577

Tablo 3.6’da deney ve kontrol gruplarına ait normallik dağılımına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Yapılan işlemlerde deney grubunda Shapiro-Wilk değeri, .010, Kolmogrov-Smirnov değeri, .022, çarpıklık değerinin, .419, basıklık değerinin -.621 sonucuna ulaşılmıştır. Kontrol grubunda ise, Shapiro-Wilk değerinin, .245 olduğu, Kolmogrov-Smirnov değerinin, .200 olduğu, çarpıklık oranının, .882 değerinde iken basıklık oranının, -.577 değerinde olduğu görülmüştür. Elde edilen verilerin aralık değerleri incelenmiş, çarpıklık ve basıklık değerlerinin normallik sınırları içinde yer aldığı görülmüştür. Çarpıklık ve basıklık değerleri +1,5 ile -1,5 arasında dağılım göstermesi gerekmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2015, s.688). Ayrıca test sonuçlarının normal dağılım gösterip göstermediğini anlamak için bir diğer yol da Shapiro-Wilk testi sonucunda elde edilen p değerinin 0.5’ten büyük veya küçük olmasına bakılmasıdır. Test sonucundan elde edilen p değeri 0.5’ten büyük olması durumunda test puanlarının normal dağılım değerinde olduğu, bu değerden küçük olması halinde ise normal dağılım göstermediği sonucuna ulaşılmaktadır (Royston, 1992, s.118). Bu test değerleri sonucunda deney grubuna ait p değeri, 0.10, kontrol grubuna ait p ise, .245 olarak belirlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarına ait son test normal dağılım sonuçları Çarpıklık (Kurtosis) Basıklık (Skewness) -1.5 ve +1.5 değerleri arasında yer aldığından ayrıca; Kolmogrov-Smirnov verileri deney ve kontrol gruplarında 0.05 değerinin üzerinde olduğundan iki gruba ait son test sonuçlarının da normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir. Analiz sürecinde grup içi analizlerde bağımlı gruplar t-testi, farklı gruplar arasında yapılan analizlerde ise bağımsız gruplar (ilişkisiz gruplar) t-testinden yararlanılmıştır. Verilerin analizinden sonra bulgular tablolar halinde sunulmuş ve anlamlılık düzeyleri yorumlanmıştır.

3.11.2. Nitel Verilerin Analizi

Nitel verilerin analiz sürecinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Bu analiz sayesinde veriler araştırma sorularına göre düzenlenip veriler arasında derin ilişkiler kurulmasına yardımcı olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.240-245). Çözümlenen verilerin devamında doğrudan alıntılar ile desteklenmiştir. Araştırmacı görüşme sürecinde kaydedilen öğrencilere ait ses kayıtlarını tek tek bilgisayar ortamında yazılı hale getirmiştir. Ardından öğrenci isimleri farklı isimlerde kodlanarak veriler sunulmuştur. Öğrenci isimlerinin kodlanması aşamasında birinci öğrenci Sude, ikinci öğrenciye Ali, üçüncü öğrenci Merve, dördüncü öğrenci Ahmet, beşinci öğrenci

Yağmur, altıncı öğrenci Kerem, yedinci öğrenci Yiğit, sekizinci öğrenci Elanur, dokuzuncu öğrenci Mehmet ve onuncu öğrenci Yaren isimleri kullanılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular ışığında elde edilen görüşme verileri kod ve temalar halinde çözümlenmiştir. Ortaya konulan kod ve temalara bulgular kısmında açıkça yer verilmiştir. Yarı yapılandırılmış gözlem formu ile elde edilen gözlem verileri defalarca okunmuş ve analiz edilmiştir. Analiz sürecinde aynı alanda doktora eğitimi alan farklı bir araştırmacıdan yardım alınmış, analiz sonrasında ise uzman görüşüne sunularak gelen öneriler sonrasında düzenlemeye gidilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Çalışmanın bu aşamasında elde edilen verilerin analizleriyle ulaşılan bulgulara ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

4.1. Web 2.0 Araçlarına Dayalı Olarak Geliştirilen Kültürel Miras Eğitimi Etkinliklerinin Öğrenci Başarıları Üzerindeki Etkililiğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Deneyssel işlem öncesinde deney ve kontrol gruplarına uygulanan kültürel miras eğitimi akademik başarı testinden aldıkları ön test sonuçları Tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Deney ve kontrol gruplarınına ait KMEAMT ön test puan istatistikleri

Gruplar	N	Mean	Ss	Sig
Deney	29	44	10	,310
Kontrol	30	46	12	

Tablo 4.1’de deneyssel işlem öncesinde deney ve kontrol gruplarına uygulanan kültürel miras eğitimi akademik başarı testinden aldıkları ön test sonuçları görülmektedir. Deney grubu öğrencileri ön test ortalama puanı 44, standart sapma değeri 10 iken; kontrol grubu öğrencilerine ait ortalama 46, standart sapma puanı 12 değerindedir. Bu değerler kapsamında deney ve kontrol gruplarına ait ön test sonucundaki p değerinin 0,05 değerinin üzerinde olduğundan iki grup arasında anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal Bilgiler dersinde Web 2.0 araçlarına dayalı olarak geliştirilen kültürel miras eğitimi etkinliklerin uygulandığı deney grubu ile mevcut öğretim programının uygulandığı kontrol grubu öğrencilerine uygulanan akademik başarı tet sonuçları Tablo 4.2’de sunulmuştur.

Tablo 4.2. KMABT deney ve kontrol gruplarına ilişkin istatistiksel sonuçlar

Grup	N	Mean	df	ss	t	p
Deney	29	85	57	10.9	12	,000
Kontrol	30	60.66	54	13.1	12	

Tablo 4.2’de deney ve kontrol gruplarından elde edilen bağımsız örneklem t testi (Independent Sample T-Test) sonuçları görülmektedir. Söz konusu test sonuçları ile iki grup arasındaki son test farkları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı belirlenmiştir. Tabloya bakıldığında deney grubuna ait son test ortalamasının 85, serbestlik değerinin 57 ve t değerinin 12, standart sapmanın 10.90 olduğu, kontrol grubunun ise ortalama değerinin 60.66, serbestlik değerinin 54 ve t değerinin 12, standart sapmanın 13.13 değerinde olduğu görülmektedir. Ulaşılan bu değerler kapsamında deney ve kontrol grupları arasındaki son test sonuçları $p = .000 < 0,05$ olduğundan anlamlı farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir değişle elde edilen bulgular ile Web 2.0 araçları ile yürütülen kültürel miras eğitiminin deney grubu üzerinde olumlu yönde etki ettiği görülmektedir. Ortalama puanlarının karşılaştırılmasında ve test sonuçlarının yorumlanmasında yararlanılan diğer bir istatistiksel yolda etki büyüklüğü değeridir.

Etki büyüklüğünün hesaplanması sonuçların yorumlanmasını ve anlaşılabilirliğini arttırmaktadır. Etki büyüklüğünün hesaplanmasında başka bir yolda Cohen standardize etki büyüklüğüdür. Bu büyüklük işaretine bakılmaksızın d değerinin 2-5-8 olmak üzere etki büyüklüğü (effect size) değerlerini alabilmektedir. Bu değerler sırasıyla küçük, orta ya da geniş etki büyüklüğü olarak sınıflandırılmaktadır (Büyüköztürk, 2017, s.44; Yabacı Tak, 2021, s.13-14). Etki büyüklüğünün hesaplanmasında kullanılan formül aşağıda verilmiştir (Cohen, 1988’den akt. Yabacı Tak, 2021, s.14).

$$SS_{pooled} = \sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2}}$$

n : Örneklem sayısı

S_1 : Birinci grup standart sapması

S_2 : İkinci grup standart sapmasını ifade etmektedir.

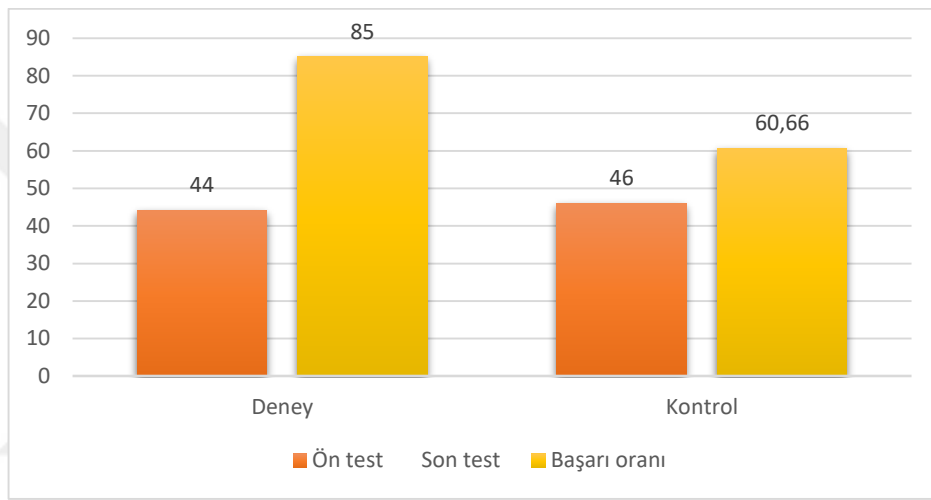
Yapılan hesaplamalar sonucunda harmanlanmış sp (standart sapma) değeri 9,32 olarak elde edilmiştir. Elde edilen sp değerinden sonra Cohen d değeri hesaplanmış, hesaplanma aşamasında kullanılan formül aşağıda sunulmuştur (Özsoy ve Özsoy, 2013, s.338; Cohen, 1988’den akt. Yabacı Tak, 2021, s.14).

$$d = \frac{\mu_1 - \mu_2}{SS_{pooled}}$$

M₁: Birinci grup ortalaması

M₂: İkinci grup ortalamasını ifade etmektedir.

Yapılan Cohen *d* değeri hesaplamasıyla *d*, değeri ,2.611 olarak elde edilmiştir. Elde edilen değerler sonucunda etki durumunun düşük düzeyde olduğu söylenebilir. Cohen *d* düzeyinin 0,2 değerinden küçük olması halinde, etki değerinin zayıf, 0.5 değerinde olması durumunda etki düzeyinin orta ve 0,8'den büyük olmasında ise etki değerinin kuvvetli olduğu yorumlanabilir. Ancak, 0,2'lik bir *d* değerinin bile kuvvetli bir etki yaratabileceği özel durumlar olabilmektedir (Kılıç, 2014, s.45).

Şekil 4.1. Gruplarının ortalamalarının deneysel işleme göre değişimi

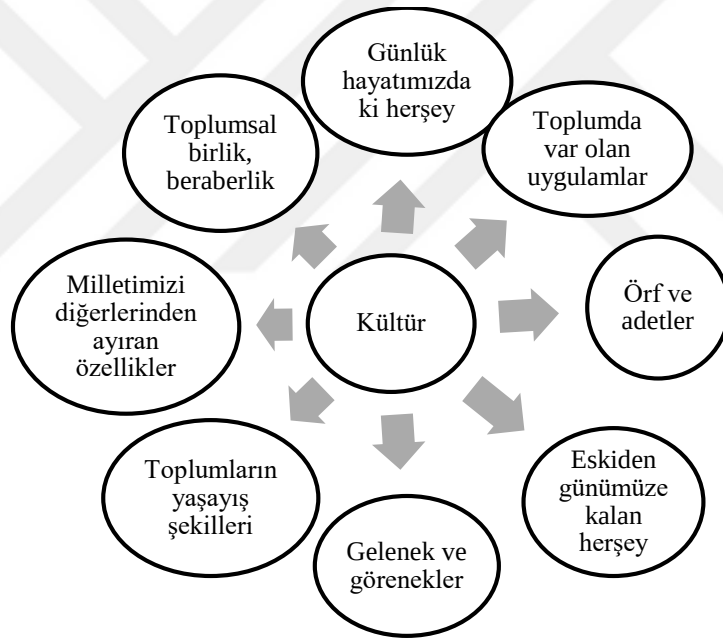
Şekil 4.1’de deney ve kontrol gruplarına ait puan ortalama düzeylerinin deney işlem öncesinden sonrasına değişimi yer almaktadır. Deney grubunun kültürel miras akademik başarı testi aracılığıyla elde edilen verilerinde ön test ve son test başarı puanlarında anlamlı bir farklılık olduğu ancak kontrol grubuna ait verilerde ön test ve son test verileri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Ulaşılan nicel verilerin derinlemesine yorumlanabilmesi amacıyla elde edilen nitel veriler detaylı biçimde çözümlenmiştir. Söz konusu nitel verilerden elde edilen bulgular; Sosyal Bilgiler Dersi Kültürel Miras Aktarımında Web 2.0 Araçlarının Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgu ve Yorumlar, Sosyal Bilgiler Dersi Kültürel Miras Aktarımında Web 2.0 Araçlarının Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Yönelik Bulgu ve Yorumlar, Sosyal Bilgiler Dersi Kültürel Miras Aktarımında Web 2.0 Araçlarının Etkisine İlişkin Gözlemlere Dayalı Bulgu ve Yorumlar olarak üç başlık ve temalar halinde sunulmuştur.

4.2. Web 2.0 Araçlarına Dayalı Olarak Geliştirilen Kültürel Miras Eğitimi Etkinliklerin Uygulandığı Deney Grubu Öğrencilerinin Uygulama Sürecini Nasıl Anlamlandırdıklarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal Bilgiler dersi kültürel miras aktarımında Web 2.0 araçlarının etkisine yönelik görüşlerin belirlenmesi amacıyla deneysel işlem süreci sonunda öğrenciler ile birebir görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen verilerin çözümleri aşağıda sunulmuş ve bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

İlk olarak öğrencilerin zihinlerindeki kültür kavramının nasıl olduğunun ortaya çıkarmak amacıyla onlara “Kültür dendiğinde neler anlıyorsunuz? Örnek vererek açıklayabilir misiniz?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcı öğrencilerin vermiş olduğu cevaplardan yola çıkarak aşağıdaki temalara ulaşılmıştır.

Şekil 4.2. Öğrenci görüşlerine göre kültür kavramı temaları

Şekil 4.2 incelendiğinde öğrencilerin kültür kavramına ilişkin; toplumların yaşayış biçimlerine, birlik ve dayanışma duygusuna, günlük hayatımızda var olan uygulamalara, geçmişten gelen özelliklere, toplumları ayırıcı rolüne, örf, adet, gelenek ve göreneklerimize vurgu yapıldığı görülmektedir. Öğrenciler kültür kavramına ilişkin kendilerine ait çıkarım ve vurgularda bulunmuşlar, farklı boyutları ile tanımlamışlardır. Kültür kavramını hayatımızda var olan, bizi diğerlerinden ayıran ve geçmişten bu yana devam eden her şey olarak tanımlayan Ali görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Kültür bence bize ait her şey demektir. Yani en eski, atalarımızdan bu yana devam eden her şey olabilir. Kültür bence hayatımızdaki her şeyi içermektedir. Yemekler, adetler, sanat, spor düğünler gibi aklımıza gelen her bir şey bence kültür demektir. Bunun dışında her toplumun kendine ait kültürü vardır örneğin bazı yemekler var onlar Türk kültürümüzü yansıtırken pizza, kola gibi yiyecek içecekler bizim değil yabancı devletlerin kültürüdür.

Kültür kavramına farklı olarak örf, adet ve geleneklerimiz açısından bakan, her ilin, yörenin kendine ait kültürel özellikleri olduğunu belirten Merve kendi düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

Örf, adet, gelenek ve göreneklerimiz, geçmişten günümüze kadar gelen toplumuza ait olan her türlü uygulamalar diyebilirim. Örneğin bazı uygulamalar bizde olmasına rağmen başka illerde veya ülkelerde olmayabiliyor bu da her kültürün kendine ait şeylerinin olabileceğini gösterir.

Kültür kavramında geçmiş duygusuna vurgu yapan ve kendi günlük hayatından örnekler vererek açıklayan Elanur kendine ait düşünceleri aşağıdaki gibi açıklamıştır:

Kültür denilince aklıma günlük hayatımızdaki her şey geliyor diyebilirim. Kültür bana göre büyüklerimizin yaptığı, bizim de onlardan öğrendiğimiz davranışlar, öğelerdir. Örneğin büyüklerimiz bize eskiden yaptıklarını, yemeklerini ve oynadıkları oyunları anlatıyorlar. Bunların dışında kültürel olarak evimizde eskiye ait olan bazı halı, tabak ve lambalar var onları ailem saklıyor bence onlarda kültürümüze girmektedir.

Yaren ise kültür kavramı geçmişten günümüze kadar her türlü öge olarak tanımlamıştır. Günlük hayatımızdaki her uygulamanın kültür olabileceğini vurgulayan ve örnekle açıklayan katılımcı öğrenci kültüre ilişkin görüşlerini şu şekilde tanımlamıştır:

Kültür bana göre bir milletin her şeyidir. Yani bizim de yaptığımız her şey kültürün bir parçası olabilir. Örneğin eskiden günümüze kadar gelen uygulamalar, eğlenceler, oyunlar, kıyafetler, ev yapıları, halaylar, bayramlar bizim kültürümüzdür bence.

Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin kültür kavramına ilişkin tanımları ortaya konulmuştur. Öğrenciler kültür kavramını tanımlarken günlük hayatımızda var olan uygulamalardan yararlanmışlardır. Öğrencilere göre kültür; örf, adet, gelenek, görenek, eskiden günümüze kalanlar, bayramlar ya da toplumsal birlikteliğimizi sağlayan her türlü uygulama olarak tanımlamışlardır.

İkinci olarak katılımcı öğrencilere; “Kültürel miras nedir? Dersten öğrendiklerinizden yola çıkarak kavramı nasıl açıklarsınız?” sorusu yöneltilerek öğrencilerin kültürel miras kavramına ilişkin bilgi ve görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Görüşmelerden elde edilen temalar aşağıdaki şekilde sunulmuştur.

Şekil 4.3. Öğrenci görüşlerine göre kültürel miras kavramı temaları

Şekil 4.3'te katılımcı öğrencilerin kültürel miras kavramına ilişkin görüşlerinden elde edilen temalar yer almaktadır. Şekilde de görüldüğü gibi öğrenciler kültürel miras kavramını; atalarımızdan bize miras kalan kültür, eskiye dayanan kültürel özellik ve uygulamalar, geçmişten günümüze kadar gelen adet, gelenekler ile bizim gelecek nesillere bırakacağımız her türlü kültürel özellik olarak tanımlamışlardır. Elde edilen bulgulara dair öğrenci görüşleri aşağıda sunulmuştur. Kültürel miras kavramını miras kavramından yola çıkarak açıklayan, somut ve soyut öğelerden örnekler veren Yağmur görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Miras aile büyüklerinden bize kalan şeyler olarak biliyorum. Kültürel mirasta atalarımızdan bize kalan kültür ile ilgili şeylerdir. Örneğin bayramlarda, düğünlerde yaptıklarımızın eskiden beri yapılması günümüzde de devam etmesi örnek olabilir. Veya eskiden yapılan camiiler ve sarayların günümüzde de hala olması kültürel miras olabilir.

Yağmur düğünlerde, bayramlarda yapmış olduğumuz kültürel uygulamalardan ve mimari öğelerden örnekler vererek düşüncelerini açıklamıştır. Kültürel miras kavramına ilişkin düşüncelerini; bize atalarımızdan kalan ve bizden de yeni nesillere kalacak olan kültürel unsurlar olarak açıklayan Yiğit örneklerle düşüncelerini aşağıdaki gibi dile getirmiştir.

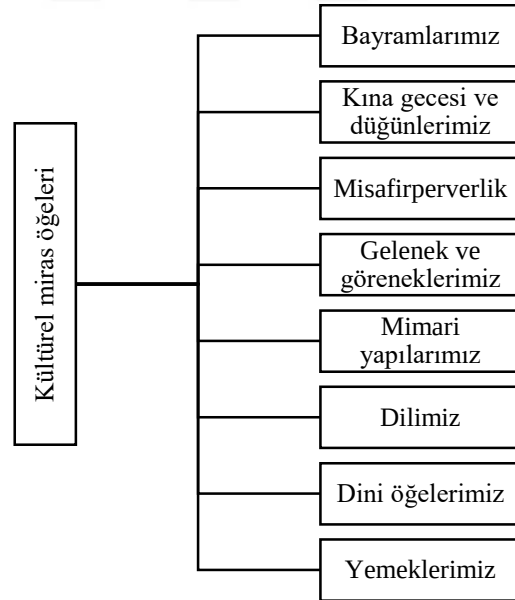
Miras nasıl ki bizden başkalarına kalan veya başkalarından bize kalan her şey olabiliyorsa, kültürel mirasta o zaman atalarımızdan bize kalan ve yine bizim de sonraki insanlara bıkacağımız kültüre ait her şey olabilir. Örneğin burada Ardahan kalesi var çok eski o bize atalarımızdan kaldı bunun dışında geleneksel kıyafetlerimiz var, yemeklerimiz var, düğünlerde yaptığımız bazı şeyler var mesela bizde de kına geceleri, davul, zurna, halay vardır.

Ders sürecinden, ailesinden ve miras kavramından yararlanarak kültürel mirası; bize aile büyüklerinden kalan, farklı uygulamalar ve eserler olarak tanımlayan, ülkemizdeki kültürel miras kalıntılarından farklı örnekler sunan Elanur görüşlerini aşağıdaki gibi ifade etmiştir.

Kültürel miras zamanla unutulmayan babamızdan, annemizden dedelerimizden bize kalan kültürle ilişkili olan her şeydir bence. Zaten mirasta bize büyüklerimizden kalanlar oluyor kültürel mirasta bize kalan gelenek, görenek, eşyalar olabilir. Ülkemizde de birçok kültürel miras kalıntısı var derste resimlerini ve videolarını gördüm. Örneğin evler, binalar, camiiler, halılar, yemekler bir de bazı yaptığımız davranışlardır.

Diğer bir katılımcı Mehmet kültürel mirasın nesiller boyu aktarımına değinirken Yaren ise bu kalıntıların hem soyut hem somut olabileceğine vurgu yapmıştır. Öğrenci ifadelerinde de görüldüğü gibi katılımcılar kültürel miras kavramını; çoğunlukla atalarımızdan, büyüklerimizden bize kalan ve bizden de gelecek nesillere kalacak olan soyut ve somut kültürel öğeler olarak açıklamışlardır.

Katılımcı öğrenciler tarafından kültürel miras öğelerinin nasıl algılandığının ortaya konulması amacıyla öğrencilere “Kültürel miras öğeleri denilince neler anlıyorsunuz? Örnek verebilir misiniz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin verdiği cevaplara bağlı kalınarak temalar aşağıdaki şekilde sunulmuştur.

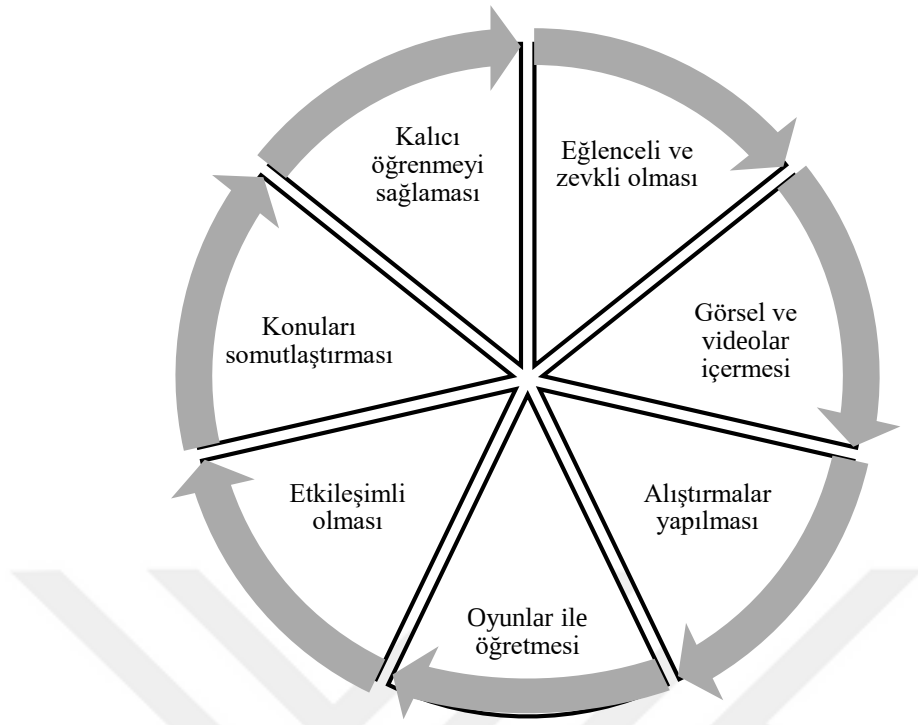
Şekil 4.4. Öğrenci görüşlerine göre kültürel miras öğeleri

Şekil 4.4. incelendiğinde öğrenciler; bayramları, kına gecelerini, düğünleri, misafirperverliği, gelenek ve görenekleri, mimari yapıları, dilimizi ve dini öğelerimizi kültürel miras öğeleri olarak görmektedir. Katılımcı öğrenciler kültür ve kültürel miras

kavramlarına bağılı olarak kültürel miras öğelerini açıklamışlardır. Kültürel miras öğelerini; her türlü kültürel öğe olarak tanımlayan Merve kültürel miras öğelerimizi “Geçmişten bize kadar gelen her türlü kültürel öğelerdir diyebiliriz. Örneğin geleneksel kıyafetlerimiz, günlük yaşam tarzlarımız, bayramlarda yaptığımız şeyler, düğünlerdeki oyunlarımız kültürel miras olabilir.” şeklinde tanımlamıştır. Diğer bir katılımcı olan Kerem ise kültürel mirasa ait düşüncelerini ifade ederken “Kültürel miras öğeleri aslında önceki sorularda dedim bu soruda toparlayabilirim. Bayramlar, düğünler yemekler, kıyafetler, el sanatları kültürel miras öğeleridir diyebilirim.” sözlerini kullanmıştır. Benzer örnekler ile düşüncelerini dile getiren Mehmet “Kültürel miras öğeleri kültürümüzü yansıtan, atalarımızdan bize kalan öğelerdir. Örnek verecek olursam bayramlar, düğünler, dilimiz, tarihi olaylarımız, klasik ve geleneksel kıyafetlerimiz her şey olabilir.” cümlelerini kullanmıştır. Öğrenci görüşlerine kültürel miras “bayramlarımız, kına gecelerimiz, düğünlerimiz, misafirperverliğimiz, gelenek ve göreneklerimiz, mimari yapılarımız, dilimiz, dini öğelerimiz ve yemeklerimiz” olarak tanımlanmıştır.

Web 2.0 araçlarına ve bu araçların Sosyal Bilgiler ders sürecinde kullanımına ilişkin görüşlerini ayrıca bu araçlardan hangilerini hatırlayabildiklerini ortaya koyma için öğrencilere “Web 2.0 araçları hakkında görüşleriniz nelerdir? Hangi Web 2.0 araçlarını öğrendiniz? Birkaç tane Web 2.0 aracı söyleyebilir misiniz?” sorusu yöneltilmiştir.

Öğrencilerin çoğunluk olarak Web 2.0 araçlarının kullanımına karşı olumlu görüşler belirtildiği görülmüştür. Öğrencilerin Web 2.0 araçlarına karşı görüşlerinden elde edilen temalar Şekil 4.5’te sunulmuştur.

Şekil 4.5. Öğrencilerin Web 2.0 araçları hakkındaki görüşleri

Şekil 4.5'te katılımcı öğrencilerin Web 2.0 hakkındaki görüşleri sunulmuştur. Öğrenciler Web 2.0 araçlarına ilişkin “eğlenceli ve zevkli, görsel ve videolar içermesi, alıştırmalar yapılması, oyunlar ile öğretmesi, etkileşimli olması, konuları somutlaştırması ve kalıcı öğrenmeyi sağlaması” şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin görüşlerine ilişkin ifadeler aşağıda yer almaktadır. Web 2.0 araçlarını eğlenceli, zevkli bulan ve bilgileri daha kalıcı hale getirdiğini düşünen Ali bu araçlara ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

Web 2.0 araçları gördüğüm kadarıyla ders sürecini daha eğlenceli ve zevki hale getiren, içinde derse ait bilgilerin olduğu teknolojik şeyler diyebilirim. İçinde yer alan birçok görsel ve videolar ile görsel hafızama derslerin daha iyi yerleştiğini söyleyebilirim. Yalnızca anlatınca da dersi anlayabiliyorum ama daha çabuk unutuyorum sanki. Şu an hatırladıklarım arasında Canva, Wordwall, Khoot uygulamaları var.

Benzer bir biçimde bu araçları eğlenceli ve yararlı bulan Ahmet düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

Eğlenceli ve dersi daha iyi anlamama yardımcı olan araçlar diyebilirim, farklı uygulamalar, görseller, yazılar olabiliyor içinde. Örneğin Canva, Khoot, Wordwall, Prezi vardı Whatsapp, Instagram bile Web 2.0 aracı oluyor. Daha birçok araç vardı ama isimleri yabancıydı şu an hatırlayamadım.

Eğlenceli ve yararlı olmasının yanında alıştırmaların olmasına vurgu yapan Kerem ise Web 2.0 araçlarına ilişkin görüşlerini aşağıdaki gibi ifade etmiştir:

Web 2.0 araçları hakkında genel olarak onları beğendiğimi ve yararlı şeyler olduğunu söyleyebilirim. Çünkü görsellerin ve yazıların olması, ders sonunda birçok alıştırmanın olması benim için iyi oldu diyebilirim. Şuan Wordwall, Prezi, Khoot, Canva ve quiz uygulamalarını hatırlıyorum. Sosyal Bilgiler dersinde kullanmak bana göre iyi oldu çünkü konularla ilgili bu uygulamalarla ders içinde ve dışında bizde yazı yazıp resim çizebildik hiç sıkıcı olmadı.

Farklı etkinliklerin olmasına ve oyunların yer almasına dikkat çeken Mehmet bu araçlar hakkında olumlu yönde görüşlerini dile getirmiştir. Farklı örnekler ile olumlu yönlerini dile getiren Mehmet'e ait görüşler şu şekildedir:

Web 2.0 araçları hakkında genel olarak olumlu şeyler söyleyebilirim. Kısaca güzel, eğlenceli bir süreçti, birçok uygulama vardı, farklı farklı etkinlikler yaptık resim çizdik, oyun oynadık, alıştırmalar yaptık. Grup arkadaşlarımızla yarışmalar yapabildik. Aklıma şu an gelen Web 2.0 araçları Canva, Prezi, Khoot, Wordwall olabilir.

Sosyal Bilgiler konularında yer alan soyut konu ve kavramların Web 2.0 araçları yardımıyla somut hale geldiğini vurgulayan, süreci eğlenceli bulan ve kalıcı öğrenmeye yardımcı alıştırmaların olduğunu düşünen Yiğit düşüncelerini ifade ederken “Genel olarak güzeldi, anlayamadığım birçok konuyu somut hale getirdi. Anlamama yardımcı oldu. Hem de eğlenceliydi, eğlenirken öğrenmiş oldum. Alıştırmalar yaptık tekrar oldu. Görseller ve hareketli şeyler vardı dikkatimi çekti.” cümlelerini kullanmıştır.

Ders sürecinde Web 2.0 araçlarının kullanıma yönelik öğrenci görüşleri ele alındığında; öğrenciler Web 2.0 araçlarını eğlenceli, zevkli ve öğrenmeye yardımcı olduğuna dair vurgular yapmışlardır. Ders sürecindeki video, görsel ve sunumların dikkat çekici olduğu, ders sonrasında yapılan alıştırmaların ise ders konularının kalıcılığını arttırdığına ilişkin görüşler belirtilmiştir. Öğrencilerin çoğunlukla Khoot, Canva, Prezi, Wordwall, Whatsapp, Instagram, MyQuiz gibi Web 2.0 araçlarını hatırladıkları görülmüştür.

Yapılan görüşmeler sonunda öğrenciler sürece ilişkin görüşlerinin olumlu olduğunu alıştırmalar ve oyunlar sayesinde bilgilerin kalıcı hale geldiğini, farklı etkinlikler ve uygulamaların dikkat çekici olduğunu dile getirmişlerdir.

Web 2.0 araçlarının Sosyal Bilgilerde kullanım sürecine ilişkin görüşler alındıktan sonra farklı isteklerinin olup olmadığını belirlemek istenmiştir. Bu nedenle katılımcılara “Ders sürecinde daha farklı olarak nelerin olmasını isterdiniz? Örnek vererek açıklayabilir misiniz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin çoğunlukla süreç

boyunca yapılan uygulamalar ve etkinliklerden memnun oldukları ortaya çıkarken, bazı öğrencilerin ise daha fazla oyun, materyal ve etkinlik istedikleri görülmüştür. Ders sürecinden sıkılmadığını ifade eden Kerem düşüncelerini “Aklıma şu an farklı birey gelmiyor. Zaten sıkılmadım derste ve Sosyal bilgiler sevdiğim bir ders.” biçiminde ifade etmiştir. Sürece ilişkin olumlu görüşler paylaşan Yiğit ders sürecinde daha fazla alıştırmaların olmasını istemiş ve görüşlerini “Genel olarak iyiydi daha fazla alıştırtma olsa mesela görselleri eşleştiresek onlar da güzel olurdu. Daha fazla uygulama olabilirdi.” şeklinde dile getirmiştir. Farklı materyallerin olmasını isteyen diğer bir katılımcı Mehmet görüşlerini “Farklı materyaller de yapabiliydik. Bunun için ders süresi yeter mi bilmiyorum. Aslında güzel şeyler yaptık ama daha çok soru çözmek isterdim.” cümleleriyle ifade ederken, Yaren ise düşüncelerini “Düşünüyorum ama farklı bir şey bulamadım, farklı hikâyeler okuyup etkinlikler yaptık, kendimizi değerlendirdik kâğıtlara bazen arkadaşlarımızı bizi de değerlendirdi.” biçiminde ifade etmiştir.

Ayrıca Web 2.0 araçlarının süreç içinde kullanılmasının teknoloji ve Sosyal Bilgiler dersine karşı herhangi bir farkındalık oluşturup oluşturmadığını ortaya çıkarmak amacıyla “Sosyal Bilgiler ders sürecinde Web 2.0 araçlarının kullanılması teknoloji kullanımına ya da Sosyal Bilgiler dersine karşı sizde herhangi bir farkındalık oluşturdu mu?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen veriler incelendiğinde sürece ve görüşmelere katılan öğrencilerde hem teknoloji kullanımı hem de Sosyal Bilgiler dersine yönelik olumlu yönde farkındalık meydana geldiği görülmüştür. Ders sürecinde kullanılan Web 2.0 araçları ile teknolojik araçlara ve Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konusuna ilgisinin arttığını vurgulayan Yağmur düşüncelerini “Farklı teknolojik aletleri öğrendim ve teknoloji kullanımına karşı ilgim arttı. Bende farklı alanlarda kullanmak isterim. Sosyal Bilgilerde ise hem derse karşı hem de kültürel mirasa karşı ilgim arttı.” biçiminde dile getirmiştir. Teknolojik araçlarla yalnızca oyun oynadığını belirten Yiğit düşüncelerini “Bilgisayardan yalnızca oyun oynayıp video izliyordum aslında farklı uygulamalara ders amaçlı oyunlarda yapabilirim. Sosyal Bilgilere karşıda daha eğlenceli geçti benim için diyebilirim.” cümleleriyle kendi düşüncelerini açıklamıştır. Teknoloji kullanımına karşı ilgisinin arttığını ifade eden diğer bir öğrenci Mehmet ise “Özellikle teknoloji kullanımına çok etkisi oldu farklı uygulamalar ve araçlar gördük. Biz kendimizde yapabiliriz, sorular oluşturabiliriz. Uygulamaların hepsi de dikkatimizi çekti.” şeklinde kendini ifade etmiştir.

Öğrencilerin Web 2.0 araçlarını Sosyal Bilgiler dersinin diğer öğrenme alanlarında kullanmak isteyip istemediklerini ortaya koymak amacıyla katılımcılara “Web 2.0 araçlarını Sosyal Bilgiler dersinin diğer öğrenme alanlarında kullanmak isterseniz nasıl kullanırdınız?” sorusu yöneltilmiştir. Görüşmeler sonrasında öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinin farklı öğrenme alanlarında Web 2.0 araçlarını kullanmayı istekli oldukları görülmüştür. Sosyal bilgiler dersinin; İnsanlar, Yerler ve Çevreler ile Bilim Teknoloji ve Toplum öğrenme alanlarında Web 2.0 araçlarının kullanımını isteyen Ahmet görüşlerini “Sosyal Bilgiler dersinde ise Yerler ve Çevreler ile Bilim Teknoloji ve Toplum öğrenme alanında olabilir.” şeklinde paylaşmıştır. Sosyal Bilgiler dersinin tüm öğrenme alanlarında bu araçların kullanılmasını isteyen Mehmet ise görüşlerini dile getirirken “Bence her öğrenme alanı olabilir. Çünkü hepsinin sonunda farklı sorular çözebiliriz. İnsanlar, Yerler ve Çevreler, Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanlarında da güzel olurdu.” ifadelerini kullanmıştır. Yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara bakıldığında öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinin diğer öğrenme alanlarında Web 2.0 araçlarından yararlanmak istedikleri görülmektedir.

Öğrencilerin Web 2.0 araçları ve bu araçlar ile sürdürülen Sosyal Bilgiler ders sürecine düşüncelerinin alınmasının ardından, Web 2.0 araçlarının kültürel miras aktarımı konusunda ne tür etkilerinin olduğuna ilişkin öğrenci görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Öğrencilerin kültürel miras aktarımına yönelik görüşleri Tablo 4.3’te yer almaktadır.

Tablo 4.3. Web 2.0 araçlarının kültürel miras konularının öğretime katkısı

Web 2.0 araçlarının kültürel miras aktarımına etkisi
Kültürel miras öğelerini tanıtmaları
Farklı kültürleri tanıtmaları
Kültürel mirasa ilişkin oyunların yer alması
Alıştırma ve etkinliklerle konuların pekiştirilmesi
Kültürel miras öğelerine dikkat çekmesi
Görseller ve videolar ile kültürel mirası tanıtmaları
Kültürel miras öğelerini somut hale getirmesi
Diğer kültürlere ait uygulamaları tanıtmaları
Geçmişe ait eserleri tanıtmaları

Tablo 4.3'te Web 2.0 araçlarının kültürel miras konularının öğretimine etkisine yönelik görüşleri yer almaktadır. Öğrenciler bu araçların kültürel miras aktarımına ilişkin katkıları “kültürel miras öğelerini tanıtmaları, farklı kültürleri tanıtmaları, kültürel mirasa ilişkin oyunların yer alması, alıştırmalar ve etkinliklerle ile konuların pekiştirilmesi, kültürel miras öğelerine dikkat çekmesi, görseller ve videolar ile kültürel mirası tanıtmaları, kültürel miras öğelerini somut hale getirmesi, diğer kültürlerle ait uygulamaları tanıtmaları, geçmişe ait eserleri tanıtmaları” şeklinde ifade etmişlerdir.

Bu katkılardan, kültürel miras öğelerini tanıtmaları konusunda örnekler veren Ali “Kültürel miras konusunda ise geçmişimize ait birçok eserin veya uygulamaların görsellerini görmemi sağladı.” şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir. Farklı kültür ve bu kültürlerle ilişkin uygulamaları tanıtmalarını örneklerle açıklayan Ali “Farklı kültürel öğeleri gördük, farklı ülkeleri ve kültürleri gördük. Kendi kültürümüzü öğrendik.” şeklinde kendini ifade ederken, Merve “Farklı farklı kültürler ile karşılaştırdık” sözlerini dile getirmiştir. Yiğit ise “Ülkemizdeki farklı kültürleri ve değerlerimizi de görmüş oldum” biçiminde kendini ifade etmiştir. Kültürel mirasa ilişkin oyunlar, video ve görsellerin yer almasına ilişkin görüşlerini ifade eden; Yağmur “... Oyunlar sayesinde eğlenerek alıştırmalar yaptım. Kültürel miras konusunda ise geçmişimize ait birçok eserin veya uygulamaların görsellerini görmemi sağladı.” şeklinde görüşlerini dile getirmiştir.

Alıştırmalar ve etkinliklerle kültürel miras konuların pekiştirilmesi konusunda görüşlerini Yiğit “Daha iyi aklımda kaldı bence. Kültür çok geniş bir konu bana göre fakat alıştırma yapınca, etkinlik yapınca daha kalıcı oldu diyebilirim.” şeklinde ifade ederken, Mehmet ise benzer şekilde “Ders sonunda yapmış olduğumuz etniklikler sayesinde kültürel miras öğelerini daha iyi hatırladım.” ifadelerini kullanmıştır. Kültürel miras konusunda geçmişimize ait eserlerin tanıtımında katkısı olduğunu düşünen Yaren bu konuya ilişkin düşüncelerini “Kültürel mirasın geçmişimize ait birçok eserin veya uygulamaların görsellerini görmemi sağladı. İnsanların ortaya koymuş olduğu maddi manevi her kültürel öğeyi anlama şansım oldu.” biçiminde ifade etmiştir.

Web 2.0 araçlarının kültürel mirasın aktarılmasına ilişkin görüşler alındıktan sonra bu araçların kültürel miras ile ilgili öğrenci davranışlarında herhangi bir değişim olup olmadığını ortaya konulması istenmiştir. Bu amaçla öğrencilere “Gerçekleştirilen eğitim uygulamalarından sonra kültürel miras ile ilgili davranışlarınızda nelere dikkat ediyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Yapılan görüşmelerden elde edilen verilere

bakılarak öğrencilerin kültürel mirasa ilişkin davranışlarında değişiklik olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Kültürel mirasa ilgisinin arttığını düşünen Merve düşüncelerini ifade ederken “Kültürel mirası sık duymam ona olan ilgimi arttırdı. Kültürel mirasımızı araştırmak ve daha çok şey öğrenmek isterim. Kültürel miras öğelerinin devam etmesi ve başkalarına öğretilmesi için bende bir şeyler yapabilirim bence. İnsanlar kültürel miras öğelerimize zarar verebiliyor bunu engellemek isterim” cümlelerinin kullanmıştır. Kültürel mirasımızı aktarmak ve korumak isteyen Yağmur ise düşüncelerini “Birçok güzel uygulamamız var bunları bende diğer nesillere, torunlarıma, çocuklarıma söylemek, göstermek isterim. Ayrıca ülkemizde çok güzel tarihi mekânlar var onların korunması için çalışmak isterdim.” şeklinde ifade etmiştir. Kerem ise “Özellikle kültürümüze ve dilimizin önemine karşı ilgim arttı. Türkçemizi daha iyi korumamız gerektiğini anladım” şeklinde kültürel miras artan ilgisini dile getirmiştir. Elanur ise kültürel mirası araştırma duygusunu geliştiğini ifade ederek “Günlük hayatta yaptığımız çoğu şeyin kültürümüzün özelliklerinden olduğunu öğrendim. Bu nedenle bir şey yaparken acaba önceki atalarımız nasıl yapıyormuş diye merak etmeye ve araştırmaya başladım.” şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir

Yapılan görüşmelerden Web 2.0 araçlarının kültürel miras aktarımına, geçmişe ait eserleri ve farklı kültürleri tanıtmaya yardımcı olduğu, görsel ve videolar ile soyut kavramları somutlaştırdığı, farklı etkinlik süreçleri ile bilgileri kalıcı hale getirdiği ortaya konulmuştur.

Öğrencilerin uygulama sürecinde herhangi bir zorlukla karşılaşp karşılaşmadığını ortaya koymak amacıyla “Ders sürecinde Web 2.0 araçlarından yararlanırken ne tür zorluklarla karşılaştınız?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu süreç içinde Web 2.0 araçlarının kullanımına yönelik herhangi bir sorun yaşamadığını dile getirirken bir kısım öğrenci ise yalnızca internet alt yapısına bağlı olarak küçük sorunlar yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

Süreç boyunca internet altyapısından kaynaklı kısa süreli bir sorun yaşadığını ifade eden Ahmet “Hatırladığım büyük bir sorun yok, zaten öğretmenimizle de sürekli iletişim halindeydik. Sınıfta bir kere internet donmuştu video ilerlemedi.” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Sürece ilişkin duygularını yansıtan Yiğit görüşlerini “İlk başta alışmak zor oldu farklı bir ders gibi geldi fakat sonradan alıştım. Bazı uygulamaların isimlerinin İngilizce olması beni ilk başta korkuttu diyebilirim. Çok büyük bir sorun

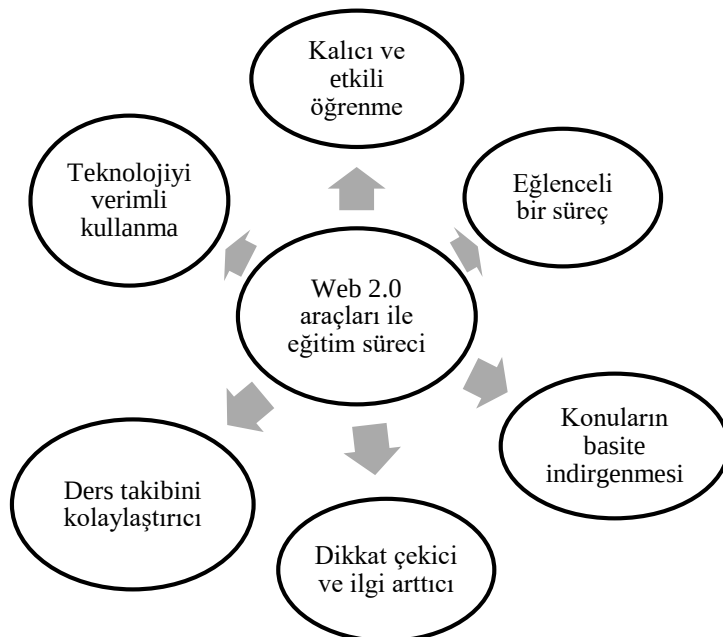
yaşamadım.” cümleleriyle dile getirmiştir. Arkadaşları ile iş birliği içinde olduğunu söyleyen Elanur “Aslında pek sorun yaşamadım. Çünkü sınıfın grubunda diğer arkadaşlarımızla birlikte konuşma şansımız vardı. Yalnızca bir defa sınıfta internet gitmişti o zaman küçük bir sorun yaşamıştık.” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin ders sürecinde Web 2.0 araçlarına ilişkin çok fazla sorun yaşamadıkları görülmüştür.

4.3. Uygulama Öğretmeninin Sosyal Bilgiler Dersinde Web 2.0 Araçlarına Dayalı Kültürel Miras Eğitimi Sürecine Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Deney grubunda yapılan uygulamalara ilişkin uygulama öğretmenin görüşlerini ortaya koymak amacıyla görüşmeler yapılmıştır. İlk olarak uygulama öğretmene “Web 2.0 teknolojilerinden yararlanarak yürütülen Sosyal Bilgiler eğitim süreci hakkında neler söyleyebilirsiniz? Genel olarak süreci nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Uygulama öğretmeni ilk olarak sürece ilişkin kendi duygularını ifade etmiştir. Uygulama öğretmenin sürece ilişkin görüşleri aşağıda yer almaktadır:

Süreç hem benim için hem de öğrenciler için yoğun geçti diyebilirim. Öğrenciler gibi bende ilk olarak ön yargılı davrandım çünkü bilmediğim bir alandı Web 2.0 araçları ve uygulama konusunda sıkıntı olabileceğini düşündüm ancak sizinle sürekli iş birliği içinde hareket etmek benim işimi kolaylaştırdı. Zaten hazırlamış olduğunuz ders planlarında da her ayrıntı vardı.

Sürece ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen temalar aşağıda sunulmuştur.

Şekil 4.6. Web 2.0 araçları ile eğitim süreci

Şekil 4.6’da Web 2.0 araçlarına ilişkin uygulama öğreneninin görüşleri yer almaktadır. Uygulama öğretmeni Web 2.0 araçlarına yönelik dikkat çekici, ilgi arttırıcı, ders takibini kolaylaştırıcı biçiminde görüşlerini belirtmiştir. Düşüncelerini ifade ederken aşağıdaki cümleleri kullanmıştır:

Öğrenciler demiştir zaten onlarda bu ders sürecini ilgiyle takip etti. Sosyal Bilgiler dersimizi zaten seviyorlardı şu an teknoloji ve farklı etkinlikler ile harmanlanmış olması süreci daha olumlu yönde etkiledi ve onların dikkatini çekti.

Ayrıca ders konularının daha anlaşılır olmasında fayda sağladığını söyleyen öğretmen bu düşüncelerini “Sosyal Bilgiler ders konularımız bildiğiniz gibi yoğun bilgi içermektedir, aslında bu araçlarla konular daha anlaşılması kolay ve öğrenci seviyesine hazır hale getirilebilir” şeklinde ifade etmiştir. Öğrencilerin ders sürecinde eğlendiğini gözlemleyen öğretmen bu durumu “Farklı görsellerin, videoların ve oyunların olması öğrencileri çok eğlendirdi.” sözleriyle dile getirmiştir. Web 2.0 araçlarının evde ders ve ödev takibini kolaylaştırdığını, teknolojik uygulamaların ders amaçlı kullanıldığını düşünen öğretmen “Web 2.0 araçları üzerinden ev ödevlerinin verilmesi onların evde ders çalışma takibinin yapılmasını kolaylaştırdı diyebilirim, bu sayede teknoloji ders amaçlı kullanmaya başlamış oldu.” sözleriyle düşüncelerini ifade etmiştir. Web 2.0 uygulamalarının kültürel miras aktarımı konusunda etkilerine yönelik öğretmen görüşünü ortaya koymak amacıyla “Kültürel miras aktarımı konusunda Web 2.0 teknolojilerinin etkisine yönelik düşünceleriniz nelerdir? Örnek vererek açıklayabilir misiniz?” sorusu yöneltilmiştir. Kültürel miras aktarımında bu araçların etkili olduğunu düşünen öğretmen düşüncelerini “Kültürel miras konusunun öğrencilere aktarılması konusunda etkili olduğunu düşünüyorum. Çünkü öğrencilerin dikkatini çeken zaten video, görsel ve oyunlardır. Kültürel öğeler, kültürel miras ve diğer ders konularına ilişkin video, görsel ve etkinliklerin olması öğrencilerde daha kalıcı oldu bence.” şeklinde ifade etmiştir. Ders süreci içinde herhangi bir olumsuzlukla karşılaşp karşılaşmadığını ortaya koymak amacıyla uygulama öğretmenine “Ders sürecinde herhangi bir olumsuzluk veya sorunla karşılaştınız mı?” sorusu yöneltilmiştir. Uygulama öğretmeni sürece ilişkin olarak “Ders sürecinde kayda değer büyük bir sorun

yaşamadık, süreç başında ön yargılı düşünmüştüm sorun olabilir diye ancak o kadar korkulacak bir şey yokmuş, zamanla zevk vermeye başladı. Bazı etkinliklerin ev ödevi olması ders süresinin ayarlama da sıkıntı olmasını engelledi.” sözleriyle kendini ifade etmiştir.

Son olarak uygulama öğretmenin süreci yönelik olarak farklı bir görüşünün olup olmadığını ortaya koymak amacıyla “Ekleyebileceğiniz herhangi görüş veya öneriniz var mı?” sorusu yöneltilmiştir. Uygulama öğretmeni “Yapılan etkinlikler daha geniş bir sürece yayılabilir. Bildiğimiz gibi Sosyal Bilgiler dersinde çok fazla soyut kavram ve konu yer almaktadır, bunların aktarılması kalıcı şekilde öğretilmesi oldukça sıkıntılı, emek isteyen bir süreç. Diğer konularda da bu tür uygulamalar olabilir.” ifadelerini kullanarak diğer öğrenme alanlarında da bu araçlardan yararlanılabileceğini dile getirmiştir. Uygulama öğretmeniyle yapılan görüşmelerden öğretmenin Web 2.0 araçlarını hem Sosyal Bilgiler ders sürecinde hem de kültürel miras aktarımında etkili olduğunu dile getirirken, kavramları somutlaştırdığını, süreci dikkat çekici ve etkileyici olarak gördüğünü, diğer ünitelerde de kullanılması gerektiğini ifade etmiştir.

4.4. Web 2.0 Araçları Etkinliklerine Dayalı Derslerin Yürütüldüğü Deney Grubu ile Mevcut Öğretim Programının Uygulandığı Kontrol Gruplarındaki Gözlemlerden Elde Edilen Bulgu ve Yorumlar

Sosyal Bilgiler dersi kültürel miras aktarımında Web 2.0 araçlarının etkisine ilişkin elde edilen verilerin daha ayrıntılı değerlendirilmesi ve bütünsel biçimde yorumlanabilmesi için deney ve kontrol grubuna ait 11 haftalık süreç araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Gözlem sürecine ait bulgu ve yorumlar gözlem forumu ile aynı doğrultuda derse giriş aşaması, etkinliklerin uygulama aşaması ve değerlendirme süreci olarak tablolar halinde aşağıda sunulmuştur. Gözlem sürecinde dersin giriş aşamasına dair ulaşılan bulgular Tablo 4.4’te yer almaktadır.

Tablo 4.4. Gözlem sürecinde dersin giriş aşamasına dair elde edilen bulgular

Derse Giriş Aşaması	(f)
Öğretmenin derse hazırlıklı gelmesi	11
Öğretmenin bir önceki dersin konusunu tekrar edip hatırlatması	9
Öğretmenin derse girişte konuyla ilgili merak uyandırması	11

Öğretmenin derse etkili giriş yapması	10
Öğrencilerin ön bilgilerinin ortaya konulması	8
Öğretmenin derse giriş için hazırlanan materyalleri kullanması	11
Öğrencilerin ders konusundan haberdar edilmesi	11
Öğretmenin derse girişte güdüleyici sorular yöneltmesi	9
Öğretmenin etkinliklere karşı öğrencileri haberdar etmesi	11
Ders kazanımlarına uygun Web 2.0 uygulamalarıyla etkinliklerin düzenlenmesi	11

Tablo 4.4’te bir hafta boyunca dersin giriş sürecine ilişkin bilgiler ve bu sürece ait gözlemler sonrası elde edilen frekansların yer aldığı görülmektedir. Bulgular incelendiğinde; uygulama öğretmenin on bir hafta boyunca her ders saatine hazırlıklı geldiği, öğretmenin derse girişte konuyla ilgili merak uyandırdığı, öğretmenin derse giriş için hazırlanan materyalleri özenle ve düzenli olarak kullandığı, her dersin girişinde öğrencilerin ders konusundan ve etkinliklerden haberdar edildiği, öğretmenin Web 2.0 uygulamaları ile etkinliklerini düzenlediği görülmektedir. Önceki derslerin konu tekrarı, derse etkili giriş yapması, ön bilgilerinin ortaya konulması ve derse girişte güdüleyici sorular yöneltmesinde bazı haftalarda öğretmenin kısmen yeterli olduğu görülmektedir. Gözlem sürecine ilişkin araştırmacı notları şu şekildedir:

12-18 Eylül 2022 haftasında öğretmen derse girip önceki konuların tekrarını yaptıktan sonra, “Evde, okulda veya akraba ziyaretlerinde neden farklı isimlerle çağırılıp, farklı görevler alıyoruz?” sorusunu sorarak öğrencilerin dikkatini çekti gelen cevapların ardından “Bu dersimizde öğreneceğimiz bilgiler sayede toplum içinde nasıl davranmamız gerektiğini algılayacağız” dedi. Öğretmenin hazırlanan ders planına göre derse giriş yaptığı gözlemlenmiştir. 03-09 Ekim 2022 haftasında öğretmen derse giriş yaptıktan sonra öğrencileri konudan haberdar etmek için “Bugün toplumsal birlikteliğin oluşmasında toplumsal dayanışmayı destekleyici faaliyetleri öğreneceğiz” dedi. Ardından “Toplumsal ihtiyaçlarımızı karşılayan hangi kurum ve kuruluşları biliyorsunuz?” sorusunu yöneltti ve gelen cevaplar ile derse geçtiği gözlemlenmiştir. 31 Ekim- 06 Kasım 2022 tarihlerinde yapılan gözlemlere göre öğretmenin bir önceki konulardan örnekler vererek konu tekrarı yaptığı sonrasında “Ayrıca Türk ve İslam kültürünün sentezi olan özellikleri öğreneceğiz.” diyerek öğrencileri güdülediği görülmüştür. Yapılan gözlemler sonucunda uygulama öğretmenin hazırlanan ders

planı ile uyumlu ders işlediği görülmektedir. Deney grubunda etkinliklerin uygulama sürecine ilişkin gözlemlerden elde edilen bulgular Tablo 4.5’te yer almaktadır.

Tablo 4.5. Deney grubunda gözlemlerden elde edilen bulgular

Etkinliklerin uygulama aşaması	(f)
Öğretmenin sürece yeteri şekilde rehber olması	11
Öğretmenin Web 2.0 araçlarının kullanımı sürecinde yönergelere uyması	11
Öğretmenin Web 2.0 araçlarını etkili ve dikkat çekici biçimde kullanabilmesi	11
Öğrencilerin grup çalışması için sağlıklı şekilde grup oluşturabilmesi	10
Öğrencilerin süreç içinde etkili öğretmen ile iletişim kurabilmesi	10
Öğrencilerin Web 2.0 araçlarını istekli kullanabilmesi	11
Öğrencilerin grup içi iletişimi sağlaması	9
Öğrencilerin Web 2.0 araçlarına sorunsuz erişim sağlaması	9

Deney grubunda gerçekleştirilen etkinlik süreci gözlemlendiğinde uygulama öğretmenin “süreç boyunca öğrencilere yeteri şekilde rehber olduğu, yönergelere uyduğu, Web 2.0 araçlarını etkili ve dikkat çekici biçimde kullandığı, öğrencilerin Web 2.0 araçlarını istekli bir şekilde kullandığı görülmektedir. Ancak öğrencilerin grup oluşturma sürecinde birtakım sorun yaşadıkları bu sorunların arkadaş seçme isteğinden kaynaklı olduğu bundan dolayı grup içi iletişimde sorunların yaşandığı görülmüştür. Ayrıca kısmen de olsa ders sürecinde Web 2.0 araçlarına erişim sağlamasında internet kaynaklı bazı sorunların meydana geldiği gözlemlenmiştir. Gözlem sürecine ilişkin araştırmacı notları şu şekildedir:

19 - 25 Eylül 2022 ders haftasında öğretmen akıllı tahtadan Storyjumper Web 2.0 aracıyla hazırlanmış olan e-kitaptan yararlanarak dersini işledi. 26 Eylül – 02 Ekim 2022 tarihleri arasında, öğretmen konuyla ilgili önceden hazırlanan önyargı örnekleri içeren hikâyeleri öğrencilere okuttu ve onlardan kendilerini hikâye kahramanlarının yerine koymalarını istedi. 31 Ekim – 06 Kasım haftasında öğretmen öğrencilerle İslamiyet dönemine ait zaman ve kronoloji haritası oluşturdu.

Yapılan gözlemlerde uygulama öğretmenin etkinlikleri uygulama aşamasında öğrencilere yardımcı olduğu, onlara süreç boyunca rehberlik ettiği görülmektedir.

Tablo 4.6. Deney grubu değerlendirme sürecine ait gözlemlerden ulaşılan bulgular

Değerlendirme Aşaması	(f)
Hazırlanan materyallerin verimli ve etkili kullanılması	11
Öğrencilerin ders sonunda soru ve görüşlerinin alınması	9
Öğretmen tarafından dersin toparlanması ve bitirilmesi	10
Diğer ders saati için gerekli bilgilendirilmenin yapılması	10
Öğretmenin ders sırasında yaşanan aksamalara dikkat etmesi	11
Öğrencilere evde Web 2.0 araçları ile yapılacaklar hakkında bilgi verilmesi	11
Öğretmenin zamanı etkili ve verimli kullanabilmesi	9
Öğrencilerin ders içi yaşadığı sorunlara çözüm aranması	11
Öğrencilerin kendileri geliştirmeleri için Web 2.0 araçlarını kullanabilmeleri	11

Tablo 4.6’da ele alındığında deney grubuna ait değerlendirme sürecine ilişkin gözlem verileri görülmektedir. Elde edilen gözlem verilerin göre değerlendirme sürecinde hazırlanan sürece yönelik materyallerin verimli kullanıldığı, değerlendirme sürecinde yaşanan sorunlara öğretmenin dikkat ettiği, evde Web 2.0 araçlarının kullanımına ilişkin öğrencilere yeteri düzeyde bilgi verildiği ve öğrencilerin kendilerini geliştirmek, ders çalışmak için bu araçları kullandığı gözlemlenmiştir. Ancak değerlendirme süreci boyunca bazı ders saatlerinde sürenin etkinliklere ayrılması ve konuların diğer saatinde de aynı olması nedeniyle ders sonunda öğrenci soru ve görüşlerinin alınmadığı, diğer ders saati için ayrıntılı bilgilendirmelerin yapılmadığı bunun yerine konu bitiminde, kullanılan Web 2.0 aracına ve konuya ilişkin görüşlerin alındığı gözlemlenmiştir. Gözlem sürecine ilişkin araştırmacı notları şu şekildedir:

19 - 25 Eylül 2022 ders haftasında öğretmen ders sonunda akran değerlendirme amaçlı hazırlanan değerlendirme ölçeğini öğrencilere dağıttı ve doldurmaları için süre verdi. Ayrıca “ Ev ödevi olarak sizinle paylaşacağım link adresinden ulaşıp çevrimiçi olarak soruları çözmeniz gerekmektedir.” diyerek dersi bitirdi. 26 Eylül – 02 Ekim tarihleri arasında öğretmen ders sonunda “Sonuç kısmı çıkarılmış olarak verdiğim hikâyeleri şimdi sizler kendiniz düşüncelerinize göre doldurun.” dedi ve öğrencilerden gelen cevaplarla dersin değerlendirme aşamasını bitirdi. Sonrasında öğretmen değerlendirme için ev ödevi olarak Wordwall adresinden değerlendirme sorularını çözmelerini söyledi. 03 – 09 Ekim 2022 tarihleri arasında değerlendirme sürecinde öğretmen “Türkler tarih boyunca yardımlaşma ve dayanışmanın en güzel örneklerini sergilemişlerdir.” diyerek dersi özetledi. Ev ödevi olarak ders sürecinde işlenen

konularla ilgili hazırlanmış olan, Khoot Web 2.0 aracından yararlanarak hazırlanan soruları çözmeleri gerektiğini duyurdu. Kontrol grubu her hafta düzenli biçimde gözlemlenmiştir, gözlem sürecine yönelik elde edilen bulgular giriş, gelişme ve değerlendirme başlıkları halinde tablolarda yer almaktadır.

Tablo 4.7. Kontrol grubunda derse giriş aşamasına ilişkin gözlem bulguları

Derse Giriş Aşaması	(f)
Öğretmen derse hazırlıklı gelmesi	11
Öğretmen bir önceki dersin konusunu tekrar edip hatırlatması	8
Öğretmenin derse girişte konuyla ilgili merak uyandırması	8
Öğretmenin etkinlikler ve ders konularıyla ilgili öğrencileri haberdar etmesi	9
Öğretmenin derse etkili giriş yapması	10
Öğrencilerin ön bilgilerinin ortaya konulması	10
Öğretmenin derse girişte güdüleyici sorular yöneltmesi	9

Tablo 4.7’de kontrol grubuna ait gözlemlerden elde edilen veriler yer almaktadır. Yapılan gözlemlere göre uygulama öğretmenin kontrol grubuna her hafta hazırlıklı geldiği görülmektedir. Ayrıca uygulama öğretmenin; önceki dersin konularını tekrar etmeyi, ön bilgileri ortaya koymayı, konuya ilişkin merak uyandırmayı, etkili giriş yapmayı ve etkili bir giriş yapmayı kısmen yaptığı gözlemlenmiştir. Gözlem sürecine ilişkin araştırmacı tarafından alınan notlar aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.8. Kontrol grubunda gelişme aşamasına ilişkin gözlem bulgular

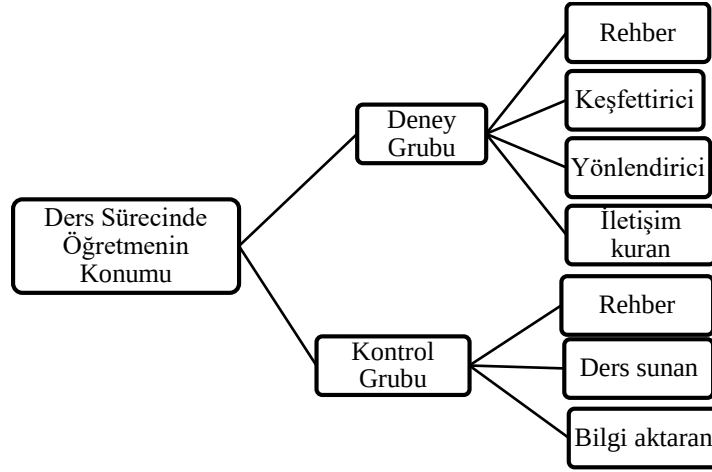
Gelişme Aşaması	(f)
Öğretmenin ders içinde yeteri şekilde rehber olması	9
Öğretmenin ders sürecini etkili ve verimli kullanması	9
Öğretmenin farklı öğretim tekniklerinden yararlanması	7
Öğretmenin sınıf içinde iş birliğini sağlaması	7
Öğrencilerin grup çalışması için sağlıklı şekilde grup oluşturabilmesi	7
Öğrencilerin süreç içinde etkili iletişim kurabilmesi	7
Öğrencilerin derse aktif katılımın sağlanması	6

Tablo 4.8 incelendiğinde kontrol grubu sınıfında işlenen dersin gelişme aşamasına ait elde edilen veriler görülmektedir. Elde edilen verilere göre uygulama öğretmenin ders sürecinde kısmen rehber olabildiği, sürenin verimli kullanılmasında sorunların meydana geldiği, kısıtlı sayıda yöntem ve tekniklerin kullanıldığı, öğrencilerin grup oluşturma ve ders aktif katılımı için istenen ortamın var olmadığı gözlemlenmiştir. Dersin değerlendirme aşamasına ilişkin gözlem bulguları Tablo 4.9’da sunulmuştur.

Tablo 4.9. Kontrol grubunda değerlendirmeye ilişkin gözlem bulguları

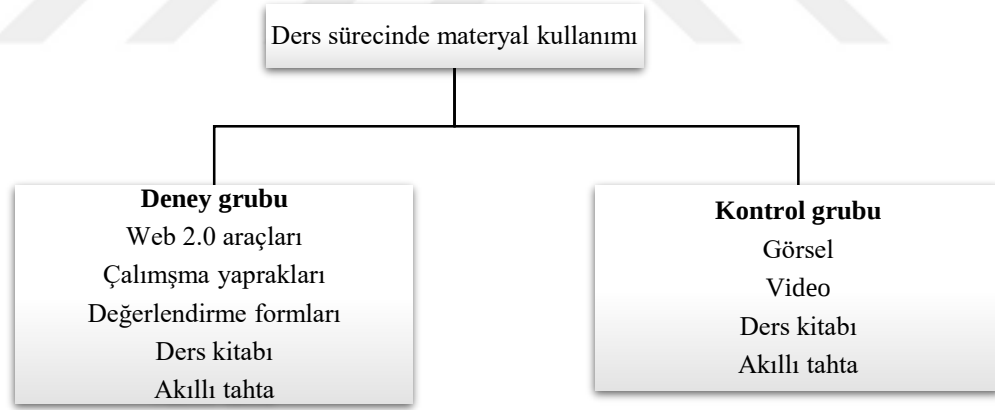
Değerlendirme Aşaması	(f)
Öğrencilerin ders sonunda soru ve görüşlerinin alınması	9
Öğretmen tarafından dersin toparlanması ve bitirilmesi	9
Diğer ders saati için gerekli bilgilendirilmenin yapılması	8
Öğretmenin değerlendirme için materyal hazırlayıp etkili biçimde kullanması	8
Öğretmenin zamanı etkili ve verimli kullanabilmesi	8
Öğrencilerin ders içi yaşadığı sorunlara çözüm aranması	9

Tablo incelendiğinde kontrol grubu sınıfında dersin değerlendirme aşamasına ilişkin gözlem bulguları görülmektedir. Uygulama öğretmenin kontrol sınıfında ders sonunda öğrenci görüşlerinin alınmasında sürenin yetersiz kaldığı, diğer ders süreci için bilgilendirmelerin kısıtlı olduğu görülmüştür. Yapılan gözlemler sonucunda elde edilen verilerden deney ve kontrol gruplarına ait detaylı analizler yapılmış ve sürece ilişkin öğrenci ve öğretmenin konumu, ders sürecinde materyal kullanımı, kullanılan yöntem, teknik ve stratejiler arasındaki farklılıklar ile ölçme değerlendirmelere ait veriler aşağıda sunulmuştur.

Şekil 4.7. Deney ve kontrol gruplarında ders sürecinde öğretmenin rolü

Şekil 4.7’de deney ve kontrol gruplarında uygulama öğretmenin sınıf içindeki rolü ortaya konulmuştur. Deney grubunda uygulama öğretmeni, rehber, öğrencileri keşfettirici ve yönlendirici, öğrenciler arası iletişim sağlayan konumda iken; kontrol grubunda, öğrencilere rehberlik eden, onlara dersi sunan ve öğrencilere ders ile bilgileri aktaran öğretmen konumundadır.

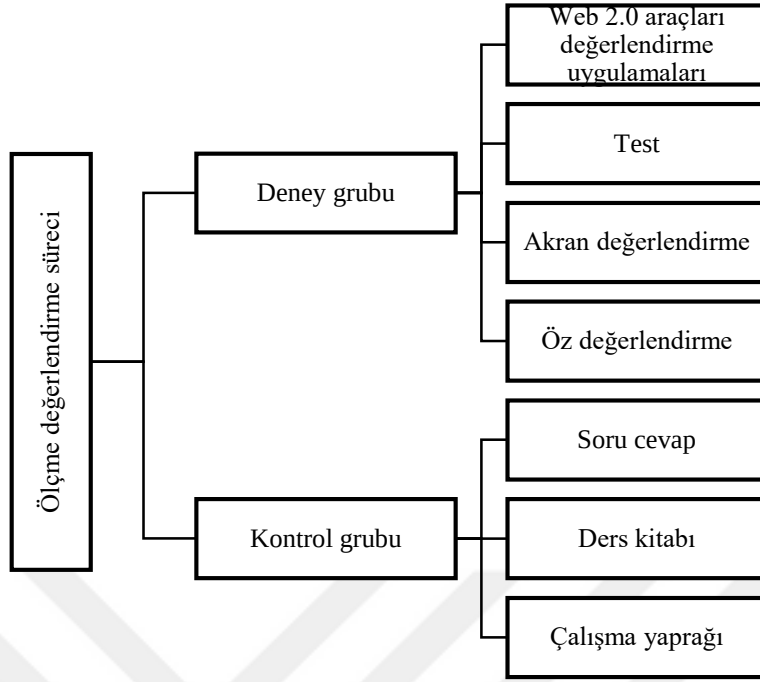
Şekil 4.8. Deney ve kontrol gruplarında ders sürecinde materyal kullanımı

Şekil incelendiğinde deney ve kontrol gruplarında ders sürecinde materyal kullanımına ilişkin farklılıklar görülmektedir. Deney grubunda Web 2.0 araçları ile hazırlanan materyaller, çalışma yaprakları, süreç sonunda değerlendirme formları, ders kitabı ve akıllı tahtadan yararlanırken, kontrol grubunda; görseller, videolar, ders kitabı ve akıllı tahta materyal olarak kullanılmaktadır. Deney ve kontrol gruplarında kullanılan yöntem, teknik ve stratejiler ise Tablo 4.10’da sunulmuştur.

Tablo 4.10. Deney ve kontrol gruplarında kullanılan yöntem ve teknikler

Kullanılan Yöntem ve Teknikler	
Deney grubu	Kontrol grubu
İş birliği	Soru cevap

Tablo 4.10’da deney ve kontrol gruplarında ders sürecinde kullanılan yöntem, teknik ve stratejilerin kullanımına ilişkin farklılıklar yer almaktadır. Deney grubunda; iş birliği, tartışma, proje, fikir tarama, rol oynama, düz anlatım, beyin fırtınası, kavram haritası, konuşma halkası, metafor oluşturma, hikâye tamamlama, kelime ilişkilendirme yöntem, teknik ve stratejileri kullanılmaktayken, kontrol grubunda ise tartışma, soru cevap, düz anlatım, fikir tarama yöntem, teknik ve stratejileri kullanılmıştır. Ölçme değerlendirme sürecine ait temalar Şekil 4.9’da sunulmuştur.

Şekil 4.9. Yapılan gözlemlere göre ölçme ve değerlendirme süreçleri

Şekil 4.9’da deney ve kontrol gruplarında ders sürecinde ölçme değerlendirme sürecine ilişkin gözlemlerden elde edilen veriler görülmektedir. Deney grubunda; Web 2.0 araçları değerlendirme uygulamaları, testler, akran değerlendirme ölçekleri, öz değerlendirme formları yer alırken kontrol grubunda soru cevaplar, ders kitaplarında yer alan ünite değerlendirme soruları ve çalışma yaprakları yer almaktadır.

Elde edilen nicel ve nitel bulgulara bakıldığında bulguların birbirini desteklediği görülmektedir. Nicel verilerden ulaşılan sonuçlara göre Web 2.0 araçları ile desteklenen kültürel miras eğitiminin öğrenci başarılarını arttırdığı görülmüştür. Bu sonuçları desekler biçimde öğrenci görüşleri ve gözlem sürecinde de Web2.0 araçlarının öğrenci başarısını arttırmaya yardımcı olduğu, ders sürecinde öğrencileri aktif hale getirdiği görülmüştür. Uygulama öğretmeni ile yapılan görüşmelerde de öğretmenin kültürel miras eğitimi sürecinde Web 2.0 araçlarının etkili olduğuna ilişkin görüşler belirtmiştir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular kapsamında ulaşılan sonuçlara, ulaşılan sonuçların alanyazındaki benzer araştırma sonuçları ile ilişkilendirilerek tartışılmasına ve araştırma sonuçlarından yola çıkılarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Kültürel miras eğitiminde Web 2.0 araçlarının kullanımına etkisinin araştırıldığı bu çalışma; karma araştırma yöntemine ait gömülü karma desen ile yürütülmüştür. 2022-2023 eğitim öğretim yılında 6. sınıf öğrencileri ile yürütülen araştırmanın katılımcı grubunu Ardahan ilinde bulunan bir devlet ortaokulunun 6E ve 6F sınıflarında yer alan öğrenciler ile bu sınıflarda Sosyal Bilgiler dersini yürüten Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın deney grubunu 29 katılımcıdan oluşan 6E sınıfı oluştururken, kontrol grubunu ise 30 kişiden oluşan 6F sınıfı oluşturmaktadır. Araştırma Birey ve Toplum öğrenme alanı ile Kültür ve Miras öğrenme alanlarında yer alan kazanımlarına yönelik hazırlanan Web 2.0 araçlarının uygulama sürecini kapsayan 11 hafta ve 33 ders saatinden oluşmaktadır. Araştırma verileri kültürel miras eğitimi akademik başarı testi, uygulama öğretmeni ve öğrencilere yönelik hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile kontrol ve deney gruplarına ayrı ayrı hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış gözlem formlarından oluşmaktadır. Araştırma boyunca elde edilen veriler istatistiksel ve nitel veri çözümleme tekniklerine tabii tutularak sonuçlara ulaşılmıştır.

5.1.1. Web 2.0 araçlarına dayalı olarak geliştirilen kültürel miras eğitimi etkinliklerinin öğrenci başarıları üzerindeki etkililiğine ilişkin sonuçlar

Uygulanan deneysel işlemler sonucunda yapılan son testler ile uygulanan Web 2.0 araçlarına dayalı etinkilerin deney grubu lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Ayrıca deney grubuna ait test sonuçları kendi arasında karşılaştırılmış ve bu gruba ait ön test ve son test sonuçlarında anlamlı farklılık oluşturduğu görülmüştür. Buna göre Sosyal Bilgiler dersinde Web 2.0 araçları kullanımının kültürel miras eğitime katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2. Web 2.0 araçlarına dayalı olarak geliştirilen kültürel miras eğitimi etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin algılarına ilişkin sonuçlar

Öğrenci görüşlerinden ulaşılan sonuçlara bakıldığında kültürel miras eğitiminde Web 2.0 araçları kullanımının öğrencilerin kültür ve kültürle ilişkili kavramları öğrenmelerine yönelik farkındalık oluşturduğu, onların bu kavramları açıklarken günlük yaşamlarından örneklendirdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin kültür kavramını; geçmişten günümüze kadar gelen, hayatımızın içinde olan, örf, adet gelenek ve göreneklerimizi yansıtan, bizi diğer toplumlardan ayıran her türlü uygulama olarak açıkladıkları görülmüştür. Kültürel miras öğeleri olarak öğrencilerin; “bayramlarımız, kına gecesi ve düğünlerimiz, misafirperverlik, gelenek ve göreneklerimiz, mimari yapılarımız, dilimiz, dini öğelerimiz ve yemeklerimiz” şeklinde sınıflandırma yaptıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin teknolojik araçlara yönelik ilgilerinin arttığı, bu araçları ders amaçlı kullanmaya istekli oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Web 2.0 araçları ile Sosyal Bilgiler ders sürecine ilişkin öğrenciler; süreci genel olarak kalıcı, etkileyici ve zevkli bulduklarını, görseller ve videoların derse katkı sağladığını, alıştırmaların bilgilerin kalıcılığına yardımcı olduğunu, soyut konuları somutlaştırdığını belirtmişlerdir. Kültürel miras eğitimi noktasında ise Web 2.0 araçlarının; kültürel miras öğelerini ve farklı kültürleri tanıtmaya, alıştırmalar ve etkinliklerle konuları pekiştirmesi, görseller ile kültürel miras öğelerini ve eserlerini tanıtmaya konusunda yardımcı olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Süreç içinde yaşanan sorunlara yönelik bir kısım öğrenci derste internet bağlantısının yavaş olduğunu, videonun donduğunu ilerlemekte sıkıntı yaşandığını belirtmiştir. Bunların yanında Web 2.0 araçlarının kültürel miras konusunda öğrenci davranışlarında farklı değişim süreçlerine yol açtığı görülmüştür. Örneğin öğrenciler kendi kültürel öğelerini tanıtmaya ve tanıma konusunda istekli olmuşlardır. Öğrencilerin kültürel miras eserlerini korumaya yönelik farkındalıkları artmıştır. Öğrenciler Web 2.0 araçları ile yürütülen ders sürecinde alıştırmaların ve ders içerikli oyunların daha fazla olması yönünde görüşlerini belirtmişlerdir.

5.1.3. Uygulama öğretmeninin sosyal bilgiler dersinde Web 2.0 araçlarına dayalı kültürel miras eğitimi sürecine ilişkin görüşlerinden elde edilen sonuçlar

Deney ve kontrol sınıfında dersi yürüten Sosyal Bilgiler öğretmeni ilk olarak sürece karşı ön yargılı olduğunu, ancak zaman içinde bu önyargının yok olduğu

belirtmiştir. Uygulama öğretmeninin Web 2.0 araçlarının; kalıcı ve etkili öğrenmeye katkı sağladığını, konuları kolay ve anlaşılır kıldığını, dikkat çekici, ilgi arttırıcı, eğlenceci bir süreç oluşturmaya yardımcı olduğuna ilişkin görüşler belirttiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca teknolojiyi ders amaçlı ve verimli kullanma konusundaki yararlarına da dikkat çekilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmeninin kültürel miras aktarımı konusuna Web 2.0 araçlarını faydalı bulduğu, özellikle video, görsel ve oyunlarla ile zenginleştirilmiş ders etkinliklerinin kültürel miras aktarımı konusunda öğrencileri motive ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen süreç içinde herhangi bir sorun yaşamadığını ifade ederek, iş birliği içinde süreci yürütenin kendisi içinde kolay olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğretmen bazı uygulamaların ev ödevi olarak verilmesinin süre sıkıntısını ortadan kaldırdığını ifade etmiştir. Uygulama öğretmeni tüm bunlara ek olarak Web 2.0 araçlarının diğer kazanımlara yayılması gerektiğini, ancak bu sürecin öğrencilerin ekran bağımlısı olmasına sebep olmayacak şekilde düzenlenmesi gerektiğini

5.1.4. Deney ve kontrol gruplarına yapılan gözlemler ile elde edilen sonuçlar

Sosyal Bilgiler dersi kültürel miras aktarımına ilişkin Web 2.0 araçlarının etkisine yönelik yürütülen çalışmada deney ve kontrol sınıflarında yapılan 11 haftalık gözlemler sonucunda deney ve kontrol gruplarında işlenen ders sürecinde farklılıkların olduğu gözlemlenmiş, elde edilen verilerden ulaşılan sonuçlar bu başlık altında sunulmuştur.

Deney grubunda; öğretmenin ders sürecine giriş aşamasında hazırlıklı geldiği, hazırlanan materyalleri dikkatli ve özenli biçimde kullandığı, sorularla derse öğrencileri güdülediği ve önceki konunun ders tekrarına önem verdiği gözlemlenmiştir. Web 2.0 araçlarının kullanım aşamasında ise öğretmenin bu araçları özenle kullanmaya önem verdiği ve öğrencilere rehber olduğu, ancak ders sürecinde internet bağından kaynaklı kısa süreli zorlukların yaşandığı görülmüştür. Değerlendirme süreci için hazırlanan etkinliklerin öğrenciler tarafından verimli şekilde kullanıldığı, gerekli yerlerde öğretmenin yol gösterici olduğu gözlemlenmiştir. Kontrol grubunda; dersin giriş, gelişme ve değerlendirme aşamalarında öğretmenin rehber olduğu, merak uyandırmaya ve dikkat çekmeye dikkat ettiği ancak kısıtlı sayıda etkinlik ve materyal kullanımının olduğu gözlemlenmiştir. İki sınıf grubu karşılaştırıldığında öğretmenin ders sürecindeki konumu, materyal, yöntem, teknik ve stratejilerin kullanımı ile ölçme ve

değerlendirme süreçlerine ilişkin farklılıklar olduğu görülmüştür. Kontrol grubunda öğretmen dersi sunan, bilgi aktaran konumda iken, deney grubunda öğrencilere rehber ve keşfettirici konumda olduğu, kontrol grubunda ders kitabı, video ve görsellerden yararlanılırken, deney grubunda öğrenciyi aktif hale getirecek ve onların dikkatini çekecek birden fazla materyalden yararlanıldığı, aynı şekilde kontrol grubunda sınırlı düzeyde yöntem, teknik ve strateji kullanılırken, deney grubunda birden fazla aktif öğrenme yöntem ve teknikleri kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca deney grubunda hem öğrenci hem de öğretmene birden fazla sorumluluk düştüğü, öğrencilerin önyargılarına rağmen süreç içinde kullanılan Web 2.0 araçları ve ekran değerlendirme, öz değerlendirme, rol oynama, hikâye tamamlama ya da çalışma yaprakları gibi diğer çalışma etkinliklerinin öğrencilerin dikkatini çektiği, sürece öğrencilerin istekli katıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf mevcudunun kalabalık olması hem deney hem de kontrol sınıfında etkinliklere katılma, grup oluşturma gibi aşamalarda soruna yol açtığı gözlemlenmiştir.

5.2. Tartışma

Sosyal Bilgiler dersi kültürel miras eğitiminde Web 2.0 araçlarının etkisini ortaya koymaya çalışan bu araştırmanın sonucunda Web 2.0 araçlarının kültürel miras aktarımında etkili olduğu görülmüştür. Araştırmada Web 2.0 araçlarının öğrencilerin dikkatini çektiği ve onların kültürel miras konularını öğrenmesine yardımcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışma sonucunda Sosyal Bilgiler eğitiminde Web 2.0 araçları kullanımının yararlı ve öğrenci başarısını artırmada etkili olduğu görülmüştür. Merç (2017) Web 2.0 araçlarından olan Google Eart uygulamasının, Öner (2017) ve Yerli (2018) EBA uygulamasının, Demir (2019) dijital öykülerin, Tak ve Demir (2019) yazılım araçlarının, Azı (2020), Aslan ve Çakmak (2021) artırılmış gerçeklik uygulamalarının, Çelik (2021) dijital hikâye araçlarının Sosyal Bilgiler dersinde başarıyı arttırdığını belirtmiştir. Ayrıca Byrne (2009) Web 2.0'ın öğrenme üzerindeki etkisini ortaya koyarken, Terrell, Richardson ve Hamilton (2011) Web 2.0 araçlarının başarıya olan etkisine ilişkin sonuçlara ulaşılmıştır. Batıbay (2019) Web 2.0 araçları ile ders içindeki uygulamaların Türkçe dersinde dikkat çekici ve başarıyı artırıcı etkisini belirlemiştir. Yıldırım (2020) 7. sınıf Fen Bilgisi dersinde Web 2.0 araçlarının kullanılmasının öğrenci başarısına etkisini belirtirken, Sügümlü ve Arslan (2022) ise Anadil öğretimde

Web 2.0 Araçlarının sürece yönelik katkılarını ortaya çıkarmıştır. Yıldırım, Tanrıkulu ve Ablak (2022) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda öğretmenlere göre Web teknolojilerinin kalıcı ve etkili öğrenmede etkili olduğu belirtilmiştir. Bu sonuçlara paralel olarak Malinina (2016) tarafından yapılan çalışmada da Web 2.0 araçlarının ders içinde kullanımına yönelik olumlu etkilerine, kullanımının faydalarına yer verilmiştir. Bu araştırmada ulaşılan sonuçlar ile ilgili alanyazındaki çalışmanın sonuçları ele alındığında Web 2.0 araçlarının başarıyı artırma konusunda olumlu etkilerinin olduğu söylenebilir. Çalışmada elde edilen verilerde Web 2.0 araçlarının soyut konuları somutlaştırmada etkili olduğu görülmüştür. İlhan, Osman ve Aktaş (2021), Yıldırım, Tanrıkulu ve Ablak (2022) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer şekilde soyut kavram içeren konuların somutlaştırılmasında Web 2.0 araçlarının etki düzeyi ortaya konulmuştur. Araştırmada Web 2.0 teknolojilerinin iş birliği sağlama ve okul dışında da iletişimi kolaylaştırdığı konusunda veriler ortaya konulmuştur. Wanago (2013) yürütmüş olduğu çalışmada benzer olarak Web 2.0 araçlarının iş birliği ve paylaşımı sağlamada önemli olduğunu belirtmiştir. Pausé ve McCarroll, Elizabeth (2022) tarafından yapılan çalışmada Web 2.0 araçlarının iletişim ve iş birliğini sağlamadaki rolünü ortaya koymuştur. Sınıf içinde Web 2.0 araçlarının kullanım sırasında internet bağı nedeniyle sorunların yaşandığı görülmüştür. Şahin Topalcengiz ve Yıldırım (2020) tarafından yürütülen çalışmada sınıf içinde Web 2.0 araçlarının kullanımda internet bağlantısı sorunlarının yaşanabileceği ortaya konulmuştur.

Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonunda öğrencilerin Web 2.0 araçlarına ve teknolojiye ilgilerinin arttığı, ders amaçlı olarak teknolojik araçları daha fazla kullanmak istedikleri, farklı Web 2.0 araçlarını tanıdıklarını ve bu uygulamalar ile günlük hayatlarında kendilerinin de etkinlik yapmak istedikleri ortaya konulmuştur. Fahser-Herro ve Steinkuehler (2012) tarafından yapılan çalışmada Web 2.0 okuryazarlığı ve orta teknoloji kullanımı adlı çalışmada Web 2.0 araçlarının kullanımının öğrencilerin teknoloji kullanımı yönünde isteklerin ve dijital okuryazarlık düzeylerin arttırdığı ortaya konulmuştur. Ekici ve Yeşibursa (2021)'nin yapmış olduğu çalışmada benzer şekilde öğrencilerin bu teknolojik araçları ilgi çekici ve eğlenceli olarak ifade ettikleri görülmüştür. Pausé, McCarroll ve Elizabeth (2022) tarafından yürütülen çalışmada da benzer biçimde bu teknolojik araçların teknoloji ve dijital okuryazarlık düzeylerini artırdığını belirtmiştir.

Yapılan görüşmeler sonucunda Web 2.0 araçlarının kültürel miras aktarımına etkisinde öğretmen ve öğrencilerin hem fikir olduğu görülmüştür. Yapılan alanyazın taramasında Cao, Srirama, Chatti, Klamma (2006) sosyal yazılımların ve mobil araçların kültürel miras aktarımına katkısını ortaya koyarken; Barak, Herscovitz, Kaberman ve Dori (2009) Web 2.0 araçlarının kültürel miras aktarımı konusundaki rolünü ortaya koymuştur. Kılıç (2019) kültürel mirasın medya ile aktarımına örnekler sunarak, kitle iletişim araçlarının da kültürel mirasın yeni nesillere aktarımı konusundaki önemine değinmiştir. García-Santiago ve Olvera-Lobo (2020), García-Santiago ve Olvera-Lobo (2021) sosyal medya ve Web 2.0 araçlarının kültürel miras alanındaki kullanımını ortaya koymuştur. Halaç ve Öğülmüş (2021), Zelan (2022) kültürel verilerin dijital olarak depolanıp aktarılmasında Web 2.0 araçlarının önemini belirtmiştir. Vargün ve Nuhoglu (2019) kültürel miras eğitiminde teknolojilerinin ve teknolojik uygulamaların rolünü ortaya koymuştur. Ayrıca öğrencilerle yapılan görüşmelerde Web 2.0 araçlarının kültürel mirasa karşı farkındalıklarını arttırdığı, kendilerinin kültürel miras öğelerini korumak ve bu öğeleri tanıtmak istediğini belirtmişlerdir. Benzer biçimde Çetinkaya (2018) ise kültürel miras bilincinin yaygınlaşmasında sosyal medyanın rolünü ortaya koymuştur.

Çalışmada öğrencilerden elde edilen sonuçlara göre kültür ve kültürel miras kavramının tanımları ortaya konulmuştur. Bu sonuçlara göre öğrenciler kültür kavramını toplumda yaşayan herkese ait olan, atalarımızdan bize kalan, geçmişten günümüze kadar gelen; gelenek, görenek, düğünler, cenazeler, bayramlar, oyunlar, eğlenceler, kıyafetler gibi maddi ve manevi her şey olarak tanımlamışlardır. Deveci (2009) öğretmen adaylarının kültür kavramına yönelik düşüncelerini ortaya koymuştur. Öğretmen adayları kültür kavramını tanımlardan düğünler, kına geceleri, kıyafetler, bayramlar, sanat eserleri, tarihi eserler gibi öğelerden yararlandığı görülmüştür. Avcı (2014) tarafından yapılan çalışmada alınan öğrenci görüşlerine göre, benzer biçimde öğrenciler kültürü geçmişten gelen yaşantı ürünleri, gelenek, görenek, oyun, bayram ve düğünler olarak tanımlamışlardır. Türkcan ve Bozkurt (2015) ilkökul öğrencilerinin zihinlerindeki kültür kavramını tanımlarken kullandıkları öğeleri ortaya koymuştur. Öğrenciler bu kavramı tanımlarken alanyazınla benzer biçimde; yöresel yemekler, müzeler, kıyafetler, sanatsal ürünler, bayramlar ve müzikler gibi kültürel öğelerden yararlanmışlardır. Ayrıca öğrenciler kültürel miras kavramını; geçmişte olan ve atalarımızdan bize miras kalan her türlü öğe olarak tanımlamışlardır. Benzer biçimde

Gürdoğan Bayır ve Çengelci Köse (2019) katılımcı öğrencilerin kültürel miras kavramını en fazla geçmişe aitlik ile bağdaştırdıklarını ortaya koymuştur.

Sosyal Bilgiler öğretmeni ile yapılan görüşmelerde öğretmen ilk olarak ön yargılı yaklaştığını, iş yükü çok ve karmaşık bir süreç olabileceğini bu nedenle tedirgin olduğunu belirtmiştir. Bu durumda Sosyal Bilgiler öğretmenin Web 2.0 araçlarını tam olarak tanımadığı ve ders sürecinde sıklıkla kullanmadığı sonucuna ulaşılabilir. Bu sonuçlara benzer biçimde Horzum (2010) öğretmenlerin Web 2.0 araçlarının varlığından haberdar olma durumunu, bu araçları kullanım sıklıkları incelediği çalışmasında öğretmenlerin çoğunlukla sosyal medya araçlarından ve video paylaşım sitelerinden haberdar olduğunu, diğer Web 2.0 araçları hakkında bilgilerin kısıtlı olduğunu ortaya koymuştur. Yılmaz ve Ayaydın (2015), Gündoğan (2017) ve Keleş (2019) tarafından yapılan çalışmada benzer biçimde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kendilerini ders sürecinde teknoloji kullanımı konusunda orta derecede yeterli gördükleri ve kendilerini geliştirmede istekli oldukları ortaya çıkmıştır. Kırımlı ve Demirezen (2022) öğretmenlerin Web 2.0 araçlarını kullanımı konusunda kendilerini orta düzeyde gördüklerini belirtmiştir. Araştırma sonuçlarından ve alanyazın taramalarından yola çıkarak öğretmenlerin Web 2.0 araçları ve bu araçlarının ders sürecinde kullanımına ilişkin daha fazla bilgi sahibi olmaları gerektiği söylenebilir.

Öğretmen ve öğrenci görüşlerinden elde edilen diğer bir sonuç ise Web 2.0 araçlarının Sosyal Bilgiler ders sürecini eğlenceli, etkili, ilgi çekici kıldığı ve motivasyonu arttırmaya yardımcı olduğudur. Benzer biçimde Yücel (2017) pedagojik formasyon öğrencilerinin Web 2.0 araçlarının öğrenmeye teşvik edici, eğlenceli ve kullanışlı olduğunu belirtmiştir. Demir (2019) Almalı ve Yeşiltaş (2020) tarafından yürütülen çalışmalarda Web 2.0 araçlarının öğrenci ilgi ve motivasyonunu arttırdığına dair verilere ulaşılmıştır. Kırımlı ve Demirezen (2022), Seyhan ve Küçük (2021) tarafından ortaya konulan çalışmalarda benzer biçimde bu araçların dersi dikkat çekici hale getirdiği ve motivasyonu sağlamada fayda sağladığı görülmüştür. Abreu-Ellis, Ellis, Carle vd. (2013) ve Chakowa (2018), Türegün Çoban ve Adıgüzel (2022) bu araçların yabancı dil eğitimindeki etkisini ortaya koymuşlardır. Keleş, Uşak ve Aydoğdu (2006) yapmış oldukları çalışmada teknolojiyi ders sürecine entegre ederek öğrencileri aktif kılmayı amaçlamışlardır. DNA ve genetik konularının öğretiminde Web 2.0 araçlarının kullanımı ile konuların daha somut hale geldiğini ve öğrenci başarısının arttığını ortaya koymuşlardır. Güney (2006) ortaokul 8. sınıf düzeyinde

bilgisayar ile materyallerin etkililiğini ortaya koymaya çalışmış ve genetik ünitesinde teknolojik araçların başarıyı arttığını belirtmişlerdir. Güney, Özmen ve Kenan (2007) öğrenciyi ders sürecinde aktif kılmanın bir yoluda ders sürecinde teknolojik aletlerin kullanımı olduğunu ve özellikle soyut konuların öğretiminde bu yolla öğrencilerin daha aktif hale getirildiğini belirtmişlerdir. Özellikle genetik gibi soyut bir konuda Web 2.0 araçları ile konuların daha anlaşılır hale geldiği sonucuna ulaşmışlardır.

Demir ve Düzleyen (2012) 8. sınıf öğrencilerini GDO konusundaki bilgi düzeylerini ortaya koymada Web 2.0 araçlarından yararlanmışlardır. Daşdemir ve Doymuş (2012) 8. Sınıf Fen Bilgisi dersinde hücre konularının öğretiminde Web 2.0 araçlarından olan animasyonların kullanımının akademik başarıyı arttırmada etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca sürece aktif biçimde katılan öğrencilerin animasyonlara karşı olumlu görüşler ifade ettikleri görülmüştür. Yıldırım, (2020) 7.sınıf ışığın madde ile etkileimi konusunda Web 2.0 araçlarının akademik başarıyı arttığını ortaya koyarak öğrencilerin Web 2.0 araçlarına Fen bilgisi dersine olumlu tutum içinde olduklarını belirtmiştir. Bilgican Yılmaz, Karakoç-Topal, Öz Aydın (2021) benzer şekilde DNA konusunda Web 2.0 araçları kullanımının öğrenci başarısına etkisini ortaya koymuşlardır.

Türkçe eğitiminde Web 2.0 araçlarının kullanımına yönelik olarak Mete ve Batıbay, (2019) Türkçe dersinde Web 2.0 araçlarından olan Khoot uygulamasının öğrencilerin motivasyonlarına olan etkisini ortaya koyarken, Karadağ ve Garip (2021) Türkçe derslerinde Web 2.0 araçlarından olan LearninApps'ın öğrenmeye ve öğrenilenleri pekiştirmeye olan etkisini ortaya koymuştur. Ayrıca Tenekeci (2020) tarafından yürütülen çalışmada Türkçe öğrenmenleri tarafından Web 2.0 araçlarının bilinirliğini ve dil bilgisi derslerinde nasıl kullanılabileceği belirtilmiştir.

Matematik alanında ise Korkmaz ve Moralı (2021) arttırılmış gerçeklik uygulamaları ile hazırlanan materyallerin öğrenci dikkatini çektiğini, bireysel öğrenme fırsatı sağladığını, soyut konuların öğretimini kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Sevgi, Taş ve Bayazıt (2021) ise etkileşimli tahta kullanımının matematik dersinde kullanımına dikkat çekmişler ve özellikle konuların görselleştirilmesinde önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Öğrenci görüşlerine ve yapılan gözlemlere göre; iş birliği, rol oynama, beyin fırtınası, fikir tarama, tartışma, kavram haritası, konuşma halkası, proje yapma gibi aktif öğrenme tekniklerinin öğrenci dikkatini çektiği, dersi ilgi çekici hale getirdiği,

öğrenciler arası iletişimi artırdığı, öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebildiği görülmüştür. Bu sonuçlara benzer biçimde; Kalem ve Fer (2003) aktif öğrenme araçlarının öğrenci iletişimi üzerindeki etkisini ortaya koyarken, Fırat (2008) Sosyal Bilgiler ders sürecinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının başarıya etkisine vurgu yapmıştır. Salur (2009) Sosyal Bilgiler dersinde yaşayarak öğrenme fırsatı sunan rol oynama tekniğinin sosyal zekâ ve akademik başarıya etkileri ortaya koymuştur. Şimşek ve Doymuş (2010) iş birliğine dayalı ders sürecinin öğretim ortamındaki faydalarına değinerek, öğrencilerin akademik başarılarını artırdığını ve sosyal becerilerini geliştirdiğini ifade etmiştir. Gürbüz (2018) Sosyal Bilgiler dersinde farklı aktif öğrenme tekniklerinin kullanımının öğrenci başarısını arttığını, kalıcı öğrenmeye etkili olduğunu ve süreci daha eğlenceli hale getirdiğini belirtmiştir. Yıldırım (2019) Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme tekniklerinin kalıcı öğrenme üzerindeki etkisine örnekler sunmuştur. Öğretmenlerin derslerinde tartışma, örnek olay, işbirlikçi öğrenme gibi aktif öğrenme tekniklerini kullandıklarını belirtmiştir. Şahiner Sinem (2008) Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme tekniklerinin demokratik tutumlara ve ders başarısına etkisini ortaya koyarken, Baş (2012) Sosyal Bilgiler dersinde işbirlikçi öğrenme yönteminin yedinci sınıf öğrenci başarısına olan etkisini, Dolmaz ve Kılıç (2017) Sosyal Bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde aktif öğrenme yöntemlerinin kullanımını, Duran (2019) Matematik dersinde aktif öğrenme tekniklerinin rolünü, Akhan (2022) Tarih derslerinde aktif öğrenme yöntemlerinin yararlarını ortaya koymuştur.

Yapılan görüşmeler ve gözlemler sonucunda derslerin değerlendirme aşamasında kullanılan öz değerlendirme, akran değerlendirme, performans ödevi gibi alternatif ölçme araçlarının öğrenciler için süreci, kendilerini ve arkadaşlarını değerlendirmede etkili olduğu, bilgileri daha kalıcı hale getirdiği ancak bu araçların kullanılmasında sınıf mevcudunun kalabalık olmasının ders saatinde yetersizliğe yol açtığı görülmüştür. Benzer şekilde Çelikkaya, Karakuş ve Demirbaş (2010) değerlendirme sürecinde alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarının uygulanma aşamasında yaşanan sorunlara değinerek bu sorunların başında sınıf mevcudunun kalabalık olma durumunu vurgulamışlardır. Bayram (2012) Sosyal Bilgiler derslerinde alternatif ölçme araçlarının etkilerini vurgularken ders saatinin azlığı ve sınıf mevcudunun kalabalık olması bu süreçte sıkıntılar doğurabileceğini belirtmiştir. Şahin ve Atasoy (2018) ise Sosyal Bilgiler dersinde alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik öğretmen görüşü olarak, bu sürece yönelik öğretmenlerin olumlu tutum sergilediğini ortaya koymuştur. Ayrıca bu

araçların sınıfı durağanlıktan kurtardığını, öğretmen ve öğrenciyi daha aktif hale getirdiğini belirtmişlerdir. Hamayan (1995) dil eğitiminde alternatif ölçme yaklaşımının önemini ortaya koymuştur. Anderson (1998) alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarının geleneksel ölçme araçlarına göre üstünlüğünü belirtmiştir. Candur (2007) Fen ve Teknoloji dersinde kullanılan ölçme değerlendirme süreci hakkında öğretmen görüşlerini belirlemiştir, öğretmenlere göre ölçme ve değerlendirme sürecinde öğrencilerin aktif rol almalı, günlük hayatla bağlantılı olmalı ve farklı araçların kullanılması gerekmektedir. Öncü (2009) eğitim öğretimde değerlendirme süreci olarak portfolyaların kullanımına dikkat çekmiştir. Karakuş (2010) Matematik dersinde alternatif öğrenme araçlarına karşı öğretmenlerin olumlu görüş bildirdiğini ancak çoğu öğretmenin bu araçları nasıl kullanması gerektiğini bilmediğini, hizmet içi eğitimlerin gerekliliğini ortaya koymuştur.

Özenç ve Çakır (2015) Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme araçlarından en çok portfolya, proje ve öz değerlendirme araçlarını kullandıklarını ancak genel olarak bu konu hakkında kısıtlı bilgiye sahip olduklarını belirtmiştir. Atifnigar, Zaheer, Rlokozay ve Takal (2020) ise öğrencilerin alternatif ölçme değerlendirme araçlarına karşı olumlu tutum içinde olduğunu belirtmiştir.

5.3. Öneriler

Çalışmanın bu bölümünde ulaşılan sonuçlarla ilişkili olarak birtakım öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler yapılacak uygulamalara ve araştırmacılara yönelik olarak iki başlık altında sunulmuştur.

5.3.1. Uygulamaya yönelik öneriler

- Sosyal Bilgiler eğitimi kültürel miras aktarımında Web 2.0 araçlarının kullanıma daha fazla yer verilebilir.
- Ders sürecinde kullanılacak video ve görseller için sınıfın internet bağı alt yapısına, ses, ışık gibi fiziki özelliklerine dikkat edilebilir.
- Sosyal Bilgiler dersinin diğer öğrenme alanları ve kazanımlarına ilişkin Web 2.0 araçları ile geliştirilmiş etkinliklere yer verilebilir.
- Sosyal Bilgiler öğretmenliği lisans programı derslerinde Web araçlarının ders sürecinde etkili kullanımı ile seçmeli ders olarak okutulabilir.

- Ders içinde birden fazla etkinliğe yer verilerek bilgilerin kalıcılığı ve dikkat çekiciliği artırılabilir.

5.3.2. Yapılacak araştırmalara yönelik öneriler

- Web 2.0 araçlarının kullanımı ile Sosyal Bilgiler eğitimi alanında çok fazla sayıya rastlanılmamıştır. Bu konuya yönelik farklı araştırma türleri ile araştırmalar yapılarak alana katkı sağlanabilir.
- Web 2.0 araçlarının kullanımına yönelik farklı derslerde nitel, nicel ve karma yöntemlerine dayalı araştırmalar yapılabilir.
- Web 2.0 araçlarının Sosyal Bilgiler dersinde yer alan değer, beceri ve kavramaların kazandırılmasına yönelik farklı araştırmalar yapılabilir.
- Kültürel miras eğitiminde farklı araçlar ve etkinliklerin etkisini araştırmaya yönelik çalışmalara yapılabilir.
- Öğretmenlerin Web 2.0 araçları ve ders içinde bu araçların kullanım düzeylerini ortaya koymak için anket ve görüşmeler yapılabilir.
- Bu araştırmanın kapsamında kullanılan Web 2.0 araçlarından farklı Web 2.0 araçları kullanılarak alanyazına katkı sağlanabilir.
- Farklı sınıf düzeylerinde farklı öğrenme alanlarında çalışmalara yapılarak Web 2.0 araçlarının etkililiği ortaya konulabilir.
- Sosyal Bilgiler dersinde Web 2.0 araçlarının kullanımına ilişkin öğrenci ve öğretmenlere yönelik tanıtıcı çalışmalar yapılabilir ya da kitaplar veya videolar hazırlanabilir.

KAYNAKÇA

- Abreu-Ellis, C., Ellis, J., B., Carle, Abbie, B., Jared; D., Alin; C., L. and Macedo, P. (2013). Language learning: the merge of teletandem and Web 2.0 tools. *Journal of Interactive Learning Research*, 24 (4), 353-369.
- Acun, F. (2008). Küresel rekabette dijital kültür. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları*, 9, 11-46.
- Adcock, L. and Bolick, C. (2011). Web 2.0 tools and the evolving pedagogy of teacher education. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 11 (2), 223-236.
- Akay, A. S. (2006). Somut olmayan kültürel mirasın tarih araştırmalarında kaynak olma özelliği. *Milli Folklor Dergisi*, 17 (70), 38-58.
- Akaydın, B. B. ve Kaya, S. (2018). Sosyal bilgiler dersinde animasyon içeren ve içermeyen 5E modelinin öğrencilerin başarı ve tutumuna etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (1), 171-179.
- Akbulut, H. İ. ve Çepni, S. (2013). Bir üniteye yönelik başarı testi nasıl geliştirilir? İlköğretim 7. sınıf kuvvet ve hareket ünitesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 18-44.
- Akhan, O. (2022). Tarih öğretmenlerinin derslerinde aktif öğrenme yöntem ve tekniklerini kullanmalarına yönelik deneyimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 26 (2) , 431-444.
- Aksin, A. (2020). Sosyal Bilgiler eğitiminde yenilikçi teknoloji kullanımı. Y. Akaydın (Ed.), *Sosyal Bilgiler öğretiminde teknolojinin kullanımı: Uzaktan Eğitim İçin Alternatifler* içinde (s. 35-61). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Aktürk, V. (2012). *Sosyal bilgiler dersinde animasyon ve dijital harita kullanımının öğrencilerin mekân algılama becerilerine yönelik etkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksoy, A. ve Enlil, Z. (2012). Kültürel miras yönetiminde çağdaş yaklaşımlar. A. Aksoy ve D. Ünsal (Ed.), *Kültürel miras yönetimi* içinde (s. 2-30). Eskişehir: TC. Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayını.

- Aladağ, E. (2014). Sosyal bilgiler dersinde coğrafi bilgi sistemleri kullanımının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14 (4), 1521-1539.
- Aladağ, E., Akkaya, D. ve Şensöz, G. (2014). Sosyal bilgiler dersinde sanal müze kullanımının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (2), 199-217.
- Alataş, O., Dağhan, S., Erkuş, S., Aydın, K., Erkuş, S. ve Ogurluk, H. (2022). EBA destekli uygulamaların öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları ve başarılarına etkisi. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 2 (1), 57-75.
- Alajmi, F. A. (2013). *Teaching cultural heritage through craft in Kuwaiti primary schools for girls*. Awarding institution: University of Roehampton.
- Alexander, B. (2006). Web 2.0: A new wave of innovation for teaching and learning? *Educause Review*, 41 (2), 32-44.
- Alkhafaji, A., Fallahkhair, S. and Cocea, M. (2015). Towards gathering initial requirements of developing a mobile service to support informal learning at cultural heritage sites. D. G. Sampson, J. M. Spector, D. Ifenthaler and P. Isaías (Eds.), *International Conference on Cognition and Exploratory Learning in Digital (CELDA)*. IADIS Press.
- Almalı, H. ve Yeşiltaş, E. (2020). Sosyal bilgiler eğitiminde coğrafya konularının web 2.0 teknolojileri kullanılarak öğretiminin öğrencilerin akademik başarı ve tutumlarına etkisi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5 (2), 165-182.
- Almalı, H. ve Yeşiltaş, E. (2020). Sosyal Bilgiler eğitiminde coğrafya konularının Web 2.0 teknolojileri kullanılarak öğretiminin öğrencilerin akademik başarı ve tutumlarına etkisi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5 (2), 165-182.
- Al-Mubaid, H. (2008). Designing and managing intervention methods to promote self-regulated learning. *International Journal of Teaching and Case Studies*, 1 (3), 224-233.
- Altoff, P. and Golston, S. (2012). *Teaching reading with the Social Studies standards: Elementary units that integrate great books, Social Studies, and the common core standards*. America: National Council for the.
- Altunışık, M. ve Aktürk, A. O. (2021). Türkiye’de Web 2.0 araçlarının eğitim-öğretim ortamlarında kullanımına bir bakış: 2010-2020 dönemi tezlerinin incelenmesi. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 5 (2), 205-227.

- Anderson, R. S. (1998). Why talk about different ways to grade? The shift from traditional assessment to alternative assessment. *New Directions for Teaching and Learning*, 74, 5-16.
- Atifnigar, H., Zaheer, Z. Ur. R., Alokozay, W. and Takal, G. M. (2020). Students' perception of alternative assessment: A systematic literature review. *International Journal of Linguistics, Literature and Translation*, 3 (4), 228–240.
- Almalı, H. ve Yeşiltaş, E. (2020). Sosyal Bilgiler eğitiminde coğrafya konularının Web 2.0 teknolojileri kullanılarak öğretiminin öğrencilerin akademik başarı ve tutumlarına etkisi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5 (2), 165-182.
- Alpar, R. (2016). *Uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlik* (4. baskı). Ankara: Detay Yayınları.
- An, Y. J. and Williams, K. (2010). Teaching with Web 2.0 technologies: Benefits, barriers and lessons learned. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 7 (3), 41-48.
- Anderson, P. (2007). What is Web 2.0? Ideas, technologies and implications for education. *JISC Technology and Standards*, 1-64.
- Arıkan, İ. (2012). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin kültürel miras ile ilgili başarı düzeyleri ve tutumlarının bazı değişkenlerle incelenmesi (Adıyaman örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adıyaman: Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arizpe, L. (2004). Intangible cultural heritage diversity and coherence. *Museum International*, 56 (1-2), 130-135.
- Ashworth, G. (2011). Preservation, conservation and heritage: Approaches to the past in the present through the built environment. *Asian anthropology*, 10 (1), 1-18.
- Aslan, S. ve Çakmak, Z. (2021). Artırılmış gerçeklik uygulamalarının Sosyal Bilgiler öğretimine yansımaları. *Journal of History School*, 55, 4337-4358.
- Aslan, E. ve Çulha, B. (2008). Kimiz biz? Türkiye'deki ilköğretim okullarında “ulusal kimlik” ve “kültürel miras eğitimi.” M. Safran ve D. Dilek. (Ed.), *21. Yüzyılda Kimlik, Vatandaşlık ve Tarih Eğitimi* içinde (s. 131-153). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Aslan E. Ş. ve Kolancı D. (2018). Semantik Web'in marka itibarına etkisi üzerine bir araştırma. *The Journal of International Scientific Researches*, 3 (4), 208-220.

- Atalmış, S. ve Şimşek, G. (2022). Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri öğretmenlerinin WEB 2.0 araçlarını kullanım yeterlilikleri. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 5 (1), 1-19.
- Atıcı, B. ve Yıldırım, S. (2010). Web 2.0 uygulamalarının e-öğrenmeye etkisi. *Akademik Bilişim 10-XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, Muğla: Muğla Üniversitesi, 287-292.
- Atılğan, H., Kan, A., ve Aydın, B. (2017). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Atsü, S. (2011). Bilimsel araştırma ve yayın etiği. *ADO Klinik Bilimler Dergisi*, 5 (1), 764-769.
- Avcı, M. (2014). *Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras eğitime ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Avcı Yücel, Ü. (2017). Perceptions of pedagogical formation students about Web 2.0 tools and educational practices. *Educ Inf Technol*, 22, 1571–1585.
- Avcı, M. ve Memişoğlu, H. (2016). Kültürel miras eğitime ilişkin Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *İlköğretim Online*, 15 (1), 104-124.
- Aydede, M. N. ve Matyar, F. (2009). Aktif öğrenme yaklaşımının fen bilgisi dersindeki akademik başarı ve kalıcılığa etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17 (1), 137-152.
- Aydın, İ. (2006). Sosyal bilimlerde araştırmadan yayına etik değerler. Araştırma ve yayın etiği. Sosyal bilimlerde süreli yayıncılık. K. Karakütük (Ed.), 1. *Ulusal Kurultay Bildirileri* içinde (s. 71-80). Ankara.
- Aydın, E. ve Selvi, M. (2020). Ortaokul öğrencilerine yönelik ekosistem, biyolojik çeşitlilik ve çevre sorunları başarı testinin geliştirilmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7 (2), 661-682.
- Aydoğdu, G. (2022). *Harita okuryazarlığı becerisinin 5e modeline dayalı etkinliklerle işlenmesinin öğrenci başarısına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ayvacı, H. Ş. ve Durmuş, A. (2016). Bir başarı testi geliştirme çalışması: Isı ve sıcaklık başarı testi geçerlik ve güvenirlik araştırması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35 (1), 87-103.

- Azı, F.B. (2020). *Artırılmış gerçeklik uygulamalarının Sosyal bilgiler dersinde akademik başarı ve ders tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Azizoğlu, N. İ. ve Okur, A. (2017). Yurtdışında yaşayan Türklerin eğitiminde somut olmayan kültürel miras unsurlarının yeri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5 (4), 747-757.
- Azrak, S. ve Yalçınkaya, E. (2020). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tarihi kültürel miras eğitimine ilişkin görüşleri (Denizli şehri örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28 (3), 1307-1320.
- Bademci, V. (2011). Kuder-Richardson 20, Cronbach'ın Alfa'sı, Hoyt'un analizi, genellenirlik kuramı ve ölçüm güvenirliği üzerine bir çalışma. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 173-193.
- Baki, A. ve Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (42), 1-21.
- Balcı, A. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma, yöntem teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Baş, K. (2012). *Sosyal Bilgiler dersinde işbirlikçi öğrenme yönteminin yedinci sınıf öğrenci başarısına olan etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kilis: 7 Aralık Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bayram, H. (2012). *Sosyal Bilgiler dersinde alternatif ölçme değerlendirme yöntemi olarak portfolyo (öğrenci ürün) dosyası, performans ve proje görevi uygulamasına ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kilis: 7 Aralık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Batıbay, E. F. (2019). *Web 2.0 uygulamalarının Türkçe dersinde motivasyona ve başarıya etkisi: Kahoot örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bayrak, N. ve Bayrak, G. (2021). Sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri dersine yönelik teknolojik pedagojik alan bilgisi öz güvenlerinin ve Web 2.0 öz yeterliklerinin hizmet içi eğitimlerle değişimi. *Millî Eğitim*, 232, 51-69.
- Barak, M., Herscovitz, O., Kaberman, Z. and Dori, Y. (2009). MOSAICA: A Web-2.0 based system for the preservation and presentation of cultural heritage. *Computers and Education*, 53, 841-852.

- Bennett, L. and Scholes, R. (2001). Goals and attitudes related to technology use in a Social Studies method course. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 1 (3), 373-385.
- Berson, M. J. and Balyta, P. (2004). Technological thinking and practice in the social studies: Transcending the tumultuous adolescence of reform. *Journal of Computing in Teacher Education*, 20 (4), 141-150.
- Bilgican Yılmaz, F. , Karakoc-topal, O. ve Öz Aydın, S. (2021). DNA konusunun Web 2.0 araçlarının entegre edildiği laboratuvar yöntemi ile öğretimi. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 10 (1), 16-36.
- Bingimlas, K. A. (2017). Learning and teaching with Web 2.0 applications in Saudi K-12 schools. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 16, 3.
- Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu [UNESCO] (1992). The contribution of education to cultural development. United Nations Educational, Scientific, And Cultural Organization, Paris (France). 1-27. <https://eric.ed.gov/?id=ED369699> (Erişim Tarihi: 06.04.2022).
- Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu [UNESCO] (2006). UNESCO insanlığın somut olmayan kültürel mirası temsili listesi. *Somut Olmayan Kültürel Miras Listelerinde Türkiye*. <https://www.unesco.org.tr/Pages/126/123> (Erişim Tarihi: 05.04.2022).
- Bodur, Ş. (2011). *İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme tekniklerinin kavram yanlışlarını gidermeye etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Eğitim bilimleri Enstitüsü.
- Bogdan, R. C. and Biklen, S. K. (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theories and methods*. Boston, MA: Pearson Education Inc.
- Boikhutso, K., Dinamal, B. and Kgotlaetsile, M. F. (2013). Secondary school teacher's perceptions of the role of Social Studies in fostering citizenship competencies. *Journal of Education and Training Studies*, 1,2.
- Boulton, H. and Hramiak, A. (2014). Cascading the use of Web 2.0 technology in secondary schools in the United Kingdom: Identifying the barriers beyond pre-service training. *Technology, Pedagogy and Education*, 23 (2), 151-165.
- Bornstein, M. H. (2012) Cultural approaches to parenting. *Parenting*, 12 (2-3), 212-221.

- Brantefors, B. (2015) Between culture and cultural heritage: curriculum historical preconditions as constitutive for cultural relations-the swedish case, pedagogy. *Culture and Society*, 23 (2), 301-322.
- Brophy, J. (1990). Teaching Social Studies for understanding and higher-order applications. *The elementary school journal*. 90 (4), 351-417.
- Boyle-Baise, M. Hsu, M. Johnson, S. Cayot Serriere, S. ve Stewart, D. (2008) Putting reading first: Teaching Social Studies in elementary classrooms. *Theory and Research in Social Education*, 36 (3), 233-255.
- Burhanlı, S. ve Bangır-Alban, G. (2021). Why do university students prefer youtube to learn and study? *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 16 (4).
- Büyüköztürk, Ş. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (23. Baskı). Ankara: Pegem A yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (27. baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Byrne, R. (2009). The effect of Web 2.0 on teaching and learning. *Teacher Librarian*, 37 (2), 50-53.
- Candur, F.(2007). *Öğretmenlerin Fen ve Teknoloji öğretimi, kullanılan ölçme-değerlendirme yöntemleri ve bu yöntemlerin öğretim sürecindeki önemi hakkındaki düşüncelerinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim bilimleri Enstitüsü.
- Cao, Y., Srirama, S. N., Chatti, M. A. and Klamma, R. (2006). Mobile social software for cultural heritage management. *OTM Workshops*, 4277, 955-964.
- Caracelli, V. J. and Greene, J. C. (1993). Data analysis strategies for mixed-method evaluation designs. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 15 (2), 195-207.
- Carrozzino, M. and Bergamasco, M. (2010). Beyond virtual museums: Experiencing immersive virtual reality inreal museums. *Journal of Cultural Heritage*, 11, 452-458.
- Ceylan, Ö. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 6. sınıf sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının öğretilmesinde EBA'dan (eğitim bilişim ağı) yararlanma düzeyleri*

- ve önerileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Chakowa, J. (2018). Enhancing beginners' second language learning through an informal online environment. *Journal of Educators Online*, 15 (1), 1-14.
- Chen, J. J. and Yang, S. C. (2014). Fostering foreign language learning through technology-enhanced cross-cultural projects. *Language Learning and Technology*, 18 (1), 57-75.
- Chin, K.Y., Lee, K. F. and Chen, Y. L. (2020). Effects of a ubiquitous guide-learning system on cultural heritage course students' performance and Motivation. *In IEEE Transactions on Learning Technologies*, 13 (1), 52-62.
- Chong, E and B. Xie (2011). The Use of Theory in Social Studies of Web 2.0. *44th Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS-44 2011), Proceedings*, 4-7 January 2011, USA: Koloa, Kauai, HI, 1-10.
- Christensen, L., B., Johnson, R., B. ve Turner, L., A. (2015). *Araştırma yöntemleri desen ve analiz* (Çev: Ed. A. Aypay). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cohen, N. B. and Nelems, R. (2013). A child-centered evaluation of a psychosocial program: promoting children's healing, safety and well-being in post-disaster contexts. *Children, Youth and Environments* 23 (1), 23-42.
- Creswell, J. W. and Plano Clark, V. L. (2011). Choosing a mixed methods design. *Designing and Conducting Mixed Methods Research*, 53-106.
- Creswell, J. W. (2019). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. (Çev: Ed. M. Sözbilir). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Creswell, J. W. ve Plano-Clark, V. L. (2020). *Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi*. (Çev: Ed. S. B. Demir ve Y. Dede). Ankara: Anı yayıncılık.
- Çayırıcı, Ç. (2007). *İlköğretim 7. sınıfta web tabanlı portfolyo uygulaması: Fen bilgisi ve Sosyal Bilgiler örnekleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çelikkaya, T., Karakuş, U. ve Demirbaş, Ç. (2010). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ölçme-değerlendirme araçlarını kullanma düzeyleri ve karşılaştıkları sorunlar. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 57-76.
- Çetinkaya, M. (2018). *The role of social media on cultural heritage consciousness: A case study of hagia sophia and foursquare*. Unpublished Master's Thesis. İstanbul: Kadir Has University, Graduate School Of Social Sciences.

- Çiftçi, E. Y. (2016). A review of research on cross-cultural learning through computer-based digital technologies. *Journal of Educational Technology and Society*, 19 (2), 313–327.
- Collis, B. and Moonen, J. (2008) Web 2.0 tools and processes in higher education: Quality perspectives, *Educational Media International*, 45 (2), 93-106.
- Cozzani, G., Pozzi, F., Dagnino, F.M., Katos, A., and Katsouli, E. (2017). Innovative technologies for intangible cultural heritage education and preservation: The case of i-Treasures. *Personal and Ubiquitous Computing*, 21, 253-265.
- Çakmak, S. (2020). Kültürel miras yaklaşımıyla “Türkiye potansiyelini keşfet” logosunun simgesel olarak çözümlenmesi. *İdil*, 65, 155-164.
- Çankaya, E. (2006). *Somut olmayan kültürel mirasın müzecilik bağlamında korunması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çatak, M. (2020). Programlara göre Sosyal Bilgiler’in tarihi gelişimi. S. Şişek (Ed.), *Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenleri İçin Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s. 1-24). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çayır, K. ve Gürkaynak, İ. (2008). The State of citizenship education in Turkey: Past and present. *Journal of Social Science Education*, 6 (2), 50–58.
- Çelenk, G. ve Tatlı, Z. (2022). Öğretmen adayları tarafından geliştirilen sorulara web 2.0 destekli ölçme değerlendirme eğitiminin etkisi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 55 (2), 423-448.
- Çelik, T. (2020). Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Web 2.0 teknolojilerini alanlarına entegre etme sürecine ilişkin algıları. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (2), 875-915.
- Çelik, T. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının web 2.0 uygulamalarıyla biçimlendirici değerlendirme deneyimlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 50 (231), 173-198.
- Çelik, T. (2021). Web 2.0 araçları kullanımı yetkinliği ölçeği geliştirme çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (51), 449-478.
- Çelik, T. (2021). Dijital hikâye araçları kullanımı yetkinliği ölçeği (DHAKYÖ): Ölçek geliştirme çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10 (4), 1580-1597.

- Çelik, T. ve Tepe, T. (2022). Sanal öğrenme ortamlarında Sosyal Bilgilerde dijital uygulamalar ile biçimsel değerlendirme tasarımları. *Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 22-43.
- Çençen, N. ve Berk, N. A. (2014). İlköğretim 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler programlarında türk halk kültürü öğelerinin yeri ve önemi. *E-Kafkas Journal Of Educational Research*, 1 (3), 13-25.
- Çengelci, T. (2012). Sosyal Bilgiler öğretim programında somut olmayan kültürel mirasın yeri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (1), 185-203.
- Çengelci Köse, T. ve Kekeç, M. (2019). Sosyal bilgiler öğretim programı ve ders kitaplarında kültürel miras eğitimi. *Uluslararası Bilim ve Eğitim*. Afyon, s.1163-1169.
- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (4. Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Çırak, A. (2015). *Web tabanlı akran ve öz değerlendirmenin 7. sınıf sosyal bilgiler dersi iletişim ve insan ilişkileri konusunda öğrencilerin başarısına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Kütahya, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Crook, C. (2008). Web 2.0 technologies for learning: The current landscape – opportunities, challenges and tensions. *Becta Research Reports*. <http://www.becta.org.uk> (Erişim tarihi: 22.10.2022).
- Çulha Özbaş, B. (2009). İlköğretim Sosyal Bilgiler derslerinde kültürel miras eğitimi. M. Safran. (Ed.), *Sosyal Bilgiler Eğitimi* içinde (ss. 702-718). Ankara: Pegem Akademi.
- Çulha-Özbaş, B. (2014). İlköğretim Sosyal Bilgiler derslerinde kültürel miras öğretimi. M. Safran. (Ed.), *Sosyal Bilgiler öğretimi* içinde (s. 744-763). Ankara: Pegem Akademi.
- Darçın Şahin, İ. (2010). *Yerel kültür mirasının dijitalleştirilmesi ve halk kütüphaneleri: Yalova örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Daşdemir, İ. ve Doymuş, K. (2012). Fen ve Teknoloji dersinde animasyon kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına, öğrenilen bilgilerin kalıcılığına ve bilimsel süreç becerilerine etkisi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2 (3), 33–42.

- Demir, B. ve Düzleyen, E. (2012). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Gdo bilgi düzeylerinin incelenmesi. *X. ulusal fen bilimleri ve matematik eğitimi kongresi*, Niğde: Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (2003). *Öğretmenlik mesleğine giriş* (4.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirezen, S. ve Aktaş, A. (2020). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin somut olmayan kültürel miras öğretimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (30), 413-434.
- Denton, D. and Sink, C. (2015). Preserving the Social Studies as core curricula in an era of common core reform. *Journal of Social Studies Education Research*, 6 (2), 1-17.
- Deperlioğlu, Ö. ve Köse, U. (2010). Web 2.0 teknolojilerinin eğitim üzerindeki etkileri ve örnek bir öğrenme yaşantısı. *Akademik Bilişim Sempozyumu*, 10-12 Şubat 2010 Muğla: Muğla Üniversitesi 337-342
- Dere, İ. (2021). Kültürel mirası belgeleyerek öğrenme: Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının saha tecrübeleri. *International journal of geography and geography education (Online)*, 25 (43), 108-121.
- Deveci, H. (2009). Sosyal Bilgiler dersinde kültürden yararlanma: Öğretmen adaylarının kültür portfolyolarının incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (28), 1- 19.
- Deveci, H. (2021). Türk eğitim tarihinde Sosyal Bilgiler. R. Turan ve K. Ulusoy (Editörler), *Sosyal Bilgilerin Temelleri* içinde (s. 20-36). Ankara: Pegem Akademi.
- Diacopoulos, M. M. (2015). Untangling Web 2.0: Charting Web 2.0 tools, the NCSS guidelines for effective use of technology, and Bloom's taxonomy. *The Social Studies*, 106 (4), 139-148.
- Dinucci, D. (1999). Fragmented future. *Print*, 53 (4), 220-222.
- Doğan, M. (2019). *Hikâye destekli Sosyal Bilgiler öğretiminin 5. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş Sosyal Bilgiler anlayışı ışığında yani Sosyal Bilgiler programının değerlendirilmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilgiler Dergisi*, 17 (2), 77-96.

- Dolmaz, M. ve Kılıç, R. (2017). Sosyal Bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde aktif öğrenme ve öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 3 (1), 42-59.
- Dönmez, C. ve Yeşilbursa, C. (2014). Ortaokul öğrencilerinin tarih algısı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34 (3), 415-436.
- Dönmez, C. ve Yeşilbursa, C. (2014). Kültürel miras eğitiminin öğrencilerin somut kültürel mirasa yönelik tutumlarına etkisi. *İlköğretim Online Dergisi*, 13 (2), 425-442.
- Duran, F. (2019). 6. sınıf matematik dersi ondalık sayılar konusunun aktif öğrenme teknikleri ile öğretiminin öğrenci başarısına ve kalıcılığa etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Durdu, L. (2016). Veri toplama yöntemleri. M. Y. Özden ve L. Durdu, (Editörler), *Nitel araştırma yöntemleri içinde* (s. 19- 35). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Durmuş, A. (2015). Web 2.0 araçları ve eğitsel uygulamalar. B. Akkoyunlu, A. İşman ve F. Odabaşı (Editörler). *Eğitim Teknolojileri Okumaları içinde* (s. 525-536) TOJET – Sakarya Üniversitesi. <http://www.tojet.net/e-book/eto.pdf>
- Egea-Vivancos, A. and Arias-Ferrer, L. (2021). Principles for the design of a history and heritage game based on the evaluation of immersive virtual reality video games. *E-Learning and Digital Media*, 18 (4), 383–402.
- Ekici, M. ve Yeşilbursa, C. C. (2021). Artırılmış gerçekliğin Sosyal bilgiler dersinde kullanımı hakkında ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (2), 289-302.
- Erdem, A. R. (2012). Bilim insanı yetiştirmede etik eğitimi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2 (1), 25-32.
- Ergül Sonmez, E. ve Cakir, H. (2021). Effect of Web 2.0 technologies on academic performance: A meta-analysis study. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*, 5 (1), 108-127.
- Ersoy, N. (2015). Araştırma etiği. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 2-8.
- Ersöz, B. (2020). Yeni nesil Web paradigması: Web 4.0. *Bilgisayar Bilimleri ve Teknolojileri Dergisi*, 1 (2), 58-65.

- Ertmer, P. A. (2005). Teacher pedagogical beliefs: The final frontier in our quest for technology integration? *Educational Technology Research and Development*, 53, 25-39.
- Evcik, D. (2009). Bilimsel yayınlar ve etik. *Turk J Rheumatology*, 24 (4), 170-171.
- Eyo, M. (2022). Background variables as predictors of utilisation of Web 2.0 applications in counsellor education: Implications for counselling youth and students. *Journal of Psychologists and Counsellors in Schools*, 32 (2), 220-229.
- Faboya, O. T. and Adamu, B. J. (2017). Integrating Web 2.0 tools into teaching and learning process through mobile device technology in Nigerian schools: Current status and future directions. *International Journal of Education and Research*, 5 (5), 113–124.
- Fahser-Herro, D. and Steinkuehler, C. (2012). Web 2.0 Literacy and secondary teacher education. *Australian Educational Computing*, 27 (1), 15-22.
- Faizi, R. (2018). Teachers' perceptions towards using web 2.0 in language learning and teaching. *Education and Information Technologies*, 23 (3), 1219-1230.
- Firat, Ş. (2008). *İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik akademik başarıları üzerinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Firat, M., Kabakçı Yurdakul, I. ve Ersoy, A. (2014). Bir eğitim teknolojisi araştırmasına dayalı olarak karma yöntem araştırması deneyimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi- Journal of Qualitative Research in Education*, 2 (1), 65-86.
- Fitchett, P, G. and Meuwissen, K, W. (2018). *Social Studies in the new education policy era*. New York: Routledge.
- Fornasari, A. (2021). Distance education and cultural heritage: Transformations in the postliteracy age. *The case of MArTA. Research on Education and Media*, 13(1), 1-6.
- García-Santiago, M.D. and Olvera-Lobo, M.D. (2021). Use of Web 2.0 in cultural heritage. *En Proceedings of the 19th International Conference on WWW/INTERNET*. 18-20 <http://hdl.handle.net/10481/69698> (Erişim tarihi: 08.05.2022).

- Gezer, U. (2020). *Sosyal Bilgiler dersinde mobil uygulamalara dayalı etkinliklerin akademik başarı, eleştirel düşünme becerisi ve motivasyon üzerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gögebakan Y. (2009). *Görsel sanatlar ve bilgiler derslerinin ilişkilendirilmesinin kültür varlıklarını tanıma ve sahip çıkma ile ilgili kazanımlarının gerçekleştirilmesi ve öğrencilerin tutumları üzerinde etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Grammatikopoulou, A. and Palaigeorgiou, G. (2016). Benefits, barriers and prerequisites for Web 2.0 learning activities in the classroom. *Interactive Technology & Smart Education*, 13 (1), 2-18.
- Greenhow, C. and Lewin C. (2016) Social media and education: reconceptualizing the boundaries of formal and informal learning. *Learning, Media and Technology*, 41(1), 6-30.
- Grosbeck, G. (2009). To use or not to use Web 2.0 in higher education. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 478 – 482.
- Göksu, M. M. (2021). Social Studies teachers' views on cultural heritage education. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 6 (13), 1061-1093.
- Gül, M. ve Koç, Ş. (2020). *Web 2.0 araçları tanıtım kılavuzu*. Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğü.1-30.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B. ve Taşgın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma*. (2. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Güneş, G., Ayantaş, T. , Güneş, C. , Güleriyüz, O. ve Arıkan, A. (2021). Sosyal bilgiler eğitiminde teknoloji kullanımına yönelik yapılan araştırmaların incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25 (3), 859-890.
- Güney, K. K. (2006). *İlköğretim 8. sınıf genetik ünitesine yönelik bilgisayar destekli bir materyalin geliştirilmesi ve etkililiğinin araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Güney, K. K., Özmen, H. ve Kenan, O. (2007). İlköğretim 8. sınıf genetik ünitesine yönelik bilgisayar destekli bir materyalin geliştirilmesi ve etkililiğinin araştırılması. *16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*. Tokat.

- Gündoğan, M. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik düzeyleri (Bursa ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürdoğan Bayır, Ö. ve Çengelci Köse, T. (2019). Kültürel miras ve korunmasına ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27 (4), 1827-1840.
- Güngördü, E. (2001). *İlköğretimde hayat bilgisi ve Sosyal Bilgiler öğretimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Gültekin, M., Bayır, Ö., ve Yaşar, E. (2020). Karma araştırma yöntemleri. B. Oral, A. Çoban (Editörler), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* içinde (s. 317-354). Ankara: Pegem Akademi.
- Gürdoğan-Bayır, Ö. ve Çengelci-Köse, T. (2019). Kültürel miras ve korunmasına ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Kastamonu Education Journal*, 27 (4), 1827-1840.
- Gürel, D. ve Çetin, T. (2017). An investigation of secondary school 7th grade students' awareness for intangible cultural heritage. *Journal of Education and Practice*, 27 (8), 75-84.
- Gürel, D. (2018). *Somut olmayan kültürel miras etkinliklerinin 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde kullanımı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürel, D.ve Çetin, T.(2018). Sosyal Bilgiler dersi ve kültür aktarımında edindiği rol üzerine bir inceleme. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 6 (2), 22-40.
- Halaç, H. H. ve Öğülmüş, V. (2021). Kültürel miras verilerinin dijital olarak depolanması: Openheritage 3d örneği. *The Turkish Online Journal of Design Artand Communication*, 11 (2), 521-54.
- Hasançebi, B., Terzi, Y. ve Küçük, Z. (2020). Madde güçlük indeksi ve madde ayırt edicilik indeksine dayalı çeldirici analizi. *Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10 (1), 224-240.
- Haslett, S. K. (2009). Prior use of google earth by undergraduate Geography students. *Planet*, 22, 43-47.
- Hamayan, E. (1995). Approaches to alternative assessment. *Annual Review of Applied Linguistics*, 15, 212-226.

- Heafner, T. L. and Friedman, A. M. (2008). Wikis and constructivism in secondary Social Studies: Fostering a deeper understanding. *Computers in the Schools*, 25 (3-4), 288-302.
- Heafner, T. L. and Fitchett, P. G. (2012). National trends in elementary instruction: Exploring the role of Social Studies curricula. *Social Studies*, 103 (2), 67-72.
- Holcomb, L. B. and Beal, C. M. (2010). Capitalizing on Web 2.0 in the Social Studies context. *TechTrends*, 54 (4), 28-33.
- Holcomb, L. Beal and C. Robertson, A. (2009). Using Web 2.0 to support learning in the Social Studies context our journey from Web 1.0 to Web 2.0 and Beyond. *Social Studies Research and Practice*, 4, 44-55.
- Holcomb, L., Beal, C. and Lee, J. (2011). Supersizing Social Studies through the use of Web 2.0 technologies. *Social Studies Research and Practice*, 6, 102-111.
- Horzum, M. B. (2010). Öğretmenlerin Web 2.0 araçlarından haberdarlığı, kullanım sıklıkları ve amaçlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 603-634.
- Howe, J. (2006). Your Web, your way. *Time Magazine*, 168 (26), 60-63.
- Hüçüptan, M. L. (2006). *Bilgisayar destekli öğretimin 6. sınıf sosyal bilgiler dersi öğrenci başarısına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hürşen, Ç. (2021). The Effect of Problem-Based Learning Method Supported by Web 2.0 Tools on Academic Achievement and critical thinking skills in teacher education technology. *Knowledge and Learning*, 26, 515-533.
- İnan, S. (2019). Sosyal Bilgiler eğitimi: Nedir, ne zaman ve neden-tanımlar, tarihi kökleri ve açıklamalar. S. İnan (Ed.), *Sosyal Bilgiler Eğitime Giriş Kavramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler içinde* (s. 1-22). Ankara: Anı Yayıncılık.
- İnce, M. (2021). *Beşinci sınıf öğrencilerinin kültür ve miras konularına yönelik algıları: Burdur örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İnci, O. (2009). Bilimsel yayın etiği ilkeleri, yanıltmalar yanıltmaları önlemeye yönelik öneriler. *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık*, 7, 69-89.
- İnci, O. (2015). Bilimsel Yayın Etiği. *Türk Kütüphaneciliği*, 29 (2), 282 – 295.
- İnci, M. A., Akpınar, Ü. ve Kandır, A. (2017). Dijital kültür ve eğitim. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37 (2), 493-522.

- Ivon, H. and Kuscevic, D. (2013). School and the cultural-heritage environment: Pedagogical, creative and artistic aspects. *CEPS Journal*, 3 (2), 29-50.
- Ja ančič, P. and Hus, V. (2018). Treatment of cultural heritage content in the subject Social Studies in primary school. *Creative Education*, 9, 702-712.
- Jarrett, K. (2008). Interactivity is evil A critical investigation of Web 2.0. *First Monday*, 13 (3), 2-13.
- Jiménez Pérez, R., Cuenca López, J. and Ferreras Listán, M. (2010). Heritage education: Exploring the conceptions of teachers and administrators from the perspective of experimental and social science teaching. *Teaching and Teacher Education*, 26 (6), 1319-1331.
- Johnson, A. P. (2010). *Building a framework for Social Studies. In Making connections in elementary and middle school: Social Studies*. Newyork: SAGE Publications.
- John I. and Cherian MJ. (2018). The scope of integration of Web 2.0 tools in a Social science classroom. *J Adv Res Eng and Edu*, 3 (2), 35-38.
- Kahne, J., Rodriguez, M., Smith, B.A. and Thiede, K. (2000). Developing citizens for democracy? Assessing opportunities to learn in Chicago's Social Studies classrooms. *Theory and Research in Social Education*, 28, 318-330.
- Kalem, S. ve Fer, S. (2003). Aktif öğrenme modeliyle oluşturulan öğrenme ortamının öğrenme, öğretme ve iletişim sürecine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3 (2), 433-461.
- Kapan, K. ve Üncel R. (2020). Gelişen Web teknolojilerinin (Web 1.0, Web 2.0, Web 3.0) Türkiye turizmine etkisi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3 (3), 276-289.
- Karadağ, N. (2018). Yükseköğretim konusunda yapılmış çalışmaların lisansüstü tezlere dayalı analizi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (29), 512-535.
- Karadağ, B. F. ve Garip, S. (2021). Türkçe öğretiminde Web 2.0 uygulaması olarak learningapps'ın kullanımı. *Çocuk Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 4 (1), 21-40.
- Karadeniz, C. B. (2020). Assessment for Awareness and Perception of the Cultural Heritage of Geography Students. *Review of International Geographical Education (RIGEO)*, 10 (1), 40-64.

- Karaduman, H. (2011). *6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde dijital vatandaşlığa dayalı etkinliklerin öğrencilerin dijital ortamdaki tutumlarına etkisi ve öğrenme öğretme sürecine yansımaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karaduman, H. ve Öztürk, C. (2014). Sosyal Bilgiler dersinde dijital vatandaşlığa dayalı etkinliklerin öğrencilerin dijital vatandaşlık tutumlarına etkisi ve dijital vatandaşlık anlayışlarına yansımaları. *Journal of Social Studies Education Research*, 5 (1), 38-78.
- Karakuş, F. (2010). Ortaöğretim matematik dersi öğretim programında yer alan alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8 (2), 457-488.
- Karakuş, İ. ve Karakuş, S. (2017). Akıllı tahta kullanımına yönelik ortaöğretim öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 4 (2), 1-37.
- Karaman, E. (2002). *Bilgisayar destekli öğretim yönteminin sosyal bilgiler dersinde, ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin bilişsel gelişimleri üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karaman, S., Yıldırım, S. ve Kaban, A. (2008). Öğrenme 2.0 yaygınlaşıyor: Web 2.0 uygulamalarının eğitimde kullanımına ilişkin araştırmalar ve sonuçları. *XIII. Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirileri*, Ankara: ODTÜ, 35-40.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (30.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kardaş, G. (2008). *Anlamsal Web ortamında çalışan çok etmenli sistemlerin model güdümlü geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Karip, F. (2012). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin kültürel mirasın korunması bilincine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin ölçülmesi (Ağrı ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ağrı: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kartal, B. (2022). *Sosyal Bilgiler öğretiminde somut olmayan kültürel miras öğelerine ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Amasya: Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kasapoğlu Akyol, P. (2016). Somut olmayan kültürel mirasın örgün eğitime uygulanması: Ağarştırması (Webquest) Örneği. *Millî Folklor*, 28 (111), 149-170.
- Katalin, F. (2019). Digital identity and the online self: Footprint strategies–An exploratory and comparative research study. *J. Inf. Sci.* 47, 192–205.
- Kato, K. (2006) Community, connection and conservation: Intangible cultural values in natural heritage the case of Shirakami-sanchi world heritage area. *International Journal of Heritage Studies*, 12 (5), 458-473.
- Kazazoğlu, S. ve Bilir, S. (2021). Digital storytelling in l2 writing: The Effectiveness of storybird Web 2.0 tool. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 20 (2), 44–50.
- Kearns, L.R. and Frey, B.A. (2010). Web 2.0 technologies and back channel communication in an online learning community. *Techtrends*, 54, 41-51.
- Kekeç, M. (2018). *Zaman ve kronoloji becerisinin kazandırılmasında modelleme tekniğinin kullanılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kekeç Morkoç, D. ve Erdönmez, C. (2014). Web 2.0 uygulamalarının eğitim süreçlerine etkisi: çanakkale sosyal bilimler meslek yüksekokul örneği. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 5 (15), 25-48.
- Keleş, H. (2019). *Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin teknopedagogik alan bilgisi yeterlilikleri ve Web 2.0 teknolojileri hakkında görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aksaray: Aksaray Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Keskin, İ. (2020). Eğitimde yeni teknoloji: Web 2.0 araçları. www.egitimde-yeni-teknoloji-Web-2-0-araclari (E.T. 10.03.2022).
- Keleş, Ö., Uşak, M. ve Aydoğdu, M. (2006). İlköğretim 8. sınıf fen bilgisi dersi “genetik” ünitesi dna watson crick modelinin sınıf içi uygulamalarla kavratılmasının öğrenci başarısına etkisi. *Internatinal Journal of Environmental and Science Education*, 1(1), 53-63.
- Kılcan, B. ve Akbaba, B. (2013). Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan kültürel mirasa duyarlılık değerine ilişkin öğrenci algılarının incelenmesi Abstract. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 5 (3), 113-137.
- Kılıç, S. (2014). Etki büyüklüğü. *Journal of Mood Disorders*, 4 (1), 44-6.

- Kılıç, S. (2019). Yaşayan kültürel mirasın medya yolu ile aktarımında cinsiyet faktörü: Fındık veresiye filmi uygulaması. *Social Sciences Studies Journal*, 30, 761-770.
- Kırımlı, H. ve Demirezen, S. (2022). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Web 2.0 teknolojilerine yönelik görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 62, 527-558.
- Kısa, F. (2007). *İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde beyin fırtınası tekniğiyle kavram öğretiminin öğrencilerin akademik başarı düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kocak, O. A. (2022). Systematic literature review of Web-based student response systems: Advantages and challenges. *Educ Inf Technol*, 27, 2771–2805.
- Kocakaya, S. (2012). Deneysel çalışmalar ne kadar güvenilir? *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1 (2), 225-231.
- Korkmaz, Ö., Vergili, M., Çakır, R. ve Uğur Erdoğan, F. (2019). Plickers Web 2.0 ölçme ve değerlendirme uygulamasının öğrencilerin sınav kaygıları ve başarıları üzerine etkisi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 15-37.
- Korkmaz, E. ve Morali, H. S. (2021). Artırılmış gerçeklik uygulamalarının matematik eğitiminde kullanımına yönelik örnekler. 5. *Uluslararası Türk Bilgisayar ve Matematik Eğitimi (TÜRKİLMAT-5) Sempozyumu*. Antalya, Akdeniz Üniversitesi, s. 111-112.
- Korucu, A. T. ve Sezer, C. (2016). Web 2.0 teknolojilerini kullanma sıklığının ders başarıları üzerindeki etkisine yönelik öğretmen görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5 (2), 379-394.
- Köse, T. (2019). *Türkiye’de Sosyal Bilgiler eğitiminin tarihi gelişimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kurt A. A., Sarsar F., Filiz O., Telli E. Orhan Göksün, D. ve Bardakcı, S. (2019). Teachers’ use of Web 2.0: Education bag project experiences. *Malaysian Online Journal of Educational Technology*, 7 (4), 110-125.
- Külcü, Ö. T. (2015). Kültürel miras kavramının eğitim açısından önemi. *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 1 (1), 27-32.

- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2021). Dünya Miras Listesi'nde Türkiye. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44423/dunya-miras-listesi.html> (Erişim Tarihi: 02.02.2022).
- Lee, L. and Markey, A. (2014). A study of learners' perceptions of online intercultural exchange through Web 2.0 technologies. *ReCALL*, 26 (3), 281-297.
- Lombardo, V. and Damiano, R. (2012). Storytelling on mobile devices for cultural heritage. *New Review of Hypermedia and Multimedia*, 18 (1-2), 11-35.
- Lucas, A. G. (2009). Teaching about human rights in the elementary classroom using the book a life like mine: How children live around the world. *The Social Studies*, 100 (2), 79-84.
- Lowenthal, D. (2005). Natural and cultural heritage. *International Journal of Heritage Studies*, 11 (1), 81-92.
- Magro, G., Marcelino, M. J. and De Carvalho, J. R. (2014). Improving history learning through cultural heritage. *Local History and Technology*, 34-40.
- McLoughlin, C. and Lee, M.J. (2007) Social software and participatory learning: pedagogical choices with technology affordances in the Web 2.0 era. in: ICT: providing choices for learners and learning. *Proceedings Ascilite Singapore*, 664-675.
- Magnuson, M. L. (2013). Web 2.0 and information literacy instruction: Aligning technology with ACRL standards. *The Journal of Academic Librarianship*, 39 (3), 244-251.
- May, İ. (2019). *Sosyal Bilgiler ders kitaplarında kültür ve miras ünitesi'nin kazanımlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Merç, A. (2017). *Sosyal Bilgiler dersinde mekân algılama becerisinin kazandırılmasında google earth uygulamasının etkililiği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Mertkan, Ş. (2015). *Karma araştırma tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Mete, F. ve Batıbay, E. F. (2019). Web 2.0 uygulamalarının Türkçe eğitiminde motivasyona etkisi: Kahoot örneği. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7 (4), 1029-1047.
- Mısır, D. G. (2022). *Fen eğitiminde dijital bilgisayar oyununun geliştirilmesi ve başarıya etkisinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

- Miles, J. (2021) Curriculum reform in a culture of redress: how social and political pressures are shaping Social Studies curriculum in Canada. *Journal of Curriculum Studies*, 53 (1), 47-64.
- Miller, P.(2005). Web 2.0: Building the new library. *Ariadne*, 45, www.ariadne.ac.uk/issue45/miller (Erişim Tarihi: 05.06.2022).
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Sosyal Bilgiler dersi ğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- Misco, T. and Patterson, N. C. (2007) A study of pre-service teachers' conceptualizations of academic freedom and controversial issues. *Theory and Research in Social Education*, 35 (4), 520-550.
- Misco, T. and Shiveley, J. (2016) Operationalizing social justice in Social Studies education. *The Social Studies*, 107 (6), 186-193.
- Mitchell G., Evans, S., Daly, J. and Roach, P. (1997) Academic freedom and the preparation of Social Studies teachers. *Theory & Research in Social Education*, 25 (1), 54-66.
- Moshahid, M. and Pt, A. (2017). A study on awareness of Web 2.0 resources in education among bed students. *International Journal of Academic Research and Development*, 2 (3), 158–162.
- Muir, S., Tirlea, L., Elphinstone, B., and Huynh, M. (2020). Promoting classroom engagement through the use of an online student response system: A mixed methods analysis. *Journal of Statistics Education*, 28 (1), 25–31.
- Nath, K., and Iswary, R. (2015). What comes after Web 3.0? Web 4.0 and the future, in proceedings of the international conference and communication system. *Shillong India*, 337- 341.
- Nedeva, V. and Dineva, S. (2012). New learning innovations with Web 4.0. In *Proceedings Of The 7th International Conference On Virtual Learning (ICVL)*, Bucharest, Romania, 316-321.
- Newland, B. and Byles, L. (2014). Changing academic teaching with Web 2.0 technologies. *Innovations In Education And Teaching International*, 51 (3), 315-325.
- Ocampo, M.C. and Delgado, P. (2014). Basic education and cultural heritage: Prospects and challenges. *International Journal Of Humanities And Social Science*, 4, 201-209.

- Oğuz, M. Ö. (2013). Intangible cultural heritage as a term. *Milli Folklor*, 25 (100), 5-13.
- Ott, M. and Pozzi, F. (2011). Towards a new era for cultural heritage education: Discussing the role of ICT. *Computers in Human Behavior*, 27 (4), 1365–1371.
- O'REILLY, T. (2005). What is Web 2.0: Design Patterns and Business Models for the next generation of software. *O'Reilly Website*, 30th September, 1-6. www.oreillynet.com (Erişim Tarihi: 02.10.2022).
- O'Reilly, T. (2007). What is Web 2.0: Design patterns and business models for the next generation of software. *Communications & Strategies*, 1, 17-37.
- Owen, H. E. and Licorish, S. A. (2020). Game-based student response system: The effectiveness of Kahoot! On junior and senior information science students learning. *Journal of Information Technology Education: Research*, 19, 511–553.
- Öcal, T. (2016) Necessity of cultural historical heritage education in Social Studies teaching. *Creative Education*, 7, 396-406.
- Öcal, D.(2018). Instagram örneğinde sosyal medyadan yansıyanlar. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİF E-Dergi)*, 3 (1), 23-36.
- Önal, A. (2009). 9. sınıf öğrencilerinin fizik dersindeki bilişsel hazır bulunuşluk düzeylerini belirleyecek ölçme aracı geliştirme. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Öner, G. (2017). Sosyal Bilgiler ve tarih dersleri için alternatif bir kaynak: Eba.gov.tr. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (9), 227-257.
- Öncü, H. (2009). Ölçme ve değerlendirmede yeni bir yaklaşım: Portfolyo değerlendirme. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 0 (1), 103 - 130.
- Özer, Ü. ve Albayrak Özer, E. (2017). Sosyal bilgiler ile bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının eğitimde Web 2.0 kullanımına yönelik görüşleri. *3rd International Congress on Political, Economic and Social Studies (ICPESS)*, Ankara, 106-118.
- Özdemir, B. (2021). The effect of interactive word wall activities on writing skills of learners of turkish as a foreign language. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 6 (15), 831-855.
- Özcan, F. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Web 2.0 araçlarını kullanma yetkinliklerinin incelenmesi. *Kapadokya Coğrafya Dergisi*, 1 (3), 1-19.

- Özdoğan, M. (2008). *Yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda hazırlanan yeni Sosyal Bilgiler programında aktif öğrenme tekniklerinin kullanımı (Kalın ve Bayat ilköğretim okulları örneği)*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özenç, M. ve Çakır, M. (2015). Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin belirlenmesi. *İlköğretim Online*, 14 (3), 914-933.
- Özer, Ü. ve Albayrak-Özer, E. (2017, October). Sosyal Bilgiler ile bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmeni adaylarının eğitimde Web 2.0 kullanımına yönelik görüşleri. *3rd International Congress on Political, Economic and Social Studies* sunulan bildiri (Volume 3: Social Sciences). Ankara.
- Özerbaş, M. A. ve Ö. A. M. (2017). İngilizce öğretmen adaylarının Web 2.0 kullanımına ilişkin görüş ve kullanım düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 1152-1167.
- Özlek, G. (2019). *Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin somut olmayan kültürel miras öğretimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aksaray: Aksaray Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Özmen, C. (2015). Social Studies teacher candidates views on historical thinking skills. *Educational Research And Reviews*, 10 (14), 2031-2042.
- Özsoy, S. ve Özsoy, G. (2013). Effect size reporting in educational research. *Elementary Education Online*, 12 (2), 334-346.
- Öztürk, C. (Ed.), (2015). *Sosyal Bilgiler öğretimi: Demokratik vatandaşlık eğitimi* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Parker, W. (2012). *Social Studies in elementary education*. Boston: Pearson.
- Parmaxi, A. and Zaphiris, P. (2017) Web 2.0 in computer-assisted language learning: A research synthesis and implications for instructional design and educational practice. *Interactive Learning Environments*, 25 (6), 704-716.
- Parsad, B. and Lewis, L. (2008). Distance education at degree-granting postsecondary institutions: 2006-07. Washington DC: National Center for Education Statistics, Institute of Education Sciences. *US Department of Education*, 1-60.
- Pausé, C. and McCarroll, Elizabeth M. (2022). Tumbling through tertiary Education: An investigation of the use of tumblr within a child development course. *Interactive Learning Environments*, 30 (1), 49-57.

- Perez R. J. Lopez J.M. and Listan M.F. (2010). Heritage education: Exploring the conceptions of teachers and administrators from the perspective of experimental and social science teaching. *Teaching and Teacher Education*, 26, 1319-1331.
- Perker, Z. S. (2010). Avrupa kültür mirasının korunmasında europanostra ödülllerinin rolü ve Türkiye. *EJournal of New World Sciences Academy*, 5 (2), 260-272.
- Pierce, S. P. (2018). *Web 2.0 in the online learning environment: A basic qualitative study to define best practices*. Doctoral Dissertation. USA: Northcentral University.
- Pooten, P. M. (2012, July 15). K+12, a seemingly inferior & anti-people program. Northern Dispatch nordis Weekly. Retrieved May 23, 2014. <http://www.nordis.net/?p=12952>
- Pozdeeva, E. Shipunova, O. Popova, N. Evseev, V. Evseeva, L. Romanenko and L. Mureyko, L. (2021). Assessment of online environment and digital footprint functions in higher education analytics. *Educ. Sci*, 11, 256.1-11.
- Quadri, L. K. (2014). *Teachers' perceptions and attitudes toward the implementation of web 2.0 tools in secondary education*. Doctoral dissertation. USA: Walden University.
- Roger, F. (2008). *The Power of a Positive Attitude: Discovering the Key to Success*. New York: AMACOM.
- Rosen, D. and Nelson, C. (2008) Web 2.0: A new generation of learners and education. *Computers in the Schools*, 25 (3-4), 211-225.
- Rosenthal, R. (1963). On the social psychology of the psychological experiment: The experimenter's hypothesis as unintended determinant of experimental results. *American Scientist*, 51, 268-283.
- Ryter, D. (2012). Improving participation in a pluralistic democracy through a cosmopolitan approach to Social Studies education. *Journal of International Social Studies*, 2 (1), 2-13.
- Safran, M. ve Ata, B. (2003). *Öğrencilerin tarih metinlerinden anlam çıkarmalarına yönelik araştırmalara bir bakış*. Ankara: Gündüz Yayıncılık.
- Safran, M. (2011). Sosyal Bilgiler öğretimine bakış. B. Tay ve A. Öcal (Editörler), *Özel öğretim yöntemleriyle Sosyal Bilgiler öğretimi içinde* (ss. 1-19). Ankara: Pegem Akademi.

- Sağ, Ç. ve Ünal, F. (2019). Öğrencilerin somut olmayan kültürel mirasa ilişkin farkındalıklarının belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (4), 1550-1560.
- Salur, N. (2009). *Sosyal Bilgiler dersinde rol yapma yöntemini kullanmanın ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin sosyal zekâ gelişim düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Saetra, H. S. (2021). Using padlet to enable online collaborative mediation and scaffolding in a statistics course. *Education Sciences*, 5 (219), 1-10.
- Saraç, A. (2015). *Sosyal Bilgiler dersinde drama yöntemi kullanılmasıın tutum, başarı ve kalıcılığa etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Saraç, H. S. ve Arıkanç, A. (2010). Yabancı dil ders kitaplarında hedef kültür bilgisini incelemede kullanılabilecek kontrol listesi uygulaması. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1-2), 45-56.
- Sariyatun, S., Suryani, N., Sutimin, L., Nur F. A. and Akmal, A. (2021). The effect of digital learning material on students' social skills in Social Studies learning. *International Journal of Instruction*, 14. 417-432.
- Scovazzi, T. (2015). Intangible cultural heritage as defined in the 2003 UNESCO conventio. G. M. Golinelli. (Eds.), *Advanced cultural heritage and value creation, towards new pathways* in (p. 105-126). Switzerland: Springer.
- Sertkaya, K. B. (2010). *İlköğretim II. kademe Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kültür aktarımı ve kültürel kimlik geliştirme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sevgi, S., Taş, B. ve Bayazıt, İ. (2021). Ortaokul matematik öğretmenlerinin derslerinde etkileşimli tahta kullanımına yönelik görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11 (1), 285-300.
- Seyhan A. ve Küçük, S. (2021). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının artırılmış gerçeklik uygulaması geliştirme deneyimleri ve görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11 (1), 56-63.
- Sevigen, E. (2021). *Sosyal Bilgiler öğretiminde müze eğitimi uygulamalarının öğrencilerin somut kültürel miras ve ders ile ilgili tutumlarına etkisi ve süreç*

- hakkındaki görüşleri: Bir karma yöntem araştırması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Shadiev, R. and Huang, Y. M. (2020). Exploring the influence of technological support, cultural constructs, and social networks on online cross-cultural learning. *Australasian Journal of Educational Technology*, 36 (3), 104–118.
- Shadiev, R., Sun, A. and Huang, Y. M. (2019). A study of the facilitation of cross-cultural understanding and intercultural sensitivity using speech-enabled language translation technology. *British Journal of Educational Technology*, 50 (3), 1415–1433.
- Shadiev, R., Wang, X. and Huang, Y.M. (2021). Cross-cultural learning in virtual reality environment: facilitating cross-cultural understanding, trait emotional intelligence, and sense of presence. *Educational Technology Research and Development*, 69, 2917–2936.
- Shadiev, R., Wang, X. and Huang, Y.M. (2021). Review of research on technology-supported cross-cultural learning. *Sustainability*, 13, 1402.
- Shapiro, S. S. and Wilk, M. B. (1965). An analysis of variance test for normality (complete samples). *Biometrika*, 52 (3-4), 591-611.
- Sidekli, S. ve Karaca, L. (2013). Sosyal Bilgiler öğretiminde yerel, kültürel miras öğelerinin kullanımına ilişkin öğretmen adayı görüşleri. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 5, 20-38.
- Skounti, A. (2009). The authentic illusion humanitys intangible cultural heritage, the moroccan experience. *Royal A*, 75-92.
- Şahin, M. ve Atasoy, E. (2018). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 18-33.
- Şimşek, S.(2021). Yenilenen WhatsApp gizlilik politikası ve kişisel verileri koruma kurumu incelemesi. *Bilişim Hukuku Dergisi*, 3, 494-548.
- Sistek-Chandler, C. (2012). Connecting the digital dots with social media and Web 2.0 technologies. *Journal of Research in Innovative Teaching*, 5 (1), 78-87.
- Srivastava, S. (2015). A Study of awareness of cultural heritage among the teachers at university level. *Universal Journal of Educational Research*, 3 (5), 336-344.
- Srinivasacharlu, A. (2020). Using Youtube in Colleges of Education. *Shanlax Interational Journal of Education*, 8 (2), 21–24.

- Sügümlü, Ü. ve Arslan, S. (2022). The Use of Web 2.0 tools in mother-tongue instruction: teachers' experiences. *International Journal of Education & Literacy Studies*, 10 (1), 124-137.
- Şahiner Sinem, D. G. (2008). *İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme tekniklerinin demokratik tutumlara ve ders başarısına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şahin Topalcengiz, E. ve Yıldırım, B. (2020). Teachers' opinions about distance Web 2.0 tools training and teachers' in-class Web 2.0 Practices. *Journal of Turkish Science Education*, 17 (4), 561-577.
- Şimşek, N. (2004). Yapılandırmacı öğrenme ve öğretime eleştirel bir yaklaşım. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 3 (5), 115-139.
- Şimşek, S. (2020). Sosyal Bilgiler programının yapısı ve özellikleri. S. Şişek (Ed.) *Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenleri İçin Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s. 30-50). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşek, U., Şimşek, Ü. ve Doymuş, K. (2010). İşbirlikçi öğrenme yöntemi üzerine derleme çalışması III: İşbirlikçi öğrenme yönteminin eğitim ortamındaki faydaları. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (13), 414 -430.
- Şimşek, U. ve Yıllar, H. Ö. Y. T. B. (2014). Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının işbirlikli öğrenme teknikleri hakkındaki görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (181), 231-258.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı* (Çev: Ed. M. Baloğlu). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tak, İ. ve Demir, M. (2019). Sosyal Bilgiler dersinde eğitim yazılımı kullanılmasının öğrenci akademik başarısına etkisi: Morpa kampüs örneği. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 4 (2), 77-89.
- Talan, T. ve Batdı, V. (2022). Analysis of prospective teachers' competencies using Web 2.0 tools in education through the rasch measurement model and MAXQDA. *Electronic Journal of Education Sciences*. 11 (21), 66-85.
- Taşdemir, M. (2018). *Ortaokul altıncı sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı metinlerinin kültürel mirasa duyarlılık değeri açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Taşlıçay Arslan, Ş. (2019). *Web 2.0 araçlarının tanıtımının öğretmen adaylarının eğitim teknolojisi standartları özyeterliliği ve öğretim teknolojisine yönelik tutumlarına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- TBMM. (1980). Dünya kültürel ve doğal mirasının korunmasına dair sözleşme"ye Türkiye Cumhuriyetinin katılmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve milli eğitim ve milli savunma, içişleri ve dışişleri komisyonları raporları. Ankara: *Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi Başkanlığı*. www.tbmm.gov.tr/tutanaklarpdf. (Erişim Tarihi, 25.02.2022).
- Tekin, H. (2010). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (20. Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.
- Tenekeci, M. (2020). Türkçe öğretiminde Web uygulamaları ve mobil uygulamalar ile bunların öğretmenlerce bilinirliği. *Milli Eğitim Dergisi*, 49 (227), 429-445.
- Tepe, T. ve Çelik, T. (2021). Farklı Web 2.0 araçları kullanımının Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık ve BİT kullanım yeterlilikleri üzerine etkisi. *International Symposium On Current Developments In Science, Technology And Social Sciences*. Gaziantep: Gaziantep University, Nizip Faculty of Education, s. 215-223.
- Terrell, J. Richardson, J. and Hamilton, M. (2011). Using Web 2.0 to teach Web 2.0: A case study in Aligning teaching, learning and assessment with professional practice. *Australasian Journal of Educational Technology*, 27 (5), 846-862.
- Tezcan, M. (1978). Kültür ve eğitim ilişkileri. *Eğitim ve Bilim*, 3 (15), 3-16.
- Thompson, J. (2007). Is education 1.0 ready for Web 2.0 Students? *Innovate: Journal of Online Education*, 3 (4), 1-8.
- Tuğ, G. ve Şişman, Y. (2021). Bilişim teknolojileri ile kültürel mirasın tanıtılması: gümüşhane Süleymaniye Cami. *Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemleri Dergisi*, 3 (2), 96-103.
- Tuncel, G. ve Altuntaş, B. (2020). İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin kültürel miras algısı: Göstergebilimsel bir analiz. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 6 (1), 123-140.
- Turan, R. (2016). Milli tarihten Sosyal Bilgilere Türkiye’de ilköğretim düzeyinde tarih öğretimi, *The Journal of Academic Social Science Studies (JASSS)*, 49, 257-278.

- Turan, R. (2018). 2017 İlkokul ve ortaokul Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı üzerine genel bir değerlendirme. *Diyalektolog - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 295-328.
- Turan, R. ve Yıldırım, T. (2018). *Sosyal Bilgiler'in temelleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Turgut, B. (2020). Web 2.0 araçları öğretmen rehberi. *Rize İl Milli Eğitim Müdürlüğü*, 1-22. www.rize.meb.gov.tr (Erişim tarihi: 12.03.2022).
- Tünkler, V. (2021). Web 2.0 Araçlarıyla grafik materyalleri deneyimlemek: Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 53, 234-260.
- Türegün Çoban, B. ve Adıgüzel, A. (2022). Uzaktan eğitim İngilizce dersi kelime öğretiminde Web 2.0 araçları kullanımının öğrenci başarısına ve tutuma etkisi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 164-180.
- Türk, G. D. ve Darı, A. B. (2022). Metaverse'de bireyin toplumsallaşma süreci. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 61, 277-297.
- Türkcan B. ve Bozkurt, M. (2015). İlkokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi bağlamında kimlik, kültür ve yurttaşlık algıları. *Journal of Turkish Studies*, 10 (11), 1501-1526.
- Türksoy, E. ve Taşlıdere, E. (2016). Aktif öğrenme teknikleri ile zenginleştirilmiş öğretim yönteminin 5. sınıf öğrencilerinin Fen ve Teknoloji dersi akademik başarı ve tutumları üzerine etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 57-77.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 6 (4), 543-559.
- Uçar, M. (2014). İlköğretim düzeyinde kültür varlığı ve koruma konularındaki eğitiminin etkinliği ve sivil toplum örgütlerinin eğitime katkısının değerlendirilmesi. *MEGARON*, 9 (2), 85-102.
- Ulu Kalın, Ö. ve Birişci, S. (2018). The Metaphorical perceptions of teacher candidates on the concept of "Web 2.0 technology. *Review of International Geographical Education Online*, 8 (3), 542-555.
- Uysal, M. Z. ve Çaycı, B. (2022). The effect of using Web 2.0 tools in the primary school 4th-grade science course on various variables. *Participatory Educational Research (PER)*, 9 (1), 137-149.

- Ültanır, G. (2003). Eğitim ve kültür ilişkisi eğitimde kültürün hangi boyutlarının genç kuşaklara aktarılacağı kaygısı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (3), 209-309.
- Ünsal, D. ve Pulhan, G. (2012). Türkiye’de kültürel mirasın anlamı ve yönetimi. Aksoy A. ve Ünsal D. (Ed.), *Kültürel Miras Yönetimi* içinde (s. 30-60). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Vecco, M. (2010) A definition of cultural heritage: From the tangible to the intangible. *Journal of Cultural Heritage*, 11, 321-324.
- Vargün, Ö. ve Nuhoglu, M. (2019). Kültürel miras eğitiminde bilgi iletişim teknolojilerinin rolü ve mobil uygulamalar. *Unimuseum*, 2 (2), 45-53.
- Veltman, Kim H. (2005). Challenges for ICT/UCT applications in cultural heritage. In: *CARRER“ICT and Heritage* [Online dossier]. España: Universitat Oberta De Catalunya, Digithum. No. 7. www.redalyc.org
- Von Wangenheim, C. G., Alves, C. N., Rodrigues, P. E. and Hauck, J. C. (2017). Teaching computing in a multidisciplinary way in Social Studies classes in school – a case study. *International Journal of Computer Science Education in Schools*, 1, 2.
- Yabacı Tak, A. (2021). *Etki büyüklüğü yöntemlerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yalçın, S. (2022). Arapça kelime öğretiminde Web 2.0 araçlarının önemi ve materyal hazırlama uygulamaları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1.Uluslararası Yabancı Dil Eğitimi Sempozyumu (YABDİLSEM) Özel Sayısı, 517-538.
- Yarar, B. (2022). *Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Tokat ili doğal ve kültürel turizm değerlerine yönelik bilgi düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yaylak, E. ve İnan, S. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitimde sosyal medyanın kullanılmasına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3 (1), 1-32.
- Ye, L., Wang, R. and Zhao, J. (2021). Enhancing learning performance and motivation of cultural heritage using serious games. *Journal of Educational Computing Research*, 59 (2), 287–317.

- Yerli, M. S. (2018). *Sosyal Bilgiler öğretiminde Eğitim Bilişim Ağı (EBA) uygulamasının öğrencilerin akademik başarısına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adıyaman: Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yeşilbursa, C. C. (2011). *Sosyal bilgilerde miras eğitiminin öğrencilerin somut kültürel mirasa karşı tutumlarına ve akademik başarılarına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yeşiltaş, E. (2016). Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sosyal ağ kullanım profillerinin belirlenmesi. *Turkish Studies*, 11 (3), 2387-2406.
- Yeşiltaş, E. ve Turan, R. (2015). Sosyal Bilgiler öğretimine yönelik geliştirilen bilgisayar yazılımının akademik başarı ve tutuma etkisi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (5), 1-23.
- Yıldırım, M. (2019). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin aktif öğrenme yöntemlerini kullanma durumları. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3 (2), 183-204.
- Yıldırım, İ. (2020). *7. sınıf ışığın madde ile etkileşimi ünitesinde Web 2.0 araçlarının kullanılmasının öğrencilerin akademik başarılarına, teknoloji ile kendi kendine öğrenme düzeylerine ve fene yönelik tutumlarına etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz S. (2013). *Sosyal Bilgiler derslerinde drama yöntemi ile öğretimin öğrencilerin sosyal beceri, empatik beceri ve akademik başarı düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yılmaz, K., Ayaydın, Y. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim teknolojileri kullanımına ilişkin alt yapılarının ve yeterlilik algılarının incelenmesi: Nitel bir çalışma. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 87-107.
- Yücel, Ü. A. (2017). Perceptions of pedagogical formation students about Web 2.0 tools and educational practices. *Education and Information Technologies*, 22, 1571-1585.
- Zelan, Z. (2022). Yeni medyanın kültürel bellek aktarım aracı olarak kullanımı: Kültür portalı örneği. *Eren Dergisi*, 1 (1), 14-30.,

- Zhabykbayeva, D., Sanay, G., Bekish, A. Zhylkybekova, G., and Kasymbekov, Z. (2021). Teachers' views on the level of cultural heritage knowledge that can be improved through innovative technologies. *World Journal on Educational Technology: Current Issues*, 13 (4), 1073 -1087.
- Zhao, Z. and Hoge, J. D. (2005) What elementary students and teachers say about Social Studies. *The Social Studies*, 96 (5), 216-221.
- Wanago, N. (2013). Effective Web 2.0 tools for your classroom. *Techniques: Connecting Education and Careers (J3)*, 88 (1), 18-21.
- Wang C.Y. (2019). Building a network for preserving intangible cultural heritage through education: a study of Indonesian Batik. *Int J Art Des Educ*, 38 (2), 398–415.
- Wankel, C. (2009). Management education using social media. *Organizational Management Journal*, 6, 251– 262.
- Weaver, E. R. (2013). Better Social Studies: Increasing content knowledge & reading simultaneously. *Senior Honors Theses*. 371, 1-57.
- Weller, M. Pegler, C. and Mason, R. (2005). Use of innovative technologies on an e-learning course. *Internet and Higher Education*, 8, 61-71.
- Wendland, W. (2004). Intangible heritage and intellectual property: Cand future prospects. *Museum International*, 56 (1-2), 97-106.
- Wu, H. (2011). Constructing culturally relevant pedagogy in chinese heritage language classrooms: A multiple-case study. *Online Submission, US-China Education Review*, 939-952.

EKLER

Ek-1 Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği İzni

Evrak Kayıt Tarihi: 13.03.2022	Protokol No: 284958	Tarih: 15.03.2022
 ANADOLU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARAR BELGESİ		
ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Doktora Tez Çalışması	
KONU:	Eğitim Bilimleri	
BAŞLIK:	Sosyal Bilgiler Dersi Kültürel Miras Aktarımında Web 2.0 Teknolojileri Kullanımının Etkisi	
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Prof. Dr. Tuba ÇENGELCI KÖSE	
TEZ YAZARI:	Meryem KANTKIN	
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-	
KARAR:	Olumlu	

Ek-2 Ardahan Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzin Belgesi

ARDAHAN İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Meryem KANTEKİN
Kurumu / Üniversitesi	Anadolu Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Ardahan
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Ardahan İli Genelindeki Tüm Ortaokullar
Araştırmanın konusu	Sosyal Bilgiler Dersi Kültürel Miras Aktarımında Web 2.0 Teknolojileri Kullanımının Etkisi
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	Tez
Veri toplama araçları	Öğrenci başarı testi, öğrenci görüşme formu, sınıf içi gözlem formu
Görüş istenilecek Birim/Birimler	Yok
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
E-63784819-605 01 381495 sayılı Meryem KANTEKİN tarafından yapılan araştırma izni başvurusu incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda komisyon başvurusunun Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma İzin Yönergesine uygun olduğuna oy birliği ile karar vermiştir.	
Komisyon kararı	Oybirliği ile alınmıştır.
Muhalef üyenin Adı ve Soyadı: Yok	Yok

Ek-3 Kültürel Miras Akademik Başarı Testi

6. SINIF KÜLTÜREL MİRAS EĞİTİMİ AKADEMİK BAŞARI TESTİ

Sevgili öğrenciler bu test sizin Kültürel Miras akademik başarı düzeyinizi ölçmek için hazırlanmıştır. Bu testle elde edilen bilgiler başka hiçbir amaç için kullanılmayacak olup, sınav amaçlı değildir. Her sorunun bir doğru cevabı vardır, lütfen size yakın gelen şıkkı işaretleyiniz ve boş bırakmayınız. Katıldığınız için teşekkür ederim.

İlk Türk devletlerinde devletin başında olan hükümdar töreye uygun olarak devleti yönetmektedir. Hükümdar halkın huzur ve güvenliğini sağlamak zorundadır. Orduyu bağımsızlığın simgesi olarak gören bu devletlerden bazıları aynı zamanda kendilerine ait alfabeleri oluşturmuşlardır.

1. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk Devletlerinin kültürünü yansıtan özelliklerden değildir?

- A) Yazılı edebiyatın gelişmesine katkı sağlamışlardır B)Yazılı hukuk kuralları gelişmiştir
C)Kıtlık, ok ve yay hayatlarında önemli yer tutar D)Bağımsızlıklarına düşkündür

Aşağıda Ergenekon destanından alınan bir bölüm yer almaktadır?

Kök Türklerin vardıkları ülkede akarsular, pınarlar, türlü bitkiler, meyve ağaçları ve av vardı. Böyle bir yeri görünce Tanrı'ya şükrettiler. Kışın hayvanların etini yediler, derisini giydiler, yazın sütünü içtiler. Ülkenin adına Ergenekon dediler. (...)

2)Destanda yer alan bu bölüm incelendiğinde Göktürk (Köktürk) devleti hakkında bilgiye ulaşamaz?

- A) Dini özellikleri B)Ekonomik yaşam biçimi C)Coğrafi özellikleri D)Siyasal yönetim özellikleri

Kültürün birçok işlevi vardır. Örneğin kültürümüzde "bayramlaşma, misafirperverlik, küçüklere sevgi büyüklere saygı duyma, düğünlere ve toplumla ilgili törenlere katılma" gibi kalıplaşmış kültürel özelliklerin dahi işlevleri vardır. Bu sayede bir araya gelen insanlar arasında kaynaşma artmaktadır.

3) Yukarıda yer alan bu unsurlar düşünüldüğünde sizce kültürün en çok hangi işlevini öne çıkarmaktadır.

- A) Bireye toplumsal bir kişilik kazandırma işlevi B)Topluları özellik olarak diğerlerinden ayırma işlevi
C)Toplumsal bütünlük ve birliktelik sağlama işlevi D)Toplumsal düzeni sağlama işlevi

Anadolu halkına meslek edindirmek ve güzel ahlak sahibi olmayı öğretmeye çalışma amacıyla Anadolu da bir teşkilat kurmuştur. Bu teşkilatta çırak, kalfa ve usta ilişkisi içerisinde çeşitli meslekler öğretilmiştir. Anadolu'nun Türk yurdu olmasında önemli katkıları olan Kırşehirli önemli bir kişiliktir.

4)Yukarıda özellikleri yer alan kişi kimdir?

- A) Mevlana B)Ahi Evran C) Hacı Bektaş Veli D)Satuk Buğra Han

İlk Türk devletleri farklı türlerde eserler bırakmışlardır. Bu eserlerin yapılmasında devletlerin yaşadığı yerin özellikleri, coğrafi koşullar veya siyasi yapısı önemli olmuştur.

5) İlk Türk devletlerinin özellikleri düşünüldüğünde aşağıdaki devletlerden hangisi diğerlerinden farklı olarak taşınmaz kültürel miras eserleri bırakmış olabilir?

- A)Uygur Devleti B)Göktürk devleti C)Asya Hun devleti D)2. Köktürk devleti

Ek-3 Devamı

Gündelik hayatımızda kültürümüzün bir parçası olan atasözlerini sık sık kullanırız. Örneğin

Birlikten kuvvet doğar.
Yalnız taş, duvar olmaz.
Bir elin nesi var, iki elin sesi var

6)Yukarıda yer alan atasözlerini dikkatlice okuyunuz. Sizce bu atasözlerimiz ile kültürümüzün hangi işlevine vurgu yapılmaktadır?

- A) Sosyal kişiliğin oluşması B)Toplumsal değerleri aktarma
C)Toplumsal yardımlaşma ve dayanışma D)Bireye bilgi aktarımı

Birey yaşadığı topluma ait kültürel özellikleri ailesinden akrabalarından, arkadaşlarından, öğretmenlerinden veya komşularından öğrenebilir. Bu öğrenme süresi anlık değildir, bir ömür devam eder.

7)Yukarıda yer alan parçayı okuduğumuzda kültürün hangi özelliğini açıklanmaktadır.

- A)Kültürel özellikler doğuştan kazanılır B)Kültür toplumdan topluma değişebilir
C)Kültürel bilgiler sonradan öğrenilir ve devamlılık gösterir D)Kültür sadece belirli kişilerden öğrenilir

ORHUN YAZITLARI'NDAN (Kül Tigin Yazıtı, Güney Yüzü) bir alıntı

(...) Dokuz Oğuz beyleri, milleti! Bu sözlümü iyice işit, adamakıllı dinle: Doğuda gün doğusuna, güneyde gün ortasına, batıda gün batısına, kuzeyde gece ortasına kadar, onun içindeki millet hep bana tabidir. Bunca milleti hep düzene soktum. O şimdi kötü değildir. Türk kağanı Ötüken Ormanı'nda otursa ilde sıkıntı yoktur...

8)Yukarıda yer alan Orhun yazıtlarından bilgi edinen bir araştırmacı kültürün hangi öğesinden yararlanmıştır.

- A) Din B)Tarih C)Mimari D)Dil

Kültürel miras; geçmişten miras alınan ve geleceğe miras bırakılmak istenen, insanlar tarafından yapılmış her türlü eserler ile bir topluma ait değerler bütünüdür. Bir arkeolojik alan, heykel, ev veya camii kültürel miras olabileceği gibi atasözü, gelenek görenek veya herhangi bir toplu kutlama töreni de kültürel miras olarak aktarılabilmektedir. Bu kültürel miras kalıntıları sayesinde geçmişe ait duygu, düşünce ve sanatları inceleme imkanı buluruz.

9)Yukarıdaki parçaya göre kültürel mirasın özellikleri olarak aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Kültürel miras birikimli olarak ilerler B)Kültürel miras geçmiş ve gelecek arasında bir köprü olur
C)Kültürel miras sayesinde milli bilincimiz artar D)Kültürel miras sadece somut öğelerden oluşur.

İnsanların duygu ve düşüncelerini diğerlerine aktarmak, başkalarıyla iletişime girmek, maddi ve manevi kültür öğelerini ifade etmek için "Dil" kullanılır.

10)Aşağıdakilerden hangisi kültür öğelerinden Dil unsurunun özelliklerini açıklayan cümlelerden biri olamaz?

- A) Destan, yazıt, türkü, ninni gibi eserler günümüze kadar dil sayesinde gelmiştir
B) Dil, değişime kapalı durağan bir varlıktır
C)Kültür ve Dil arasında karşılıklı etkileşim vardır
D)Dil kültürün taşıyıcısı ve aktarıcısıdır

Ek-3 Devamı

Ülkemizin topraklarında birçok farklı devlet ve uygarlık kurulmuştur. Önemli ticaret yolları üzerinde bulunan ülkemiz birden fazla medeniyete ev sahipliği yapan ülkemizin her köşesinde farklı tarihi eserler yer almaktadır. Bu eserler milyonlarca turistin ziyaretine yol açmaktadır.

11) Yukarıdaki bilgi incelendiğinde aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Ülkemizin geçmiş yıllarda birçok devlete ev sahipliği yaptığı
- B) Tarihi eserlerin ülke gelişimine katkı sağladığı
- C) Ülkemizde yer alan tarihi eserlerin tamamının özenle korunduğu
- D) Tarihi eserlerin ülke ekonomisine katkı sağladığı

Ahmet ve arkadaşları yaşadıkları yerde bulunan kültürel eserlerin kaybolmasından korkmaktadırlar. Bu nedenle Sosyal bilgiler dersinde geliştirdikleri bir projede belediyeden de yardım alarak yaşadıkları bölgede bulunan; tarihi eserlerin, gelenek, görenek ve el sanatları örneklerinin yer aldığı bir kültür broşürü çıkarmaya bunu halka tanıtmaya karar vermişlerdir.

12) Sizce Ahmet ve arkadaşları tarafı oluşturulan projeye bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılmaz?

- A) Sosyal bilgiler dersi içinde kültür konusu yer almaktadır
- B) Kültür kavramı içinde tarihi eserleri, gelenek görenekleri, ele sanatlarını barındırmaktadır.
- C) Kültürel faaliyet çalışmalarında sadece belediye ilgilenir
- D) Ahmet ve arkadaşları kültürel değerleri yaşatmayı amaçlamıştır.

Kültürel varlık

Doğal varlık

13) Yukarıdaki görsellerde kültürel ve doğal varlıklar yer almaktadır, görseller incelendiğinde aşağıdakilerden hangisi kültürel ve doğal varlıkların ortak özelliklerinden olmayabilir?

- A) Doğal ve kültürel varlıklar ülke turizminin gelişmesi açısından önemlidir
- B) İki varlık türü de insan eliyle yapılmıştır
- C) Kültürel miras öğelerine bakarak bir toplumun özelliklerini anlayabiliriz
- D) Doğal ve kültürel miras unsurları korunarak gelecek nesillere aktarılabilir

Ek-3 Devamı

Kültürel miras öğeleri birden fazla unsuru içinde barındırabilir. Tarihi yapılar, eserler ve gelenek ve görenekler kültürel miras öğesi olarak tanımlanabildiği gibi bu öğeler somut, soyut, taşınabilir ve taşınamaz gibi çeşitleri içinde barındırır.

14) Kültürel miras öğelerini düşündüğünüzde aşağıdakilerden hangisi diğerlerinden farklı olabilir?

- A) Geleneksel giysiler B) El sanatları geleneği C) Çifte Minareli Medrese D) Festival ve şenlikler

Bir toplumun kendine özgü, yaşam tarzı, davranış kalıpları, düşünme biçimi, ahlaki özellikleri, alışkanlıkları, inanç biçimi, sanat tarzı, töreleri vb. öğelerinden meydana gelen bütünlüğe kültür denir. Kültür; kitap, cami, köprü, yol olabileceği gibi din, örf, adet, töre, geleneklerde olabilmektedir.

15) Paragraf incelendiğinde aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılmaz?

- A) Kültürü oluşturan öğeler karşılıklı etkileşim halindedir
B) Kültür maddi olabileceği gibi manevi öğelerden de oluşabilmektedir
C) Kültürü oluşturan öğeler toplumsal yapıyı yansıtır
D) Kültürel özellikler bireyseldir

Bir milletin ortak hafızası olarak adlandırılan bu unsur ortak kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasında önemli rol oynamaktadır. Toplumu oluşturan bireylerin bir araya gelmesini sağlayarak milli kültür ve milli kimliğin oluşmasına yardımcı olan unsur ile bireyler geçmişe ait kültürel değerleri ve milli bilinci kazanır.

16) Yukarıda bahsedilen kültürel unsur aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dil B) Din C) Gelenek-görenek D) Tarih

Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra birçok gelişme yaşandı. Türkler; İslam dünyasının koruyuculuğunu üstlendiler. Medrese, zaviye, cami, darüşşifa ve mescitler yaparak İslam kültür ve medeniyetinin gelişmesine katkıda bulundular. Dil, edebiyat ve sanat alanında yeni çalışmalar ortaya koydular.

17) Yukarıda yer alan ifadelerden çıkarılabilecek en genel yargı hangisidir?

- A) Türkler sadece İslam dinine inanmıştır ve bu dinin koruyuculuğunu üstlenmiştir
B) İslamiyet'in kabulü Türklerin yaşamında kültürel, sosyal ve sanatsal birçok alanda değişimlere yol açmıştır.
C) İslamiyet'in kabulü ile sadece sosyal ve siyasal alanda değişimler yaşanmıştır
D) İslam dinini sadece Türkler benimsemiş ve korumuştur.

Türkiye Selçuklu Devleti döneminde inşa edilen darüşşifa veya şifahane olarak bilinen mimari yapılar insanlara sağlık alanında hizmet vermekteydi. Danışmentliler tarafından Yağbasan Medresesi yapıldı. Saltuklular Mama Hatun Külliyesi'ni inşa etti. Mengücekliler zamanından Divriği Ulu Camii günümüze kadar ulaştı

18) Yukarıda yer alan bilgiler birleştirildiğinde edildiğinde en genel ve doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anadolu'da kurulan devletler sadece mimari alanda eser bırakmıştır.
B) Anadolu'nun Türk kültürünü benimsemesi ve Türkleşme sürecinde birden fazla devletin katkısı olmuştur.
C) Yapılan eserlerin hiçbiri günümüze kadar gelmemiştir.
D) Anadolu'nun Türkleşme süreci kısa zamanda tamamlanmıştır.

Ek-3 Devamı

Karahanlı hükümdarı Satuk Buğra Han İslamiyet'i resmen benimsemiş ve Abdülkerim adını almıştır. İslamiyet'in gelişyle bazı yenilikler geldiği gibi İslamiyet öncesinde de var olan kut inancı, ikili yönetim anlayışı gibi birçok özellik devlet tarafından devam ettirilmiştir.

23)Paragraf analiz edildiğinde Karahanlı devletiyle ilgili aşağıdaki maddelerden hangisi çıkarılabilir?

- A) Karahanlı Devleti milli benliğini kaybetmiştir
B) Devlet Türk ve İslam kültürünü sentezlemişlerdir.
C)Din değiştirmek kültürel hayatlarını etkilememiştir
D)İslam dinini kabul etmek uzun süre almıştır.

Anadolu'da kurulan ilk Türk beylikleri tarafından birçok mimari eser yapılmıştır. Bu eserler günümüze kadar gelmiştir.

24)Aşağıda yer alan Türk Beyliği ve mimari eser eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Saltuklular → Mama Hatun Külliyesi
B) Danişmentliler → Yağbasan Medresesi
C) Mengücekler → Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası
D) Çaka Beyliği → Malabadi Köprüsü

Bir caminin etrafında yapılmış medrese, şifahane, kütüphane, türbe, hamam ve imaret gibi değişik amaçlara hizmet eden yapılardan oluşan mimari topluluğa Külliye denilmektedir.

25) Yukarıda verilen bilgilerde Külliye kurumunun tanımı yer almaktadır. Yapılan bu tanımdan yola çıkarak külliye mimari yapısının özelliklerinden hangisinin yer aldığı söylenemez.

- A) Külliye hem eğitim hem de dini amaçlı hizmet vermektedir
B)Günümüze kadar kurulan Türk devletlerinin hepsinde külliye yapısı görülmüştür
C)Külliye camiler merkez alınarak oluşturulmaktadır
D)Külliye bir birden fazla işlevi vardır.

BAŞARILAR

Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Meryem KANTEKİN

Ek-4 Yarı Yapılandırılmış Öğrenci Görüşme Soruları

1. Kültür dendiğinde neler anlıyorsunuz? Örnek vererek açıklayabilir misiniz?
2. Kültürel miras nedir? Dersten öğrendiklerinizden yola çıkarak kavramı nasıl açıklarsınız?
3. Kültürel miras öğeleri denilince neler anlıyorsunuz? Örnek verebilir misiniz?
4. Web 2.0 araçları hakkında görüşleriniz nelerdir? Hangi web 2.0 araçlarını öğrendiniz? Birkaç tane web 2.0 aracı söyleyebilir misiniz?
5. Sosyal Bilgiler dersinde web 2.0 teknolojileri ile gerçekleştirilen eğitim süreci sizce nasıldı? Süreç hakkında genel olarak nasıl bir değerlendirme yapabilirsiniz?
6. Ders sürecinde web 2.0 araçlarından yararlanmanın size ve kültürel miras aktarımına katkısı noktasında neler düşünüyorsunuz? Sizce ders sürecinde etkili oldu mu? Örnek vererek açıklayabilir misin?
7. Ders sürecinde web 2.0 araçlarından yararlanırken ne tür zorluklarla karşılaştınız? Örnek verebilir misin? Bu zorluklar sence neden kaynaklandı?
8. Gerçekleştirilen eğitim uygulamalarından sonra kültürel miras ile ilgili davranışlarınızda neler yapıyorsunuz / nelere dikkat ediyorsunuz?
9. Ders sürecinde daha farklı olarak nelerin olmasını isterdiniz? Örnek vererek açıklayabilir misiniz? Eklemek istediğiniz herhangi bir şey var mı?
10. Web 2.0 araçlarını Sosyal Bilgiler dersinin diğer ünitelerinde kullanmak isteseyiz nasıl kullanırdınız? Örnek verebilir misiniz?
11. Sosyal Bilgiler ders sürecinde web 2.0 araçlarının kullanılması teknoloji kullanımına veya Sosyal Bilgiler dersine karşı sizde herhangi bir farkındalık oluşturdu mu? Örnek vererek açıklayabilir misiniz?

Ek-5 Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Görüşme Soruları

1. Web 2.0 teknolojilerinden yararlanarak yürütülen Sosyal Bilgiler eğitim süreci hakkında neler söyleyebilirsiniz? Genel olarak süreci nasıl değerlendiriyorsunuz?
2. Kültürel miras aktarımı konusunda Web 2.0 teknolojilerinin etkisine yönelik düşünceleriniz nelerdir? Örnek vererek açıklayabilir misiniz?
3. Ders sürecinde herhangi bir olumsuzluk veya sorunla karşılaştınız mı? Örnek verebilir misiniz?
4. Ekleyebileceğiniz herhangi görüş veya öneriniz var mı?

Ek-6 Deney ve Kontrol Gruplarına Ait Gözlem Formları

Kültürel Miras Aktarımında Web 2.0 Araçlarının Kullanımı Deney Grubu Gözlem Formu	Yeterli	Kısmen	Yetersiz	Açıklama
Derse Giriş Aşaması				
Öğretmen derse hazırlıklı gelmesi				
Öğretmen bir önceki dersin konusunu tekrar edip hatırlatması				
Öğretmenin derse girişte konuyla ilgili merak uyandırması				
Öğrencilerin derse hazırlıklı gelmesi				
Öğretmenin derse etkili giriş yapması				
Öğrencilerin ön bilgilerinin ortaya konulması				
Öğretmenin derse giriş için hazırlanan materyalleri kullanması				
Öğrencilerin ders konusundan haberdar edilmesi				
Öğretmenin derse girişte güdüleyici sorular yöneltmesi				
Öğretmenin etkinliklere karşı öğrencileri haberdar etmesi				
Ders kazanımlarına uygun Web 2.0 uygulamaları ile etkinliklerin düzenlenmesi				
Etkinliklerin uygulama aşaması				
Öğretmenin sürece yeteri şekilde rehber olması				
Öğretmenin Web 2.0 araçlarının kullanımı sürecinde yönergelere uyması				
Öğrencilerin Web 2.0 araçlarının kullanımı sürecinde yönergelere uyması				
Öğretmenin Web 2.0 araçlarını etkili ve dikkat çekici biçimde kullanabilmesi				
Öğrencilerin Grup çalışması için sağlıklı şekilde grup oluşturabilmesi				
Öğrencilerin süreç içinde etkili iletişim kurabilmesi				
Öğrencilerin Web 2.0 araçlarını istekli kullanabilmesi				
Öğrencilerin grup içi iletişimi sağlaması				
Öğrencilerin Web 2.0 araçlarına sorunsuz erişim sağlaması				
Değerlendirme Aşaması				
Hazırlanan materyallerin verimli kullanılması				
Öğrencilerin ders sonunda soru ve görüşlerinin alınması				
Öğretmen tarafından dersin toparlanması ve bitirilmesi				
Diğer ders saati için gerekli bilgilendirilmenin yapılması				
Öğretmenin ders sırasında yaşanan aksamalara dikkat etmesi				
Öğretmenin değerlendirme için hazırlanan materyalleri etkili kullanması				
Öğrencilere evde Web 2.0 araçları ile yapılacaklar hakkında bilgi verilmesi				
Öğretmenin zamanı etkili ve verimli kullanabilmesi				
Öğrencilerin ders içi yaşadığı sorunlara çözüm aranması				
Öğrencilerin kendileri geliştirmeleri için Web 2.0 araçlarını kullanabilmeleri				

Ek-6 Devam

Kontrol Grubu Gözlem Formu		Yeterli	Kısmen	Yetersiz	Açıklama
Derse Giriş Aşaması					
Öğretmen derse hazırlıklı gelmesi					
Öğretmen bir önceki dersin konusunu tekrar edip hatırlatması					
Öğretmenin derse girişte konuyla ilgili merak uyandırması					
Öğretmenin etkinlikler ve ders konularıyla ilgili öğrencileri haberdar etmesi					
Öğretmenin derse etkili giriş yapması					
Öğrencilerin ön bilgilerinin ortaya konulması					
Öğretmenin derse girişte güdüleyici sorular yöneltmesi					
Gelişme Aşaması					
Öğretmenin ders içinde yeteri şekilde rehber olması					
Öğretmenin ders sürecini etkili ve verimli kullanması					
Öğretmenin farklı öğretim tekniklerinden yararlanması					
Öğretmenin sınıf içinde iş birliğini sağlaması					
Öğrencilerin grup çalışması için sağlıklı şekilde grup oluşturabilmesi					
Öğrencilerin süreç içinde etkili iletişim kurabilmesi					
Öğrencilerin derse aktif katılımın sağlanması					
Değerlendirme Aşaması					
Öğrencilerin ders sonunda soru ve görüşlerinin alınması					
Öğretmen tarafından dersin toparlanması ve bitirilmesi					
Diğer ders saati için gerekli bilgilendirilmenin yapılması					
Öğretmenin değerlendirme için materyal hazırlayıp etkili biçimde kullanması					
Öğretmenin ders sırasında yaşanan sorunlara çözüm bulması					
Öğretmenin zamanı etkili ve verimli kullanabilmesi					
Öğrencilerin der içi yaşadığı sorunlara çözüm aranması					

Ek -7 Web 2.0 Araçları İle Kültürel Miras Aktarımına Uygun Hazırlanan Ders Planı Örneği

Ders: Sosyal Bilgiler

Sınıf: 6.Sınıf

Öğrenme Alanı: Birey ve Toplum

Kazanım: SB.6.1.2. Sosyal, kültürel ve tarihî bağların toplumsal birlikteliğin oluşmasındaki yerini ve rolünü analiz eder.

Süre: 40’40’

Kullanılan yöntem ve teknikler: Tartışma, iş birliğine dayalı öğrenme, beyin fırtınası, soru cevap.

Araç-gereç ve materyaller: Bilgisayar, İnternet, Tahta, Storyjumper ve myQuiz Web 2.0 araçları

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmen önceki dersin kısa bir özetini yaparak konuları hatırlatır. İstagram uygulamasından tartışmaya katılan öğrencilere sorumluluklarını yerine getirdikleri için teşekkür eder. Rol ve sorumluluklara değinerek bireylerin toplumsal rollerinin neler olabileceğini, toplum içinde yaşarken nelere dikkat etmemiz gerektiğini sorarak öğrencilerin dikkatini çeker.

Güdüleme: Öğretmen “Bugün derste bir toplumun kültürünün oluşmasında etkili olan unsurları öğreneceğiz, bu sayede milli bilinç ve duyarlılığımız daha da aratacak” diyerek öğrencileri derse karşı güdüler.

Gözden geçirme: Öğretmen “Bu ders farklı çevrim içi kaynaklardan ve yazılımlardan yararlanarak kültürel öğelerimizin neler olduğunu öğreneceğiz, toplumu oluşturan dil, din, gelenek görenek gibi birçok unsuru açıklayıp örnek verilebileceğiz” diyerek derse geçişi yapar.

Derse Geçiş: Öğretmen “En son ne zaman bir toplumsal törene veya olaya katıldınız?” diye sorar. Öğrencilere ipuçlarıyla yardımcı olmak için örneğin “Ben yaz tatilinde birçok düğüne katıldım sizlerin de katılmış oluğu toplumsal törenler oldu mu?” sorusunu sorar öğrenci cevapları değerlendirilir. Sonrasında öğretmen “Günlük hayatta büyüklerimizden öğrendiğimiz davranışlar nelerdir? Bayram ve düğün gibi törenlerde neler yapıyoruz?” sorusuyla derse geçer.

Ek-7 Devamı

Gelişme

Öğretmen “Ben şimdi tahtaya bir kavram haritası taslağı çizeceğim sizlerde aynısını size vermiş olduğum A4 kâğıtlarına çizmelisiniz” der. Tahtaya “Kültürel Unsurlarımız” yazarak büyük bir balon içine alır etrafına eşit olacak şekilde beş farklı yönde ok çıkarır ve oklara “Mimari, Dil, Din, Gelenek Görenek ve Tarih” kavramlarını yazar kavramlarını da küçük balon içine alır.

Öğrencilerden şekli A4 kâğıtlarına çizer. Öğretmen “Şimdi her birimiz bireysel olarak bu beş kavram hakkında aklına gelen kelimeleri yazalım” der. Eğer öğrenciler zorlanırsa öğretmen ipuçlarıyla veya örneklerle onlara yardımcı olur. Kavram haritalarının oluşturulmasından sonra öğrenciler tahtaya gelerek nedenleriyle haritalarını sunar. Diğer öğrencilerin yorumu alınır. Gönüllü her öğrenci gelerek kendi sunumu yapar. En sonunda oluşturulan kavram haritaları sınıf panosuna asılarak tüm sınıfa sunulur.

Öğretmen sınıfta “Şimdi hepimizin katkıları sonucu Türk kültürel özelliklerimizi yansıtan birer ürün ortaya koyacağız, bunun için sınıfı hazır hale getirelim” der ve “resim, şiir ve slogan” masası olmak üzere üç farklı çalışma masası oluşturur. Öğretmen masalara etkinlik için gerekli olan araç ve gereçleri daha önceden hazırlar. Her istasyon masanın başına gönüllü bir gözlemci öğrenci seçilir. Gözlemci şef öğrenci masasına gelen öğrencileri yönlendirmekte ve ihtiyaçları karşılamakla görevlidir. Öğretmen öğrencilere kültürümüz ve kültürümüzü oluşturan unsurlarla ilgili olarak her istasyon masasında bir etkinliğin yapılacağını belirlenen süre dolduktan (her grubun çalışma süresi 10dk) sonra grupların yer değiştireceğini ve bir sonraki grubun bir önceki grubun eksik kalan çalışmasını tamamlayacağını duyurur. Uygulama bittikten sonra masadaki şef öğrenciler ürünleri toplar ve tüm sınıfa sunar.

Dersin ilerleyen kısmında öğretmen akıllı tahtadan Storyjumper Web 2.0 aracıyla hazırlanmış olan e-kitaptan yararlanarak dersini işler. E-kitapta “toplumsal birliğin sağlanmasının önemi, toplumsal birliğin sağlanması için yapılması gerekenler, kültür ve kültürümüzü oluşturan öğeler” gibi derse ait bilgiler yer almaktadır. Öğretmen aşağıda yer alan internet adresi ile kitaba giriş yapar.

<https://www.storyjumper.com/book/read/136916992>

Ek-7 Devamı

Öğretmen ders için gerekli olan “kültür, kültürel öğeler, somut ve soyut kültür, toplumsal birliktelik, kavramları açıklayarak tahtaya yazar. Öğrencilerden not almasını ister. Öğretmen “Arkadaşlar sizlerde derse öğrenmiş olduğunuz bilgilerden veya kendi araştırmalarınızdan yararlanarak kitaba katkıda bulunabilirsiniz. Bu sayede bir arada olmamıza gerek kalmadan iş birliği içinde bir ürün ortaya koymuş oluruz” diyerek öğrencileri kitaba katkı sağlamaları için teşvik eder.

Sonuç ve Değerlendirme:

Öğretmen “Toplum, bireylerin bir kültür ve kimlik etrafında toplanmasıyla oluşur. Kültür, bir toplumu diğer toplumlardan farklı kılan, geçmişten beri değişerek devam eden, kendine özgü sanatı, inançları, örf ve âdetleri, anlayış ve davranışları ile onun kimliğini oluşturan yaşayış ve düşünüş tarzıdır. Türk toplumu olarak kültürel özelliklerimiz yani millî kültürümüz bizim millî kimliğimizdir. Kültürümüz oluşturan unsurlar arasında dil, din, tarih, gelenek görenek ve mimari yapımız yer almaktadır” diyerek dersi toparlar.

Sonrasında öğrencilerden her bir kültürel unsura dair bir örnek vermelerini ister, kültürel unsurlarımızın toplumsal yaşamımızdaki önemi tartışılır. Öğretmen öğrencilere “Sizlerin de e-kitap uygulamasına eklemek istediğiniz bilgiler nelerdir?” sorusunu yöneltir. Öğrencilere onların kitaba katkı yapmaları için uygulamayı paylaşacağını isteyenlerin ders notların kitaba katkı sağlayabileceğini duyurur.

Ders sonunda akran değerlendirme amaçlı hazırlanan değerlendirme ölçeği öğrencilere dağıtılır ve doldurmaları için süre verilir. Süre bitiminde öğretmen değerlendirme kâğıtlarını alarak gerekli açıklamaları yapar. Değerlendirme için öğretmen ödev olarak myQuiz Web 2.0 aracından hazırlanmış olan soruları çözmelerini söyler. Çevrimiçi olarak çözülecek olan <https://myQuiz.org/q/40ed30dc-420e-499f-88de-0cb9aab74e5d> adresinden öğrenciler ulaşabilecektir. Öğretmen “Ben sizlerle soru adresini ve adrese girerken kullanacağınız kodu paylaşacağım, lütfen derste öğrenmiş olduğunuz bilgilerden yararlanarak soruları çözelim” der. Bir sonraki ders için hazırlık olarak öğrencilerle diğer Web 2. 0 adresi paylaşılır ve öğrencilerin tartışma ortamına katılması istenir.

Ek-7 Devamı

Storyjumper ve myQuiz Web 2.0 Araçlarının Ders içinde kullanımı

Storyjumper, uygulaması okul öncesinden yükseköğretime kadar farklı kademelerde öğrencilerin bireysel veya grup halinde dijital hikâye kitapları oluşturabilecekleri bir uygulamadır. Uygulama öğrencilerin kavram öğrenimi, yazarlık, yaratıcılık, işbirliğine dayalı çalışma becerilerinin geliştirilmesi, hikâye temelli konu öğrenimi gibi farklı amaçlarla kullanılabilir.

Ders içinde de dijital kitap oluşturmak amacıyla kullanılan bu uygulama kullanılarak öğretmenin dersi daha etkili ve zenginleştirilmiş olarak anlatmaktadır. Aynı şekilde dijital kitaba katkıda bulunmak isteyen öğrenciler ders sürecinde öğrendiklerinden ve kendi araştırmalarından eklemeler yaparak kitaba katkıda bulunmaktadır. Bu sayede öğrenciler uzatanda olsa işbirlikçi biçimde ortak ürün ortaya koyabilmektedirler.

myQuiz: Değerlendirme işlemi daha eğlenceli ve ilgi çekici hale getirmek için geliştirilmiş bir web 2.0 aracıdır. **Quizizz**'de anketler, testler ve **quizler** hazırlanmaktadır. **Quizizz** ile birlikte sonuçlara anında ulaşılabilir, hazırlanan sorulara dönütler ekleyebilir ve zaman belirlenerek süreç kontrol edilebilir. **Quizizz** ile birlikte okulda anket, test, yarışma gibi çeşitli etkinlikler hazırlanabilir. Ders öncesinde öğrencilerin derse daha eğlenceli ve **motivasyonu** yüksek bir şekilde başlamasını ve ön bilgilerini ölçmek amacıyla kullanılabilir. Ders sonrasında ise öğrencilerin anlayıp anlamadıklarını kontrol etmek amacıyla testler oluşturulabilir.

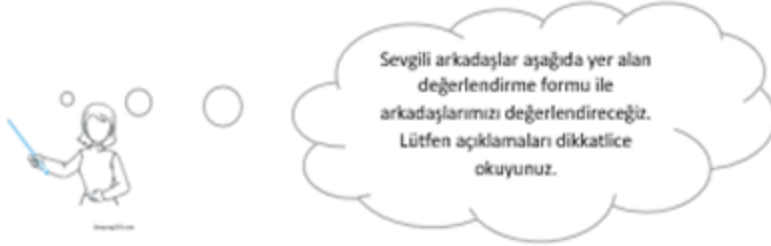
Ders planında, ders sonunda değerlendirme amaçlı kullanılan bu Web 2.0 aracı ile "Sosyal, kültürel ve tarihi bağlarımız" adlı değerlendirme ölçeği hazırlanmıştır. Öğrencilere verilecek olan kod ile öğrenci girip soruları çözebilecektir.

The screenshot displays the Storyjumper and myQuiz web interface. At the top, there is a navigation bar with links for 'Kütüphane', 'Fiyat:% s', 'Yardım', and a search bar labeled 'Kitap ara...'. A user profile icon with the letter 'M' is visible on the right. The main content area features a large red book cover titled 'BİZİ "BİZ" YAPAN DEĞERLERİMİZ' with a blue arrow pointing right. To the right of the book cover, there is a list of actions: 'DÜZENLE', 'İNDİRMEK', 'YORUM (1)', 'PAYLAŞ', and 'KAYDETMEK'. Below the book cover, the title 'BİZİ "BİZ" YAPAN DEĞERLERİMİZ' is repeated. The bottom section shows a quiz question: 'Yöremize ait ne tür kültürel öğeler vardır? Örneklerle açıklayalım.' The question is presented in a scroll format with a yellow background and a green border. Below the question, there are two cartoon characters, a boy and a girl, standing on a green base. The interface also includes a 'BUY' button and a list of recommended books.

Ek-7 Devamı

AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

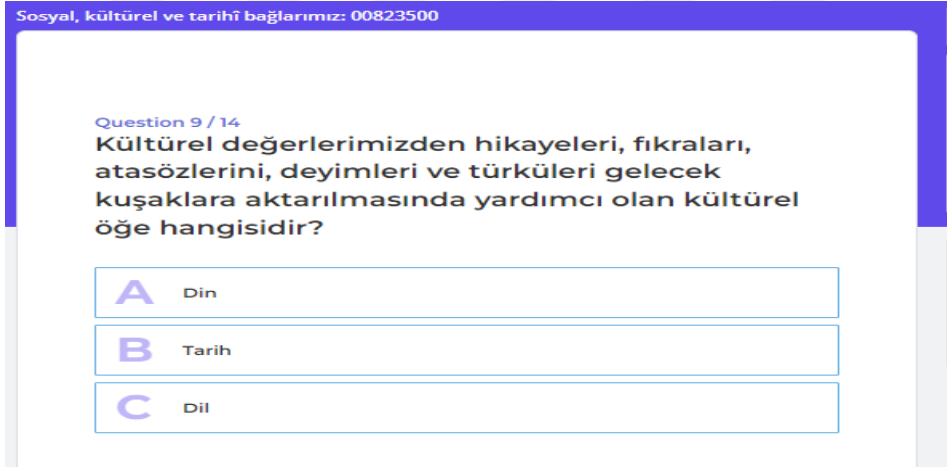
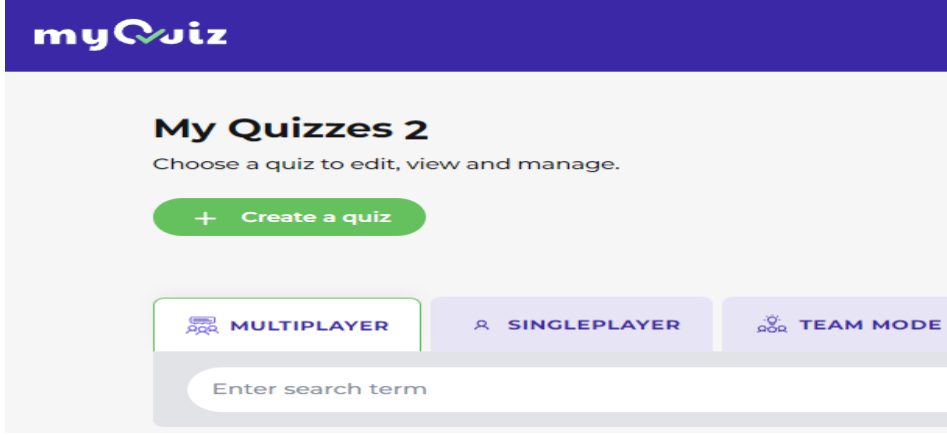
Belirlediğiniz beş arkadaşınızı adını aşağıda yer alan boşluğa yazalım. Sonrasında değerlendirme ölçütünde yer alan maddeleri okuyalım, maddelerde yer alan özellikler arkadaşlarınızda var ise (+) yok ise (-) işaretini koyalım.

Arkadaşımı Değerlendireceğim Ölçütler	1. Arkadaşım	2. Arkadaşım	3. Arkadaşım	4. Arkadaşım	5. Arkadaşım
Yaratıcı biçimde ders sürecine katkı sağladı					
Bizimle bilgi alışverişinde bulundu					
Etkinliklere istekli katıldı					
Saygılı olarak tartışma konularına katıldı					
Oluşturduğumuz dijital e-kitap ödevine katkı sağladı					
Ev ödevlerini titizlikle yaptı					
Sınıf içinde derse yaratıcı fikirler ile katkı sağladı					
Duygu ve düşüncelerini açıkça ortaya koydu					
Ders materyallerini dikkatli ve yararlı biçimde kullandı					
Grup içinde görev almaya istekli oldu					
Sosyal medya üzerinden yapılan tartışmalara katıldı					

1. Arkadaşımın Adı:

2. Arkadaşımın Adı:

Ek-7 Devamı

Ek-8 Öğrenci Araştırma Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, Sosyal Bilgiler Dersinde Miras Aktarımında Web 2.0 Teknolojileri Kullanımının Etkisi başlıklı bir araştırma çalışması olup 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde Web 2.0 araçlarının kullanımın kültürel miras eğitime etkisinin ortaya koyulması amacını taşımaktadır. Çalışma, Meryem KANTEKİN tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile 6. sınıf öğrencilerinin kültürel miras eğitiminin ışık tutulacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda sizden öncelikle Kültürel Miras Eğitimi Başarı Testi'ni doldurmanız istenecektir doldurması istenecektir. Daha sonra öğrenim gördüğünüz sınıfta kültürel miras eğitiminde Web 2.0 araçlarına dayalı dayalı etkinliklere katılmanız istenecektir. Etkinliklerin tamamlanmasının ardından tekrar Kültürel Miras Eğitimi Başarı Testi'ni doldurmanız istenecektir. Etkinlik sürecinde gözlem formuna uygun olarak sınıf içi gözlemler yapılacaktır. Ayrıca etkinlikler sizinle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak bu görüşmeler için ses kaydı alınacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz. Araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler öğrenme ürünlerinin dosyalanması yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten dolayı rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zaman ayrılabilirsiniz.
- Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Ek-8 Devam

- Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Meryem KANTEKİN'e yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Meryem KANTEKİN

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabilceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

Ek-9 Öğrenci Veli İzin Formu

Bu çalışma, Sosyal Bilgiler Dersinde Miras Aktarımında Web 2.0 Teknolojileri Kullanımının Etkisi başlıklı bir araştırma çalışması olup 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde Web 2.0 araçlarının kullanımının kültürel miras eğitime etkisinin ortaya koyulması amacını taşımaktadır. Çalışma, Meryem KANTEKİN tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile 6. sınıf öğrencilerinin kültürel miras eğitiminin ışık tutulacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, velisi olduğunuz öğrenciden öncelikle Kültürel Miras Eğitimi Başarı Testi'ni doldurmanız istenecektir doldurması istenecektir. Daha sonra öğrenim gördüğü sınıfta kültürel miras eğitiminde Web 2.0 araçlarına dayalı dayalı etkinliklere katılması istenecektir. Etkinliklerin tamamlanmasının ardından tekrar Kültürel Miras Eğitimi Başarı Testi'ni doldurması istenecektir. Etkinlik sürecinde öğrenciler oluşturulan gözlem formuna uygun olarak sınıf içi gözlemler yapılacaktır. Ayrıca etkinlikler bittikten sonra velisi olduğunuz öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak bu görüşmeler için ses kaydı alınacaktır.
- Çocuğunuz ismini yazmak ya da kimliğini açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değildir/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde çocuğunuzdan toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Çocuğunuzdan toplanan veriler ses kayıtlarının bilgisayar ortamına aktarılması yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çocuğunuzun çalışmadan ayrılması durumunda çocuğunuzdan toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi bölümünden Meryem KANTEKİN'e yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Meryem KANTEKİN

Ek-9 Devamı

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabilceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

Ek-10 Ders Planı Hazırlama Sürecine Dair Alınan Sertifikalar

			
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETMEN YETİŞTİRME VE GELİŞTİRME GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
<i>Kurs Belgesi</i>			
Belirtilen kursu başarıyla tamamlayarak bu belgeyi almaya hak kazandınız.			
KURSIYERİN EĞİTİM FAALİYETİNİN	Adı Soyadı: Meryem KANTEKİN	T.C. Kimlik Numarası: -	
	Adı: 1.01.01.06.016 - Web 2.0 Araçları ile Dijital Öğretim Materyali Hazırlama Kursu		
	Yeri: Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü MERKEZ TEŞKİLATI / BAKANLIK		
	Tarihi: 08.08.2022 - 19.08.2022	Başarı Puanı: 96	Başarı Düzeyi: A
	Numarası: 1463133327	Süresi: 30 Saat	
Bahtıyar TOLUNAY Eğitim Yöneticisi		Cevdet VURAL Genel Müdür	
1463133327			

			
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETMEN YETİŞTİRME VE GELİŞTİRME GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
<i>Seminer Belgesi</i>			
Katılımcıyı başarıyla tamamlayarak bu belgeyi almaya hak kazandınız.			
KATILIMCININ EĞİTİM FAALİYETİNİN	Adı Soyadı: Meryem KANTEKİN	T.C. Kimlik Numarası: -	
	Adı: - : Dijital Okuryazarlık (Bilgi ve İnternet Okuryazarlığı) Semineri		
	Yeri: Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü MERKEZ TEŞKİLATI / BAKANLIK		
	Tarihi: 16.04.2022 - 17.04.2022		
	Numarası: C78142052990	Süresi: 4 Saat	
Abdürrahim YİĞMAN Eğitim Yöneticisi		Cevdet VURAL Genel Müdür	
C78142052990			

Ek-10 Devamı

			
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETMEN YETİŞTİRME VE GELİŞTİRME GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
<i>Seminer Belgesi</i>			
KATILIMCININ EĞİTİM FAALİYETİNİN	Adı Soyadı: Maryem KANTEKİN		T.C. Kimlik Numarası: - - -
	Adı: 2.02.06.06.004 - Sosyal Medya Kullanımı ve İletişim Semineri		
	Yeri: Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü MERKEZ TEŞKİLATI / BAKANLIK		
	Tarih: 24.06.2022 - 25.06.2022		
	Numarası: -		Süresi: 8 Saat
Abdullah YILMAZ Eğitim Yöneticisi		Cevdet VURAL Genel Müdür	
E/0515214965			

			
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETMEN YETİŞTİRME VE GELİŞTİRME GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
<i>Seminer Belgesi</i>			
KATILIMCININ EĞİTİM FAALİYETİNİN	Adı Soyadı: Maryem KANTEKİN		T.C. Kimlik Numarası: - - -
	Adı: 1.02.03.02.007 - Hız Çağında Öğretmen Olmak ve Dijital Okulda Semineri		
	Yeri: Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü MERKEZ TEŞKİLATI / BAKANLIK		
	Tarih: 03.06.2022 - 04.06.2022		
	Numarası: - - - -		Süresi: 4 Saat
Abdullah YILMAZ Eğitim Yöneticisi		Cevdet VURAL Genel Müdür	
E/158276004			

Ek-10 Devamı

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Meryem KANTEKİN

Yabancı Dil : İngilizce

Doğum Yer ve Yılı :

Eğitim ve Mesleki Geçmişi:

- 2014, Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı.
- 2016, Karadeniz Teknik Üniversitesi Yabancı Dil Enstitüsü İngilizce hazırlık eğitimi.
- 2018, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans.
- 2022- Devam ediyor, Milli Eğitim Bakanlığı, Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Yayınları ve Bilimsel Faaliyetleri:

Makaleler:

Akpınar, M., Kekeç, M. (2019). The impact of a modeling technique on teaching the skill of time and chronology. International Online Journal of Educational Sciences, 1 (1), 48-60.

Demircioğlu, E. ve Kekeç, M. (2020). Tarih pedagoji programı öğrencilerin ideal tarih öğretmeniyle ilgili görüşleri. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 13(72), 599-609.

Kantekin, M. (2022). Sosyal Bilgiler eğitiminde yerel ve sözlü tarih uygulamaları (Ardahan ili örneği). Ardahan İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Çalığıuşu Eğitim, Kültür ve Sanat dergisi, 4, 32-33.

Kantekin, M. (2022). Sosyal Bilgiler dersinde değerler ve değerler eğitimi. Ardahan İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Çalığıuşu Eğitim, Kültür ve Sanat dergisi, 6, 30-32.

Bildiriler:

- Akpınar, M., Kekeç, M. (2018) Avrupa Birliğine Giriş Sürecinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programına Etkileri. 1. Uluslararası Kanuni Sultan Süleyman Sempozyumu. 24-26 Nisan Trabzon, Türkiye.
- Demircioğlu E., Kekeç M. (2018). "Tarih Pedagoji Programı Öğrencilerinin İdeal Tarih Öğretmeniyle İlgili Görüşleri ", V. İnternational Symposium On History Education- İshe, İstanbul, Türkiye, 10-12 Mayıs 2018, pp.1-1.
- Kolaç, E., Kekeç, M., Kantekin, S. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eleştirel Düşünme Becerisinin kazandırılmasında Düşünce Yazılarının Kullanımının Önemi. Etkinlik Adı: Uluslararası Multidisipliner Akademik Çalışmalar Sempozyumu.
- Kolaç, E., Kekeç, M., Kantekin, S. (2018). Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Edebi Ürünlerin Kullanımı. II. Uluslararası Multidisipliner akademik Çalışmalar Sempozyumu.17.11.20
- Gökçe, N., Kekeç, M. (2019). Sürdürülebilir Kalkınma İçin Sosyal Bilgiler Eğitimi. UBEK-ICSE 3. Uluslararası Bilim ve Eğitim Kongresi. Afyonkarahisar
- Çengelci Köse, T., Kekeç, M. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Ders Kitaplarında Kültürel Miras Eğitimi. UBEK-ICSE 3. Uluslararası Bilim ve Eğitim Kongresi. 21-24 Mart 2019, Afyonkarahisar.

Kurslar

1. Diksiyon kursu, Eskişehir Tepebaşı Nafiye-Hüseyin Küçükkoğlu Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulu.
2. Spikerlik ve Sunuculuk kursu, Belge Bilgileriniz, Eskişehir Tepebaşı Nafiye-Hüseyin Küçükkoğlu Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulu.
3. Uzaktan Eğitim Sürecinde, Tasarım ve Yönetim Becerilerinin Geliştirilmesi Kursu- Milli Eğitim Bakanlığı.
4. Web 2.0 Araçları İle Dijital Öğretim Materyali Hazırlama Kursu- Milli Eğitim Bakanlığı.
5. Dijital Girişimciliğin Temelleri Kursu - Milli Eğitim Bakanlığı.
6. Bilgi İşlemsel Düşünme Becerisinin Disiplinlerarası Yaklaşım ile Öğretimi Uzaktan Eğitim Kursu - Milli Eğitim Bakanlığı.